

ДОШЛЮБНІ ЗУСТРІЧІ - КАТЕХИЗИ

Київ 2015

Підручник катехиз опрацював єпископ Радослав Змітрович ОМІ (голова Комісії у справах сім'ї у Римсько-Католицької Конференції Єпископату України) у співпраці з д-ром Тересою Андрущишин, д-ром Магдалиною Львівською-Куделка (катехиза 7), Іриною Єрмак, Юлією Олійник (катехиза 2), о. Павлом Гончаруком (катехиза 12).

Консультація: єпископ Ян Немец, єпископ Яцек Пиль ОМІ, о. д-р Віктор Білоус.

Автори презентацій: Вероніка Коляновська і Тереса Андрущишин (до катехиз 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11), Тереса Андрущишин (до катехизи 14), Тетяна Свідерська - *In vitro*, Юлія Олійник – *Антиконцепція*, Вероніка Коляновська – *Початок людського життя*.

Ілюстрації до катехиз: Світлана Ярошенко

Опрацювання-верстка: Рената Нуцковська

Коректа: Людмила Нікольська, Ганна Щокань

Переклад фільмів: Рената Нуцковська

Озвучування і монтаж фільмів: Василь Гоцко, Барбара Завальська

Проект обкладинки: Юлія Главацька

До підручника додається подарунковий диск, на якому розміщені додатки до катехиз, малюнки, фільми та презентації.

Підготовка до друку:

Католицький Медіа-Центр
вул. Срібнокілська, 8/394,
м. Київ, 02095
тел.: (044) 572 69 86
www.kmc.in.ua

Видана за підтримки Kirche in Not

ПЕРЕДМОВА

Святіший Отець Франциск у 2015 році катехизи під час загальних аудієнцій по середах присвятив подружжю та сім'ї. Завершуючи цикл цих катехиз, 16 вересня, Папа звернув увагу на те, що саме сім'я, збудована на чоловікові і жінці, багаторазово в історії людства рятувала нас від різних загроз тоталітарних режимів та ідеологічних колонізацій. Сьогодні роль сім'ї також є незамінною, адже ми самі є свідками ще однієї радикальної атаки на неї.

Як допомогти сім'ї? Багато дій спрямовано в цьому напрямку. Між іншим, дуже важливим є приготування до подружнього життя і створення сім'ї.

Радію, що з ініціативи єпископа Радослава Змітровича, відповідального в Конференції Єпископату України за душпастирство родин, створено підручник, який містить у собі багато цінного матеріалу. Автори провідною темою цього підручника ставлять значення і дію Божої благодаті. Вважаю, що мають рацію, адже без Божої ласки практично неможливо створити подружжя і християнську сім'ю. Знаємо реакцію апостолів на слова Ісуса, в яких Він вказував на велич і вимогливість зв'язку між жінкою та чоловіком. Майже вигукнули: «То краще взагалі не одружуватися». Але коли вони самі відчули міць Божої благодаті, тоді зрозуміли, що можливо виконувати вимоги Ісуса. Зрозуміли, що подружжя – це Велика Таємниця, Велике Таїнство.

Цей підручник має на меті переконати людей, які думають про укладення Таїнства Шлюбу, що Божа благодать є необхідною для їхнього подальшого подружнього життя і що можливо отримати цю ласку. Автори підручника показують яким способом Божа ласка проникає у життя чоловіка і жінки, мами, тата та їхніх дітей. Хто повністю прийме, запропоновану у підручнику програму, разом з літургіями і різними молитвами, сам зможе переконатися, як Божа благодать діє в житті людей.

Заохочую використовувати матеріали даного підручника тих, хто підготує подружжя до прийняття Таїнства та тих, хто прагне з Божою благодаттю створити і пережити своє сімейне і родинне життя.

Дуже дякую авторам катехиз і всім причетним до опрацювання підручника за виконану працю. Нехай Господь щедро винагородить Ваші старання.

Від щирого серця благословляю усіх, хто братиме участь у дошлюбних катехизах та тих, хто їх проводитиме.

*Мечислав Мокшицький
Львівський Римсько-Католицький Митрополит*

БОЖА БЛАГОДАТЬ НЕОБХІДНА ДЛЯ ЩАСЛИВОГО ПОДРУЖЖЯ

Найбільше, чого потребує подружжя – це Божа благодать. Наш цикл катехитичних зустрічей призначений для того, щоб допомогти подружжю жити з нею. Існує чимало причин нещасливих подружжів і страждань у сім'ї. Однак **головною причиною цього є життя без Божої благодаті.** Це нерідко трапляється також і в подружжях, які уклали sacramентальний зв'язок. Наші катехизи пронизані прагненням переконати наречених у тому, що перебувати під впливом Божої благодаті **необхідно і можливо.**

Насамперед ми хочемо цього досягти, представляючи фундаментальну істину про **первородний гріх та його життєві наслідки.** Коротко кажучи, йдеться про те, щоб переказати слухачам істину: **кожна людина, щоб бути нормальною, обов'язково потребує Спасителя.**

Наступний напрямок впливає з твердого переконання: **те, що ми пропонуємо – пропонує Церква, – саме це нормальне,** людське, згідне з природою людини та її найглибшими прагненнями, воно провадить до щастя.

Божа благодать, яка доступна завдяки Відкупленню, приходить до людини та її підтримує, **якщо людина живе згідно з правдою своєї людської природи.** Якщо людина живе ненормально, не згідно зі своєю природою – то Божа благодать не може її в цьому підтримувати, оскільки благодать виражає любов Бога, Який прагне справжнього щастя для людини. А це щастя людина отримує тоді, коли вона живе справді по-людськи, нормально.

Образом цього може стати корабель-вітрильник, який рухається вперед, поки має вітер у своїх вітрилах. **Цей вітер благодаті «несе» людину тільки тоді, коли вона «пливе» у правильному напрямку.** Правильний напрямок – це життя, згідне з природою, тобто із задумом Любові. Якщо йдеться про подружжя, то це стосується всіх вимірів життя, але особливим місцем є **інтимний зв'язок.** **Якщо його переживати згідно з природою, то «вітер» благодаті охоплює подружжя.** У цьому випадку «згідно з природою» означає **переживати подружній акт із любов'ю та відкритістю на життя.**

Третій момент – це надання можливості учасникам курсу **відчути й пізнати міць Божої благодаті** через різноманітні обряди, ритуали, знаки та духовний досвід. **Усе приготування має бути «зануреним» у благодать.**

Хочемо переконати наречених, що їм **є потрібна** Божя ласка, хочемо їм показати, **як** Божя любов може переповнювати їхнє життя і хочемо дати їм **відчути** міць Господньої благодаті під час приготування до шлюбу.

А. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

1. Завдання цих катехиз – порушити ті **питання, які є важливими у першу чергу**. А саме: представити головні істини щодо Бога, людини, любові, подружжя. До завдань цих зустрічей не входить повний виклад усього вчення Католицької Церкви про подружжя та сім'ю. Вони скеровані на обговорення найважливіших моментів, мають торкнутися умів і сердець, так, щоб у пар, які готуються до шлюбу, **зародилося прагнення продовжити** катехізацію. І якщо це вдасться, то зацікавлені особи зможуть потім отримати більш детальне й розгорнуте викладення християнського вчення про шлюб.

2. Ці катехизи висловлюють переконання: **те, чого найбільше потребує людина** (в нашому випадку – пари, які готуються до укладення шлюбу), **це життя з Богом**, пізнання Його любові. А тому, щоб ці катехизи досягли визначеної мети, тобто належно підготували людей до шлюбу та подальшого подружнього й сімейного життя, **найважливішою є праця щодо віри** тих, хто братиме участь у цих катехитичних заняттях. Якщо у слухачів народиться або зросте жива християнська віра, тоді вони сприймуть і моральне вчення, пов'язане з подружнім та сімейним життям. Якщо ж вони слухатимуть катехизи без віри, то, швидше за все, у їхніх серцях це навчання не укоріниться. Про віру, як підставу катехізації, необхідно пам'ятати постійно. **Прагнення переказати істину про любов Бога до людини має наповнювати собою всі дошлюбні зустрічі.**

3. Ми готуємо людей до того, щоб вони уклали **сакраментальний** (таїнственний) подружній зв'язок і творили **християнську сім'ю**. В цьому приготуванні **не достатньо** просто переказувати мудрість Церкви щодо подружжя і родини. Не достатньо лише аргументувати цю мудрість словами з Євангелія. Життєво необхідною є **підтримка Божої благодаті**, яку Бог уділяє через посередництво різних **молитов, екзорцизмів, благословень, обрядів** тощо. Тому дуже важливою частиною дошлюбної катехізації мають бути певні молитви, малі екзорцизми, благословення тощо, як, наприклад, літургія позначення хрестом. Їх необхідно сприймати як **інтегральну частину катехиз**, а не як довільний додаток до них. Особливо важливим це є тоді, коли катехізатор провадить підготовку **групи**.

4. Мова катехиз – це **мова проповіді**, проголошення. Вона передбачає емоційне залучення того, хто проводить заняття. Водночас це також мова проста, пастирська, не перевантажена богословською і філософською термінологією. Катехізатор може розширювати питання, що обговорюються, читаючи і пропонуючи для читання документи Церкви та публікації на відповідну тему; однак важливим залишається те, аби при викладенні теми на занятті він користувався мовою, близькою і зрозумілою людям, наводячи приклади з життєвого досвіду. При цьому завжди слід брати до уваги рівень знань людей, які приходять на такі зустрічі: як рівень їхньої християнської зрілості, так і їхній **віковий та інтелектуальний рівень**.

5. Цей підготовчий курс виник як прагнення дати **відповідь на вказівки Апостольського повчання «Evangelii Gaudium»** (позитивний виклад, який виходить з поваги до слухачів, пронизаний керигмою, зосереджений на головних істинах, використовує мову, зрозумілу людям).

6. У конспекті кожного заняття є кілька пунктів: **тема** катехизи, її **мета**, **повторення** і **пояснення**, **допоміжні матеріали**, **примітки для ведучого**, **зміст катехизи**, **повторення** за допомогою запитань, **якийсь обряд** чи знак.

Зрозуміло, що при викладанні катехизи потрібно **завжди мати на увазі мету** конкретної зустрічі, це дуже допомагає у **виразності та дохідливості** переказу.

Дуже важливим є пункт «повторення і впровадження». Завдяки цьому прийому слухачі згадують те, що вони вже почули (цю звірку можна проводити почасті у вигляді запитань), а далі щоразу отримують катехизу про те, **що є найголовнішим**.

Із таких перевірок-повторювань у тих, хто слухає катехизу, поступово складається **цілісне християнське бачення людини**. Усі моральні принципи впливають із християнської антропології. Якщо слухачі належно зрозуміють істину про людину і Бога, тоді все інше моральне вчення, різні вказівки та поради, або навіть заборони будуть їм зрозумілі, оскільки впливатимуть із цілісності розуміння людини, як її бачить Церква Христова. Відповідно, завдяки цьому, їм буде легше й самим у власному житті розпізнавати, що для них є добрим, а що поганим.

Ключовим буде виклад християнської антропології та сотеріології, оскільки це становить **фундамент усього морального життя**. У сучасному секуляризованому світі, який відкидає природний закон і все релятивізує, замало прочитати позитивну і раціональну лекцію на тему того, як жити. **Обов'язково потрібно запропонувати «силу» для правильного життя**. Цією силою є Божа благодать і правда, яку містить кериґма – синтез антропології та сотеріології.

7. Допомогою для катехізатора стане ознайомлення з **синтезом катехиз**, викладеним у Вказівках. Завдяки цьому буде легше переказати те, що є найважливішим.

8. У Літургії обов'язковим є правило «нічого не змінювати, нічого не віднімати й нічого не додавати», натомість у катехизі навпаки – «щось змінити, щось додати, щось обрізати». Проголошення катехиз, проведення дошлюбних зустрічей **вимагає творчості й особистої активності**. Представлений у цьому виданні зміст потрібно пристосувати до потреб слухачів. Деякі теми доволі об'ємні, їх бажано розділити на дві зустрічі. Можна також додавати різні вправи, зустрічі в групах, свідчення подружжя, консультації з фахівцями.

Для тих слухачів, які не мають зв'язку з Церквою та вірою, потрібно зробити додаткові катехизи і зустрічі, які впроваджуватимуть у життя вірою.

9. **На диску**, який додається до катехиз, знаходяться різноманітні допоміжні матеріали. **Це фільми та презентації**. Презентації передусім доповнюють катехизи, вони є своєрідним синтезом кожної зустрічі. Презентації можна використати по-різному: як **повторення** на наступній зустрічі (якщо це річний курс на основі запропонованих катехиз), як матеріал, який дається учасникам **додому**, щоб колись вони самі могли повернутися до катехиз, або ж як **допомога** під час **проведення катехизи**. Фільми також можна використати довільно.

Це такі фільми:

- *Безпечний секс*
- *Вершина чоловічої кар'єри*
- *Тест на кохання*
- *Чи маю право скористатися ін вітро*

На диску є також додатки, які можна друкувати і роздавати учасникам. Наприклад: перелік катехиз, який роздається учасникам на початку курсу, свідоцтво про закінчення курсу, різні молитви і благословення тощо.

Б. ВКАЗІВКИ:

1. Показуємо **красу** любові, материнства, батьківства. Молоді люди, можливо, не приймуть всього того, про що ми будемо їм говорити, але, якщо покажемо їм красу цих цінностей, то можемо сподіватися, що колись вони до цього повернуться.

2. Викладаємо християнське бачення подружнього й сімейного життя та пов'язані з цим моральні принципи насамперед як **обітницю, напрямок**, у якому потрібно йти, а не як **закон**, який вони мусять виконати, **чи тягар**, який вони будуть змушені нести.

3. Представляємо молодим людям правду, **об'явлену істину, яка водночас є законом природи**, що, власне, життя, згідно з цією правдою, і є якнайбільш натуральним, природним, людським, «екологічним», і що воно природним чином приносить щастя.

4. Дуже важливо говорити, **коли** саме стане **можливим таке** прекрасне і згідне з природою **життя: коли подружжя має середовище віри і живе у благодаті. Тим, чого найбільше потребують подружжя, є Божа благодать**. Головна причина подружніх криз і розлучень – життя без Божої благодаті.

5. Кожна катехиза має бути просякнута розумінням і відчуттям **любові Бога**. Те, чого найбільше потребують люди, це, власне, **віра в Бога**, життя з Богом. Їм необхідно це **проголошувати**.

6. Дуже важливо на катехитичні заняття запрошувати **християнські подружжя, які живуть вірою**, мають дітей і досвід долаття труднощів. Їхнє **свідчення** буде найбільш переконливим.

СИНТЕЗ КАТЕХИТИЧНИХ ЗУСТРІЧЕЙ

Бог любить людину. Він створив її для любові. Цю любов і щастя людина мала переживати **через подружжя**, яке перетворювалося на **сім'ю**. Таким був споконвічний задум Бога. Людина **має прагнення** так жити (К. 1).

Однак людина дуже часто **наражається на страждання і зазнає чимало зла** (К. 2). Зло не раз буває **сильніше** за неї. Чому це так? Бо **через гріх людина втратила зв'язок із Богом**-Любов'ю. Суть гріха – життя без Бога, без Любові. Внаслідок цього в людині з'являється пуста, самотність, страх за себе, страх смерті, **духовна смерть** (К. 3).

Бог став людиною, страждав, помер і воскрес, щоб об'явити Любов і **подолати гріх**. Людина тепер може **отримати цю Любов – благодать, яка її звільняє від гріха** та його наслідків: згаданих вище пустки, самотності, страху за себе та страху перед смертю, необхідності шукати щастя в речах та інших людях, що, однак, ніколи не може наситити. Тепер Бог – **Святий Дух може жити в людині, а отже, людина може любити** й бути щасливою. Ця благодать-Любов **приходить до людини через віру і таїнства**. Благодать Любові дає людині можливість жити по-людськи, нормально, в гармонії з природою і, таким чином, людина може бути щасливою (К. 4).

Одружені також отримують **спеціальну благодать**, необхідну для подружнього і сімейного життя. Вони її отримують **через Таїнство Подружжя**. Ця благодать діє, коли вони живуть згідно з природою. Насамперед **укладають шлюб згідно з природою**: чоловік і жінка, свідомо й добровільно, прагнучи створити спільноту на все життя. Потім вони мають жити згідно з природою. Особливо важливим є **переживання інтимного зв'язку згідно з природою**. «Згідно з природою» означає, що поміж ними існує любов, принаймні **прагнення любові**, і що вони **готові прийняти потомство**. Подружжя переживають інтимний зв'язок, віддаючи себе Богові. Вони Йому довіряють. Це дуже добре і прекрасно. Подружжя дуже потребують цього **інтимного сопричастя**, воно святе (К. 5).

Щоб укладений подружній зв'язок був дійсним і плідним, а подальше життя проходило у вірності складеним обітницям, **потрібним є приготування до шлюбу, час заручин** (К. 6). Це приготування до шлюбу означає, що заручені мають краще **пізнати одне одного** і навчитися добре **спілкуватися** (К. 7).

Жити згідно з **природою** означає також **переживати взаємні зв'язки** (чоловік – дружина, мама – діти, тато – діти, подружжя – їхні батьки, дідусі – онуки тощо) і **ставлення до всіх речей** і справ (праця, відпочинок, їжа, молитва, хвороби, гроші, суспільне життя, хобі тощо) **згідно з тим, як це було задумане Творцем** і як це вписано у природу. **Благодаті**, що їх отримують члени сім'ї через віру, молитву, таїнства, **роблять можливим** саме таке життя. Водночас саме таке, суто людське, нормальне життя **дозволяє розквітнути тій благодаті**, яку подружжя отримує через Таїнство Шлюбу. Життя стає прекрасним і щасливим. Сьогодні бачимо, що сім'я **невідкладно потребує середовища віри**, якоїсь спільноти, де вона зможе отримувати благодать Любові та підтримку з боку інших сімей і подружжя. **Святий Дух приготував різні спільноти**, які можуть допомогти подружжям і сім'ям (К. 8-9. 11).

Життя християнської сім'ї пов'язане також зі стражданням, труднощами, хрестом, але **завдяки благодаті хрест стає легким і солодким**. Без благодаті хрест є тільки важкий і завдає страждань (К. 10).

Віруючі пари живуть невід'ємно від суспільства, щоразу більш ворожо наставленого до християнського бачення подружжя. Тому пропонується ще одна катехиза. Її мета – навчити **критично дивитися на навколишній світ** і пропозиції різних сучасних авторитетів, а також на конкретні загрози подружньому і сімейному життю (ідеологія ґендеру та ювенальна юстиція) (К. 12).

Наступна катехиза призначена **для батьків наречених**. Це зустріч із батьками, щоб допомогти їм виробити правильну позицію в ситуації, коли їхня дитина збирається полишити батьківський дім і створити нову сім'ю (К. 13). Чотирнадцята катехиза стосується **шлюбного обряду та весілля**. Вона пояснює шлюбну символіку і значення слів, переказує практичні вказівки стосовно того, як підготувати шлюбну урочистість та весілля (К. 14). Якщо слухачі планують укласти подружній зв'язок найближчим часом, то цю тему можна провести раніше.

У приготуванні до шлюбу дуже важливо пережити **таїнство примирення й відновлення завіту з Богом**. Цьому має служити насамперед катехиза, присвячена пізнанню і розумінню історії життя наречених, зокрема – помилок, яких вони допустилися у своєму житті (К. 15). Потім слідує покутний молебень, поєднаний зі святою сповіддю та відновленням християнських обітниць (К. 16).

Останні дві зустрічі є підсумковими і завершують курс. Спершу – зустріч, присвячена обміну враженнями щодо того, як учасники провели це приготування, а потім – завершальна Євхаристія (К. 17 і 18).

Катехизи – це **проголошення істини**, і вони мають **притягувати силою правди**. Вони вказують напрям, шлях, який поведе подружні пари до **любові, щастя й спасіння**. Вони становлять обітницю: **якщо приймеш цю істину**, якщо підеш цим шляхом, – то **житимеш** уже тут, на землі, у передсмаку життя вічного. Катехизи базуються на переконанні, що життя згідно з вченням Євангелія цілком відповідає людській природі і приносить щастя.

Божа благодать для подружжя,
це як попутний вітер для вітрильника

1 КРАСА, ДОБРО І ЩАСТЯ ПОДРУЖНЬОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ - ЗГІДНО З ТИМ, ЯК ЦЕ ЗАДУМАВ ГОСПОДЬ БОГ

(за Бут 1-2)

МОЛИТВА:

Зустріч розпочинаємо молитвою. Вибір молитви здійснює катехизатор на власний розсуд.

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Познайомитися. Усвідомити потребу належної підготовки до шлюбу, яка започатковує подружнє і сімейне життя. Показати **красу подружжя, задуманого Богом і згідного з природою**. Пробудити **прагнення** такого життя.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Бут 1-2. Текст молитви. Картка із переліком катехиз.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

На початку зустрічі корисним буде спершу **представитися** як ведучим, так і учасникам. Кожен може щось розповісти про себе.

У цій катехизі з'являється поняття **«природа»**, і воно використовуватиметься дуже часто. Це одне з ключових понять, завдяки якому ми можемо переказати фундаментальну істину про християнське подружжя: те, що саме воно є **нормальним, згідним із тим, що було «на початку» і що «записане», «закодоване в ДНК» кожної жінки і чоловіка**. Тільки життя, згідне **з природою**, робить так, що людина може стати **щасливою**. Месія прийшов, аби зробити це можливим. Тому зв'язок чоловіка й жінки – це таїнство.

Цю катехизу можна поділити на дві частини, дві зустрічі. Перша може бути **присвячена знайомству** і тому, щоб показати **обов'язковість дошлюбної підготовки**. Друга – представити **красу Божого плану щодо життя чоловіка й жінки, записаного у серці кожної людської істоти**. Можна запросити католицьке подружжя живе любов'ю, щоб дали свідчення, що є можливе бути щасливими.

Текст молитви потрібно роздати на завершення катехизи, найкраще, щоб він був надрукований.

Варто також роздати учасникам **картки з переліком катехиз**. Після кожної катехизи учасники отримують **підпис ведучого**, що підтверджує їхню участь у відповідній катехизі. Якщо учасник пропустить якусь зустріч, то буде відомо, що йому потрібно доповнити. Цей перелік буде допомогою під час виписування свідоцтва про завершення курсу, де буде відмічено, в яких катехизах і зустрічах конкретна особа брала участь.

До цієї катехизи є зроблена презентація, яка знаходиться на диску.

І ЧАСТИНА /або перша зустріч/ НАВІЩО ГОТУВАТИСЯ ДО ШЛЮБУ І ПРО ЩО ЙДЕТЬСЯ В ЦЬОМУ ПРИГОТУВАННІ?

У житті кожної людини є особливі моменти, **події**, які мають **вирішальне значення**. Ми до цих подій і моментів готуємося, докладіємо значних зусиль і вкладаємо чималі кошти. Скажімо, скільки ж то часу (років!) і зусиль, а також коштів, потрібно витратити, щоби здобути фах, отримати диплом, аби потім належно виконувати своє життєве завдання. Навіть, коли отримуємо диплом, насправді наша праця у цьому напрямку не завершується, бо добрий фахівець у своїй галузі постійно підвищує рівень своїх знань, цікавиться своєю справою.

А хіба **створення сім'ї** – це менш **важлива подія** у житті людини? Подумаймо, **скільки** часу ми присвячуємо підготовці до створення щасливої сім'ї (а молоді люди мріють саме про таку), скільки зусиль ми докладіємо чи вже доклали. Скільки ми витратили або витрачаємо коштів, аби наше майбутнє подружнє життя було щасливим? Тут, звичайно, не йдеться про ті кошти, які витрачаються на організацію весілля, гарну сукню, їжу, напої тощо, адже **не від цього залежить** майбутнє щастя сім'ї. Ми це дуже добре знаємо з досвіду тих, хто вже й забув про свої гучні весілля та мрії про щастя.

З досліджень випливає, що одну з **головних причин розлучень** становить саме відсутність **підготовки** партнерів до спільного довготривалого життя. Іноді наречені обурюються, що до шлюбу їм доводиться готуватися кілька місяців. Але будівання гарних стосунків, підготовка до виховання дітей – це не може відбуватися «між іншим», бо насправді – це **найважливіша справа нашого життя**. Людина, особливо сучасна, переважно не вміє добре спілкуватися і сприймати іншого, а це закладає підводні камені у подальше ставлення до чоловіка чи дружини, й тим більше – до дітей. Щоб будувати своє подружнє і сімейне життя уміло, спершу **необхідно цього навчитись**; причому ця наука здобувається не «одноразово», перед весіллям, а **протягом усього життя**, як і вдосконалення у будь-якій професії.

Сьогодні нам потрібно дати відповідь на дуже важливе запитання. **Для чого ми приходимо до Церкви, де збираємось укласти шлюбний зв'язок?** Щороку сотні пар в Україні реєструють свої союзи в «рагсах», потім святкують пишні весілля, й на цьому все закінчується. Як на вашу думку, чому люди беруть шлюб? Чому ви хочете взяти шлюб у Церкві? **Що ж приводить до Церкви вас?** Спробуйте самі відповісти на це запитання. *(Коли наречені скажуть свою думку, ведучий доповнює).*

Певна частина пар хочуть узяти церковний шлюб, **«бо так усі роблять»**: не хочеться вирізнятися, це така традиція («так прийнято»), або, що «не хочуть робити проблем батькам», ну бо, **«що люди скажуть»**. Є такі, яким просто **подобається сама церемонія** шлюбу: в гарному храмі, з весільною музикою, майже, як у кіно. Хто більш релігійний, той ще каже: **«Бо як візьмемо шлюб у Церкві, то не розлучимось»**. Проте жодна з цих причин **не гарантує**, що люди матимуть **сімейне щастя**. Існує чимало пар, які вінчалися у Церкві, а потім, на жаль, розійшлися. Чому так відбувається?

По-перше: вінчання у Церкві – це не чари чи магія, яка має позитивно вплинути на долі людей. Бог дав людині **вільну волю**, аби вона самостійно робила вибір, приймала

рішення, а потім справлялася з наслідками цього. **Бог є Любов**, і Він завжди хоче добра для кожної людини. Людина – це дитина Бога, і Він сам знає, що необхідно, аби Його дитина була насправді щасливою; однак Він **не може зробити її щасливою силоміць**. Парадокс щастя в тому, що воно має бути вільним, присилувати до нього неможливо, навіть, якщо пропонуються найкращі речі.

Отож нерідко в нашому житті діється так, що Бог нас благословляє, але ми не приймаємо Його благодаті, Його плану щастя для нас. Ми часто кажемо, що **самі знаємо**, як нам жити, як будувати своє життя, розв'язувати проблеми, знаємо, чого ми хочемо, де і з ким будемо щасливі.

Коли ми приходимо до Церкви просити про Таїнство Шлюбу, це означає не те, що ми стаємо перед Богом, заявляючи Йому: «Ми – пара, і давай уділи нам усі благословення». Це означає, що ми двоє **бажаємо запросити Бога у наше подружжя**, до нашої майбутньої сім'ї, і просимо Його, аби завжди був з нами і благословляв нас. **Шлюб означає не те**, що ми будемо жити так, **як нам хочеться**, «тільки вінчані», а те, що ми відкрито і при свідках висловлюємо **прагнення жити так, як цього хоче Бог**: любити, прощати, вірити, по-християнськи виховувати дітей тощо. У шлюбі ми стаємо перед Його вівтарем **із довірою**, що **Він має добрий план** щодо нашого подружжя та сім'ї, і що, йдучи за Його вказівками, ми не заблукаємо, але дійдемо до мети.

Життя за Божим планом зовсім не означає безтурботної радості. Однак життя за Божою волею відрізняється від життя без Бога тим, що ми у наших труднощах **не залишаємося самі**, бо Він супроводжує нас своєю мудрістю і любов'ю, даючи з кожної, навіть важкої, ситуації винести позитивний досвід. Про це часто свідчать християнські подружжя, які у своєму житті саме завдяки Богові пройшли через різні кризи і залишилися разом щасливими. Тому що спільне життя у єдності сердець й думок – це найбільша радість людини, якої вона прагне усе життя, і яку Бог для неї задумав. Більше того: **ця радість цілком можлива**, досяжна, а осягання її приносить величезне спільне щастя. Саме до цього ми готуємо молоді пари.

Який же Божий план щодо вашого подружжя? І що ви маєте зробити, щоб прийняти цей план?

На ці запитання відповідь дає **Церква**. Бог створив Церкву, де через своє Слово (Біблію), вчення апостолів (тепер – єпископів і священників) та свідчення християн, об'являє свою волю щодо кожного, а відповідно, також і щодо нас. Для життя християнською вірою надзвичайно важливо досвідчити, що Слово Боже, це не тільки історичний запис давніх подій, що воно насправді стосується кожної людини, а відповідно, **мене особисто і нас, як пари**.

Церква, як мати, турбується про всіх своїх дітей і, благословляючи ваше подружжя, бере відповідальність перед Богом і перед вами, щоб **допомогти вам бути готовими** до життя у християнському подружжі, яке буде тривати не кілька років, а **до кінця** вашого земного життя. Таїнство Шлюбу означає, що **ви будете** (один для одного і перед Богом) **до самої смерті чоловіком і дружиною**, незалежно від того, які у вас будуть почуття: **в Католицькій Церкві немає розлучень.**

Це приготування включає в себе різні аспекти подружнього життя, починаючи від найголовнішого, яким є аспект **духовний** (віра в Бога), а також **фізичний** (статевий) і **психологічний**. Бог створив людину як істоту **духовно-тілесну**, тому Його план охоплює всі її життєві сфери. Все, про що ми говоритимемо на наших зустрічах, скероване до однієї мети: **показати подружжя як чудовий задум і план самого Бога для людини**.

Таїнство Подружжя – це єдине таїнство, яке відбувається між чоловіком та жінкою і стосується **обох одночасно**. Таїнство Хрещення уділяє Церква, Таїнство Конфірмації (Миропомазання) уділяє Церква, і так далі; а ось Таїнство Подружжя **чоловік і жінка вділяють один одному**, Церква його тільки підтверджує і благословляє. Тому чоловік і жінка **по-особливому відповідальні** за це таїнство **один перед одним та перед Богом**. Це також єдині міжлюдські стосунки, які сам Господь підніс до рангу таїнства (ККЦ 1601), чого ми не можемо сказати про будь-які інші, навіть, найближчі стосунки, наприклад, мати – дитина. У цих таїнствених відносинах чоловік і жінка **разом реалізують** своє **покликання**, як особисте, так і спільне. Саме тому так важливо, щоб вони **разом** брали активну участь у **підготовці** до шлюбу.

Жоден із вас не може сказати, що буде достатньо, якщо ти сам, чи сама, підеш на дошлюбну катехізацію, або – «це не моя справа». При такому підході про християнський шлюб взагалі не йдеться. **Якщо ви бажаєте будувати справжнє подружжя** як спільноту в ім'я Христа, то вам необхідно забути про «ти сам» чи «я сама», а навчитися думати й говорити «ми». Шлюб – це не спільне проживання під одним дахом; шлюб означає виникнення нової якості, нероздільної двоосібної спільноти, щось подібне до того, як зі змішування фарб постає новий колір. Наприклад, коли змішують синю і жовту фарби, то отримують зелену; вона вже не є «окремо» синьою і жовтою, вона стає «іншою», «новою якістю», нероздільністю. Готуючись до шлюбу, варто не ухилятися від розуміння, що «я», як **такий, у шлюбі перестану існувати, перемінившись у «ми»**.

ЗАВДАННЯ ПЕРІОДУ ЗАРУЧИН

Період **заручин** триває від моменту, коли ви ухвалили **спільне рішення**, що хочете **разом** провести все **своє життя**, – і до дня вашого шлюбу. Подібно до усіх інших етапів людського життя, цей також має свої характерні завдання. (Наприклад, завдання періоду дозрівання – це інтелектуальний розвиток, пізнання світу, усвідомлення себе як особистості, творення дружніх стосунків з іншими людьми, життя у дошлюбній чистоті тощо). Завдання, що стоять перед нареченими, такі:

1. Жити у **чистоті**
2. **Дозрівати** у взаємній любові
3. **Навчитися** добре **спілкуватися**
4. Спільно усвідомити **сенс і завдання** обраного **християнського шляху** життя

Від того, чи ці завдання у період заручин будуть виконані, **залежить** дуже багато, і насамперед – ваше подальше **сімейне щастя**. Спробуймо коротко проаналізувати ці завдання, виходячи з того, яким буде їхній вплив на майбутнє сім'ї. До того, як саме переживати час заручин, ми **повернемося** в одній з наступних катехиз.

1. Життя у чистоті

Однією з умов приготування до Таїнства Подружжя є життя у чистоті (ККЦ 2350) – статевій стриманості, навіть, якщо ви вже маєте за собою досвід статевого співжиття. *(Якщо наречені живуть разом, то слід їх заохотити, щоб на цей час вони жили окремо).* Це не тільки створює необхідні умови для життя у дошлюбній чистоті, але й дає змогу більш реально подивитися на ваші стосунки, переосмислити деякі важливі справи. Іноді люди, особливо молоді, думають так: якщо ми заручені, то нам уже «все можна». Інколи від них можна почути: «Яка різниця, три місяці до шлюбу чи після шлюбу». Це свідчить про нерозуміння того, чим насправді є інтимні відносини між жінкою і чоловіком та християнський шлюб. «Різниця» є, і вона **відіграє важливу роль у доброму приготуванні**, а відчують її лише ті, хто дотримуватиметься цих вимог. Пам'ятаймо, що в Божому плані такого варіанту немає: **статева близькість застережена тільки для подружжя!**

І ще дуже важлива справа, яка є характерною тільки й виключно для цього періоду стосунків: **час заручин** означає, що ви **завжди можете розійтися**, і жоден з вас не має обов'язку брати за чоловіка чи дружину саме цю особу. **У подружжі варіант «розійтися»** (набридло; не зійшлися характерами; викрилися потаємні сторони партнера; батьки незадоволені тощо) – **неможливий!** Шлюб дійсний тоді, коли він відбувається без жодного примусу, свідомо й добровільно. Час заручин – це час аби **пильно придивитися**, чи ви пасуєте одне одному. Якщо ні, то **не буде неправильним змінити** свої плани на майбутнє.

2. Дозрівати у взаємній любові

Переважно люди хочуть жити разом, тому, що кохають одне одного. Однак вони далеко не завжди розуміють, **чим є кохання і що таке любов**. Коли хлопець каже дівчині: «Я тебе люблю» і для нього це означає: **«Мені добре, коли ти зі мною, коли ти є у мене»**, – то **чи він насправді любить її**, а може себе? **Любити** – це думати про кохану людину, прагнути щастя для неї, навіть якщо мені це чогось коштуватиме. Тільки безкорислива і жертвна **любов**, а не тимчасова, хай навіть і пристрасна, закоханість має шанс утримати подружжя, коли настануть різні кризи та випробування, а пристрасні, які завжди пов'язані з гормональним станом, згаснуть.

Прикладом справжньої любові є Господь Ісус, який, з любові до людей, віддав своє життя, аби відкупити наші гріхи і привести нас до життя вічного. Те, що Він зробив, інакшими словами називається самопожертвою і самозреченням, а **подружня любов – це самозречення заради своєї дружини чи чоловіка**. Саме такої, Христової, жертвної любові **потрібно вчитися**, починаючи від сьогодні й аж **до кінця** життя! Час заручин це якнайбільш відповідний період, аби спочатку проаналізувати своє ставлення до вибраної особи, а потім розвивати і вдосконалювати свою **любов**. У цьому допомагатимуть також і катехитичні зустрічі.

3. Навчитися добре спілкуватися

Більшість конфліктів, які виникають поміж людьми, походять з того, що люди насправді не вміють спілкуватися, тобто **не вміють відверто говорити і правильно слухати**. Дуже часто ми чуємо слова «він мене не розуміє», «вона мене не чує» тощо. Ми нерідко забуваємо, що наш співрозмовник – не телепат, він не читає наших думок, а отже, якщо ми їх не висловимо чітко й зрозуміло, то він ніколи не дізнається, що ми хотіли йому сказати, що саме нас непокоїть. На жаль, у нашій культурі немає звички відкритого спілкування, ми не навчилися цього у школі й дуже рідко хто виніс це вміння з родини. Отже, перш ніж вступити у спільне життя, необхідно **навчитися правильно спілкуватись**.

Завдяки спілкуванню ми краще пізнаємо цю іншу людину, з якою маємо намір прожити ціле життя: її погляди на різні речі, те, як вона сприймає світ, які в неї життєві цінності, окрім очевидної закоханості, як вона/він бачить подальше життя.

Це має велике значення у підготовці до подружжя. Щоби створити насправді міцне подружжя, яке буде тривалою спільнотою любові між чоловіком і жінкою, **замало самого тільки почуття** закоханості чи статевого потягу одне до одного. На превеликий жаль, переважна більшість людей, особливо молодих, цього не тільки не знає. Поняття шлюбу вони пов'язують із коханням, а коли кохання згасає, цілком логічно постає питання про «новий шлюб», тому що цей «вже закінчився». Натомість у християнському підході до шлюбу **немає місця тимчасовому баченню стосунків**: шлюб будується не на «казці про кохання», а **на спокійній зваженій згоді** будувати сім'ю згідно з волею Божою і виховувати дітей. Фізичний потяг одне до одного тільки прикрашає собою цю глибоку взаємну згоду, перетворюючи її з «угоди» на взаємну глибоку єдність.

Аби подружжя було тривалим, необхідно, щоб людей у ньому єднали спільні цінності: релігійні погляди, ставлення до життя, очікування, плани на майбутнє, усвідомлена відповідальність тощо. Якщо наречені **не проговорять** своїх очікувань, розуміння і підходів, перш ніж укласти шлюб, то **пізніше** вони часто **мають із цим проблеми** вже у подружжі. Тому що неможливо надовго приховати чи «запхати у куток» свої погляди, і якщо вони не відповідають очікуванням партнера, то це може виявитися великою життєвою прикрістю на практиці. Отож на наших зустрічах ми будемо заохочувати та навчати вас цього.

4. Спільно усвідомити сенс і завдання обраного християнського шляху життя

Вже у дитинстві ми маємо свої певні уявлення про те, що означає бути чоловіком і батьком (для хлопчиків), дружиною та матір'ю (для дівчаток). Чи в дитинстві, чи у молодості, коли ми про це думаємо, то уявляємо собі наші подружжя, сім'ї. Зустрічаючи людину, яка відповідає нашим очікуванням, ми закохуємося і прагнемо прожити з нею все життя. Але **зустріч із реальною людиною** означає, що ми вже **не можемо жити тільки своїми уявленнями** і будувати життя на них. Прагнення до спільного життя означає, що потрібно пізнавати Божий план щодо християнського подружжя (адже ви хочете бути саме християнським подружжям) і що потрібно **зіставити свої уявлення**

та очікування із планом Божим і тільки після цього приймати якісь конкретні рішення. Звичайно, що неможливо одразу передбачити всі можливі життєві ситуації наперед, але досвід, набутий під час заручин, допоможе вам продовжувати зіставляти свої плани з Божими, коли ви вже станете подружжям.

Час між зустрічами також є часом підготовки до подружжя, тому заохочую вас розмовляти на ці теми, які порушені на катехизах, також і в інші моменти, на своїх побаченнях, роздумувати над ними, ставити запитання.

Протягом цілого процесу підготовки вам необхідно постійно мати на увазі, що **то не ми** готуємо вас до шлюбу, а **ви самі готуєтеся до нього**; ми ж вам **тільки допомагаємо**. Тому заохочую вас якнайкраще використати цей час на все те, про що ми сьогодні говорили.

II ЧАСТИНА /або друга зустріч/

КРАСА, ДОБРО І ЩАСТЯ ПОДРУЖНЬОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

На цій зустрічі ми говоритимемо про **дуже гарні речі**. Про **любов**, про **людину**, про буття **чоловіка й жінки** разом. Ви теж прагнете бути разом, відчуваєте щось із того, що називають любов'ю. Це дуже гарно. **Завжди**, в усіх культурах люди з великим хвилюванням, піднесенням і **дуже урочисто** переживали цей **зв'язок чоловіка й жінки**. Красивий, вишуканий одяг, довгі дні святкування, гарні звичаї... Ви, певно, теж щось плануєте, щоб було красиво й урочисто.

Але ми знаємо, що після святкувань, навіть найбільш урочистих, настає звичайне буденне життя. Пересічний день любові й стосунків чоловіка і дружини. **Що таке любов, що таке подружжя**, як це було **задумане Творцем**, тобто як це **записане в людській природі**, – потрібно добре знати.

Про це й піде наша сьогоднішня розмова. Ми звернемося до Біблії, яка переказує ці найважливіші істини. Будемо говорити про красу Господнього задуму на підставі описів створення світу. Ці описи не говорять нам про те, як саме світ було створено; вони переказують нам основоположні істини про те, **що таке світ, звідки він узявся, чому існує, і як жити, аби бути щасливим**. У цій катехизі ми будемо говорити про перших людей, про ситуацію до первородного гріха. Нам невідомо, як довго первісне людство перебувало у такому стані чистоти перед Богом, як довго вони переживали стан Раю. Але важливо розуміти, пізнати те, **що на початку було задумане Богом і вписане в нашу природу**. Іншими словами: ми маємо пізнати, **як має бути, аби було добре**.

Щоб проілюструвати цю думку, візьмемо для прикладу рослину. Конкретна рослина, скажімо, кактус, має свою природу. Аби кактус добре ріс, потрібно пізнати його природу і **шанувати** її: йдеться не про те, щоб «ставитися до кактуса з повагою», а про те, щоб діяти згідно з його природою. Кактус, потребує багато сонця і мало води. Якщо хочемо, щоб він не згнив і правильно ріс, маємо забезпечити йому відповідний ґрунт, відповідний полив і відповідне освітлення.

Людина, подружжя, сексуальність, сім'я так само мають **свою власну природу**. Цій темі присвячена наша сьогоднішня розмова. Ви, певно, без проблем помітите, що

ми будемо говорити про щось **дуже близьке для вас**, про те, чого ви прагнете, про що мрієте. Такого життя, згідного з природою, прагне кожна людина, бо **тоді вона є собою** і тоді вона щаслива.

У Біблії читаємо, що Бог створив добрий світ. У цьому світі людина є найпрекраснішим та найдосконалішим творінням. Послухайте читання з книги Бут 1, 26-27. Прекрасні слова! **Ми створені на образ і подобу Бога, а Бог є Любов!** Це означає, що ми **створені для любові. Ми щасливі, коли любимо і коли нас люблять.** Щодо цієї істини не потрібно зайвих переконуваль, з цим погодиться навіть атеїст.

До любові іншу людину примусити неможливо. Перші люди **були вільні**. Вони мали у собі дуже глибоке, базисне почуття, що **Бог їх любить**. Саме **тому** вони **не боялися любити**, і Господь Бог не боявся віддати світ під їхнє панування: у перших людей була повна й вільна любов, досконала, вони вміли поважати природу, керувати світом заради блага всього створеного.

Батько, який довіряє своїй дитині, бо знає, що вона довіряє йому, дає їй свободу, адже він переконаний, що любов, яка є у серці його дитини, та довіра пильнуватимуть, аби вона не скоїла чогось непотрібного, оберігатимуть її життя.

Людина, про яку говорить Біблія, це **чоловік і жінка**. Чоловік і жінка разом – це **повнота!** Кожний чоловік – це вповні людина і кожна жінка – це вповні людина, хоча між ними існують відмінності. Ці відмінності ми можемо побачити і у зовнішньому вигляді. Сучасна наука твердить що **стать** людини визнається генетично.

Якщо говорити про це детальніше, то генетична обумовленість тієї чи іншої статі формується відразу в ту мить, коли з'єднуються материнські та батьківські хромосоми, в момент запліднення. Сперматозоїд несе в собі Y- або X-хромосому. Якщо яйцеклітина запліднена сперматозоїдом, який приніс X-хромосому, то буде дівчинка (XX), а якщо Y-хромосому – то хлопчик (XY). Вже від самого початку є генетично визначена стать дитини, колір волосся, очей, шкіри, тенденція до високого чи низького зросту. **Саме в цей момент починає своє існування унікальна людська особистість**, якої ще ніколи не було. Ніколи більше спадкові ознаки батьків не сформується саме так, ніколи не буде саме такої людини.

У першу мить нашого життя наш організм складається з однієї клітини. Ця клітина в процесі розвитку ділиться на дві, чотири, вісім, шістнадцять, тридцять дві.... З кожним поділом утворюються все нові та нові клітини. 90% розвитку тіла людини відбувається у період її внутрішньоутробного життя. Відразу після того як запліднення відбулось, запліднена яйцеклітина (зі школи пам'ятаємо, що вона називається зиготою) плавно рухається по фаллопієвих трубах щоб потрапити в матку, де вона зможе закріпитись на стінці матки для подальшого росту та розвитку.

Дуже важливо, що Господь Бог задумав **відмінність між чоловіком та жінкою** не для того, щоб виникли конфлікти й суперництво, а для того, щоб вони **доповнювали** одне одного, взаємно собі допомагаючи. У Божому задумі стосунків чоловіка й жінки найважливішим завжди було **«і»**. В жодному разі не протиставлення, не колотеча, не сварки, хто правий, а хто правіший, і хто тут керує. **Не суперництво, а взаємне доповнення, буття разом.** Між першими людьми панувала єдність, бо між ними була любов.

Як вони тоді жили, як виглядало те **нормальне** людське життя – цього ніхто не записав на відео; ми можемо це тільки уявляти, а ще описувати, виходячи з того, що сьогодні переживають подружжя.

Чоловік розумів, що певних речей не може зробити добре, натомість жінка у цих питаннях **краща від нього**. Також і **жінка розуміла**, що деякі справи **чоловік робить краще**. Наприклад, при вихованні дітей жінка мала інтуїцію, яка дозволяла їй швидше вловити, у чому проблема, помітити, коли хтось має труднощі чи якісь клопоти, і легше могла виразити любов, особливо до малих дітей. Чоловік розумів, що без жінки-матері діти не розвиватимуться уповні нормально. Але й **мама-жінка розуміла, що потребує чоловіка, батька сім'ї**, який уміє бути більш рішучим, ніж вона, і допоможе їй обірвати емоційну пуповину, що пов'язує її з дитям. Дуже промовисто про це взаємне доповнення чоловіка й жінки говорить інший опис сотворіння: Бут 2, 18-25. Бачимо, що для Адама-людини **жодне інше створіння не є відповідним помічником**, аби він почувався щасливим, тобто «сповненим». Сьогодні ми могли б сказати, що ані праця, ані телевізор, комп'ютерні чи азартні ігри, футбол, риболовля чи щось інше – **ніщо достатньо не допоможе** чоловікові бути уповні собою, **бути нормальним** і щасливим. **Тільки тоді, коли з'являється Єва, чоловік стає Адамом**. У Біблії слово «адам» означає насамперед людину, як таку; воно пишеться з малої літери. «Адам з великої літери», тобто Адам як ім'я, як визначення суті (а в Біблії кожне ім'я є визначенням суті), з'являється тільки тоді, коли з'являється Єва. **Тільки тоді** чоловік/людина/Адам стає спроможним **зрозуміти себе самого**, свою неповторність, свою відмінність, зокрема те, що він створений **для любові**.

Перші люди в Раю, **завдяки один одному**, змогли зрозуміти, що вони **створені для любові**, для стосунків, для взаємин, для єднання. І не тільки зрозуміли – вони **змогли цим жити**. Кожному з них «той другий» допомагав бути собою, розвиватися, ставати прекраснішим. Щось із цього райського стану ми можемо побачити сьогодні, коли хлопець чи дівчина закохуються і намагаються стати кращими, ніж були раніше, дійсно кращими, ніж вони є.

Так, наприклад, хлопець, який раніше не звертав уваги на свій зовнішній вигляд, доростає до часу закоханості – й раптом оцінює себе «зовні». Починає інакше дивитися на себе, він старається краще виглядати, дбати про себе, аби привернути увагу дівчини. Або дівчина, сумна, заздрісна, лихослівна, закохується і має хлопця (він звернув-таки на неї увагу!). Тоді дівчина розцвітає, одразу ж змінюється, відчувається щасливою і вже не заздрить і не обмовляє інших, стає красивішою. Щось подібне відбувається і коли жінка стає мамою, а чоловік – татом, якщо вони переживають цю подію свого життя правильно, уповні по-людськи: видно, як вони красивішають і сповнюються радості, щастя, як вони дорослішають і стають відповідальнішими.

Наші прабатьки любили одне одного у простоті, це для них не було важко. **Для них не було б важким залишити своїх батьків**, створюючи подружжя. Святе Письмо каже, що чоловік має залишити свого батька й матір і з'єднатися з жінкою так тісно, щоб двоє стали одним тілом. Якби не було первородного гріха, то вони б любили й шанували своїх батьків, батьки любили б їх і не мали б труднощів із тим, щоб дозволити молодим бути разом. Для Адама на першому місці після Бога була Єва, для Єви на першому місці після Бога був Адам.

Важко сказати (у Святому Письмі цього немає), чи Адам і Єва мали фізичну близькість і якими саме були їхні тіла до гріхопадіння. Бог їм наказав плодитися і розмножуватися, і для них це було простим і природним велінням. Якщо співвіднести подружнє життя з тим, якою була повнота спілкування і сприйняття одне одного у Раю, то можна дійти певних висновків. Коли люди люблять один одного «від усього серця», як належить, то їхнє єднання, їхня спільність виявляється також і в тілесній близькості. При такому єднанні, коли тіло слідує за серцем, у визначеному Богом порядку, **фізична близькість стає прекрасною і дає глибоке задоволення**. Адам, ще не знаючи гріха і перебуваючи в повній гармонії з Богом, світом, собою і своєю Євою, **віддавався їй з любов'ю** і приймав її з великою ніжністю, розумінням і делікатністю. Вона також **віддавалася йому з повною** довірою, кохаючи його всім своїм єством. Вона переживала те ж саме, чого прагне кожна жінка: справжньої любові і насолоди **з надією, що вона буде матір'ю**, дасть життя новій людській істоті. **Їхня сексуальність була стовідсотково для любові, для будування глибокого зв'язку і для того, щоб давати нове життя**. Кожний жест під час єднання був істинний, був для любові.

До гріха для людини було **неможливим** сприймати іншу людину егоїстично, **використати її** для того, аби зробити собі приємно. Перші люди просто **любили** і завжди жили **надією**, що Бог, добрий Батько, дозволить їм **стати батьками**. Він бо Сам сказав: «Будьте плідні, множьте і наповнюйте землю».

Для тих, хто не розколотий гріхом, давати життя новим людським істотам – це також щастя, і велике щастя. Адам і Єва **не боялися мати дітей**, вони мали глибоке переконання, що **Бог їх любить і Він дасть усе потрібне**, щоби прогудувати і виховати дітей. Зверніть увагу на їх любов, яку вони взаємно виражають також і тілесно, це приносить їм велику радість та дає життя новим істотам, вони стають татом і мамою. **Що могло бути прекраснішим?**

Варто додати, що Адам був **захоплений** Євою, а Єва – Адамом. Вони могли довго-довго дивитися одне на одного. Святе Письмо про це каже: Бут 2, 23а. **Це захоплення залишалось би з ними й до старості**, оскільки вони любили одне одного як особистість, любили безкорисливо. Це **було можливим**, оскільки вони **були з'єднані з Богом**, не втрачали животворного зв'язку з Ним. Чи не відчували вони втоми, важкості, напруження? Цілком можливо, що відчували, але цей труд був для них легким, оскільки між ними існувала любов. Ви також це знаєте. Хіба хлопцеві, який закоханий у свою дівчину, важко їхати на побачення з нею, навіть, коли холодно? Їхати по холоду – важко, але для нього це легко, бо він закоханий.

Подружжя було задумане Богом як основа людської спільноти, як середовище, в якому людина повністю розвивається і живе щасливо.

Чи хотіли б ви, аби і в вашому подружжі та сім'ї було хоч трохи так само, як у Раю? Прагнення саме такого життя свідчить, що **в нас живе якась пам'ять про Рай**, якийсь слід Раю. Неможливо хотіти того, чого зовсім не знаєш. Відповідно, наші душі якимось чином мають певне знання про Рай, містять у собі спогад про істинне щастя і тугу за ним. Завдяки цьому людина має внутрішній орієнтир. **Наша природа саме така**: вона відчуває, яким є правильне життя, і що саме воно дає людині щастя. Аби досягнути це щастя, потрібно прислуховуватися до вказівок цього внутрішнього орієнтиру: він кличе нас до Божої реальності!

Однак ніхто не каже вам, що треба бути наївними і літати понад хмарами. **Життя вірою** зовсім **не є втечею від земних реалій**: воно є правильним поглядом на них. Ми, християни, прагнемо дивитися на світ по-Божому, тобто з любов'ю і водночас реалістично, шукати реальних розв'язань у конкретних ситуаціях. Про це ми поговоримо на наступних зустрічах, на які вас **сердечно запрошуємо**.

Також обіцяємо молитися за вас і просимо про молитву за нас, аби ми вам добре переказували правду. Моліться також один за одного. Це дуже важливо.

ПОВТОРЕННЯ ЧЕРЕЗ ЗАПИТАННЯ:

Навіщо треба готуватися до шлюбу?

Якими є головні завдання в цей період підготовки?

Чому наші предки в Раю були щасливими?

Чому мала служити відмінність поміж чоловіком і жінкою?

Що є характерним для жінки, а що – для чоловіка?

Яким саме чином чоловік/жінка ставали собою, реалізувалися в житті?

Чим було для них буття одним тілом, як вони це переживали?

Якою повинна бути ієрархія цінностей у відносинах в сім'ї?

(1 місце – Бог, 2 – чоловік/дружина, 3 – діти, 4 – батьки)

Хочемо вам **запропонувати молитву**, щоб ви молилися нею кожен окремо у цей час підготовки до шлюбу. Звичайно ви можете продовжувати нею молитися пізніше, трошки змінивши. Це дуже важлива молитва. Мабуть ви вже переживали різні моменти у своїй спільній історії, може, навіть уже були «з'ясування стосунків» і «дні мовчанки». Можливо, ви ще маєте сумніви, чи насправді оця людина поруч – то мій єдиний/моя єдина на все життя. Шлюб – це дуже серйозне рішення, тому ви потребуєте Божої допомоги, молитви. Запрошуємо часто молитися цією молитвою (*Додаток 1*).

Даємо вам також картки з переліком катехиз. Після кожної катехизи будемо підписувати вашу присутність, тому потрібно їх завжди мати з собою. Якщо пропустите, то буде відомо, що потрібно доповнити.

Додаток 1

Молитва нареченого

Ісусе, мій Господи! Прошу Тебе, допоможи мені знайти ту, яку Ти вже давно у своїх споконвічних планах обрав для мене.

Нехай вона буде для мене доброю подругою на шляхах земного життя, хорошою матір'ю нашим дітям та господинею у домі.

Нехай вона щиро вірить у Тебе, а її віра нехай буде мені підтримкою. Допоможи мені, Господи, вибрати таку дружину, живучи з якою у любові, я зможу виконати Твою волю.

Амінь.

Молитва нареченої

Ісусе, мій Господи! Прошу Тебе, допоможи мені знайти того, якого Ти вже давно у своїх споконвічних планах обрав для мене.

Нехай він буде для мене добрим другом на шляхах земного життя, хорошим батьком нашим дітям та господарем у домі.

Нехай він щиро вірить у Тебе, а його віра нехай буде мені підтримкою. Допоможи мені, Господи, вибрати такого чоловіка, живучи з яким у любові, я зможу виконати Твою волю.

Амінь.

Додаток 2

«Божа благодать необхідна для щасливого подружжя»

Наречений/на

	Теми дошлюбних зустрічей — катехиз	Дата	Підпис ведучого
1	Краса, добро й щастя подружнього і сімейного життя - згідно з тим, як це задумав Господь Бог		
2	Зло і страждання у подружньому та сімейному житті		
3	Чому в подружньому житті стільки страждання, звідки береться зло? Що сталося, що краси, добра і щастя інколи так мало?		
4	Який вихід із трагічного становища людини?		
5	Як благодать, любов Христа, перемога над гріхом та егоїзмом приходять у життя подружжя?		
6	Як розпізнати призначену для мене «половинку» - заручини		
7	Пізнання і прийняття себе: «Сказав мені все, що я робила» (Йн 4, 29)		
8	Подружнє життя у згоді з природою людини		
9	Сімейне життя — виховання дітей		
10	Літургія Хреста		
11	Що необхідне для християнської сім'ї?		
12	Світ, у якому ми живемо		
13	Зустріч і катехиза для батьків наречених		
14	Як добре приготувати і пережити шлюб і весілля		
15	Чому я робив у житті дурниці і страждав? Приготування до таїнства Святої Сповіді		
16	Покутний молебень і відновлення обітниць		
17	Що мені дав цей дошлюбний курс? Як я прожив цей дошлюбний курс?		
18	Євхаристія і вручення свідоцтв про участь в курсі		

На чому хочете будувати: на скалі чи на піску?

2

ЗЛО І СТРАЖДАННЯ У ПОДРУЖНЬОМУ ТА СІМЕЙНОМУ ЖИТТІ

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Описати проблемні, сповнені страждання ситуації багатьох подружжів. Показати **зло абортів, контрацепції, порнографії** тощо. Вказати на **зло** гріха, яке проявляється у людському стражданні. Спонукає пари до того, щоб вони самі собі **поставили запитання**: чому так діється, **звідки береться зло**, яке приносить страждання. (*Відповідь на це запитання буде в наступній катехизі*).

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Статистичні дані про розлучення, ускладнення після абортів і контрацепції, проблеми у переживанні інтимного зв'язку. Думки лікарів. Свідчення жінок. Фільми і презентації.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Стараймося говорити про різні прояви зла, **не засуджуючи** людей і **не моралізуючи**. Наша справа – інформувати, описувати, представляти факти. Ми зосереджуємося на тому, щоб описати проблему з наслідками гріхів – зла. Використовуємо також і приклади, про які знаємо особисто. На завершення катехизи прочитаємо молитву **малого екзорцизму**. Якщо існує потреба надати детальнішу інформацію щодо абортів, контрацепції, порнографії, то також і цю тему можна розділити на дві зустрічі. В цьому разі варто використати фільми («Дитя октября», режисери: Ендрю Ервин, Ервин Бразерс; «Мой Ангел-Хранитель», режисер: Нік Кассаветіс) або презентації на відповідні теми, розміщені на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

На нашій першій зустрічі, після того як ми старалися показати вам важливість приготування до шлюбу, говорилося про те, що подружжя – це щось прекрасне і добре, що дає родині щастя. **Так чудово його задумав Господь Бог**. Про це все можна говорити навіть не використовуючи слова «Бог»: просто говорити про прагнення та мрії чоловіків і жінок. Певна річ, що й атеїст би погодився з нами у цьому, бо такий ідеал подружньої та сімейної любові, який ми розглянули на попередній зустрічі, **вписаний у природу кожної людини**. Ця пам'ятка – слід Раю – присутня у глибині серця кожної людини.

Прагнення щасливого сімейного життя – **чи воно фальшиве**, неможливе для втілення? Чи воно якраз і є чимось **справжнім і добрим**, що має шанси бути здійсненим? До відповіді на це питання ми ще повернемося.

Сьогодні ж хочемо поговорити про **страждання**, про **різні прояви зла**, які можна знайти у подружньому та сімейному житті. Заохочуємо вас слухати та **не боятися думати про це**. **Чому у світі стільки зла? Звідки у сімейному житті береться страждання?** *(Можна запитати учасників зустрічі, що вони про це думають).*

Хочемо поговорити про різні прояви страждання, аби показати, що ми зовсім не наївні і бачимо зло у світі, а також аби й ви **допустили до своєї свідомості** той факт, що нерідко люди відмовляються бачити і визнавати **наявність зла** і пов'язані з ним страждання, які так часто роблять чоловіків та жінок нещасливими.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Аби краще усвідомити присутнє у світі зло та його наслідки, скористаємося спочатку деякими статистичними даними.

2013 року Україна посідала третє місце у Європі за кількістю розлучень. Розпадаються 6 із 10 зареєстрованих шлюбів. 50-60% усіх розлучень припадають на молоді подружжя, з яких більша частина розлучається буквально вже на початку спільного життя: від 3 місяців до 1,5 року. Найчастіше серед причин розлучення називають морально-психологічні проблеми та зловживання алкоголем. За 2012 рік в Україні було укладено 278 000 шлюбів і зареєстровано понад 168 000 розлучень (тобто 61%).

Чому так відбувається, попри те, що переважна більшість наречених щиро обіцяють одне одному любов? Чому егоїзм і зло перемагають? Страждають при цьому не тільки дорослі, яким життя не вдалося, - страждають також і невинні діти.

Діти-сироти: за даними 2012 року, в Україні було 92 800 дітей-сиріт. У 80% таких дітей батьки є, але вони або відмовилися від них самі, або були позбавлені батьківських прав. Якщо дивитися за статистикою регіонів, то найменше сиріт на Заході України. Наприклад, у Львівській області сиріт утричі менше (на 100 000 населення), ніж у Кіровоградській, і вдвічі менше, ніж у Донецьку. Характерним є те, що карта сиріт збігається з картою народжень, тобто чим нижча народжуваність у регіоні, тим більше сиріт і тим вищий рівень алкоголізму. **Чому батьки покидають своїх дітей? Вони ж хотіли бути добрими, а все-таки якесь зло в них існує. Чому так діється?**

Аборти: за офіційними даними, в Україні щороку проводиться близько 200 000 абортів. За неофіційними підрахунками, можна говорити про 30 млн. абортів за роки незалежності. Україна увійшла до п'ятірки країн-лідерів за кількістю абортів. До того ж, не можна оминати увагою нехірургічні, медикаментозні аборти, про кількість яких взагалі неможливо дізнатися.

У кожної третьої жінки після абортів виникають ускладнення, а кожна раніше чи пізніше зазнає духовного страждання. **Кожна друга дівчина після першого ж абортів залишається неплідною!** Кількість неплідних пар в Україні перевищує 2 млн., як свідчать дані міністерства охорони здоров'я. Офіційно перебувають на обліку 1,2 млн. таких пар. За даними ВООЗ (Всесвітньої організації охорони здоров'я), від **15-20%** пар нашої планети страждають від неплідності.

Як це можливо, що мама убиває в собі нове життя, що до цього призводить, чому це зло таке сильне?

Насильство у сім'ї. 35% жінок, які потрапляють до лікарень «швидкої допомоги», перебувають там через тілесні ушкодження, пов'язані зі знущеннями вдома.

Від 25 до 40% жінок зазнають побоїв під час вагітності.

50% усіх бездомних жінок і дітей пішли жити на вулицю, рятуючись від насильства у сім'ї.

Від 65 до 95% тих, хто займається проституцією, зазнали сексуального насильства ще в дитинстві.

95% справ про розлучення викликані брутальною словесною образою і побиттям жінок.

Чому так відбувається, що людина стає здатною до насильства і кривдження слабкіших?

Це все цифри, але за цифрами завжди стоять **конкретні люди**, їхні страждання. Певно, ніхто з них не бажав собі такого зла і страждання; однак воно з'явилося. **Чому, звідки** воно взялося?

Деякі з цих сумних явищ варто розглянути детальніше. Почнімо, може, від того, що здається таким прекрасним у подружньому житті: **інтимні стосунки**. Ось молода пара, вони бажать кохатися, хочуть насолоди, але поки що **не хочуть мати дітей**, тому що праця, кар'єра, а ще хочеться порадіти життю без зайвих клопотів, отже, вони використовують **контрацептиви**. Щоразу під час близькості переживають певне **напруження**, бо невідомо, чи той засіб точно спрацює. Єднання відбувається дещо нервово, з постійною «задньою думкою». Чоловік здійснює це єднання щоразу швидше, аби лиш задовольнити свою потребу, потім **повертається спиною** і засинає, адже він стомився. Дружина почувається щоразу більш **використаною**. В ній потроху назріває бунт. Вона хоче це якось висловити, показати, що так не можна, що в цьому єднанні йдеться про щось більше, ніж про примітивний фізіологічний акт. Тому вона **починає відмовляти** чоловікові в подружній близькості, а він дратується і злоститься. Інколи застосовує **насильство**. І вона теж вдається до свого насильства: відвертається від нього, три дні мовчить... Інтимного зв'язку в подружжі фактично немає, а якщо і є, то він не приносить нічого доброго, становлячи тільки певне фізіологічне заспокоєння. Найбільше від цього страждає жінка. Також і їхні стосунки загалом стають дедалі гіршими. Їм уже **не хочеться бути разом**. Щоразу частішими стають скандали, дні повної мовчанки, він щоразу більше часу проводить поза домом, починає випивати.

Вони ще намагаються якось врятувати своє подружжя. Розмовляють, хочуть усе розпочати заново. Хочуть оновити свої інтимні стосунки: може, секс допоможе відродити втрачене. Але первісної гостроти почуттів уже немає, отже, аби розпалитися сильніше, вони починають вдаватися до більш вигаданих форм інтимної близькості, навіть іноді до певних відхилень чи відвертих збочень, **вдаються до порнографії**. Але це нічого не дає. Після кожного такого зближення залишається **відчуття несмаку та якась порожнеча**.

Вони кажуть: ну давай спробуємо, **«заведемо дитину»**, може, дитина нас з'єднає. Вона думає, що як матиме від нього дитину, то, може, буде краще, він більше буде вдома. Пара «пробує» мати дитину. Але виявляється, що це не так собі просто. Минають місяць за місяцем, а дитини нема. Ідуть до лікаря – може, він допоможе. Ну,

і, звичайно, є **проблеми з плідністю**. Лікар каже, що, найімовірніше, це через застосування **контрацептивів**, зокрема через ті таблетки, які вона приймала у 17-18 років. Вона зізнається, що навіть робила **аборт**. Так, відповідає лікар із сумом, тим більше можливі дуже **серйозні наслідки**. Вони потрапили до доброго лікаря, який має добре серце. Він запитує жінку: ви, напевно, переживаєте через цей аборт? З'являються **сльози**. Лікар каже спокійно: не засуджуйте себе, подібне переживають усі жінки, які робили аборти. Це так званий **постабортний синдром**. Я можу вам допомогти, я християнин, але порозмовляймо вже після роботи...

Звичайно, не кожне подружжя, яке вживало протизаплідні засоби, матиме пізніше таке життя, як ми обговорюємо. Однак елементи цієї історії є спільними для дуже багатьох подружжів.

Як багато страждання! І чому ж це так?

Саме тому ми хочемо надати вам інформацію про деякі речі, **аби ви знали правду**. Аби вона допомогла вам **уберегтися від страждань**, викликаних неправильною поведінкою.

КОНТРАЦЕПЦІЯ

Один із методів, який нищить дар плідності, це **контрацепція**: *contraceptio* у новолатинській мові буквально означає «виключення, відкинення». Тобто контрацепція – **це втручання у фізіологічний, природний процес плідності з наміром знепліднення, недопущення запліднення, уникнення зачаття**.

До засобів контрацепції, у правильному розумінні цього слова, належать:

- перерваний статевий акт;
- стерилізація (жінки або чоловіка);
- методи бар'єрної дії (презервативи);
- сперміциди (хімічні речовини місцевої дії).

Натомість усе інше, що загалом називають контрацепцією, нею не є:

- **Гормональні контрацептиви** (оральні таблетки, ін'єкції, підшкірні імплантати) мають також **ранньоабортивну дію**.

- **Засоби «після статевого акту»** (Постинор, RU-486, ін'єкції простагландинів) безпосередньо націлені на **руйнування вже заплідненої яйцеклітини**.

- Внутрішньоматкові спіралі (мають **абортивну дію**, оскільки не впливають на перебіг циклу і не блокують овуляцію, а просто заважають зародкові закріпитися в матці).

Контрацепція **суперечить природі**: вона руйнує біологічні механізми наших тіл, зокрема найчутливішу систему – репродукційну, тобто **шкодить здоров'ю і плідності**. Крім того, сама суть подружнього акту змінюється через використання контрацепції. Заперечується любов, яка сама по собі є цілковитим даром, бо егоїзм, свої інстинкти і **використання іншого опиняються на першому місці**.

Нібито оберігаючи, контрацепція насправді створює великі проблеми, які виражаються у послабленні подружньої любові і єдності, віддаленні одне від одного та втраті взаємоповаги.

АБОРТИ

Життя людини розпочинається у момент запліднення яйцеклітини сперматозоїдом. Від цієї миті зачаття вже відомо, чи то буде дівчинка, чи хлопчик, якого зросту, який матиме колір очей, які схильності до хвороб. Далі вже тільки питання етапів розвитку і помітних змін у вигляді плоду, але суть залишається та ж сама: як повністю розвинена дитина під кінець вагітності, так і щойно запліднена клітина, є людиною. Тому переривання вагітності на будь-якому етапі **є вбивством людської істоти**.

Аборт, тобто вбивство дитини в лоні матері, називають по-різному: чистка, операція з переривання вагітності, відновлення місячного циклу. *(Можна використати додаток 1)*. Однак аборт це **не операція** у сенсі будь-якого іншого хірургічного втручання. Аборт – це брутальне порушення гормональних процесів в організмі жінки, де все налаштоване на зачатку дитину. Тому аборт завжди супроводжується фізичними і психічними наслідками, які разом називаються **«постабортний синдром»**.

До **фізичних наслідків** зараховуємо:

- безпліддя;
- позаматкові вагітності;
- запалення, кровотечі;
- самовільні викидні,
- передчасне відділення плаценти від матки (пологи та після пологів);
- відсутність зменшення матки після пологів.

Психологічні наслідки:

- почуття провини, сором, докори сумління (часто призводять до депресій);
- безсоння, схильність до самогубства;
- відчуття скривдженості;
- відчуття дискомфорту в присутності дітей. Інколи може з'являтися навіть агресія та нехоть до дітей, до чоловіків, а також до медперсоналу.

Наслідки абортів відображаються **також і на житті чоловіка та народжених дітей** (братів і сестер убитої дитини). У чоловіків це депресія, емоційні проблеми, алкоголізм, конфлікти у подружжі. Багато подружжів навіть розпадаються.

У дітей зустрічається **«синдром уцілілих»**: почуття невпевненості, сумніви у любові батьків. Зранені абортом батьки часто несвідомо відштовхують також і своїх народжених дітей.

Словом, усе це свідчить про одне: аборти – це вбивство, вони не звільняють від жодних проблем, а створюють їх ще більше і на все життя.

Можливо, не всі з вас знають, що за добровільно зроблений аборт, а також за співучасть у ньому – якщо без цієї співучасті злочин не був би скоєний – віруюча людина, як наслідок, отримує екскомуніку (анафему), тобто виключення з Церкви. Це означає, що такий людині не можна приступати до святих таїнств, а також їх здійснювати (бо деякі таїнства можуть бути здійснені мирянами, наприклад, таїнство подружжя). Екскомунікований також не може бути призначений ні на яку посаду в Церкві, ані виконувати якесь служіння. Наприклад, йому не можна бути лектором, хресним, свідком Миропомазання.

Бог є Милосердя, і через Церкву Він прагне допомогти кожній жінці й кожному чоловікові, які прагнуть жити як нормальні люди і не грішити. Коли вони жаліють про гріх аборту та приступають до сповіді у сповідника, який має право звільнити їх від екскомуніки, то тоді вони отримують прощення свого гріха.

ПОРНОГРАФІЯ

Порнографія, від грецького «порні» – проститутка, і «графі» – писати: вульгарно натуралістичне, непристойне зображення статевого життя у живописі, літературі, кіно, фотографії тощо, або словесне описання статевого акту з метою сексуального збудження.

Насамперед порнографія **нищить гідність жінки, зводячи її до рівня об'єкту торгівлі**. Вона впливає на спосіб сприйняття жінки чоловіком. Чинить так, що люди, які нею користуються, стають **залежними від певного зразка**, з яким жодна жінка не може зрівнятися. Тому що поліграфія і сучасна техніка дозволяють створити образи, які схожі на справжні фотографії (реальних сцен), однак насправді вони спеціально поставлені і не відповідають дійсності.

Порнографія створює образ штучної привабливості, яка дуже рідко трапляється у жінок. Натомість у сприйнятті чоловіка виникає образ жінки, чия врода не має ніяких вад і чия сексуальність не має меж, а таких жінок на світі не існує. Такий неможливий стандарт приводить чоловіків не тільки до **легковаження** красою своїх дружин, але й робить так, що для чоловіка, який сягає до порнографії, тілесність його жінки вже не є сексуальним збудником. Якщо жінка намагається такому ідеалові відповідати, то це приводить її тільки до гіркого **розчарування**, а слідом за тим до несприйняття власного тіла і взагалі самої себе. Нормальний вигляд і нормальна поведінка перестають обумовлювати сексуальне життя такої пари.

У сучасній американській психологічній літературі звертається багато уваги на **узалежнення від порнографії**: уява, мрії, сексуальні переживання викликають сильну залежність. Шарлотта Девіс Касл у виданні «Жінка, секс і залежність» аналізує, серед іншого, вплив порнографії на людей, звертаючи увагу, що вона **діє як наркотики**.

Енн Вілсон Шеф, відома у США психотерапевт, зауважує, що **кожна залежність** – непоступлива, підступна і **нищівна**. Теж саме і з сексуальною залежністю, в цьому разі, відносно порнографії. Людина, яка сягає до порнографії, стає неспроможною налагоджувати глибокі тривалі стосунки сексуального характеру, тобто стає **нездатною до нормального** сексуального співжиття у подружжі.

ШТУЧНЕ ЗАПЛІДНЕННЯ – «IN VITRO» – ЕКСТРАКОРПОРАЛЬНЕ ЗАПЛІДНЕННЯ (ЕКЗ)

Штучне запліднення неприйнятне для людей з кількох причин. Насамперед, це методика, яка порушує цілісність подружньої статевої близькості. Такий сухуватий термін означає, що у подружжі, яке Бог задумав прекрасним, **фізичне єднання так само має бути прекрасним, виражаючи любов**, а не тільки пристрасть, і **має бути відкритим на життя**, яке Бог посилає у світ через подружню пару. Натомість будь-яка **спроба**

розділити це єднання на складові вбиває суть подружньої близькості. Тому ненормальною буде статевая близькість без бажання мати дітей, як також і бажання мати дітей поза тілесною близькістю чоловіка і жінки. Механічним чином відірвати запліднення від близькості, яка виражає любов, це зруйнувати задуману Богом гармонію. Це суперечить людській природі і тому завжди приносить шкоду людині.

Крім того, під час штучного запліднення *in vitro* ніколи не здійснюється одне запліднення окремо, отож потім постає проблема, **який з ембріонів підсадити до матки, а які знищити**. А знищення вже запліднених людських клітин є вбивством людської істоти. Батьки, які прагнуть мати дитину, не так часто задумуються про те, що за одне вдало народжене дитя вони платять смертями кількох або кільканадцяти інших дітей.

Медики вибирають із запліднених клітин ті, які виглядають найкращими, тобто вибирають поміж зачатих людських життів, **як товар** на прилавку. Відбір «сильніших», на думку лікаря, клітин, заморожування «гірших» чи «слабкіших», а тим більше викидання їх у смітник медичних відходів – справа етично недопустима.

Імовірність вдалої підсадки і подальшого народження, за статистикою, при поодинокій процедурі, становить 20%. Тобто, з кожних 10 новостворених людських життів – 8 приречені на загибель. Близько половини пар, які вирішили скористатись з методу *in vitro*, не можуть однак дочекатись потомства.

Ще одне дуже важливе, ключове зауваження: така методика суперечить природі любові, бо **дитина за такого підходу стає річчю**, а не особою.

Можна було б ще поговорити про такі „деталі”: як відбувається **«здобування» сперми** від чоловіка, як сильно це його принижує. А також й про те, як сильно **руйнує здоров'я** жінки «живлення» гормональними препаратами заради того, щоб підвищити ймовірність запліднення. (Наприклад, *in vitro* значно підвищує ризик виникнення пухлин у яєчниках та грудях жінок.) І **скільки розчарувань**, адже результативність цього методу дуже низька... Діти, народжені з використанням *in vitro*, **частіше хворіють**. Існує чимало проблем, пов'язаних із донорами сперми та жінками, які продають своє тіло, щоб виносити вагітність.

Можливо, ви здивовані тим, що ми тут кажемо, отже, **заохочуємо пізнавати правду** і шукати інформацію з різних джерел. Про те, що говориться в Церкві, рідко коли кажуть медіа, мало що розповідають у лікарських кабінетах чи лікарнях. У клініках штучного запліднення працює дуже багато тих, хто свідомо налаштований **заробляти великі гроші** на людській біді та гріхах, на цих формах зла. Саме ці середовища, **пропагуючи контрацепцію і аборти, роблять чоловіків та жінок безплідними, а потім використовують це безпліддя**, аби знову заробити на людському стражданні чергові брудні гроші. (Більше можна прочитати в додатку 2).

Варто додати, що існує новий напрямок у медицині - **НаПроТехнологія**, яка займається **лікуванням** безпліддя. Вона спирається на ретельну діагностику, поліпшення загального та гінекологічного здоров'я та створення можливості для подружжя зачати дитину у природний спосіб, поважаючи водночас гідність жінки і цілісність подружжя.

Ефективність НаПроТехнології є набагато вища ніж *in vitro*.

ІНШІ ПРИКЛАДИ ЗЛА І ТЕРПІННЯ

Ще хочемо розповісти вам декілька **життєвських історій**. **Хлопець** жив у сім'ї, де батьки дуже часто **сварилися**. Тато випивав і багато їздив у відрядження. **Мама** почувалася самотньою і **всю любов віддавала** своєму **синочкові**. Він, певно, навіть не усвідомлював, як сильно вони були між собою **пов'язані**, як міцно вони були поєднані своїми почуттями. Хлопець закохався, все було дуже добре, мама навіть організувала прекрасне весілля. Але вочевидь вона сама **найкраще знала**, що потрібне її синові, а тому постійно **втручалася** у життя молодого подружжя, навіть не замислюючись над тим, що вона втручається, а не просто «допомагає».

Цей хлопець, а власне, вже молодий чоловік, також **не вмів її відсторонити** від новоствореного гнізда, надалі потребував комфорту, щоби бути любленим і відчувати всебічну опіку. Він не вмів бути зі своєю дружиною, залишити маму, нерідко проводив із мамою більше часу, ніж із жінкою. І подружжя, звісно, **розпалося**. Він настільки живився почуттями зі своєю матір'ю, що вже був неспроможний жити інакше. Однак підсвідомий протест поступово наростав, і з часом цей чоловік усвідомив, що через цю залежність від матері, його життя є таким невдалим, а його серце більш сповнено ненавистю, ніж любов'ю. Щоб якось заглушити свою внутрішню пустку, чоловік просиджував довгі дні в Інтернеті...

Скільки ж є таких історій, сповнених страждання через те, що люди нездатні розстатися зі своїми батьками, особливо з мамою!

Наступна історія. Він і вона **побралися**. Вона вихована у сім'ї, де все **вирішувала мама**. Тато мовчав, приносив гроші, мав приятелів, із якими ходив на риболовлю і на пиво, був несамотійним, нерішучим. І молода дружина **хотіла так само** робити у своєму житті, підкорити собі свого чоловіка. Він спершу боронився, вони сварилися, але вона була впевнена, що, аби бути щасливою, **мусить наполягати на своєму**. Він кохав її і не хотів полишити, отож почав потроху **«відступати»**. Можна сказати, що почав утікати, шукати поза домом того, що допомогло би йому реалізуватися як особистості. На роботі його цінували високо. Він був прекрасним менеджером, але **не почувався щасливим**. Відчував, що весь той успіх на роботі сам по собі не робить його щасливим. Почувався самотнім і щоразу більше собою незадоволеним, адже доводилося щоразу більше поступатися жінці, аби мати спокій, і вона цілковито **панувала над дітьми**.

Отож з'явилася в його житті **інша жінка**, яка була одружена. Вона співчувала йому, вислуховувала. Справа йшла до розлучення. Його дружина була в шоці, впала в депресію. Вона не могла зрозуміти, **як це все сталося?! Звинувачувала** свого чоловіка перед дітьми. Усі дуже страждали від цього...

Скільки ж то подібних історій? **Чому так відбувається?** Чи може щось таке статися і з вашим коханням?

Повторюємо це запитання: **чому більшість подружжів нещасливі, попри те, що щиро присягають одне одному у любові, і попри те, що мають добру волю?** На наступному занятті спробуємо дати відповідь на це запитання.

ПОВТОРЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Чому порнографія шкідлива?

Чому контрацептиви суперечні природі людини?

Які наслідки абортів?

Чому ЕКЗ не становить доброго розв'язання проблеми безплідності?

ВСТУП ДО МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Як бачите, **зло існує**. На світі безліч страждань через це зло. Ми, християни, знаємо, що за кожним людським злом **стоїть Злий**, демон який постійно нас атакує. Він зацікавлений у тому, щоби **знищити вашу любов**, бо він не зносить любові; хоче знищити ваше життя, спільне життя у радості, бо він не зносить спільноти і радості; він хоче знищити ваше щастя, бо сам ніколи не може його зазнати.

Однак ви у цьому світі **не самотні**. **Христос**, Син Бога Живого, прийшов на землю, аби захистити й **визволити нас** від цього впливу. Ви, певно, чули, як Він виганяв демонів і бісів. *(Можна навести якусь з євангельських сцен про вигнання злих духів)*. Він також дав цю силу Церкві, бо Христос живе на землі **через свою Церкву** і в ній. Зараз прочитаємо за вас коротку молитву, якою Церква підтримує вас у боротьбі зі злом. Ви ж майте **відкриті серця** і волю прийняти цю благодать. *(Найкраще, щоб молитву прочитав священник)*.

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Всемогутній вічний Боже, Ти через свого Єдинородного Сина пообіцяв нам Святого Духа. Покірно просимо Тебе за цих наречених, які жертвують себе Тобі: звільни їх від усякого впливу злого духа, віддали від них усілякі помилки та гріх, аби вони стали храмом Духа Святого. Підтвердь наші слова, повні віри, і вчини, щоб ми не промовляли даремно, але тією силою і благодаттю, завдяки якій Твій Єдинородний Син звільнив нас від зла. Через того ж Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

Додаток 1 (аборт)

Лікар Ентоні Леватіно з США зробив близько 1200 абортів до часу, поки став їхнім противником. Ось як він описує процедуру абортів.

«Після значного розширення стінок шийки матки і скачання амніотичної рідини, в якій плаває плід, береш у руки сталеві щипці. Вони приблизно 30 см завдовжки, і закінчуються 5-сантиметровими щелепами, по краях яких – ряди гострих зубів. Їх використовують для захоплення і подрібнення тканини. Аборт у другому триместрі робиться наосліп. Дитина може перебувати в будь-якому положенні, в будь-якому місці в матці.

Отже, сягаєш в глибину і ловиш усе, що вдасться (...) Коли щось спіймаєш, подрібнюєш його щипцями і витягуєш з усіх сил. Справді міцно. Відчуваєш, що всередині щось відпустило – а назовні з'являється вже повністю сформована ніжка, довжиною приблизно 15 см. Тоді знову сягаєш щипцями всередину. Знову тягнеш з усіх сил. Витягуєш ручку аналогічної довжини. Сягаєш знову і знову ... Виймаєш хребет, кишечник, серце і легені.

Але найважчою частиною абортів в другому триместрі є витягування голівки дитини, яка в цьому віці є завбільшки із велику сливу, і на даному етапі вже вільно плаває в матці. Дістати її можна, якщо ввести всередину щипці повністю.

А впевненість, що голівку вже вловив, матимеш, коли щипці щось трощать, а назовні впливе біляве желе. Це мозок дитини. Тепер можеш досягти останків черепа. Часто виходить крихітне личко, яке дивиться на тебе зі скляними оченятами.

Додаток 2 (in vitro)

В останні часи ми багато чуємо про застосування технології **екстракорпорального запліднення (ЕКЗ)**, як способу боротьби з неплідністю. Одразу ж слід зазначити, що методи штучного запліднення **не є лікуванням** безпліддя.

Здавалося б, ця технологія дає можливість ошчасливити довгоочікуваною вагітністю подружжя, що має проблеми з плідністю. Однак, навіть після поверхневого ознайомлення з досліджуваною методикою, ми бачимо недопустимість цієї технології, зважаючи на її протиріччя з моральними нормами. Річ у тому, що для успішного запліднення у пробірці завжди запліднюють кілька яйцеклітин. Після цього в матку жінки переносять кілька ембріонів, а далі зберігається життя тільки тому, хто найкраще розвивається, інших знищують, тобто абортують.

Моральне зло ми спостерігаємо також у питанні «надлишкових» ембріонів, які, не будучи імплантованими у матку жінки, будуть знищені або стануть матеріалом для досліджень, продажу, різноманітних маніпуляцій. Лікар стає «інженером», який проводить селекцію людських ембріонів, або, іншими словами, відбір людей. Чи не приходить тут нам на думку фашизм з його гаслами?

Для збереження і подальшого використання в екстракорпоральному заплідненні (ЕКЗ) ембріонів, які добре розвиваються, але не можуть бути використані в першій спробі імплантації, створено програму заморожування (кріоконсервації) ембріонів. Замороження відбувається за допомогою спеціального апарату в рідкому азоті при температурі -196°C . При необхідності ці ембріони розморожують і переносять у матку без повторення повного циклу ЕКЗ. За статистикою, ймовірність успіху такого запліднення при використанні ембріона, який не був замороженим, становить 35%, а при використанні розмороженого ембріона - 24%. Окрім цього, слід відмітити, що ембріони в замороженому стані не можуть перебувати вічно і з часом «стають непридатними до використання» у ЕКЗ. Заморожені ембріони зберігають 5 років, оскільки пізніше вони не придатні для імплантації. Загалом беручи, тільки 7,5 % зачатих методом ЕКЗ дітей мають шанс народитися, тобто приблизно 1 з 13.

Уявімо ситуацію, що до лікарні приходить подружня пара, яка має труднощі з плідністю й давно мріє про дитину. Лікар їм пропонує використати новітню технологію, але попереджає, що ця техніка передбачає появу тринадцяти дітей, з яких троє буде вбито, четверо піддадуться дослідом і стануть жертвами науки, п'ятеро – замороженими продадуться і, нарешті, одну дитину отримаєте ви. Чи люди зі здоровим глуздом погодяться на таку пропозицію? Відомі випадки, коли сім'ї переживають справжню трагедію після запліднення ЕКЗ. Так, вони виховують власну дитину, але тепер усвідомлюють, що насправді дітей було більше і частина з них загинула, а частина зараз знаходиться у кріокамері. Пригадується сюжет на польському телебаченні про одного батька, який зрозумів, що насправді відбулося і зараз, час від часу, дзвонить до лікарні, де зберігаються їхні ембріони і запитує: «Яка доля моїх дітей, що з ними?». Коли б ця сім'я мала цю свідомість перед застосуванням ЕКЗ, вона б у жодному разі не погодилася на таке «лікування». Кращим виходом було б усиновлення дитини.

Навіть якщо би при різних техніках штучного запліднення вдалося уникнути мастурбації, за допомогою якої отримується сперма для запліднення, та вирішити проблему надлишкових ембріонів, які гинуть, то все одно з моральної точки зору ці технології є ганебними для людини, з огляду на **гідність людської прокреації**. У конституції «*Donum vitae*» виразно стверджено, що «таке запліднення саме по собі є недопус-

тимим і суперечить гідності прокреації і подружнього єднання, навіть коли все зроблено для того, аби уникнути смерті людського ембріона». Справа в тому, що Церква підкреслює надзвичайну гідність людського тіла. Це стосується також християнського зв'язку між народженням дитини та подружнім актом батьків. Людина – це не тільки тілесна, і не тільки духовна істота, вона є духовно-тілесною єдністю. А подружній акт, в якому подружжя віддають себе один одному і відкриваються на дар нового життя, є також духовно-тілесний. Завдяки тайні подружжя, дітородна функція подружжя набирає сакрального характеру. Передання життя повинно бути плодом і знаком взаємного особового віддання чоловіка і жінки, плодом їхньої любові і подружньої вірності (Йоан Павло II. Лист до сімей 6, II, 1). Церква вчить, що єдиним місцем початку життя, насправді гідним людини, є подружній акт, в якому приймає участь і тілесність, і духовність подружжя, а не цілий ряд технічних операцій. Тут розділяється тілесне і духовне.

Людська прокреація – дітонародження – це Божий дар і водночас покликання, є глибокою людською, а водночас релігійною подією (*Evangelium vitae*, 43). Йоан Павло II стверджував, що «в біологію народження вписана генеалогія особи», а «народження є продовженням створення» (*Donum vitae*, 9). В кожному людському зачатті задіяні Бог і люди, які покликані бути Його співпрацівниками. Так, як людська гідність має своє джерело у факті створення на Божий образ і подобу, – так гідність акту людської прокреації виникає з цієї «подоби» і участі в божественному акті творення і гідності людського тіла.

Гідність передання людського життя завжди вимагає вшанування трьох фундаментальних умов: 1) збереження інтегральності подружнього акту, тобто – єдності між єднальним і дітородним аспектом подружнього акту; 2) збереження природного зв'язку батьків з зачатою дитиною; 3) пошана до особової гідності зачатої дитини.

Людина має право на життя від моменту зачаття до природної смерті. Вона також має право на зачаття в подружжі у властиво людський спосіб.

Кожен має право на зачаття від біологічного батька і біологічної матері в атмосфері особової подружньої любові. Це означає, що людина від моменту зачаття має право на те, щоб увійти в особові стосунки, позначені любов'ю, акцептацією та солідарністю. Крім того, право на зачаття в подружжі у гідний для людини спосіб гарантує кожному можливість пізнання власних батьків та історії свого природного людського походження.

У випадку штучного гетерологічного запліднення (тобто, не від біологічних батьків), у виникненні нового життя беруть участь не лише чоловік і жінка, але треті особи, донори, а це порушує єдність сім'ї. У подружньому контексті ця ситуація наближена за своїм значенням і моральною оцінкою до перелюбу, плодом якого є дитина. Штучне гетерологічне запліднення порушує права дитини, яка позбавлена синівської спорідненості з батьківськими коренями, і може загальмувати дозрівання її особистої ідентичності. Воно є причиною розриву між генетичним батьківством і відповідальністю за її виховання. Така шкода, завдана особовим стосункам в межах сім'ї, негативно відбивається і на суспільстві (*Donum vitae* II, 2).

Дозволеною з моральної точки зору є лише гомологічна штучна інсемінація. У цьому випадку відбувається подружнє статеве єднання, лікар лише допомагає, щоб воно принесло бажаний результат – зачаття дитини. У цьому випадку здійснюється технічна допомога для того, щоб сім'я, вивільнене у процесі подружнього акту, могло з'єднатися з яйцеклітиною. «Якщо технічний засіб полегшує подружній акт, чи допомагає йому досягнути своєї природної цілі – він може бути морально прийнятним. Якщо ж, навпаки, метою методу є замінити подружній акт, то такий метод – морально недо-

пустимий» (*Donum vitae* II, 6). Мова йде про лікувальну допомогу, щоб подружній стосунк, цілісний у всіх своїх компонентах (фізичних, психічних, духовних), міг закінчитися народженням дитини. Важливо також, щоб при цьому застосовувалися технології (зокрема, при взятті сімені), які не викликають моральних заперечень.

За даними британського закладу Human Fertilisation and Embryology Authority, що займається наглядом та процедурами запліднення методом *in vitro*, щорічно приблизно 80 абортів в Англії та Уельсі роблять жінки, що завагітніли методом *in vitro*. На аборт йдуть жінки, які стверджують, що їх «примусили до ЕКЗ», а також ті, у яких вже після штучного запліднення зруйнувалися стосунки з батьком дитини... Достатньо було й тих, хто після вдалої спроби завагітніти, просто передумав. В цій інформації проявляється аморальна сутність ЕКЗ, наглядно виражені батьківська незрілість, егоїстичні мотиви батьків, непошана до життя і гідності дитини.

Для подружньої пари, яка має серйозні проблеми з плідністю, однак прагне реалізувати своє батьківське покликання, виходом із ситуації могло б стати усиновлення дитини. З моральної точки зору це благословенний людський вчинок дарування батьківської любові знедоленій дитині. Таким способом оминуться неприпустимі технології і егоїстичний підхід щодо бажання будь-якою ціною мати дитину. Батьки не мають права на дитину, як на якусь річ. Кожна дитина, як народжена, так і ще ненароджена, має абсолютну вартість і не може бути власністю батьків, їх «забаганкою», а є Божим дарунком, особистістю з людською гідністю та зобов'язанням батьків щодо її виховання.

Медицина, у свою чергу, зобов'язана шукати шляхи лікування безпліддя через усунення вроджених чи набутих вад, розвиток терапії та відновлення репродуктивної здатності подружжя. Крім цього, варто згадати про аморальність використання контрацепції. Нерідко такі засоби мають ранньоабортивну дію, тобто вбивство зачатої дитини, сприяють сексуальній вседозволеності, ведуть до набутої неплідності, а також є причиною абортів, які, між іншим, нищать репродуктивне здоров'я жінки. Пропаганда насправді здорового способу життя, відповідальності за дар прокреації запобігатимуть появі набутої неплідності. Отже, збереження моральних цінностей веде до щастя людини.

Розвиток технологій штучного запліднення і можливість отримання ембріонів у пробірці відкрили дорогу до такого зла, як **використання та дослідження над ембріонами**. Людський ембріон втратив право на життя і став предметом досліджень та експериментів, складом клітин і тканин, які можна використати для досліджень або трансплантації. Він став також жертвою батьківських забаганок мати чи не мати дитину. Коли йдеться про дії над ембріонами, треба розрізняти дослідження, експерименти і торгівлю. У всіх випадках основною засадою етичної оцінки є усвідомлення того, що ембріон – це людська особа.

Дослідження допустимі за умови дотримання засади рівності усіх людей: стосовно ембріона допустимі такі дії, які допустимі стосовно будь-якої іншої людської істоти. Все ж, із врахуванням винятковості ситуації ембріона і великого ризику, на який він наражається, мають бути виконані такі умови: 1) певність, що не порушиться життя та інтегральність ембріона; 2) виразна і цілком вільна згода батьків; 3) справді наукова мета, яку неможливо досягнути іншим способом, а не звичайна цікавість.

Очевидність зла

3 ЧОМУ В ПОДРУЖНЬОМУ ЖИТТІ СТІЛЬКИ СТРАЖДАННЯ, ЗВІДКИ БЕРЕТЬСЯ ЗЛО? ЩО СТАЛОСЯ, ЩО КРАСИ, ДОБРА І ЩАСТЯ ІНКОЛИ ТАК МАЛО?

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Показати **головну причину** людських, подружніх і сімейних страждань.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Бут 3; Мк 7, 22-23; Євр 2, 14-15; Рим 7, 14-25.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Ця катехиза дуже складна. Її мета – переконати слухачів, що **головна проблема людей – це гріх, життя без Бога**. Йдеться не про те, щоб переконати учасників, ніби вони самі погані, бо чинять зло, але що **вони припускаються зла через те, що в них живе гріх**. Той же гріх, який є в них, поневолює їх і підштовхує до зла. Уникаймо моралізування, проголошуймо правду.

До цієї катехизи є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

Вітаємо вас! Добре, що ви прийшли. Бог любить вас, і ці наші зустрічі також є знаком Його любові й турботи про ваше життя. **Бог хоче, щоб ви були щасливі, Він не бажає обтяжувати вас тягарями**, хоче допомогти вам жити, **зробити можливим щастя у вашому житті**.

На першій зустрічі ми пробували описати, **що ви відчуваєте у своїх серцях**: те, чого прагне молодий хлопець, чого прагне молода дівчина. **Любов!** Щоб мене хтось насправді любив, щоб ми могли жити довго і щасливо... щоб мати щасливу сім'ю, мати дітей... Хотілося б! **Господь Бог саме цього й хоче, бо Він створив людину для любові**. Ви цього бажаєте? Якщо не бажаєте, то краще шлюбу не брати, бо шлюб потрібен для того, **щоби ця любов стала можливою**. Саме цього потрібно хотіти.

Потім ми говорили **про зло**, страждання, яких часто зазнають подружжя та сім'ї. Ми також хотіли поділитися з вами **науковими знаннями** про деякі прояви зла. Сподіваємося, ви вже усвідомили, що на порнографії, абортах, контрацепції, процедурах штучного запліднення та подібних речах у світі заробляються великі гроші. **Це величезний бізнес**, який охоплює багато галузей сучасного людського життя, по косметику включно, бо в деяких косметичних лініях використовують абортівані зародки як «омолоджуючий матеріал». Це гігантський бізнес, на який працює велетенська пропаганда, і її мета – переконати людей, що все це нормальні й навіть хороші речі, що вони нешкідливі.

Ви ж повинні шукати поглибленої професійної інформації. На наших заняттях ми пробуємо надати вам таку інформацію.

Пригадаймо, як під час другої зустрічі ми замислювалися над питанням – **звідки береться це зло?** Чому у світі стільки страждань? Яка головна причина цих явищ, котрі викликають страждання людей? Заохочуємо вас думати над цим. Бо зрозуміло: замало ствердити, що людина хворіє, що подружжя має свої хвороби, – треба **розпізнати причини цих хвороб**. Замало просто вживати якісь знеболювальні засоби, потрібно правильно лікуватися. Однак аби лікуватися, необхідно вживати «правильні», відповідні ліки; а щоб визначити, які ліки є відповідними, потрібний точний **діагноз**.

На сьогоднішній катехизі ми хочемо вам запропонувати метод діагностики. Сам діагноз буде простий, але, можливо, не в одного з вас виникнуть труднощі з тим, щоби його прийняти... Бо це як із молодим чоловіком, який почувається міцним і сильним. Він сповнений прекрасних планів та ідей щодо свого життя, а тут раптом під час регулярного медогляду з'ясовується, що в нього злоякісна пухлина або СНІД. У такій ситуації людина часто впадає в шок, не хоче допустити цю інформацію до своєї свідомості, відговорюється, що це помилка, що такого бути не може, що апаратура зіпсована, що переплутали аналізи... **Правда** нерідко дуже **болюча**. Але її пізнання і прийняття провадить **до визволення**. Це тривалий процес, на початку якого має бути **пізнання правди: поставлення діагнозу**.

Ми переказуємо вам те, у чому переконані, що це правда, бо походить від Бога, має підтвердження у досвіді століть людської історії та мільйонів доль, але, можливо, хтось про себе думає, що все це – релігійна пропаганда. Так само як колись була комуністична пропаганда, нацистська пропаганда, інформаційний тиск. Тому ми просимо вас: **не бійтеся мислити**, роздумувати над почутим, зважувати це, намагатися зрозуміти, ставити питання. У цих зустрічах аж ніяк не йдеться про те, щоб їх відбутися, поставити галочку і швиденько одружитися. Надзвичайно важливо, **щоб ви намагалися розуміти, чому ми кажемо те, що кажемо**.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Отже, наша проблема звучить так: чому, **попри добру волю** під час укладення шлюбу, **попри** те, що наречені **щиро кажуть** одне одному слова присяги і **бажають їх виконати**, так часто справи **доходять до розставання**, розлучень або життя у постійних конфліктах, наростанні байдужості й ворожості, та сумної самотності? **Чому**, як було згадано у статистиці попередніх зустрічей, 60% подружжів України **завершуються** очевидною **поразкою**, розлучаються? Чому отака велика кількість подружжів **немає єдності й любові**? (Можна запитати наречених, яка їх думка на цю тему, які бачать причини цього).

Так, причини бувають різні. Наприклад – **незрілість** тих, хто укладає подружній зв'язок; **складне економічне становище** молодого сім'ї, яке підштовхує до тривалих від'їздів... Багато хто скаже: **не знаю**, чому це так. Інші відзначать, що **то егоїзм і пиха**... Все це правда, але **де ж та головна причина, корінь усіх проблем?**

Наша відповідь дуже проста і навіть виглядає банальною – як це нерідко буває з простими правдами життя: **головна причина** людського нещастя і страждань, головна причина всіх страшних явищ і суспільних патологій це те, що у Церкві називається **гріхом**.

Якщо хтось не має глибокого релігійного виховання, то йому може бути важко з цим погодитися. Це цілком зрозуміло. Загальне розуміння гріха дуже **часто поверхнєве**: це ніби якесь порушення правил, самоуправно виставлених кимось іншим (Богом, батьками, суспільством) і нав'язаних для виконання.

Гріх, про який ми зараз говоримо, це те, що **живе всередині людини і примушує її** робити погані вибори, кроки і вчинки, **чинити зло**. Гріх, про який ми говоримо, **це не перехід вулиці в неправильному місці, а смертельна хвороба, на яку хворіє кожна людина світу**.

Доказом існування цієї духовної хвороби є наш егоїзм, пиха, самотність, відчуття пустки, страх за себе.

Світ, у якому ми існуємо, живе за переконанням, що головна причина людського страждання і зла, яке в ньому є, знаходиться **не в людині, а назовні**. Пригадаймо філософа Жан-Жака Руссо, про якого ми чули у школі на уроках всесвітньої історії. У Церкві деякі називають його «фальшивим пророком» і батьком численних ідеологій. Він, зокрема, подав таку думку, **що людина від початку є доброю**, народжується чистою і доброю, а пізніше суспільство її псує. Руссо казав, що людина це **«добрий дикун»**, а зло з'являється тоді, коли людина починає про щось казати: «Це моє».

Які з цього випливають висновки? Дуже небезпечні, бо фальшиві. Хто приймає погляди Руссо, той вважає, що **головна причина** людського страждання міститься **назовні людини**, полягає у поганих властях, зіпсованих структурах, недосконалому законодавстві, нестабільній економіці і т. д. А тому, щоби викоринити зло і несправедливість у світі, треба **змінювати світ**: робити революції, міняти владу, а найкраще запровадити такий державний устрій, щоб у всіх усе було спільне. Більшовики пробували це зробити сто років тому – наслідки їхнього «порядку» ми бачимо досі, і досі ще з ними боремося. У Північній Кореї цей «порядок» пробують будувати і зараз. Країна стала подібною до концтабору, а економіка при цьому ледве животіє. Якби ідеї Руссо були правильні, більшовицька Росія або Північна Корея були би найбагатшими країнами світу.

Однак правда – інша. **Зло виходить із людини** народжується у людському серці. Господь Ісус, як записали колись євангелісти, сказав: «З нутра, **з серця людини виходять недобрі помисли**, розпуста, злодійство, вбивство, перелюби, заgreбушість, лукавство, обман, безсоромність, заздрісний погляд, наклеп, бундючність, безглуздя. Уся ця погань виходить з нутра і оскверняє людину» (Мк 7, 21-23).

Достатньо **мислити реалістично**, і ми одразу зрозуміємо, що Руссо, хоч і був відомим філософом, однак сильно **помилявся**. Скільки ж то ми знаємо прикладів, що існують цілком хороші закони, є добробут і навіть виховання у дуже хорошій, сповненій любові сім'ї, а хтось із цієї сім'ї чинить багато зла. Скільки ж тих людей, хто був вихований за комуністичних часів, поширювали переконання, що щастя настане тоді, коли все буде спільним, – а пізніше самі стали першими капіталістами після розвалу Союзу, і причому капіталістами у найгіршій формі, насправді кривавими буржуями.

Ми говоримо про це не тому, що нас цікавить філософія Руссо, але тому, що **тодішній світ прийняв його погляди**. Вони стали основою багатьох ідеологій, які кривдять людину. Чимало соціальних і шкільних програм, змісту кінофільмів і телевізійних програм несуть у собі основу цього фальшивого переконання. Так само й ви будете мати сильну **спокусу: думати, ніби головна причина вашого страждання**, нещастя – це щось **зовнішнє**: брак грошей, помешкання, праці, характер жінки чи чоловіка, погана свекруха і т. д.

Вочевидь усе **це має свій вплив на вас**, на ваше життя, на перебіг подій. Але **головна причина – це гріх, який мешкає в людині й примушує її бути егоїстом**. Умови життя – безперечно важливі. Відповідність характерів – теж цілком об'єктивно важлива справа, так само як і визначення мудрих принципів сімейного життя. Але все це може бути, а сімейного щастя все одно не видно. Безліч життєвих історій про забезпечене, але нещасливе життя мають стати аргументом на користь того, що саме по собі все «зовнішнє» щастя не дає. Зло виходить із серця людини, **хвороба сидить у її нутрі**.

Що ж то за хвороба, з якою ми всі народжуємося? Аби краще це з'ясувати, скористаймося Біблією. Пам'ятаємо, що Біблія – це не підручник із космології чи геології, вона несе **найважливіші істини про людину**, вічні істини. Історія Адама і Єви – це **наша історія, слово про нас**.

Уявімо собі ситуацію, яка була до первородного гріха. Ось люди живуть у єдності зі своїм Творцем, відчують Його любов, мають почуття безпеки. У глибині своїх душ вони відчують Його любов, і ця любов **огортає їх повністю**. Вони можуть **любити іншого, не маючи страху** перед ним, і не маючи страху навіть перед смертю. Вони нічого не бояться, бо **вкорінені у Богіві**, мають глибокий, сутнісний зв'язок із Подателем Життя, завдяки чому вони нічого не бояться і живуть повністю **щасливі, бо вони люблені й люблять**. Це воістину прекрасний стан, і ми про нього трохи говорили під час першої зустрічі.

А тут з'являється **диявол**, дуже **хитрий** і розумний спокусник, і каже: **Бог обмежує вас**, бо Він не дозволяє вам робити геть усе. Ідеться про те дерево пізнання добра і зла, яке символізує **лад, наявний у світі**. Це дерево можна розглядати як символ усіх законів природи, яких потрібно дотримуватися, аби все йшло добре: наприклад, не можна лізти у вогонь, бо обпечешся.

Також воно символізує всі **моральні принципи**: як потрібно ставитися одне до одного. Зрештою, це дерево означає також і ту істину, що **людина – це людина, вона не Бог**, а щоб бути щасливою, вона потребує любові Бога, **потребує приймати життя від Того, хто це життя створив, і шанувати принципи, які є зобов'язальними у світі, створеному Любов'ю**.

Коли диявол спокушає Єву, вона спершу захищається, але диявол швидко **обдурює її** й каже: то **неправда**, що без Бога **ви помрете**, що вам буде погано, **коли ви самі** будете **вирішувати, що добре, а що погане**, які принципи мають бути зобов'язальними у житті: ні, **ви не помрете, навіть навпаки – ви станете насправді великими**, будете жити і будете як Бог. І додає черговий обман, фундаментальну неправду: **Бог із заздрощів вас обмежує**. Бог вас не любить, Він жадібний і ревнивий, Він не хоче щоб ви були такі, як Він.

Перші люди повірили цьому. І сталося щось страшне.

З'явилася **смерть**, так як Бог це і заповідав. Яка саме смерть? – **розрив зв'язку з Ним!** Утрата відчуття в глибині душі, що Бог любить, що Він дає життя, що Він є Тим, завдяки кому я той, ким я є, з Ким я маю сутнісний зв'язок. З'явилися глибока **самотність** і пустка в людині. **З'явився страх** за себе і страх перед іншим, страх перед стражданням.

Через страждання людина **відчутно**, фізично, а не теоретично пізнає, що вона більше **не має у собі життя**, що в ній самій **немає фундаменту** для того, щоб жити. Несправедливість, кривда, фізична хвороба – такі **болючі**, і їх так важко прийняти, бо вони **дають людині відчутти пустку**, смерть, яка гніздиться у людині.

Раніше людина **мала в собі «приймач»**, який приймав «енергію», **любов від Бога** і давав людині відчуття безпеки, захищеності, буття любленою і бажаною. Тепер же цей **«приймач» перестав працювати**. Розірвавши первісний зв'язок із Богом-Отцем, **людина стала немов сирота**, змушена сама про себе турбуватися.

Це подібно до **ситуації дитини**, яка **має люблячих** батьків. Ось уявіть собі: дитина повністю щаслива, бо батьки дають їй усе необхідне, і насамперед – любов. Дитина безумовно і без тіні сумніву знає, що батьки її завжди захистять, підтримають, допоможуть. І ось раптом якась **«тьотя»** прийшла у двір того дому й почала розповідати дитині **погані речі про батьків**, що вони не люблять своє дитя, а хочуть його використати, що всі правила життя дому побудовані не на любові, а на тому, щоби лише обмежити дитині свободу. Уявіть, що така **дитина повірила** спокусниці. Що ж буде? Попри те, що дитина має прекрасних батьків, вона **їх «втрачає»**, оскільки втрачає довіру, відмежовується внутрішньо, перестає довіряти, а відповідно, більше **не має почуття любові й безпеки**. Внутрішньо така дитина **стає сиротою**, може навіть піти з дому, жити на вулиці, аби лиш не з батьками, які виявилися нібито поганими. Там, на вулиці, вона вже сама мусить все вирішувати, захищатися, годуватися, жити за правилами вулиць...

Щось подібне з нами зробив первородний гріх. Щось подібне, але **набагато серйозніше і глибше**, бо тут ідеться про зв'язок із самим Богом. І все це діється у глибині душі та **охоплює цілу людину**, всі виміри її життя. **Ми з цим народжуємося!**

В історії Адама і Єви наслідки стало видно одразу: з'явився **страх перед іншим, страх перед Богом, несприйняття себе самого і взаємні звинувачення**. Подальша історія людства, як Каїн убиває Авеля, і **наступні гріхи... Всі** війни, ненависть, заздрість, експлуатація людини людиною, кривдження, сльози, розпач, страждання невинних, концтабори і гулаги, голодомори, а також сімейне насильство, биття дітей і жінок, гордування батьками, аборти, відкидання старих і хворих, діти-сироти при живих батьках – усе це і безліч іншого це тільки **прояви одного і того самого явища**: гріха, який живе в людині.

Усе це зло **впливає з серця людини**, яка **втратила контакт зі своїм Творцем** і не відчуває більше Його любові. Тому люди живуть у страху за себе, за своє життя, і водночас роблять усе, аби це життя продовжити, загострити почуття і переживання, аби життя «мало смак», бо смерть, яку вони несуть у собі, і яка чекає на кожного, дуже лякає.

Отже, яку картинку ми тепер маємо? Ось **у людині всередині, «в серці», є пустка**, брак зв'язку із Подателем життя, – **і водночас у ній є прагнення життя** і щастя. Відповідно, кожен робить, що лиш можливе, аби заповнити пустку тим, що дасть відчуття життя, його повноти.

Бо ця глибинна туга в нас є покликом шукати Бога, який ніколи не перестає бути Батьком і Творцем. Натомість людина, чиє серце зіпсоване первородним гріхом, чий «приймач» перестав повноцінно діяти, важко переживає цю тугу, цей поклик і намагається його заглушити **переважно двома** способами: **почуттями** іншої людини та **грошима**.

Ми дуже прагнемо любові, поваги, розуміння, сприйняття з боку іншої людини. І це цілком нормально, що **без когось іншого людина не може повноцінно існувати**. Ну а якщо в житті хтось не відкрив того **Іншого, яким є сам Бог**, то мимоволі він починає шукати цього **підтвердження у ближньому**.

Проблема лиш у тім, що той «інший», ближній, та жінка, чоловік, діти **неспроможні дати цю любов**, це підтвердження власної вартості. Вони так само шукають цього підтвердження і здатні давати добро тільки взамін за якесь добро. Якщо ж той інший не дає того, на що ми очікуємо, що він, на нашу думку, повинен нам дати, то наша любов закінчується. **Тому що любов до самого себе і страх за своє життя сильніші**. Людина, яка не має джерела життя у самій собі, не «підключена» до Джерела життя, – як вона може давати життя іншому, любити його, **живити його собою**?

Ми всі, люди, спроможні це робити тільки деякий час, кого на скільки вистачає: поки з цього є користь, поки вистачає охоти, поки бачиш бодай якийсь стимул – можна пробувати бути терпеливим, вибачливим. Але коли той інший – з огляду на свою відмінність, важкий характер та егоїзм, життєву слабкість і небажання розвиватися – не дає того, що повинен давати, або навіть нищить свою половинку своєю поведінкою і відмінністю, то **людській любові на цьому настає кінець**.

Спробуймо це точніше пояснити, бо цей момент дуже важливий. Прочитаймо уривок із Послання до Євреїв, 2, 14-15.

Ось ми бачимо **диявола, який тримає у неволі людей, використовуючи їхній страх за себе, страх перед смертю**. Як уже згадувалося, людина через первородний гріх утратила контакт із Богом, Подателем і Джерелом життя, й тому вона носить у собі те, що в психології називають «базальним страхом» – дуже глибоким, глибинним, основою всіх страхів: людина **в глибині свого єства відчуває смерть**, пустку, самотність. **Аби утекти від цих відчуттів**, вона шукає потішання, опори у різних речах, переживаннях, стосунках. Таким чином **сатана примушує людину жити для себе самої**, усе довкола присвячувати собі, влаштовувати так, аби дружина чи чоловік, діти, рідня робили те, що «мені служить». Якщо ж ні, то людина воює за свої права, примушує інших робити те, що їй хочеться. Психічно і фізично сильніші вдаються до різного роду натисків, або й насильства; слабші хитрують, маніпулюють або влаштовують «приховані ігри»... Отже, диявол використовує цей страх людини, щоб примусити її бути егоїстом.

Водночас та ж сама людина має **вписаний у свою природу закон любові**, вся її природа проникнута ним і визначається ним; це означає, що **людина щаслива тільки тоді, коли любить**, коли вона жертвує собою, коли долає свій егоїзм. Це стосується кожної людини, невіруючих також. Всі люди на світі шукають любові й відчувають справжню радість і щастя тоді, коли можуть щось подарувати, дати себе, поділитися безкорисливо, забути про себе і свої вимоги.

На жаль, людина **неспроможна так жити**. Вона здатна робити добро, але для добрих, або сподіваючись на якусь винагороду, навіть несвідомо, очікуючи хоч би вдячності з боку того, кому робить добро, ну а тим більше якщо хоче отримати любов у відповідь.

Інколи люди можуть пожертвувати своє життя заради тих, кого люблять, за свою вітчизну. Це благородно. Але людина як така просто неспроможна любити того, хто їй неприємний, хто її в будь-який спосіб руйнує. А саме так нерідко стається в подружжі. Дуже часто тоді зло, яке є в нас, перемагає добро, яке також є в нас, егоїзм виходить на перший план, страх за себе та переляк перед пусткою і смертю стають сильнішими; людина тоді **робить те, чого сама не хоче**. Дуже чітко й виразно це описує св. Павло у Посланні до Римлян 7, 14-25. Святий Павло неодноразово ствердить: «В мені живе гріх». Це дуже сильне, але правдиве твердження. Гріх має «прописку» в серці людини і змушує її робити те, чого вона не хоче робити.

Наприклад, подружжя, яке страждає від конфлікту. Чоловік п'є, жінка не відчуває його любові, у них є дитина – син, і мама цілим серцем любить своє дитя, бажає для нього всього найкращого, прагне, аби він не страждав, і дитина для неї стає важливішою за чоловіка. Такий хлопець виростає в юнака, закохується, навіть одружується, але коли з'являються труднощі, проблеми, страждання – він виявляється неспроможним їх вирішити. Його не навчили вирішувати, брати на себе відповідальність, бо мама, захищаючи, мимоволі відучила його від самотійності, а тато був далеко, і найчастіше пив. Такий дорослий чоловік, залишившись тільки «великим хлопчиком», утікає від труднощів, найчастіше у випивку, до приятелів, або ж до своєї мамусі, яка також не вміє його залишити самотійним і весь час втручається у його подружнє життя. Тоді вже його жінка, яка теж прагне любові, реалізації себе в іншому, буде шукати цієї любові у своїй дитині, і так історія повториться. Замкнене коло, ті самі помилки з покоління в покоління. Ніхто не хоче робити зла, але зло виявляється сильніше.

Скільки сімей страждають від цієї диявольської пастки в одній тільки Україні?

Отже, проблема не в тому, що «чоловік не такий» чи «жінка не така». Проблема в тому, що ми всі – «не такі», ми всі несемо в собі наслідки первородного гріха, у кожного в душі є такі собі прочинені дверцята для зла, крізь які диявол входить у наше життя. **Коренем усіх проблем є гріх, який живе у серці людини. Цей гріх, розрив живого зв'язку з Живим Богом, призводить до того, що люди живуть так, ніби Бога не існує, ніби Він не любить людину.** Присутність цього гріха проявляється в страхах, пустці, боязні смерті, які людина носить у своїй душі і в тілі.

Про це, свідчать також маленькі діти, які несвідомо чинять зло та відчувають страх самотності. Коли маленька дитина щось візьме в руку і в неї це забрати – вона починає плакати, незалежно від того, чи це щось було їй потрібне. В неї щось забирають! Підростаючи, дитина вже не буде просто плакати, а стане тупотіти ногами, кричати, вимагати, полізе в бійку, аби отримати те, чого хоче. **Дуже швидко**, вже у перші роки життя, дитина починає інстинктивно, егоїстично воювати за те, що вважає своїм. Цього маленьких дітей ніхто не вчить – і це доводить, що людина від самого початку несе у собі певну слабкість, ваду, хворобу, яку Церква називає наслідками **первородного гріха**.

Чи існує вихід із цього становища? **Так**, і про це ми поговоримо на наступній зустрічі. **Сьогодні** важливо, аби ви серйозно поставили собі питання: **чи те, що ми говоримо, є правдою?** Чи це належний діагноз?

Ну бо, може, головна причина нещасливих шлюбів і сімей це погана влада у державі, малі зарплати, брак житла, погане здоров'я?... Напевно **все це має свій вплив** на людське життя, також і подружнє та сімейне. **Але яка причина найголовніша? Думайте** про це.

Може, достатньо буде піти до психолога, коли почнуться проблеми з порозумінням і вихованням дітей? Так, інколи й це варто зробити; але не психологія визначає суть людських проблем?

Ми представляємо вам **те, що було об'явлене Христом і що підтверджує вся історія**, якщо дивитися на неї у світлі віри. Вочевидь цього можна не прийняти, запліснити очі, сховати голову в пісок, наївно триматися того, що «ми кохаємо один одного і в нас усе буде добре». Будьте відважними: **не бійтеся бачити дійсність** такою, яка вона є! Відповідь на цю страшну хворобу людини існує, Церква має ліки від неї. Про це ми будемо говорити на наступних катехизах. Сподіваємося, ви будете достатньо відважні, зумієте спокійно дивитися правді в очі та прийняти ту допомогу й ліки, які ми вам запропонуємо.

На кінець своїх роздумів про людську немічність Святий Павло говорить: «Нещаслива я людина! Хто мене визволить від тіла тієї смерті? І додає: «Дяка хай буде Богові через Ісуса Христа, Господа нашого».

Бог існує, Він добрий, любить нас і вклав в нас прагнення любові й щастя не для того, щоб ми страждали від розчарувань, самотності, депресії. Ні, **Бог послав свого Сина як Спасителя для того, щоб рятувати любов** між чоловіком і жінкою, рятувати щастя дітей! І насамперед Бог рятує найважливіший союз любові – подружжя.

Першим чудом, яке звершив Господь Ісус, було те, що сталося на весіллі у Кані Галілейській. Там забракло вина, яке також є символом **любові**, і Господь, аби об'явити, Ким Він є і для чого прийшов, зробив перший знак – урятував свято і кохання тих двох молодих у Кані. **Він має міць зробити це саме і з вами.**

ПОВТОРЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Звідки у світі береться зло?

Як саме диявол ошукав перших людей?

Чи правда те, що людина народжується доброю?

Чому людина це егоїст, навіть попри те, що не хоче такою бути?

Чи спроможна людина сама подолати свій гріх, свій егоїзм?

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Тепер ми помолимося над вами молитвою так званого малого екзорцизму. Прочитаємо її, оскільки знаємо, що нас усіх атакує диявол, і ми потребуємо захисту. Ця молитва має допомогти у боротьбі за справжню любов, за відкритість на благодать Господа Христа, яка визволяє нас з егоїзму. *(Найкраще, щоби читав молитву священник).*

Молімося

Господи, Боже всемогутній, Ти сотворив людину в святості і справедливості на свій образ і подобу. Коли людина згрішила, Ти не полишив її, але у своїй мудрості постановив спасти її через втілення Твого Сина. Спаси цих наречених, звільни їх від усякого зла й від неволі сатани, віддали від них духа брехні, пожадання і неправдивості. Прийми їх до свого Царства, відкрий їхні серця на розуміння Твого Євангелія, щоби, стаючи синами світла, вони стали членами святої Церкви, давали свідчення правди та згідно з Твоїми заповідями чинили діяння любові. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

4

ЯКИЙ ВИХІД ІЗ ТРАГІЧНОГО СТАНОВИЩА ЛЮДИНИ?

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Проголошення Доброї Новини про любов Бога, об'явлену в житті, смерті та Воскресінні Ісуса Христа і в Зісланні Святого Духа. Показати, що **визволення від егоїзму**, цей новий спосіб життя, **приходить до нас через віру і Хрещення**.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ: Йн 3, 1-18; Чис 21, 4-9; Діян 2, 42-47; Мт 28, 18б-20.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Це **найважливіша** катехиза. Її мета – проголошення **керигми**. Якщо керигма буде прийнята, то життя людей зміниться. Це важливо й потрібно також і тоді, коли пари, які готуються до шлюбу, – активні парафіяни. Отже, ця катехиза – це **особливе проголошення**, не стільки переказування інформації, скільки звіщення любові Бога. Вона вимагає від ведучого **особливої особистої молитовної активності та особистого «пророблення» змісту** катехизи. У цьому проголошенні можна використати також інші уривки зі Святого Письма, збудувати катехизу на інших словах Біблії. Завжди, а особливо у цій катехизі, **дуже важливими є повторення і вступ**.

На завершення молимося молитвою благословення. Не робимо повторення з допомогою запитань.

До цієї катехизи є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

Бог вас любить і хоче, щоб ви були щасливі. Багато людей захоплюються красою природи, тим, як прекрасно скомпонований весь світ. Може, й ви інколи захоплюєтеся природою. Майже завжди молоді бажають фотографуватися одразу після шлюбу, вибираючи гарне тло природи. Цей прекрасний світ задуманий і створений Живим Богом!

Так само прекрасним, і навіть ще прекраснішим від природи Він **здумав зв'язок чоловіка й жінки**, і те, що цей зв'язок приносить. Згадайте, як ми говорили про **красу** подружнього союзу, задуману Богом від створення людини, – красу, що **зберігається як мрія** та ідеал у кожному людському **серці**.

Після того, як ми обговорили красу подружнього союзу, ми спробували **поназивати, усвідомити різні прояви зла у подружньому та сімейному житті**, які викликають стільки страждань. На третій же зустрічі ми постаралися дати відповідь на основне питання, **звідки у людському житті береться зло**, яка його головна причина. Це **настільки важливо**, що ось іще кілька слів на цю тему.

Святе Письмо каже: «Через одного [першого] чоловіка ввійшов у світ гріх, і з гріхом смерть, і таким чином смерть перейшла на всіх людей» (Рим 5,12). **Яка саме смерть?** Насамперед – смерть **духовна! Дух людини зазнав смерті, відірвався від Творця, Джерела Життя. Фізична смерть**, так як ми її переживаємо, це **наслідок і знак тієї духовної смерті**. Якби не те, що здійснив Син Божий Ісус Христос і що ми в Церкві називаємо Відкупленням, людина залишилась би в такому стані навічно.

Іншими словами, одразу після фізичної смерті люди **опинялись би у пеклі**. Пекло – це стан **абсолютної самотності** й повного **розпачу**. Цей «смак пекла», цю самотність людина носить у собі, але **доки живе – не відчуває** цього уповні. Тому що за життя ще є багато чого у відчуттях, також і доброго та приємного, праця, любов до людей і любов з їхнього боку – все, що «знеболює», применшує це відчуття самотності й безнадії.

Адам і Єва мали цей зв'язок із Богом, містили його в самих собі, **такою була їхня природа**. Але **через гріх вони цей зв'язок утратили**. Вони відділилися від Бога, Джерела життя. Через це відділення увійшла **духовна смерть, вічна смерть, разом зі смертю фізичною**. Якби не те, що зробив Син Божий Ісус Христос, якби не Його життя, страждання, смерть і Воскресіння, то кожна людина, навіть найкраща, по смерті потрапляла би до пекла і залишалась би в цій духовній смерті навічно.

Найстрашніше відчуття – що ти самотній, що тебе ніхто не любить, що Бог тебе не любить, тотальна пустка всередині: насправді це і є **пекло**. Коли людина у земному житті відчуває цю самотність і покинутість, то **впадає в розпач**, не бажає жити, інколи навіть накладає на себе руки, гадаючи, ніби так вона втече від цього страхітливого страждання. Особливо в ті моменти, коли людина вимучена важкою хворобою і/або наближається її фізична смерть – нерідко насуваються думки про самотність, про свою непотрібність, про марність життя... До свідомості людини з усією очевидністю доходить, що **сама в собі вона життя не має**.

Кожне страждання, кривда, несправедливість, хвороба – це **немовби «натяк», передчуття остаточної смерті**, її «знак», символ. Кожне таке тілесне нагадування про нашу неминучу фізичну смерть для нас **болісне**, бо веде за собою правду про **духовну смерть** у якій перебуває відділена від Бога людина. Коли ці **«малі смерті»** з'являються у нашому житті, ми їх дуже болісно переживаємо саме тому, що вони несуть із собою **«присмак» духовної смерті**, нагадування про неї. Це немовби «попередження», передсмак пекла, і цілком зрозуміло, що людина цього відчувати не хоче. Людина **робить усе можливе, аби почуватися живою**, бо цим вона сподівається **заглушити страх іншої смерті** – не фізичної, а глибшої, духовної. Саме на це заглушування скеровані наші зусилля **завоювати любов іншої людини, заробити багато грошей**, пережити якомога більше насолод, досягти якнайбільшого успіху і т. д. Але смерть неминуча, і страх перед нею **успішно використовує диявол**, щоб нами маніпулювати.

Сатана використовує **метод «палиці й морквини»**, приманюючи і залякуючи водночас. (Така само тактика була у комуністичних служб безпеки, аби примусити когось до співпраці). Залежно від ситуації, життєвих обставин, стану душі він то підманює, то залякує.

Щось обіцяє, підштовхує до бажання насититися приємністю, славою, багатством, владою. Нашіптє: **давай, ти маєш право** мати більше, ти маєш право мати це для себе, здобувай, хитруй, обмани, видури, візьми силою, викради, бийся за своє, і **коли**

все буде по-твоєму, то станеш щасливий. Закрути роман із сусідкою, вона така приваблива, з нею буде приємніше, ніж із жінкою, жінка нудна і вже своя, нецікава. Давай, здобудь цю посаду, ти її заслуговуєш більше за інших, отож не вагайся дати хабара, розкажи шефові кілька анекдотів про колегу-суперника, матимеш відповідне для себе становище і кращу зарплату, а це ж корисно, це потрібно твоїй сім'ї, ти дієш на користь жінки й дітей, не сумнівайся.

Хто читав, той пам'ятає опис спокушання у «Злочині й карі» Достоєвського. Що казав Раскольнікову диявол, як він обґрунтовував необхідність убити стару, скупу і багату бабу.

І людина піддається на ці провокації, бо вона загубилася внутрішньо, і у своєму страхові смерті думає, ніби **здобуде це чи оте** і нарешті заспокоїться, **і буде щаслива.** Людина **дає себе ошукати**, переконати себе, ніби те, що їй підсовує сатана, **насправді необхідне для щастя**, і готова докласти багато зусиль і зробити серйозні кроки, аби лиш цього домогтися.

Також сатана послуговується «палицею»: залякує, тероризує, переконуючи людину в її думках, що **як вона відступиться, то «знову помре»**, втратить свою гідність, чи посаду, чи гроші, не матиме як жити. Ти не можеш стільки разів прощати, ти не повинен поступатися, ти не мусиш прислужуватися, ти маєш захищати свої права; коли треба – вдар жінку, хай знає, хто хазяїн у домі; коли треба – влаштуй чоловікові скандал, нехай добре запам'ятає, що таке тебе не слухати, а потім мовчи і не відзивайся до нього цілими днями, нехай почується побитим і приниженим... А потім: ну то ти мусиш розлучитися, далі життя не буде, якщо це буде тягнутися, то ти загинеш, а ти ж **маєш право добре жити!**

Диявол каже: ти не можеш мати більше дітей, бо не впораєшся з їх прогонуванням, ти не реалізуєшся сам/сама, ти втрадиш дороговцінні роки своєї молодості на безсоння і галас дітей, втрадиш на цьому своє здоров'я, а скільки ж ті дітиська потребують грошей... ніби ти сам їх не потребуєш... ти ще стільки всього не досяг, не зробив, не купив, не натішився, а будеш змушений турбуватися не про себе, а про жінку і про дітей, яким треба дуже багато всього, бо це діти. Або: де подінеться твоя стрункість і привабливість, якщо носити, родити, годувати, потім роками недосипати?

Диявол **залякує і отримує владу над людиною**, так як ми говорили раніше, цитуючи Святе Письмо: диявол ціле життя тримає людину в неволі, використовуючи її страх перед смертю. **Якщо цей страх не подолати, то самої по собі доброї волі, рішень, що «завтра я буду хороший», що «перестану бути егоїстом», – буде замало.**

Глибоке прагнення кожного: **бути щасливим, любити і бути любленим.** Його носить у собі кожна людина без винятку, бо це вписане в нашу природу. А первородний гріх спотворив цю природу, не знищив її повністю, але перекутив так, що **людина переживає неможливість любити** іншого повністю і до кінця. **Це, відповідно, приносить безліч проблем,** страждань і розчарувань у подружньому та сімейному житті, яке збудоване саме на любові.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Слухайте! Ісус Христос прийшов здійснити це визволення людини зі страху та зробити для неї можливим буття собою: приймати любов і любити!

Дуже важливо, щоб ви **слухали**.

Це таємниця: спасіння приходить через слухання. **Коли ми вам проголошуємо Євангеліє, а ви уважно слухаєте, – Бог уділяє свою благодать.** Це великий секрет християнства і його таємниця.

Чимало людей це відкидають, з різних причин: хтось не вірить, що щось настільки просте насправді діє, а хтось боїться, що почута істина змусить його змінити своє теперішнє життя. Але саме **так до людини приходить визволення**, якого всі шукають.

А крім того, слухати – не така вже легка справа, як виглядає. Коли ми говоримо про слухання, то маємо на увазі **того, чиє серце відкрите, хто готовий прийняти те, що чує.**

Є такий фільм, він називається «Добре серце». Фільм розповідає про бездомного, чутливого, сповненого простоти молодого чоловіка. Він не бачить сенсу життя і пробує накласти на себе руки. На щастя, його рятують. Під кінець перебування у лікарні він каже до лікаря, що не бачить сенсу жити. Тоді лікар починає йому пояснювати: сенс життя у тому, щоб «бути добрим». І той хлопець **повірів**, тобто – **почув** того лікаря. Те, що увійшло в його слух, **увійшло також і в його серце**. Він почав жити. Був добрий. Дуже красива історія. Слухати потрібно вміти. Слухайте катехизу так, як потім вас будуть слухати ваші маленькі діти: з повною довірою, уважно, і намагаючись зрозуміти кожне слово.

Ось історія про зустріч Господа Ісуса з чоловіком на ім'я Никодим (Йн 3, 1-18). То була людина вже старшого віку, він бачив, що Ісус – це хтось непересічний, винятковий, що Він таки має бути «від Бога», бо чинить надзвичайні речі. Никодим приходить до Ісуса і говорить: «Ти чоловік від Бога». А Господь Ісус не звертає уваги на цей комплемент і говорить щось дуже важливе: **аби бути щасливим, увійти до Царства Божого, треба народитися заново.**

У вашій ситуації це означає: щоб ви могли бути щасливі у подружжі, ви маєте «народитися заново». Хтось, може, подумає: «А **що це таке?**» Никодим також не розумів слів Ісуса, він міркував подібно: як це може народитися заново той, хто вже дорослий (в. 4). Так, у тілесному розумінні це неможливо. Але Ісус повторює (в. 5): треба народитися ще раз, **без народження з Духа неможливо бути щасливим. Просто неможливо!**

Людині необхідно народитися ще раз!

Кожен із нас прийшов на цей світ, бо має фізичних батьків. Кожен із нас має свій характер, свою неповторність, свої реакції, але ми їх отримали у спадок по своїх батьках. Отже, **аби народитися заново, треба мати того, хто нас народить заново.** Має бути **хтось**, хто надасть нам нове життя, нову особистість, немовби якусь нову ДНК. І християни знають, про що і про Кого ідеться. Господь Ісус говорить про Святого Духа. Він каже: «Що народилося з тіла, є тілом, а те, що з Духа народилося, є духом» (в. 6).

Перед цим ми довго говорили про важку, воістину **безнадійну ситуацію людини, яка**, не має зв'язку з Богом, чия душа не відчуває, що Бог-Любов її любить. Така людина, тобто кожен із нас від зачаття, не може бути повністю щасливою, бо неспроможна любити так, як би того хотіла, а власне, так, як того вимагає її природа. Людина часто коїть зло, якого насправді не хоче, і страждає як від свого зла, так і від зла інших.

Увага! Аби змінити цю ситуацію, аби щастя і любов стали можливими, людині необхідно народитися заново. Для цього **потрібен той, хто спроможний і згоден народити** людину заново. Таким чином буде подолано той страшний гріх, який проявляється у страху, порожнечі, егоїзмі...

Не знаю, чи ви насправді зацікавилися цим питанням, як зацікавився ним Никодим. Він запитав в Ісуса: **«Як же це може статися?»** (в. 9). Дуже важливо для людини – а отже, сьогодні це дуже важливо для вас: **цікавитися цим, бути зацікавленим** у відповіді. Те, що було сказано до цих пір, мало вам у цьому допомогти. Ми ж говорили про те, що на життя потрібно **дивитися реалістично**, побачити, що **в нас сидить спадкова хвороба, і шукати ліків** від неї. Бо нормальним є те, що хворий бажає бути здоровим! Сподіваємося, що також і ви хочете бути здоровими.

Господь Ісус, відповідаючи Никодимові, використовує одну історію з минулого. Никодим її дуже добре знав, від нас же вона далека, тому ми її пригадаємо за Святим Письмом (Чис 21, 4-9).

Євреям дуже **тяжко жилося** в Єгипті, їх переслідували і дискримінували. Бог, Батько Вибраного народу, знає, що вони сильно страждають, і **звільняє їх**, виводить цілий народ із Єгипту, а потім сам **провадить** до Обіцяної землі, до обіцяного щастя.

Євреї, довго йдучи пустелею, на практиці вчилися розуміти, що Бог до них добрий, що Він їх визволив із неволі, вони **відчувають Його любов** і турботу, але час від часу на них нападають сумніви, ну бо шлях через пустелю дуже тяжкий. Народ **став нарікати**, бунтувати, і через це знову втратив свій особливий, привілейований зв'язок із Богом, який їх вивів із неволі.

Євреї **стали сумніватися**, чи Бог до них насправді добрий, чи Він їх любить. **Через сумніви у любові Божій в душу людини входить духовна смерть.** Ті євреї не усвідомлювали цього. Тоді Бог послав на їхньому шляху отруйних зміїв, аби цілий народ усвідомив цю духовну смерть. Змії кусали людей, і люди помирили масово. Люди побачили, що **самі по собі вони не мають сил спротиву і захисту від зла, не мають життя в собі**, що в них сидить смерть.

І ось ця вся історія – вона не тільки про євреїв у пустелі, **це історія кожного з нас.** Господь Бог допускає **у нашому житті події**, завдяки яким ми можемо побачити і переконатися, **що ми хворі**, що несемо в собі духовну смерть, що ми ненадійні, егоїстичні та обмежені.

Але Бог добрий, і Він не показує нам це просто задля того, щоб показати, і тим більше не для того, щоб нам зробити боляче. Скільки разів і в нашому особистому, і в подружньому та сімейному житті трапляються такі «укуси змії»? Хай тільки наречений скаже якесь неприємне слово, запізниться на побачення, зиркне на іншу дівчину – і наречена вже сумна, зла, ображена. Скільки разів ми переконуємося, що самі по собі безсилі щось змінити в собі та у ближньому, і в ситуації загалом, а як відповідь на труднощі в нас

народжується образа, спротив чи лють. **Це все – прояви духовної смерті**, яку ми в собі носимо. Почуття образи, гніву чи бажання помсти після завданої кривди **психологічно виправдані**, але це **не означає, що вони відповідні**. Це означає, що наше нутро спотворене, і самі по собі ми неспроможні відповісти прощенням, лагідністю, любов'ю тому, хто нас образив чи принизив.

Всі люди досвідчують такі складні ситуації, але їх можна переживати по-різному. Євреї під час своєї мандрівки швидко зрозуміли, що скоїли помилку, вчинивши бунт, і що вони потребують порятунку. Вони вирядили делегацію до Мойсея, який їх вів через пустелю за дорученням Божим, і просили, аби він заступився перед Богом за весь народ. Бог Живий не відмовляє у допомозі, бо Він завжди сповнений любові й готовності допомагати людині.

Бог сказав до Мойсея: зроби мідяного змія, повісь його на палицю високо, і кого змія вкусить – той **подивиться на мідяного змія і буде врятований**. Відповідно, можна продовжити: **хто не подивиться на змія, той помиратиме**. Вогняні змії і надалі кусали євреїв, бо дорога ще не завершилася, але вони вже **мали дієві ліки** проти укусів!

І послухайте тепер, що каже Господь Ісус: «Тож так, як Мойсей змія підняв у пустині, – так **треба Синові Чоловічому бути піднесеним, щоб кожен, хто вірує в Нього, жив життям вічним**. Бог бо так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, аби кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але жив життям вічним. Бо не послав Бог у світ Сина світ засудити, лише Ним світ спасти» (Йн 3, 14-17).

Оце і є той **вихід**, до якого ми йшли всі попередні розмови. Оце і є **спосіб для нашого нового народження**, спосіб подолати всілякі укуси всіх змій у нашому житті. Це Любов, Ісус Христос, віра у Нього. **Увірувати! Хто увірує, що цей Чоловік, розіп'ятий на хресті, є Син Божий, що Він з любові до людини, до кожної людини, сам став людиною і прийняв людську долю до кінця, – той ступив на шлях спасіння**. Бо кожне наше людське страждання стало також Його долею, Він переживав і нашу людську тілесну обмеженість та слабкість, і наші спокуси. Він зазнав болю, Його били, причому дуже сильно, Його фактично катували; Він зазнав принижень, зрад, відкинутості, самотності; але Він не втратив любові, бо, будучи Божим Сином, має життя у самому собі.

Коли ти у житті **стикаєшся зі злом**, обманом, образою, приниженням, побиттям, зрадою, ненавистю... то **що з'являється у твоєму серці?** Біль, відчуття ображеності, приниженості, бунт проти цього, злість, а якщо справа тягнеться довго, то все це переростає у стійку ненависть. Натомість **приклад Христа** показує нам, що коли **ми Його принижували**, ображали, мучили і вбивали, Він не проклинав, не ненавидів, не просив Бога Отця покарати невдячне людство. Ні, ми точно знаємо, що **Він нас любив до кінця**, молився навіть з хреста. Він **знав, що люди перебувають у духовній смерті**, що ми навіть і хотіли би добра, але егоїзм і страх сильніші за це прагнення.

Для прикладу візьмімо всім відомого апостола Петра. Всі знають, що Симон, прозваний Петром, щиро любив Ісуса-Наставника. Навіть присягався, що ніколи не полишить свого Вчителя (**точнісінько так само, як ви перед віттарем будете присягати, що не покинете одне одного**). Петро сказав: «Навіть якби всі Тебе покинули, то я Тебе не покину». Він говорив це щиро? Так, цілком. Він вірив у власні сили.

А що сталося вже за кілька годин? Він залишив свого Вчителя і Друга, зрікся навіть самого знайомства з Ним, утік. **Духовна смерть проявила у ньому свою силу**, страх за себе виявився сильнішим, ніж любов до Вчителя і бажання бути вірним Йому, хоча ці бажання в ньому безумовно були!

Завдяки чому ж Ісус зміг любити нас до кінця? Завдяки чому Він зумів відповідати добром на зло?

Він мав неперервний зв'язок із Богом, своїм Отцем. Цей зв'язок у Ньому був сильніший за страх.

Бо Ісус із Назарету не був кіногероєм-ідеалом чи андроїдом: Він був повноцінною людиною, і страху Він також зазнав. У Гетсиманському саду, як написано в Євангелії, Він переживав такий велетенський страх, що з Його обличчя стікав кривавий піт. Але **Його зв'язок з Отцем, Його любов була сильніша. І тільки ця Любов, сильніша за страх і смерть, тільки цей зв'язок із Богом-Отцем є єдиною ІСТИНОЮ. А зв'язок між Отцем і Сином, оця Любов, – це Дух Святий. Істинна Любов, тобто Святий Дух, безумовно сильніша за смерть, сильніша за закони біології.**

Отож сьогодні й зараз ми звіщаємо вам, браття і сестри, що Син Божий Ісус Христос воскрес, що Він переміг диявола, зло і смерть. Він – Господь, а це означає, що Він має силу і владу визволити кожну людину з-під влади зла, Він спроможний розв'язати будь-яку проблему. Він дає кожній людині те, що має сам: ту любов, той зв'язок з Отцем. Це новий спосіб життя, новий спосіб існування.

Це спосіб буття, який мав Ісус: бути Дитиною, мати Батька. Те, що було втрачене у Раю, те переконання, що Бог любить людину, що непотрібно нічого боятися, що смерть переможена, – все це знову можливе для людини.

Як саме? Завдяки вірі! Якщо ти в це увіруєш. Відваги, не бійтеся! Бог вас любить, дуже любить, прагне вашого щастя, вашої свободи. Він перший заплаче, коли ви посваритеся, коли вашу добру волю перемагатиме ваш егоїзм, страх за себе, бо **Він знає, яке це тяжке страждання, коли людина не любить.**

Ми проголошуємо вам цю Любов – Христа Спасителя, Господа життя, який прагне жити у вас через свого Духа і давати вам життя щодня. Щодня і щомиті заново, бо благодать Божа це не один раз куплена річ, яка старіє і стає непридатною. Бог діє постійно. Він втілюється, жив і страждав не заради того, щоб про Нього написали Біблію і зняли багато різного кіно. Він зробив це, щоб ми мали доступ до щастя.

Певною мірою, це як великий-великий спадок, записаний на нас у банку: можемо прийти у цей банк і взяти, скільки потрібно. Такий «фундамент» життя насамперед заспокоює, бо коли знаєш, що безнадійної ситуації немає, то всі інші клопоти вирішувати легше. Бог відкрив для нас невичерпну скарбницю своїх багатств через Ісуса Христа, Який став для нас «дверима» у цю скарбницю.

Хтось, певно, звернув увагу, що в євангельському уривку про Никодима Господь Ісус говорить про народження **з води і Духа**. Це стосується **Таїнства Хрещення**. Церква його звершує, виконуючи саме ці слова Спасителя.

А як ви гадаєте, апостол Петро і решта були охрещені, як ми?

І так, і ні. Так – бо вони справді пережили Хрещення. Ні – бо воно виглядало інакше. Ніхто не поливав їх водою, вимовляючи формулу: «Хрещу тебе в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа». Їхнім Хрещенням була **безпосередня участь в Стражданнях, смерті та Воскресінні Христа, і доповнилося це Хрещення у день П'ятидесятниці, вилиттям Святого Духа на них**. Під час Останньої Вечері ми ще бачимо, як апостоли поміж собою пересварюються, визначаючи собі перші місця. Раніше вони також не раз сперечалися поміж собою, хто яке «крісло» посяде біля Ісуса. Вони слухали Його слова про любов і Царство Боже, **відчували** в душі, що Він говорить про **самісіньку суть людських прагнень**, але ще **не були здатні жити** за цим новим ученням. Пізніше, коли настала година випробувань, вони повтікали, **залишивши свого Вчителя і Друга**. Під час цих випробувань вони до глибини, **відчутно пізнали**, що **егоїзм і страх** в них **сильніші за любов**, що вони ще не можуть любити. По смерті свого Наставника замкнулися в домі й не знали, що робити, **сиділи сповнені страху** (Святе Письмо про це каже прямо).

Чи не щось подібне діється з нами, коли ми замкнуті в собі, перелякані, коли не знаємо, як розв'язати проблему? Але Христос прийшов до них і не засуджував їх, Він розумів їхню духовну хворобу, що вони **прагнуть, але неспроможні любити**. Воскреснувши, **Спаситель прийшов до них і дав їм свого Духа**. З усією міццю це проявилось в день Зіслання Святого Духа.

Коли апостоли **пережили всі ці події**, коли все це стало їхнім практичним досвідом, увійшло в їхні серця, – **їхнє життя змінилося**. Саме **це й було їхнім Хрещенням і Миропомазанням**.

Змівився сам спосіб їхнього життя на землі, бо Святий Дух оселився в них. Вони набули **нову ідентичність**, «нових себе». Та стара **ідентичність** виражалася **у житті для себе**, у звичайному існуванні людини, яка має приятелів і гроно близьких, але **в глибині душі все одно самотня** і може розраховувати тільки на власні сили. Пройшовши своє Хрещення і Миропомазання, вони отримали нову **ідентичність**, а Бог для них став «новим Батьком»: віднині вони могли **жити для Бога** і ближнього, не озираючись на себе і свої обмеження, **могли любити і вже ніколи не бути самотніми**, бо **Святий Дух весь час у глибині їхнього духа промовляв: тебе люблять, Я з тобою, в тебе є Батько, не бійся**.

Апостоли були переконані у воскресінні Христа не тільки тому, що бачили Його воскреслим, але й тому, що Він жив у них і вони могли робити те, що раніше для них не було можливим. Могли любити вільно, цілим серцем і до кінця, долати свій егоїзм і страхи, єднатися в любові, а не суперничати один з одним. Люди, які їх знали, були здивовані й захоплені (пор. Діян 2, 42-47).

Це було насправді **нове життя**! Апостоли вже не думали про те, як би їм влаштуватися в житті. Те, що вони пережили, було таким прекрасним, що вони відчували потребу занести цей досвід всім довкола. Господь і Вчитель сказав їм: «Дана Мені всяка влада на небі й на землі. Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх берегти все, що Я вам заповідав. Отож Я з вами по всі дні аж до кінця віку» (Мт 28, 18б-20).

Тепер же задумайтеся уважно над таким: те, що апостоли пережили, коли перебували з Ісусом Спасителем, а особливо через Його страждання, смерть і воскресіння та потім через Зіслання Святого Духа, і що **перемінило їхнє життя, до нас тепер**

доходить саме завдяки Таїнству Хрещення та іншим таїнствам. Саме у Хрещенні ми отримуємо здатність бути **новими людьми**, тобто любити по-справжньому, оскільки **Святий Дух оселяється в людині і промовляє в глибині її серця, що вона люблена, не покинута, не самотня, що не мусить нічого боятися, бо має за батька самого Бога Всевишнього, Котрий любить і ніколи не покине. Навіть коли настає час смерті, то ми знаємо, що не втрачені, бо Він приготував для нас життя вічне.**

Ви пам'ятаєте, як відбувається підготовка до святого Хрещення? Насамперед ми зрікаємося диявола, а потім настає визнання віри. Оце **зречення сатани** і його обманів означає, що **ми зрікаємося себе старих**, колишніх, своєї дотеперішньої **ідентичності**, усвідомлюючи, що вона хвора, бо ставить тільки **себе у центрі** й керується бажаннями, щоб усе було, **«як я хочу»**. А подальше визнання віри означає **вибір, прийняття нової ідентичності**, своєї нової суті, що віднині я бажаю жити **як дитя Боже**.

Подібне відновлення ми переживаємо (у сенсі реальної події, а інколи також і в сенсі відчуттів, переживань), коли приходимо до Таїнства Покаяння і Примирення, до сповіді. У Божому милосерді ми «топимо» свої помилки та гріхи, прояви неправильної самосвідомості, старої **ідентичності**, а в дар від Бога отримуємо оновлену **ідентичність**. Новий спосіб існування.

Чому це потрібно? Ось **ти**, і у твоєму серці є **пустака**, залишена там первородним гріхом. Її можна порівняти з діркою, яка залишається у приладі чи комп'ютері, коли звідти витягнути добрий жмут проводів. Це був «зв'язок» цього устаткування з живленням: його висмикнули – залишилась дірка.

Отака **пустака** існує, і людина (свідомо чи несвідомо) намагається її чимось **заповнити**, бо **пустака** всередині означає самотність, страх, невпевненість, неправильне функціонування. Ти, Боже створіння, живеш у вимушеній, успадкованій відірваності від Творця, **ти не знаєш Бога**. Знаєш тільки речі, які тебе оточують, людей, те, що можна взяти в руки, оцінити, відчути. Ти їх хочеш, ти їх **прагнеш**, бо з їхньою допомогою думаєш усунути це **внутрішнє страждання** й відчувати, що ти живеш, що твоє життя в порядку, що воно має сенс. Оце прагнення ми **називаємо пожадливістю**. **Доки** в тобі є **ця пустака, доти пожадливість має над тобою владу**. **Примушує тебе** насичуватися речами світу цього і **бути егоїстом**.

Серед захворювань, знаних у світі, є одне, яке дуже добре це ілюструє: людина їсть і не відчуває насиченості, тому вона їсть хворобливо, безперестанку, завдає величезної шкоди організму, який не потребує всього цього. Отак і стан, успадкований після первородного гріха, змушує нас бути егоїстами.

Однак **усе, що є на цьому світі, неспроможне наситити людську душу!** Те, що створене на образ Безконечного Бога, не може насититися чимось тимчасовим. Приблизно якби устаткування, яке потребує підключення до високовольтної мережі, хтось намагався тримати в дії завдяки батарейкам. Їх вистачає ненадовго, їх потрібно замінювати, їх весь час треба більше... Перекладаючи ці приклади на духовну, життєву реальність, отримуємо такий наслідок, що дух людини, **твій дух**, мимоволі весь час відчуває **«присмак смерті»**: сум, незрозумілу тугу, самотність навіть у сім'ї чи в оточенні друзів, розчарування тим, що маєш, незадоволення своїм життям... За такого стану душі й духа – **ти егоїст, життя не має сенсу**.

Свідомо чи несвідомо ти шукаєш рятунку, шукаєш чогось чи когось, хто насправді зможе заповнити твою внутрішню пустку, наситити твоє серце. **І хтось такий насправді є: це Бог, який тебе створив, який знає твоє серце, і Він став людиною, такою само, як ти, і зазнав людської туги і слабкостей, переживав пустку, як ти, як найгірший з людей, і подолав цю пустку, бо мав неперерваний зв'язок із Богом-Отцем. І Він хоче давати тобі свого Духа, хоче жити в тобі.**

Якщо ти увіруєш, якщо ти насправді цього захочеш, то ця здатність любити стане і твоєю участю. Пустку буде подолано. Через Хрещення, Миропомазання, яке приносить тобі те, що учні переживали у день Зіслання Святого Духа, і через Євхаристію, яка є живою присутністю Ісуса Христа Воскреслого, також і **ти матимеш владу над своєю пожадливістю.** Ти вже не будеш змушений робити те, що погане, а **зможеш любити.**

Те, про що ми тут говоримо, не діє магічним чином. Не буде так, що достатньо прийняти таїнство – і все, проблема зникає. Стільки людей приступають до таїнств, і майже нічого в їхньому житті не змінюється! Ключем до всього є **серце людини:** змінюються ті, хто **насправді прагне прийняти благодаті**, що їх дають таїнства, хто живе ними, розвиває, прагне жити як **діти Божі, у послухові своєму Отцю.** Ось тоді життя цих людей виглядає інакше, і таких прикладів дуже багато. Певно, також і дехто з вас може навести як приклад людей, які насправді увірували і любили своїх ближніх. Може, це ваші бабуся чи дідусь. **То були звичайні люди, звичайні егоїсти, як ти і я, як апостоли; але вони увірували і дозволили, щоб у них жила Любов.**

Чи ви слухаєте ці слова серйозно, чи ставитеся до них належно, чи почуте зачепило вас? Бо це серйозна справа. Ми зараз говоримо про **найважливішу справу в житті.** Послухайте ще слова Господа до Никодима і до нас: «Хто вірує в Нього, не буде засуджений, хто ж не вірує – уже засуджений, бо не увірував в ім'я Єдинородного Сина Божого» (Йн 3, 18; пор. Йн 12, 47-48). **Від того, чи ви приймете почуте, залежить ваше спасіння або засудження.**

Що означає «засудження»? Воно стосується не тільки того що буде колись, після нашої фізичної смерті, і що саме по собі вже є чимось страхітливим, бо там уже нічого не можна змінити. Засудження означає ще й **те, чого людина зазнає вже на землі.** Як саме? Дуже просто.

Ось, наприклад, ти хочеш любити, хочеш кохати цю дівчину. Це прекрасно, це щастя. І ти пробуєш це робити: спершу це легко, бо діє закоханість. Однак вона проминає, і вже немає тієї приємності, яку дає закоханість. З'являються труднощі, дівчина показує свій характер, ставить свої вимоги, проявляє свою відмінність, інакшість... Ти починаєш бути щоразу більше незадоволеним, злим, починаєш дратуватися, наполягати, кричати, хочеш її примусити робити те, що вважаєш за правильне. Постає і наростає конфлікт, напруженість збільшується... Ось ти вже й не любиш, бо твоя закоханість закінчилася. І що, ти щасливий? **Ні, ти відчуваєш сум, самотність, звинувачення, претензії...** Це і є **смак засудження.**

Бо в тобі діє принцип, закон, який каже: **«Люби, і будеш жити, будеш щасливий»,** а ти не любиш, не можеш, любити не вдається, і ти відчуваєш звинувачення, засудження з боку цього закону любові. Цього можна не усвідомлювати, але воно так діє. Тому що **людська природа створена для любові, для щастя, для плідності, і якщо цього**

немає, то людина страждає, переживає почуття провини і засудження. Через такий перекис багато хто впадає в депресії, живе у розпачі.

Ще виразніше це можна побачити у жінок, які зробили аборт, убили життя, яке в них було. За якийсь час вони починають відчувати свою провину, засудження за неї. Їм можна багато різного казати, пояснювати, виправдовувати, але це не допомагає. Внутрішнє засудження сильніше за це, і жінки дуже страждають.

А що ж означає спасіння? Це ліки, порятунок для тебе; це **слово про Любов, про Бога, який тебе любить, який в Ісусі Христі став таким, як і ти, страждав і помер, а тепер воскрес і живе. Тепер, зараз, цієї миті Він заступається за тебе, показує свої рани Отцю, рани, які є доказом Його любові до тебе, і просить за тебе. Якщо ти увіруєш у цю Любов, увіруєш, що щастя людини – це любити так, як оця Людина на Хресті, і попросиш цієї Любові, то Він її тобі дасть. І даватиме щодня заново.**

При цьому Бог завжди шануватиме твою волю, бо **якщо ти не повіриш, не захочеш, то Він не допомагатиме тобі насильно. Бог не зможе тобі допомогти, і ти залишишся сам.** Не бійся повірити. **Проси Його про благодать віри.** Бог любить тебе, і твою «половинку», і ваших дітей, якими Він сам вас обдарує.

Цю Добру Новину – Євангеліє ми проголошуємо вам **у зв'язку з тим, що ви прагнете укласти шлюб.** Тому корисно буде зосередитися на тому визволенні, яке Господь дарує у контексті подружжя.

Можливо, ви вже чули або читали той уривок із Євангелія, де записано, як **Господь Ісус говорив про нерозривність подружжя.** Його учні були здивовані, оскільки у Старому Завіті розлучення допускалися. Вони були здивовані також і тому, що знали подружнє і сімейне життя. Їм, апостолам, видалося неможливим **запровадити такий незмінний принцип, як нерозривність подружжя.** Життя надто складне, а людина слабка, егоїстична, у подружжі інколи існує величезна різниця у ментальностях і характерах... І ось, учні чують, як Господь Ісус говорить про нерозривність, і зрозуміти цього не можуть. У такій ситуації, кажуть ці дорослі чоловіки: **«краще не одружуватися».**

Тепер же слухайте уважно: вони це зрозуміють, але **після свого Хрещення і Миропомазання.** Лише коли Дух Христа Воскреслого оселиться в них і коли вони переживуть особисте звільнення від егоїзму, **коли в них буде подолана духовна смерть і пожадливість,** – лише тоді вони зрозуміють слова Христа. Зрозуміють усе, чого Він навчав, також і те, що стосується подружжя. **Вони зрозуміють (і будуть самі так проповідувати), що зв'язок чоловіка й жінки це велике таїнство, бо воно має об'являти любов, яку Бог має до людини** (див. Еф 5, 32).

Цей нерозривний зв'язок чоловіка й жінки становить могутній доказ, що **Христос насправді воскрес і живе, живе в людях, і вони можуть завдяки Ньому жити як діти Божі, маючи Бога за батька.** Ну **бо як інакше пояснити,** що якийсь чоловік і якась жінка присягаються одне одному **у вірності й любові на ціле життя і готові прийняти потомство, яким Бог їх хоче обдарувати?** Чи можна всерйоз скласти обіцянку на все життя, спираючись тільки на людські сили і нестабільне людське кохання?

Всерйоз – ніяк не можна, це понад наші особисті сили. **Однак, це можливо, тому що Христос воскрес!** О, яке ж велике і прекрасне ваше **покликання: любити, як любить Бог, і давати нове життя, коли Бог його дає.** Це і є Добра Новина: любов, про яку ви мрієте і якої прагнете, **є можливою.** Ви не мусите звинувачувати себе чи іншого в егоїзмі: завжди можливим є прощення, завжди можливою є любов поміж вами, оскільки Христос воскрес і може жити в вас.

Зрозуміло, що щось настільки велике і важливе, як **подружжя, мусить отримувати особливу підтримку.** Ця підтримка приходить через **Таїнство Шлюбу.** Супруги мають один особливий, обов'язковий для них спосіб отримування любові, цієї благодаті Христової, яка робить людське життя щасливим, повним сенсу. Про це ми поговоримо на наступній зустрічі, на яку сердечно запрошуємо.

Пам'ятайте: **Бог любить вас.** Вже зараз запрошуйте Його у своє життя.

МОЛИТВА БЛАГОСЛОВЕННЯ:

Цього разу ми помолимося за вас молитвою благословення. Сподіваємося, що слово, яке ми вам проголошували, зворушило ваші серця, і тепер ви можете і хочете прийняти Благословення Бога Живого.

Молимося

Боже, Ти через своїх святих пророків заповів тим, хто наближається до Тебе: «Обмийтеся і будьте чисті», а через Христа встановив таїнство духовного відродження! Споглянь на цих наречених, які старанно готуються до шлюбу. Благослови їх, і, вірний своїм обітницям, приготуй і освяти їх, щоб вони зуміли прийняти Твої дари: благодать усиновлення і життя Твоєю любов'ю. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

Щасливе подружжя –
життя згідно природи і Божого задуму

5

ЯК БЛАГОДАТЬ, ЛЮБОВ ХРИСТА, ПЕРЕМОГА НАД ГРІХОМ ТА ЕГОЇЗМОМ ПРИХОДЯТЬ У ЖИТТЯ ПОДРУЖЖЯ?

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

З'ясувати, яких умов необхідно дотримуватись, щоб шлюб був дійсним. Показати красу і важливість інтимного зв'язку для подружнього життя. Пояснити необхідність переживання інтимного зв'язку у згоді з природою – задумом Божим – та шлюбною присягою.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Енцикліка *Casti connubii* папи Пія XI; соборна конституція *Gaudium et spes*, пп. 50-53; енцикліка *Humanae vitae* (1968) папи Павла VI, особливо пп. 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16; Апостольське повчання *Familiaris consortio* (1981) папи св. Йоана Павла II, зокрема п. 32; катехизи по середах (Йоан Павло II), видані під назвою «Чоловіком і жінкою створив їх» (попередником останнього видання була книжечка єпископа Кароля Войтили «Любов і відповідальність»), Катехизм Католицької Церкви, пп. 2360-2371, особливо 2366-2368.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

У цій катехизі ми розглядаємо делікатну справу статевого співжиття у подружжі. Говоримо про це без осудження, з любов'ю і розумінням, однак чітко і ясно викладаючи правду. Важливість цієї катехизи впливає з переконання, що те, чого найбільше потребують християнські подружжя, це благодать Таїнства Шлюбу. А ця благодать стає присутньою в житті тоді, коли подружжя переживають свій зв'язок, згідно з природою. Особливе значення має переживання інтимного зв'язку, згідно з задумом Бога, а отже, згідно з природою інтимного зв'язку. Кризи дуже багатьох подружжів пов'язані з тим, що ці пари закриті від благодаті, передбаченої Богом для подружжя.

Питання щодо використання натуральних методів розпізнавання плідності і т. зв. відповідального батьківства має бути викладене у світлі віри та без відриву від загального контексту вчення про подружжя. (Відділення ООН та різні організації, які підтримують аборти, використовують поняття відповідального батьківства, щоби провадити політику контролю за народжуваністю. Це ж саме поняття ми зустрічаємо і в документах Церкви, однак світ надав йому зовсім іншого сенсу). Якщо справи йдуть інакше, то постає серйозна небезпека, що подружжя користуватимуться цими методами, не полишаючи контрацептивної ментальності, й переживатимуть батьківство відірвано від батьківства Бога. Тоді, навіть якщо зовні видаватиметься, що вони шанують принципи католицької моральності, такі подружжя, однак, будуть позбавлені благодаті Таїнства Шлюбу.

Багато католицьких подружжів страждають через це. Вихідною точкою і фундаментом для правильного розуміння текстів Учителства Церкви (Магістеріуму) щодо натуральних методів розпізнавання плідності та відповідального батьківства є ствердження, повторювані в різних документах Церкви, що **кожний подружній статевий акт має бути відкритим до життя, і ніколи не можна відділяти виміру єднання від виміру плідності** (HV 11, ККЦ 2366). Так само не можна відділяти прокреації (переказування життя) від з'єднання у статевому акті, що робиться у методі *in vitro* (*Donum vitae* II, 4; HV 12). У цій катехизі ми **хочемо «додати відваги» слухачам**, аби вони відкривалися на дар материнства, батьківства і довіру до Бога Отця.

У катехизі постають різні запитання. Деякі з них можна використати для діалогу з учасниками зустрічі.

До цієї катехизі є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

І знову ми можемо з радістю вам сказати, що **Бог вас любить**. Його проект щодо подружжя та сім'ї – просто фантастичний. Може, хтось із вас на першій зустрічі, коли ми говорили про красу і добро створеної Богом природи, красу і добро зв'язку чоловіка й жінки, красу і добро сексуальності, буття разом, творення родини, кохання, – може, хтось уже тоді думав: так, це **дуже гарні слова, але ж дійсність інша**. Так, це теж почасти правда, і ми про це говорили далі. Ми не наївні, тому хочемо запросити вас **до максимально реалістичного погляду на життя**. Саме тому ми старалися провести докладний і глибокий аналіз, поставити діагноз ситуації, шукати найголовнішу причину всіх цих проблем.

Цією причиною, як ми визначили, є гріх: первородний гріх людини і конкретний гріх у кожній конкретній ситуації. **Гріх має величезний вплив на людське життя, на спосіб нашого буття** на землі. Через цей гріх, яким був розрив зв'язку з Богом-Творцем, Любов'ю і Джерелом життя, в людині з'явилася **духовна смерть**, неподолана самотність і пустка, страх перед смертю, страх за своє «я».

Разом із тим у людині з'явилася й **пожадливість**, прагнення шукати життя і щастя поза Богом. І все своє життя людина **бореться за себе**, також і з іншою людиною, включаючи близьких, найближчих, також чоловіка чи дружину. Людина **хоче любити, бути доброю, бо відчуває, що це дасть їй щастя**, а водночас вона неспроможна на це, бо егоїзм перемагає, бо страх за себе сильніший від бажання бути добрим. Поміж людьми, поміж тобою і твоїм близьким, чоловіком, дружиною **постає невидимий мур**, стіна. Попри всі зусилля, люди самі по собі не можуть жити в єдності.

Аби визволити людину і врятувати її щастя, яке виражається в любові, треба **щось змінити у глибині її серця**, потрібно, аби людина наново з'єдналася з Богом, аби знову могла черпати від Нього життя, отримувала любов від самої Любові. Добра Новина, тобто Євангеліє, полягає в тому, що **це можливо**. І саме задля цього Син Божий став людиною.

Його перемогу над людським егоїзмом ми дуже виразно бачимо у житті Його учнів. Апостоли теж не вміли любити, до останньої хвилини сперечалися за привілеї. (Можна навести приклад: Йоан і Яків, які хочуть бути міністрами в уряді Ісуса, гнів рести, сварка в дорозі про те, хто з них найбільший, і боягузтво, коли їхнього Наставника

арештували). Однак, коли вони безпосередньо **пізнали правду про гріх, який у них мешкає**, і пізнали **істину, що Бог їх дуже любить**, що Він заради них помер і воскрес, – то їхнє життя змінилося, воно **перемінилося**. Вони **стали здатними любити**, долати егоїзм, вже не боялися смерті, оскільки **в них оселився Святий Дух** – Дух Христа Воскреслого. Вони стали людьми вільними і щасливими.

До нас же те, що пережили апостоли, **приходить через Хрещення**. У Святому Хрещенні ми отримуємо здатність жити у єдності з Богом, здатність до глибоких стосунків зі Святим Духом, із Любов'ю. Те, що було неможливим, тепер стало можливим. **Якщо** людина **насправді живе своїм Хрещенням**, серйозно переживає свою віру, тоді вона **стає здатною жити по-людськи**, згідно зі своєю природою, задуманою Богом, про що ми говорили на нашій першій зустрічі. А життя, згідне з цією Божою природою людини, і є її **щастям**.

А тепер невелике зауваження: сила, яку дають Таїнство Хрещення, а також Євхаристія і Таїнство Примирення, стосується життя кожного християнина. Натомість **подружжя має свою специфіку**. Воно **потребує особливої благодаті**, допомоги Божої. **Коли приходить ця благодать**, ця любов, якої так потребують чоловік і дружина? Говорячи найбільш узагальнено, вона приходить тоді, **коли подружжя переживає своє життя згідно з природою**.

Благодать, яка приходить через Хрещення і Євхаристію, необхідна їм, аби подружжя могло жити згідно зі своєю природою, а відповідно, отримувати благодать, необхідну для подружнього і сімейного щастя. Саме про це ми зараз говоримо.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ-ЗУСТРІЧІ:

Отже, **коли подружжя отримує цю благодать – любов, необхідну для щасливого життя**, для подолання усіляких труднощів? *(Це питання можна поставити самим учасникам зустрічі, чекаючи на відповідь)*. Так, вони отримують її через Таїнство Шлюбу. Де зазвичай відбувається це таїнство? Так, у храмі. **А що необхідно для того, щоб воно було дійсним?** Мабуть, ви знаєте, що шлюб буває недійсним. Може бути і священник, і квіти, і музика, і прекрасне святкування, чудове плаття і багато фотографій... а шлюб може бути недійсним, навіть, якщо сам Папа його благословляє. Недійсний шлюб іноді люди помилково називають «церковне розлучення». Отож, у Католицькій Церкві розлучень немає, у шлюб люди вступають на все життя, а церковний суд у проблемних випадках може тільки провести детальне розслідування і перевірити, чи шлюб був дійсним, тобто, **чи він взагалі був**.

Коли може бути так, що шлюбу немає, хоч ніби він і є, вінчання відбулося? Наприклад, коли когось **примусили**. Шлюб, згідно зі своєю природою, має бути **добровільний**, узятий з любові (бо таке значення слова «шлюб»: «злюбитися», з'єднатися у любові). Тому зрозуміло, що коли хтось бере шлюб через те, що йому добре заплатили, або його змусили до цього шантажем (наприклад, «я накладу на себе руки, якщо ти зі мною не одружишся»), то цей шлюб недійсний. Ви повинні приступати до Таїнства Шлюбу цілком і повністю **добровільно, тобто мати щирий і правильний намір**.

Наступна причина недійсності – це приховування від партнера серйозних вад. Наприклад, коли хтось затаїв від нареченої чи нареченого, що він наркоман, і це з'ясувалося тільки після шлюбу. Вочевидь одружитися зі здоровою нормальною людиною і з наркоманом – це дуже різні речі. Хоча йдеться не виключно про такі випадки, а взагалі про **затаювання перед шлюбом якихось серйозних проблем**, тому що таїнство порушує не хвороба чи залежність, а факт обману.

Певна річ, що неможливо до шлюбу пізнати людину уповні, так, як вона пізнається потім, протягом років життя; **однак знати основоположну правду про свого обранця чи обраницю кожен має право**. Саме тому період заручин – такий важливий у людському житті, й саме через нехтування ним, через нехтування пізнанням одне одного, стільки пар потім розходяться. Варто потрудитися у пізнанні до того, як зробити серйозний крок.

Звісно, навіть мови немає про дійсність шлюбу, якщо хтось із майбутньої пари затаїв, що він уже був одружений, і хоче заново взяти церковний шлюб.

Ще одна принципово важлива причина для визначення дійсності чи недійсності шлюбу: якщо люди вінчаються, при цьому **не маючи наміру** ані усвідомлення, що хочуть разом прожити **все життя**. Тоді це не шлюб у християнському католицькому розумінні, це просто гріхове тимчасове співжиття.

Велика проблема нашого часу – те, що люди переважно не мають **у свідомості** того, чим є шлюб. Та реальність, яка називається шлюбом, за часи безбожжя була дуже сильно викорінена зі свідомості. В Католицькій Церкві люди вступають у шлюб як у нову якість свого життя, а не в більш чи менш приємний і більш чи менш тривалий, «як вийде», статевий зв'язок. Шлюб – це згода створити нову спільноту в Ім'я Ісуса, заради життя з Богом. **Християнський шлюб – це те, до чого Бог веде людину, це особливе єднання на все життя**. Хто погоджується на вінчання в Церкві, повинен мати глибоке усвідомлення того, чим є подружжя. Зараз ви маєте час підготувати своє мислення для цього, а також маєте нагоду відмовитися від цього кроку, якщо насправді відчуваєте, що не хочете такої відповідальності. Нечесно укладений шлюб буде недійсним.

(Справу нерозривності подружжя необхідно особливим чином підкреслити і пояснити, якщо одна зі сторін є православною особою. В православ'ї принципово інакше розуміння подружжя: з одного боку, там говориться про вірність надзвичайну, аж до небажаності одружуватися вдруге, навіть після смерті одного з пари; а з іншого боку, коли подружжя переживає серйозні гріхи, то вважається «мертвим», і допускається «зняти благословення» з такого шлюбу, щоб дозволити православному на наступну спробу створити сім'ю).

Шлюб безумовно **не буде дійсним**, якщо хтось з пари, а тим більше обоє, вступають у цей зв'язок з усвідомленням, що **не хочуть мати дітей**. Небажання мати дітей, так само, як небажання бути разом до смерті, суперечить самій природі шлюбу як союзу заради продовження життя.

Так само буде недійсним шлюб, який укладається між братом і сестрою, між двома чоловіками чи двома жінками, оскільки **все це суперечить природі шлюбу**. В таких випадках **Бог не уділяє благодаті таїнства**. Це просто співжиття, яке не стає шлюбом. Детальніше на цю тему ви поговорите під час зустрічей зі священником, коли будете відповідати на різні запитання і заповнювати спеціальну анкету. Все це необхідне для того, аби допомогти вам, щоб ви мали певність, що ваш шлюб – дійсний, і уникли непотрібних страждань.

Слід також сказати, що те, чи шлюб був дійсним, може ствердити **тільки церковний суд**. Загалом ми виходимо з того, що кожен шлюб дійсний, оскільки кожен, хто укладає подружній зв'язок у Церкві, має відповісти на ці найважливіші запитання. Від нього вимагається усвідомлення, відповідне і можливе для його віку.

Підсумовуючи, можемо ствердити: **Церковний шлюб є дійсним і благодать, необхідна для життя у подружжі, вділяється Богом, коли цей шлюб укладений згідно з природою зв'язку чоловіка і жінки, згідно з природою Таїнства Шлюбу: 1) свідомо; 2) добровільно; 3) на все життя; 4) з відкритістю на дар потомства**. Тоді все є так, як Бог це задумав від початку.

Аби краще це пояснити, поговоримо, чим є **таїнство**. Може, хтось знає? Таїнство – кожне таїнство – це **видимий знак невидимої благодаті**. Тобто є те, що видно, і те, чого не видно. Є щось видиме, що потрібно виконати, аби щось невидиме, невидима благодать, була вділена.

Наприклад, що видно у Таїнстві Хрещення? Священика, дитину, воду, чути слова, які священник промовляє у формулі Хрещення... І коли священник поливає людину водою і каже: «Я хрещу тебе в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа», то Бог у цю мить уділяє благодать омиття цієї душі від первородного гріха. Благодать уділяє сам Бог, тому Хрещення є дійсним, незалежно від того, хороший чи поганий сам цей священник.

Подібним чином є і з Таїнством Євхаристії: якщо священник має дійсні свячення, то маємо хліб, вино, вимовлені над ними слова, – і це стає Тілом і Кров'ю Христа, незалежно від особистої святості священника. Тому що **в таїнстві діє сам Бог**. Вочевидь певні правила в цьому є: наприклад, замість прісного пшеничного хліба не дозволено використовувати рис, а замість вина – кока-колу. Таїнства здійснюються так, як Бог їх установив у Церкві.

А отже, є **«щось» видиме, що обов'язково потрібно виконати, аби ця благодать була вділена**. Що є таким видимим знаком у Таїнстві Шлюбу, що неминуче має бути зроблено, аби все було правильно, і Божя благодать, необхідна для доброго життя в подружжі, стала доступна новій парі? Так, ми щойно це сказали: **потрібно укласти шлюб у Церкві, згідно з природою шлюбу**. Якщо все зроблено правильно і чесно, то благодать уділена, Христос увійшов у цю єдність і буде в ній присутній до кінця, завжди готовий допомагати, рятувати, зцілювати, виправляти наші людські помилки, підтримувати у слабостях...

Чи буде достатньо, якщо подружжя уклало шлюб у церкві? Чи потім вони зможуть жити, як їм захочеться, а Бог буде зобов'язаний їм допомагати? Так, Бог завжди **готовий** допомагати. Бог настільки добрий, що продовжує давати нам життя, аби ми могли з будь-яких помилок навертатися до Нього; однак, **якщо подружжя не житиме згідно зі своєю природою**, то ця особлива подружня благодать, **ця любов Бога, не буде до такого подружжя доходити**. Бог, Який любить людину, не може її підтримувати у тому, що є для неї погане, що нищить її щастя.

Аби повернутися у стан благодаті, такому подружжю потрібно **робити те, чого вимагає природа шлюбу**: жити згідно з нею. Це стосується **усіх вимірів подружнього життя**: стосунків між батьками й дітьми, ставлення до дітей, місця і ролі чоловіка у родині та ролі жінки. Про це буде розмова пізніше, це – окремі теми.

Тепер же ми хочемо поговорити про **ту частину подружнього життя, від якої особливо залежить, чи житиме ця пара з Божою благодаттю**, або кожен боротиметься з труднощами життя, спираючись тільки на власні сили. Що ж це може бути, щось настільки прекрасне, дане Богом подружжю для того, щоб йому допомагати? Так, це є та подія, **коли ви будете одним тілом**.

Ця благодать приходить саме тоді, коли ви переживаєте своє подружнє життя згідно з природою цього таїнства. Йдеться про природу людської любові. Папа Павло VI написав на цю тему прекрасну енцикліку – лист під назвою *Humanae vitae* – «Людське життя», а в її тексті «життя» фактично означає «любов». Сьогоднішньою мовою ми б могли сказати, що подружжя треба переживати екологічно. Але йдеться не про якусь поверхову екологію, а **про глибоке розуміння того, чим є людська любов**, чим є зв'язок чоловіка й жінки, що в ньому людина, як така, набуває своєї повноти, чим є сексуальність тощо.

Особливе значення має якраз це ваше подружнє інтимне з'єднання, буття **одним тілом згідно з природою, згідно зі словами шлюбної присяги**, сказаними перед вітанням Господнім. Тобто, **коли ви виражаєте свою любов (або принаймні прагнення любити) і водночас перебуваєте відкритими на прийняття потомства. Тоді ви отримуєте благодать Таїнства Подружжя**, яка вам **життєво необхідна**, аби ви змогли дотримати слів присяги, даної в храмі.

Можна скористатися прикладом **вітрильника**, який пливе до пристані й рухається силою вітру. Він пливе до мети швидко, коли має вітер у вітрилах. Подружжя зростає в любові, «пливе» до мети, коли має свій «вітер у вітрилах» – Божу благодать. Ця благодать діє завжди так, що «несе», провадить подружжя до істинного щастя і справжньої любові. Коли, однак, рульовий вітрильника збивається з курсу, що провадить до мети, то вітер починає радше заважати, ніж допомагати. **Божя ласка не може провадити людину до життя, не згідного з природою людської любові**, не може підтримувати таке життя. Якщо подружжя переживає свій зв'язок незгідно з природою – воно не має благодаті, «вітер не наповнює вітрила», стає дуже тяжко, потрібно веслувати, мета – справжня любов – віддаляється.

Згідний з природою спосіб переживання подружнього зв'язку не тільки можливо **проведе вас крізь усі труднощі** та випробування. Разом із цим і ваш інтимний зв'язок **принесе** вам самим **глибинне задоволення**, набагато глибше, ніж від простої фізичної насолоди, бо тоді радітиме не тільки тіло, а й серце та душа. Задоволення від тілесної близькості може бути прекрасним і святим, але може також стати прокляттям, джерелом невдоволення, претензій. Так відбувається дуже часто. І переважно через це страждають жінки.

Якщо подружжя використовують якісь контрацептиви, будь-які, то дуже швидко починають сприймати одне одного тільки як джерело задоволення для себе, егоїстично шукаючи власної приємності. Суть шлюбу, природа шлюбу тоді зазнає ушкоджень. Бо **має бути рівновага та взаємність між відданням себе і прийняттям іншого**. Тілесна близькість має виражати не тільки фізіологічну потребу, а й любов до іншої людини, або принаймні волю любити її. Ви, живучи у подружжі, **потребуєте глибоких відносин, потребуєте цього кохання, інтимного зв'язку в істині!** Секс без любові – це отруєний шоколад.

Справжня любов пов'язана з жертвою, відданням себе і розумінням іншого. Як важливо зрозуміти цього «другого-іншого», який завжди залишається інакшим, бути чутливим, делікатним!

Інколи жінки використовують інтимний зв'язок, щоб ним шантажувати чоловіка. Якщо він поводить себе добре, тобто як жінка хоче, то буде статеву близькість, а якщо щось не так, то не буде. **Це помилковий підхід.** Виражена у фізичних відчуттях **єдність тіл має на меті допомагати вам бути спільністю**, долати труднощі, а також й те, що жінка вважає в чоловікові «не таким». Бо якщо чоловік почувається відкинутим, раз, другий... то, що він починає робити, на кого кидає оком? З'являються порнографія, колега на роботі, сусідка... Вочевидь і чоловік повинен шанувати жінку, шанувати її тіло, те, що вона переживає. Він не може завжди домагатися своїх подружніх прав. Він має також обов'язки. Тому що **завжди йдеться про любов**, яка будується на пошані, а не про тимчасову пристрасть, на якій подружжя не встоїть.

Послухайте нас зараз уважно, бо ми говоримо вам правду: **ніколи не користуйтеся жодними контрацептивами.** Вони завжди **завдають шкоди: вашому здоров'ю, вашому кохання, довірі до Бога**, вони нищать справжнє задоволення, яке приносить інтимне єднання чоловіка й жінки.

Усе, що Бог створив, **Він створив добре** і для блага людини. Також і цю справу переживання єдності з допомогою тіл, сексуальності – Бог створив добре. Погляньте на світ, яка у ньому панує гармонія, як вистачає місця для всіх і всього. **Ці відносини позитивно впливатимуть на всі виміри вашого життя.** Ну, а якщо ви вчините інакше – то залишитеся самі. **Не тільки Бог не зможе вдіяти вам своєї благодаті, а й те, що гарне і солодке, буде для вас щоразу гіршим і бридкішим.**

Тепер – кілька слів **про другу умову** переживання подружньої єдності згідно з природою. **Перша умова – це любов між вами**, воля любити, яка виражається у подружній присязі. **Без цієї любові, публічно вираженої перед Богом і людьми, кожний сексуальний зв'язок стає анти-людським**, шкодить людині, шкодить любові. Ці слова можуть комусь не подобатися, але така вже правда. Чимало людей розуміють її тільки по довгих роках. Для нас же важливо **переказати вам правду** життя. Ми розуміємо людські труднощі, що в нинішньому світі так важко жити в чистоті до шлюбу, що багато пар «пробують». Це реальність. Але тому вони і страждають, тому багато з тих пар розлучаються, мають стільки ран і навіть відчують відразу до інтимних стосунків – саме через те, що неправильно підійшли до чистоти та сексуальності.

Ми прагнемо показати вам те, що добре, що гарне: **людське кохання, яке не відділене від повноти любові й життя.** Ось ця **друга умова**, яка для багатьох нелегка для сприйняття: це **відкритість на життя**, прийняття потомства, яким Бог хоче вас обдарувати.

Те, що ми хочемо вам переказати, то є певний **напрямок**, в якому ви маєте рухатися у житті. Ми представляємо вам **обітницю: якщо ви будете так жити, вам буде добре.** Зрозуміло, що це непросто, але ми сподіваємося, що краса і правда того, що ви зараз чуєте, зворушать ваші серця, і ви **захочете жити згідно з Божою правдою, а тоді Бог буде вам допомагати** і провадити вас, і все буде добре.

Отже, друга умова «екологічного», правильного кохання, це відкритість на життя. Під час обряду шлюбу ви почуєте у церкві запитання: «Чи готові ви прийняти і по-

католицькому виховати потомство, яким вас обдарує Бог?» **Щира відповідь «Так» буде необхідною, аби шлюб був дійсним**, аби ви могли отримати благодать. Зрозуміло, що словами, сказаними перед віттарем, усе не завершується, а тільки розпочинається, і потім самим своїм життям вам буде потрібно **підтверджувати це рішення, під час кожного подружнього зближення**.

Відкритість на потомство, яким вас обдарує Бог! Не на те, яке ви самі собі заплануєте, у стилі: «Зараз ми можемо завести собаку, потім заведемо дитину», а на те, яке хоче дати сам Господь життя. Тут одразу виникає запитання: чи це означає, що ми повинні мати цілу футбольну команду дітей, чи обов'язково «рік за роком», як же їх поставити всіх на ноги, це ж неможливо? Слухайте: те, що ми вам представляємо як основу вчення про подружнє життя, це **напрямок**, обітниця доброго і щасливого життя, не сприймайте цього як закон, створений для того, щоб вас звинувачувати. Це **напрямок**, у якому потрібно йти.

Тому що важливо **не те, мати багато дітей чи мало дітей. Важливо – виконувати волю Бога**. Тоді Він уділяє благодать, Святого Духа, і живеться **складно, але легко**. Без Духа Святого, без цієї благодаті **усе буде тільки важко** і поволі розвалиться. А яка є воля Божа? – **щоб ви любили одне одного по-людськи**. Саме в тому документі, який ми щойно згадували, папа Павло VI після глибокого аналізу, молитви і консультацій із подружжями підтвердив своїм авторитетом те, у чому люди завжди були переконані: **любов, виражена в інтимній близькості, є людською тоді, коли відкрита на життя**. То Бог дає життя. Може дати, а може не дати. Ви ж приймаєте цей дар, і він прекрасний: **материнство, батьківство!**

Уся «конструкція» земного життя і його стосунків спираються на одне основоположне питання: **існує Бог чи ні?** Ну ось, як ви думаєте: Бог є? Він вас любить? Це основа основ. Ми вам проголошуємо, що Бог існує, що Він любить людину, Він не може не любити, бо любов становить Його природу і суть, Він Бог-Любов, Він турбується про свої створіння, турбується до такої міри, що навіть кожна волосинка на наших головах порахована і жодна не випаде без волі Божої. Людина важливіша за багатьох пташок, про яких Бог теж турбується, і вона важливіша за квіти у полі, які Бог зробив такими гарними.

Чи варто жити згідно з цією правдою, чи варто повірити Богові? Так, і ми вас запрошуємо до віри, до довіри, щоб ви **поклалися на Бога** і всі свої турботи склали до Його рук. Ви вірили як малі діти, коли були малими школярами; ви вірили як підлітки, коли ставали старші; тепер ви потребуєте нового «стрибка віри», бо ваше життя стоїть на порозі дуже серйозної зміни.

Довірся Богові, який є нашим Батьком і турбується про хліб наш насущний. Чи легко це? – ні, нелегко. Ми всі боїмося. Але ж, **чи краще будувати все на своїх силах**, розраховувати на власні плани, намагатися «тримати життя в руках» і все контролювати, – чи довіритися **Всемогутньому** і люблячому Богові? Якщо Він дасть життя, то дасть і все для цього життя. Це прекрасна справа – **дати життя новій людині!**

Пропаганда цього світу обманює багатьох жінок, і вони повірили, що досягнуть самореалізації, якщо будуть працювати, забезпечувати собі задоволення, якщо вони

будуть вільні й незалежні, як чоловіки. Це дуже велика помилка, і жінки від цього сильно страждають. Наприклад, у багатьох західних країнах існує величезна проблема жінок-алкоголічок близько 40-річного віку. В них була тільки одна дитина (щоб було легко і без зайвих турбот), в подружжі кожен жив своїм життям. А коли дитині сповнюється 16-17 років і вона полишає батьківський дім, така жінка, ще далеко не стара, почувається спустошеною, самотньою, непотрібною. І з'являється алкоголь. Так само **й чоловіки дають себе ошукати**, вони вже не пишаються тим, що можуть мати потомство, можуть бути батьками. Дуже часто нинішні чоловіки, розпечені своїми мамами, думають тільки про те, аби їм було добре, зручно і приємно. Звичайно, ми не виступаємо проти професійної праці жінок, але не дайте світові вкрасти у вас те, що **найцінніше: любов чоловіка і дітей, буття мамою і татом**.

Ми весь час ходимо довкола однієї й тієї ж самої думки: **вірити** не тому, що каже світ, а що каже Бог. Саме в цьому полягає явище навернення. Світ манить вічно молодою сексуальністю, неймовірними насолодами у ліжку, здобуттям кар'єрних досягнень.

Тоді як **найкращим** і найскладнішим покликанням для людини було і буде до кінця світу – **ставати людиною**. У вашому випадку – любити й бути вірним, мати дітей і правильно їх виховувати. Коли маєш міцну і люблячу сім'ю, добре вихованих дітей, то будеш сповненим, реалізованим за будь-яких життєвих обставин. Не сім'я є «додатком» до роботи і розваг, а навпаки! Це найголовніша «робота» чоловіка і найголовніша реалізація жінки. Інша справа, що вони мало цінуються і навіть принижуються в нинішньому світі й нашому суспільстві. Але суспільство можна змінити, якщо вас, справжніх християнських сімей, у ньому стане більше, ніж тих, хто вище за все ставить гроші й досягнення. Правильно виконуючи Божу волю, ви і особисте щастя здобудете, і збудуєте краще суспільство.

Довіра до Бога, яка може означати народження численного потомства, **нічого не зруйнує у вашому житті**. Можливо, бракуватиме чогось, що принесло би тимчасове задоволення, зате буде радість. Будуть різні клопоти, труднощі з вихованням, зате **ви будете жити по-справжньому**.

Варто додати, що жінки, які мають дітей, фізично здоровіші й красивіші, ніж ті, які йдуть проти свого призначення. Якщо жінка живе в любові, то любов створює її особливу красу, а ця внутрішня краса перемінюється у зовнішню вроду. Кожна вагітність на тривалий час затримує місячний цикл із його болями і проблемами. Під час вагітності весь організм жінки працює на життя, набуває нових сил. Медики знають не один випадок, коли жіночий організм долав важкі хвороби, навіть рак, під час вагітності. Ми говоримо це, аби показати вам, що **послух природі, довіра до Бога приносять благо**.

Ви мабуть вже чули про **природні методи розпізнавання плідності**. Перевага таких методів полягає не тільки в їхній абсолютній нешкідливості для організму. Такі методи, схвалені Церквою, побудовані на вивченні природних механізмів жіночого тіла, і завдяки ним багато пар, які вважалися неплідними, змогли зачати дитину. Тобто це **правильне знання про функціонування організму** дає добрі результати. Подружжя можуть розпізнати найбільш відповідний час для зачаття дитини.

Однак зважте на те, що **використання навіть натуральних методів розпізнавання плідності є правильним тільки тоді, коли подружжя шукає волі Божої, а не бажає уникнути потомства**. Якщо, скажімо, подружня пара вже має кількох дітей, живе

у скрутному матеріальному становищі або має проблеми зі здоров'ям, тоді можуть з'являтися думки, щоб на якийсь час відкласти зачаття наступних дітей. Подружжя разом моляться і **шукають волі Божої**. Деякі подружжя приходять до висновку, що краще буде **зачекати з зачаттям наступної дитини** і починають використовувати натуральні методи розпізнавання плідності. **Так їм здається**, тому що **люди ніколи не мають впевненості** щодо цього і **завжди повинні зберігати відкритість на потомство**, яким їх Бог обдарує.

Усі обставини свого життя віруюче подружжя має **переживати з Богом**, щоб не поставити свій егоїзм на місце Бога, не закрити шлях благодаті до свого життя.

Тому **природні методи розпізнавання плідності не можуть бути використані безвідносно до Бога, ними не можна користуватися, маючи контрацептивну ментальність**. **Завжди** повинно бути те, що обіцялося в церкві перед вівтарем: обіцяю тобі **любов, подружню вірність**, і що **прийму потомство**, яким Бог нас обдарує.

Зараз ми не будемо детально говорити про те, що таке натуральні методи розпізнавання плідності. Повну інформацію ви можете отримати у фахівців, є спеціальні курси. Зараз важливо запам'ятати одне: **суть цих методів полягає у тому, що завдяки спостереженням за своїм організмом жінка може розпізнавати свої плідні та неплідні періоди**.

Для катехитичних зустрічей важливо підкреслити найважливіше, а саме: за яких умов ці методи можуть бути використані. Умова, строго кажучи, одна: **любов**. Кожне інтимне з'єднання чоловіка й жінки має бути невідривне від прагнення дарувати і приймати, а отже, тіла не можуть бути використовувані як інструменти виключно задля задоволення. Кожна любовна близькість має означати для жінки: **«я тебе кохаю і хочу дати тобі продовження у житті, прийнявши від тебе дитину»**, а для чоловіка – **«я тебе кохаю і хочу, щоб це кохання втілилося у дитя»**.

Без відкритості на зачаття будь-яка близькість, навіть за всіма «християнськими правилами», буде неправильною, не-Божою. Навіть сама природа це підкреслює, тому що саме у плідні періоди жінка має найвище прагнення до близькості з чоловіком, а в неплідні дні інтимні стосунки не приносять їй такого задоволення. Так ми створені, так Бог нас задумав. У Старому Завіті, наприклад, інтимна близькість у неплідні дні навіть заборонялася, бо Вибраний народ мав плодитися і множитися, а неплідні дні означали «даремну втрату» чоловічого сімені і ставлення до жінки як до засобу чоловічого задоволення.

Все, **пов'язане з життям**, переказуванням життя було і є **святе**, прекрасне. Подружжя близькість – велика тайна кохання, і щоб цю тайну не руйнувати, **близькість має бути невіддільна від любові та відкритості на життя**.

Дорогі наречені, Бог любить вас, дуже любить. Він існує, і не бійтеся Йому довіритися. Він – **милосердний, розуміє ваші обмеження**, страх, але важливо, щоб ви усвідомлювали правду і **йшли у правильному напрямку**. Ми вам проголошуємо правду.

Маємо відвагу це робити, хоча сьогодні дедалі рідше проголошується те, про що ми зараз розмовляємо. Ми це робимо, бо нас підтримує **досвід тисяч і мільйонів подружжів і сімей, які жили по-людськи й були щасливі**. Не раз то були люди, які жили у дуже скрутні часи. Також і сьогодні **не бракує подружжів, які всерйоз приймають проголошуване Церквою**, довіряються Богові, і живуть природньо. Так, вони теж спотикаються, буває, падають, але підводяться, бо Бог їх підводить і підтримує.

Любі наречені, наше тіло, наша сексуальність і цей прекрасний дар близькості чоловіка й жінки у подружжі – подібні до українського родючого чорнозему, який має в собі стільки життя. Однак він доконечно потребує води. Ви також потребуєте «води з Неба» – Божої благодаті.

На наступній зустрічі більше поговоримо про період заручин, який ви зараз переживаєте, як розпізнати, чи ця людина поруч – то є, власне, моя половинка. Запрошуємо.

ПОВТОРЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Що є обов'язковим для щасливого життя в подружжі?

Коли шлюб є дійсним?

Як саме треба жити, аби благодать Божа могла приходити до подружжя?

Що повинно характеризувати справжній подружній акт, яка його мета?

МОЛИТВА БЛАГОСЛОВЕННЯ:

Молімося

Боже, ти пришестям Твого Єдинородного Сина, Ісуса Христа, показав світові дорогу правди. Вислухай нас і обдаруй Твоїх дітей розсудливістю й досконалістю, сильною вірою і глибоким пізнанням правди, аби вони щодня зростали в чеснотах. Нехай у відповідний час вони отримають дар Таїнства Шлюбу і разом із нами прославляють Твоє Ім'я. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

ТЕКСТИ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕННЯ І КОРОТКИЙ СИНТЕЗ КАТОЛИЦЬКОГО ВЧЕННЯ НА ЦЮ ТЕМУ

Йоан Павло II: «Звинувачення тіла як джерела зла – це спокуса, яка походить із маніхейської традиції, зродженої маніхейським дуалізмом. Маніхейство вважає, що **матерія становить джерело зла**, і тому воно **засуджує все, що тілесне, а особливо секс**, стверджуючи, що через прокреацію здійснюється ув'язнення душі в матерії... Маніхейська позиція провадила б до “знищення” тіла – якщо не фізичного, то принаймні у намірах, до заперечення цінності людської статі, чоловічості й жіночості людської особи, максимум до того, що їх можна «зносити», «терпіти» **у межах “потреби”**, визначеної необхідністю продовжувати рід... Маніхейський спосіб розуміння і оцінювання тіла й сексуальності людини принципово суперечить Євангелію, не узгоджується з правильним сенсом слів із Нагірної проповіді, сказаних Христом. По суті, **проблема є в серці людини**: це серце було поранене гріхом, а не тіло. Якщо тіло виглядає збунтованим, то це через те, що серце людини втратило первісну “правильність”» (Катехизи, 22 жовтня 1980).

Папа Бенедикт XVI у «Deus caritas est»: «Проте спосіб вивищення тіла, до якого вдаються сьогодні, є хибним. **Ерос, зведений лише до “сексу”, стає товаром**, простою “річчю”, яку можна купити й продати; точніше, сама людина стає товаром. (...)»

Насправді ж стикаємося з **деградацією людського тіла**, яке **вже не є інтегрованим** у повноту свободи нашого існування і живим виявом повноти нашого буття, а просто виштовхнуте у **суто біологічну сферу**. (...)»

Християнська віра, натомість, завжди вважала людину **єднісно-двоїстим буттям**, в якому дух і матерія переплітаються, набуваючи притому ще більшої шляхетності».

*Це означає, що **ерос має заново заприязнитися з агапе**, має перемінюватися аж до єднання і стати агапе у спосіб зрілий. А це означає – продовжуючи наші міркування – що наше тіло, з тим усім, що воно містить і що є природним та позитивним, **має з'єднатися з нашим духом**, співпрацювати з ним, аж **доки воно стане відкрите для духа**. Таким чином сексуальне з'єднання парадоксальним чином може стати **місцем глибокого і взаємного обдарування**, місцем, де **має зростати взаємна довіра**, вірення себе одне одному, перевищуючи фізичне задоволення чи звичайні біологічні потреби.*

*Тому людина, як двоєдине суще, покликана **до переживання цієї єдності душі й тіла**, еросу й агапе, духа і матерії, тобто до переживання радості, щастя й повноти життя:*

*«Людина стає справді собою, коли тіло і душа перебувають у внутрішній єдності, а виклики еросу можна подолати лише тоді, коли вдасться досягти цієї єдності. **Якщо людина прагне бути лише духом** і відмовляється від плоті як від чогось тваринного, тоді і **дух, і тіло втрачають свою гідність**. З іншого боку, якщо людина **заперечує дух** і вважає матерію, тіло єдиною реальністю – вона **втрачає свою велич**» (п. 5).*

Папська рада з питань сім'ї. *«Правда про людську статевість та її суть»*. Libreria Editrice Vaticana, 1995:

«Людина покликана до любові і дарування себе в єдності тіла і духу. Жіночість і чоловічість – це **доповнюючі** дари, через які статевість людини є складовою **частиною конкретної здатності до любові**, яку Бог вписав у чоловіка й жінку». «**Статевість є фундаментальним компонентом особистості**, один із її способів буття, самовиявлення, спілкування з іншими, почуттів, вираження та пережиття людської любові». (...) «Людське тіло, зі своєю статевістю, жіночістю і чоловічістю, закладеними у тайні сотворення, є не лише джерелом плідності та дітородження, як у всьому природному порядку, але включає від самого початку **подружню ознаку**, тобто здатність виражати любов: саме ту любов, в якій **людина-особа стає даром** і – за допомогою цього дару – **завершує саме значення свого буття та існування**». Кожна форма любові завжди носитиме в собі цю чоловічу і жіночу ознаку» (п. 10).

«Отже, **людська статевість є добром**, частиною того сотвореного дару, який Бог побачив, що воно «дуже добре», **коли сотворив людину на свій образ і подобу, і «чоловіком і жінкою створив їх»** (Бут 1, 27).

Оскільки статевість – це спосіб стосунків і відкритості з іншими, її **справжньою метою є любов**, а точніше, **любов як жертвування і прийняття, любов як давання та одержування**. (...) Коли така любов існує в подружжі, **дарування виражає себе через тіло – доповнення і повноту дару**. Подружня любов стає, таким чином, **силою, яка збагачує осіб** і спонукає їх до росту і, в той сам час, долучається до побудови цивілізації любові. Але коли статевої бракує розуміння **смыслу** і значення **дару**, тоді бере гору **«цивілізація речей, а не осіб»**, «цивілізація, в якій осіб використовують так само, як речі. У контексті споживацької цивілізації жінка може стати **об'єктом** для чоловіка, діти – **перешкодою** для батьків» (п. 11).

Синтез католицького вчення

Папа Пій XI в енцикліці *«Casti connubii»* виразно назвав контрацепцію важким гріхом, наслідок якого - вічне засудження. Згідно з католицькою етикою, чоловік і жінка мають через чисте сумління *допасувати свою поведінку до плану Бога-Творця*. Якщо ж з **важливих причин** у них є потреба «відтермінування наступного народження» (пор. Humanae vitae /HV/, п.15) або подружжя з огляду на «фізичні, економічні, психологічні та соціальні умови (...) вирішує не мати наступних дітей впродовж певного визначеного або ж невизначеного часу» (HV 10), їм рекомендується співжиття за природним ритмом плідності та неплідності. Це передбачає досягнення чесноти опанованості та чистоти. Йоан Павло II звернув увагу на те, що не йдеться про «техніку», оскільки **не можна зводити відповідальне батьківство лише до біологічних «циклів» людської плідності**. Папа говорив про лад в подружньому співжитті котрий означає, що в серцях подружжя існує гармонія *між батьківством та особовим з'єднанням* («Чоловіком і жінкою створив їх». – Люблін, 2008. – с. 381). Співжиття з уникненням потомства без поважних причин, без об'єктивно серйозних приводів, названих Павлом VI, визнається неморальною поставою на рівні з контрацепцією («Чоловіком і жінкою створив їх». – Люблін, 2008. – с. 386).

6 ЯК РОЗПІЗНАТИ ПРИЗНАЧЕНУ ДЛЯ МЕНЕ «ПОЛОВИНКУ» - ЗАРУЧИНИ

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Пояснити **важливість заручин** та обов'язковість зрілого розпізнання волі Божої: **чи ця людина призначена мені Богом?** Вказати на **важливість дошлюбної чистоти**.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Проповіді пап Бенедикта XVI, Франциска до заручених. Образочок-іконка або медальйон **Матері Божої**, а також текст якоїсь молитви **присвячення себе Діві Марії**. Можна дати нареченим текст **молитви**, яку читали б їхні батьки, а також текст молитви на **допомогу в подоланні** спокус для самих наречених.

У цій катехизі, а також у подальших, використано уривки з книжок Костанції Міріано «Sposati e sii sottomessa. Pratica estrema per donne senza paura» і «Sposala e muori per lei. Uomini veri per donne senza paura».

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

У цій катехизі ми говоритимемо, зокрема, про **дошлюбну чистоту**, як **найважливіше випробування**, через яке потрібно пройти. Про це необхідно розмовляти також і з тими парами, які вже розпочали спільне життя. Їх теж потрібно **закликати і запрошувати** дотримуватися дошлюбної чистоти. Живучи так, вони виражатимуть свою повагу до Бога, з яким бажають з'єднатися через Таїнство Шлюбу. Закликаймо до цього рішуче й відважно, шануючи їхню свободу та розуміючи труднощі.

Темою катехизи є **заручини**. Про це потрібно говорити, враховуючи можливості слухачів у конкретній групі. Якщо катехизу використовувати в рамках цілорічної підготовки і вона скерована до людей, які тільки думають про укладення шлюбу, то їх треба заохотити до здійснення, у майбутньому, обряду заручин. Якщо катехизу проводять у рамках безпосередньої підготовки для тих, які вже незабаром укладуть sacramentalний подружній зв'язок, то їх треба підтримати у переживанні часу заручин, а якщо заручин не було – то заохотити їх провести.

Пастирі Церкви в Україні ухвалили рішення **запровадити практику річного періоду заручин**.

На завершення зустрічі учасникам можна вручити роздруківки з **уривками з Послань** якогось із Пап (варто підготувати різні й вибрати ті, які найбільше підійдуть саме цій групі). Запрошуємо їх також звершити **Акт віддання Пресвятій Діві Марії** свого життя, любові та обранця (обраниці). Хорошою пам'яткою буде вручення іконки чи Марійного медальйона. На іконці може бути молитва присвячення себе Марії або якась гарна молитва до Неї. Можна також використати образок св. Йосифа опікуна Богородиці та опікуна чистоти з молитвою до нього. До цієї катехизи є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ-ВСТУП:

Ви вже почули те, що **найважливіше**. Насамперед ту істину, що **Бог вас любить** і бажає, щоб ви були щасливі. Богові до вподоби подружжя. Це найперше таїнство, яке Бог створив. Як для невіруючих, так і для людей інших релігій, подружній зв'язок – це щось хороше й гарне. Ми не можемо сказати про двох атеїстів, що їхній подружній зв'язок гріховний сам по собі. Якщо вони разом, дотримуються подружньої вірності, то **за самим природним законом їхній зв'язок хороший**. Однак ми, віруючі, сприймаємо шлюб інакше, глибше, і ми переконані, що самого спільного перебування замало: необхідно укласти таїнство в Церкві, просячи Бога про особливе подружнє благословення.

Водночас ми старалися вам показати і точніше назвати те, що ви знаєте з власного досвіду або з досвіду інших пар – різні **прояви зла**, страждання, егоїзму. Пізніше було поставлено важливе запитання: **звідкіля береться зло**, чому людина, **хоч і хоче любити** і під час шлюбу присягається щиро, **часто неспроможна виконати** обіцяне. **Цей діагноз** був і залишається **дуже важливим**.

Людина – істота глибоко **хвора**, не з власної провини, а немовби «генетично», але все одно висновок один: людина **потребує лікування**. Її хвороба викликана **відривом від Творця**. Людина живе так, ніби Бог її не любить. Вона зазнає **самотності**, переживає пустку, страх за себе і живе **як егоїст**, не вміючи любити іншого. А при цьому ми знаємо, що людина **створена для любові**, і що вона щаслива тоді, коли любить.

На черговій зустрічі ми старалися представити **Того, Хто може вас вирватися з егоїзму**. Це **Ісус, Син Бога Живого**, Який став людиною з любові до нас, до кожного з нас, до мене і до тебе. Хто увірує в це, той матиме змогу з'єднатися з Богом, оскільки Христос повернувся з мертвих, тобто **воскрес, і Він має міць дати свого Духа, Святого Духа**, тому, хто цього насправді хоче. Чи це не прекрасно, що Дух Святий може жити в нас?

Потім ми говорили про те, що здається дуже простим і, певно, не одного з вас здивувало. **Божа благодать – ця любов, яка робить так, що у житті чоловіка й жінки можуть сповнитися їхні мрії про любов, про буття разом, – приходить тоді, коли вони живуть згідно з природою**.

Це означає: коли їхній інтимний зв'язок переживається у згоді з природним законом, по-людськи, **нормально**. Тоді люди виражають одне одному свою ніжність, любов, чулість, своє прагнення близькості також і через дар сексуальності, і вони завжди готові прийняти потомство, яким Бог їх обдарує. Люди дуже **потребують такого кохання** – єднання у природний спосіб, задуманий Богом, а отже, правильний. Проблемою нашого світу є саме те, що найпростіше і найнормальніше в ньому стало зіпсованим, і про найпростіші речі доводиться довго говорити, щоб усвідомити їхню правильність.

Уже на самому початку ми звертали увагу на **потребу готуватися до шлюбу**: зокрема на необхідність духовного, морального та життєвого приготування. Сьогодні ми з вами хочемо порозмовляти саме на цю тему.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

• *Взаємне пізнання*

Найважливіша справа – **необхідність пізнати одне одного**. Хтось сказав, що період заручин – це один великий обман. Чи це правда? Напевно такі слова є перебільшенням; але вони, тим не менше, відображають серйозну проблему, а саме ту, що наречені **вдають із себе кращих людей, ніж вони є насправді**, приховують правду про себе.

Це зрозуміло: вони закохані, бачать у коханих самі тільки переваги і приємності, також і самі стараються показатися з якнайкращого боку, бути добрими, люблячими...

Проблема полягає в тому, що чимало молодих людей не пізнали за своє життя **безкорисливої любові**. Їх любили за певних умов, на певних підставах. Прибери в хаті, дістанеш дозвіл на мультики. Вивчи уроки, тоді підеш гуляти. Коли ти слухняний, тебе гладять по голівці. Коли щось не так, ти ніби й не потрібен навіть своїм батькам. Принеси хлопцям у двір пива, щоб прийняли тебе у компанію. Винеси дівчатам мамину косметику. І так далі... Але у глибині душі кожної людини живе прагнення якоїсь особливої, чистої, безкорисливої любові: воно там живе, бо наша душа знає Бога, який є Любов. У нас всередині існує розуміння певного «першообразу», до якого ми тягнемось.

Й ось людина закохується. Вона **сподівається, що це і буде та сама безкорислива любов**, про існування якої всі мріють, хто відкрито, а хто потай. Аби здобути цю багатообіцяючу любов, хлопець чи дівчина стараються показатися з найкращого боку, приховують свої вади, недоліки, погані схильності... **Деякий час вони можуть приховувати правду про себе, але з часом ця правда все одно виходить назовні**. Прагнення любові й те прекрасне відчуття, яке називається закоханістю, роблять так, що на свого коханого чи кохану дивишся крізь рожеві окуляри, **не маючи справжнього бажання** бачити іншу людину такою, якою вона насправді є.

Перший вимір (площина) пізнання завдяки вірі. Віра допомагає нам пізнати самих себе, пізнати правду про нашу внутрішню хворобу, про гріх, егоїзм, пиху тощо.

Може, хтось з вас звернув увагу, що **умовою гідної, належної участі у Святій Месі** є насамперед визнання своїх гріхів, визнання себе егоїстом, грішником. Всюди у світі люди стараються показатися один перед одним якнайкраще, і цього від них, власне, світ очікує. У церкві на Літургії відбувається дещо принципово інше. Умовою того, що Бог нас прийме, є визнання нами нашого внутрішнього захворювання. Людина може **побачити й усвідомити цю хворобу тільки завдяки вірі**. Бо саме завдяки вірі вона має досвід і переконання, що Бог любить її такою, яка вона є.

Не бійся правди про себе, бо у Церкві ти зустрічаєш безкорисливу любов Бога.

Усвідомлення цього допомагає як нам самим щодо себе, так і щодо іншого, адже цей інший має таку саму проблему. Це немовби **перший вимір пізнання** іншої людини: визнаючи себе егоїстом, я роблю висновок, що інший – такий самий егоїст, просто тому, що він теж людина, а кожна людина народжується із цією проблемою, тобто духовною хворобою.

Другий вимір (площина) пізнання – це пізнання того, якою саме людиною є ця інша особа. Відповідно до пізнаного, потрібно чесно давати собі відповіді на внутріш-

ні запитання, які постають від ситуації до ситуації: чи я насправді хочу бути саме з цією людиною? Чи я її дійсно люблю і чи хочу її любити?

Чи, може, я закохався/закохалася в якесь своє уявлення, мрію, образ, а не в реальну людину, на яку цей образ «налазить» тільки частково, як завеликий чи неправильно пошитий костюм? Відчуття невідповідності – дуже серйозний сигнал і з ним необхідно працювати, а не заглушувати його, сподіваючись, що «все обійдеться» або «мені так здалося».

Ось запитання, над якими варто замислитися. Їх уклав один дуже мудрий, досвідчений монах, за освітою лікар-гінеколог.

Чи хотів би ти мати дочку, схожу на свою дівчину, наречену? Чи хотіла би ти мати сина, схожого на твого хлопця, нареченого?

Чи хотіла б ти залишитися з ним, коли б він утратив вроду, силу, молодість? Чи хотів би ти надалі з нею бути, якби вона втратила свою вроду, красу?

Уяви собі свою дівчину, як стару жінку. Чи ти хочеш із нею бути? Уяви собі свого хлопця, як старого чоловіка. Чи ти хочеш із ним бути?

Чи ви їли б густий суп з однієї миски однією ложкою? (Йдеться про те, чи існує готовність до тілесної близькості не тільки через подружній акт, але в усіх ситуаціях, як, наприклад, мама їсть суп зі своєю дитиною.)

Чи допоможе вона тобі виховати дітей так, як би ти хотів? Чи допоможе він тобі виховати дітей так, як би ти хотіла?

Подумайте над цими запитаннями. Якщо у вас з'являються спонтанні відповіді «так» – це хороший знак. А якщо відповіді звучать - «ні», то існують серйозні сумніви щодо вашого спільного майбуття.

Для взаємного пізнання **потрібно бути щирим**. Це серйозна й інколи нелегка внутрішня праця: бути щирим самому та вимагати щирості від іншого. Йдеться не про те, щоб пред'явити іншому все те погане, що в нас є, а про те, щоб бути **просто нормальним**, природним, **без маски**.

Ця щирість є також здатністю **розмовляти** по-справжньому. Якість зв'язку між людьми визначається не пристрасним потягом, а здатністю **розмовляти про серйозні, вагомні для нас справи і речі**; тим, чи ми можемо іншій людині **розповісти** про себе, а також, чи ми можемо **вислухати** її.

Взаємне пізнання – це пізнання того, **чи ми зуміємо знайти розв'язання у конфліктних ситуаціях**. Тому, якщо такі конфліктні ситуації назрівають у період заручин, їх не треба спеціально уникати, обходити, сподіваючись, що в майбутньому це «якось» саме вирішиться. Ці проблеми **потрібно розв'язувати вже зараз**. Розмовляти щиро, нічого не приховувати і шукати справжньої згоди та єдності.

У цьому пізнанні **більш важливими фактами** є поведінка й вчинки, а слова – менш важливими. Яким ця «інша» особа є у вчинках, зокрема у поведінці щодо сторонніх: чи добрий він до сусідів, чи доброзичливий до людей в автобусі, чи поступиться місцем бабусі, а може, він скупий, нічого не позичить, постійно заздрить іншим.

Важливо також, чи цей наречений раніше мав дівчину, як вони розсталися, може він її використав? **Людина проявляє себе такою, якою вона є насправді не у ставленні до коханої особи, в якій вона зацікавлена, а у ставленні до сторонніх людей.**

Взаємне пізнання означає також **вивчення мови любові**, характерної для цієї іншої людини. Тобто тієї «внутрішньої» мови знаків, яку вона сприймає, яка до неї доходить. Неможливо очікувати, що інша людина, навіть коли ти її любиш, сама здогадається про твою любов. Треба пізнати те, що вона (чи він) любить.

Це буде дуже важливим, коли з'являться діти. Кожна дитина буде іншою. Потрібно буде знайти мову любові, яка пасуватиме кожному з ваших дітей. Для одного це може бути подарунок, а для іншого – присвячений йому час, вислуховування його, для третього – обійми і поцілунок.

У різні періоди життя ми потребуємо різного вираження любові. Наприклад, у ранньому дитинстві ми сильно потребуємо тілесного вираження почуттів: обіймів, доторків, поцілунків. Ми всі різні: **кожен з нас є «іншим»**.

• *Пізнання сімей*

У взаємному пізнаванні величезне значення має **пізнання сім'ї** своєї майбутньої половинки. Пам'ятайте, що **у певному розумінні ви берете шлюб із цілою родиною**, а не тільки з однією особою. Твій коханий принесе у ваше спільне життя все, що є в його родині: і добре, і погане. Якщо, наприклад, у його сім'ї все вирішує мама, а у твоїй все залежить від тата, то ваше спільне життя матиме серйозні проблеми. **Твій коханий буде дуже подібний до свого тата у своїй поведінці. Твоя кохана буде подібною до своєї мами.**

А якщо твій коханий не мав справжнього батька, як реального отця сім'ї, наприклад, той був пияком або покинув свою сім'ю, то існує величезна ймовірність того, що твій обранець – це людина незріла, а отже, нездатна взяти на себе відповідальність за сім'ю. Цілком ймовірно, що мама надмірно його оберігала, занадто любила, напевно, розпестила, навіть, якщо цього не прагнула. Але вона була тільки мамою, жінкою, і не зуміла нічого іншого, як тільки берегти свою дитину від страждань. І він так навчився жити, що він за мамою – «як за кам'яною стіною», що поруч завжди є мама, яка про все подбає і все забезпечить.

Скільки ж ми зараз маємо таких чоловіків, які не вміють взяти на себе відповідальність, утікають від страждань і труднощів, не тому, що вони взагалі погані, а тому, що були неправильно виховані, без батька. Несвідомо (а інколи й цілком свідомо) вони шукають у жінці другу маму, яка про все потурбується, нагодує, випере, попросує, завжди пам'ятатиме, де лежать шкарпетки, де стоять туфлі, скільки залишилося чистих трусів у шафі... **Але жінка – не мама**, вона не бажає ціле життя «нести на собі» чоловіка, а потім і дітей. Коли жінка протриває «носіню на собі» чоловіка, тоді, слабкі та розгублені, ці чоловіки починають пити, щоб у такий спосіб утекти від реальності, шукають у пляшці та приятелях емоційної втіхи, яку колись їм забезпечувала мама.

Тому дивіться уважно на сім'ю, з якої походить ваш наречений, ваша наречена. Звісно, якщо дивитися на це по-людськи, проблема здається не вирішальною. Однак **із Христом все можливо**. Але – увага! – не просто зі словами, що «Бог якось допоможе», а з Христом абсолютно серйозно: з вірою, щоденною молитвою, спільною боротьбою і дозріванням, із Христом у спільноті Церкви, з Христом у Таїнствах. Може, комусь зараз

важко в це повірити. Закохані люди схильні думати: ну так, ми любимо одне одного, у нас усе вийде, нам пощастить. Добре, любіть одне одного, але **не заплющуйте очі на правду**: наскільки ви закохані у себе (егоїзм), наскільки ви закохані у своє уявлення про цю людину, у свою мрію, а **наскільки ви насправді цю людину любите**. Від правди, так чи інакше, не втекти, вона завжди проявиться. Пам'ятайте, що Христос завжди готовий вам допомогти, бо Він любить вас і має силу для дієвої допомоги.

• Ставлення до батьків

Тут необхідно також сказати про **роль ваших батьків: не нехтуйте їхньою думкою**. Зазвичай батьки своїх дітей глибоко люблять і бажають їм добра. Вони дивляться на вашого хлопця чи дівчину критичніше, **реалістичніше, ніж ви**, вони не закохані. Варто вислуховувати те, що вони кажуть. Так само, як і думку інших людей, яким ви довіряєте. Часто той, хто стоїть осторонь, бачить, що ця людина – не для тебе.

Звичайно, насамперед ви маєте сказати своїм батькам про намір заручитися та укласти подружній зв'язок.

Говорячи про вислуховування думки батьків, ми також зачіпаємо міцно поєднану з цим темою: **необхідність «залишити» батьків**. Це дуже важливий момент. Їхню думку потрібно знати, уважно вислухати, замислитися над нею; але ваші батьки не будуть жити за вас і вирішувати за вас. Про цей момент, один із ключових моментів життя людини, варто поговорити вже зараз і готувати себе та їх до нього. Починаючи зі шлюбу, **ви стаєте окремою, новою сім'єю**, будете жити один для одного, і як двоєдина міні-спільнота, ви будете становити «одне тіло».

Люди дуже часто вважають, що слова «двоє стануть одним тілом» стосуються фізичного інтимного єднання. Так, інтимне життя становить дуже важливий **аспект** подружнього життя. Але і ваша спільна кухня, спільне прибирання, спільна шафа з речами, спільний посуд – **це теж входить до поняття «єдиного тіла»**, окремого організму. Як для окремого організму, поради і думки ваших батьків матимуть своє значення, але ви у своєму житті маєте бути вільні, окремі, вирішувати свої справи самостійно. Вже зараз непогано було б думати про «кордон» і «сторожу» на цьому кордоні, про те, що захищатиме ваше внутрішнє сімейне життя від втручання свекрух і тещ.

Шануйте своїх батьків і батьків свого нареченого/нареченої, але **творіть свою власну сім'ю**. Ситуація, коли мама (чоловіка чи жінки) без дозволу входить у вашу квартиру чи кімнату в будь-який момент, або перебирає ваші речі, щоб подивитися, чи не треба їх випрати, – **неприпустима**.

Один чоловік, Володимир, розповідав про себе: «Моя мама завжди піклувалася про порядок у моїх шафах, складала речі на своє місце. Це було нормально. Коли я одружився, мама зайшла до нас і сказала: подивлюсь, який там у вас порядок у шафі. Я, – продовжив Володя, – відчув, що маю **захищати цю шафу**, бо вже не може бути так, як було. Став я перед шафою і сказав до мами: вибач, але ти не можеш цього зробити. Це шафа моя і моєї жінки». Мама довгі роки згадувала це своєму синові, але рішення те було дуже добрим. Дружина була йому за це дуже вдячна. Треба «захищати свої шафи», розуміючи одночасно, що батькам не легко це прийняти.

До цієї важливої теми ми ще повернемося на наступних зустрічах. Хочемо також на одну із зустрічей запросити ваших батьків, аби допомогти їм і вам.

• *Пізнання відмінності між чоловіком і жінкою*

Це справа, яка здається очевидною, але насправді вона далеко не проста. Бо йдеться не про теоретичне вивчення, чим **жінка відрізняється від чоловіка**, а про практичне зауваження та **усвідомлення цих відмінностей у вашому конкретному коханому/коханій**. І, що особливо важливо, – потрібно це не тільки навчитися бачити, але й навчитися акцептувати (сприймати). Це термін, яким в психології називають позитивне сприйняття. Тобто не понуре погодження, що «куди ж я від цього подінуся», а сприйняття доброзичливе, схвальне, яке здатне принести користь і радість із відмінностей. **Необхідно навчатися схвального сприйняття того, що цей інший відрізняється через те, що він іншої статі.**

Це серйозна справа, яку потрібно опанувати, вклавши в це певний час, зусилля і внутрішню згоду. Дуже важливо, щоб ви **просили у цій справі про допомогу Доброго Бога**, тому що, лише з Його благодаттю у нашому серці, ми зможемо прийняти іншу людину такою, якою вона є. Не вважайте, ніби це очевидні речі і ви їх і так розумієте: це оманливе уявлення, яке нерідко стає причиною численних непорозумінь. Або ви навчитеся з цим жити, розуміти «інакшість» вашого супутника життя або будете від цього страждати.

Почнемо з такої простої справи, як **праця**. Для жінки це питання не настільки важливе, як для чоловіка. Наскільки для жінки важливо **почуватися коханою**, приймати любов – настільки чоловік має глибоку потребу відчуття, що він **займається серйозною справою, служить**, міцно стоїть на ногах. Наскільки жінка **боїться бути покинутою**, настільки ж формою самотності чоловіка є відчуття, що він **непотрібний**. Чоловік діє, коли розуміє, що для нього життя – це служіння, він має прагнення **померти за когось**, захищати життя, боротися зі злом. Жінка/мати прикрашає, облаштовує, робить затишок, роздає поцілунки, обіймає, **розмовляє**, виявляє ніжність. Чоловік скупіший на слова ніж жінка, часто йому легше засукати рукави і **робити конкретні речі**. Зазвичай після праці він **потребує відпочинку**; тоді йому важко слухати жінку, реагувати, підтримувати розмову. Це необхідно розуміти.

Жінка має здатність **налагоджувати зв'язки, бути для когось**, приймати, заохочувати, виховувати, видобувати з кожного те, що в ньому є найкращим. Коротко кажучи, жінка покликана бути «музою», **натхненням**.

Чоловік характеризується тим, що ми називаємо «мужністю»: він спроможний боротися, захищати від зла. Бути мужнім – це насамперед мати відвагу приймати на себе удари, бути щитом для тих, хто довірений під твою опіку. Бути чоловіком, мужчиною означає бути **готовим віддати життя за свою дружину і за свою сім'ю**, або за того, кого маєш під своїм захистом.

Як підсумок цієї частини катехизи використаємо назви двох книжок, написаних італійською авторкою, мамою і дружиною Костанцою Міріано. Вони стали бестселером у багатьох країнах.

Книжка про жінку називається: **«Вийди заміж і підкорися. Екстремальні переживання для безстрашних жінок»**. Треба вийти **заміж, за-мужа**. І підкоритися. Це не означає бути невільницею чи служницею. Зовсім ні. Але це означає **зайняти відповідне місце** і бути собою в подружжі та сім'ї. Не намагатися бути першою, центром, командиром.

Назва книжки, яка присвячена головним чином чоловікам, звучить: **«Одружися з нею і будь готовий за неї померти**. Справжні чоловіки для безстрашних жінок». А отже: одружися з нею! По-**дружися**! Візьми з нею шлюб, злюбися! Вона має бути першою у твоєму житті – не мама, не друзі, не пиво, не комп'ютер, а вона, твоя жінка, твоя дружина, мати твоїх дітей, ти з нею пов'язуєш своє життя. **Віддай життя за неї**. Це віддавання буде здійснюватися **через ваше звичайне життя**, через щоденне віддавання.

Аби чоловік міг віддати життя за свою дружину і родину, жінка має йому допомогти: саме через свою «підкореність», через буття чоловіковим натхненням.

- **Найважливіше випробування: дошлюбна чистота**

Тепер переходимо до дуже важливого пункту. Хочу вам сказати, що **найсерйозніше випробування до шлюбу, найважливіша форма приготування до нього – це життя у чистоті, без інтимних фізичних стосунків**.

Чому це так? Тому що **інтимна близькість** чоловіка й жінки – **це щось велике, прекрасне, святе**, щось, що має **величезне значення**. Аби вона приносила задоволення, передбачене нашим Творцем, тобто радість і тілу, і душі та серцю, вона має бути пережита **з любов'ю і в готовності прийняти дитину**.

Іншими словами, фізична близькість двох людей має бути **повна любові**, а не просто пристрасті. **Любов, яка відкриває дорогу** до таких стосунків, **завжди пов'язана** з присягою, обітницею, тим, що виражається перед Богом у словах: **я тебе ніколи не покину**. **Без такої любові** навіть найбільш пристрасна близькість не буде справжньою: вона **фальшива, незгідна з природою**, невідповідна суті людини.

Аби це краще показати, використаємо прості приклади. Простягнута іншій людині рука зазвичай виражає доброзичливість, мирний настрій. Уявіть, що хтось подає вам руку, всміхається, але в серці його живе байдужість або навіть ворожість. Він подає тобі руку і всміхається, оскільки хоче тебе використати для якихось егоїстичних справ. Робить гарний і добрий жест, але в його серці немає того, що цей жест означає.

Ще краще це ілюструє поцілунок Юди. Поцілунок сам по собі – це щось дуже гарне і добре, він має виражати любов і дружбу. Юда поцілував свого Вчителя, зробив цей прекрасний жест, знак, але у серці в нього було щось зовсім інше.

«Жест», «знак», яким є буття єдиним тілом для чоловіка й жінки, за своєю природою має виражати любов і готовність дати життя. Якщо цього немає, то цей знак сам по собі фальшивий. Приносить зло тим, хто його виконує.

Повторюємо ще раз. Заборона інтимного зв'язку до шлюбу викликана не недооцінкою інтимної близькості чоловіка й жінки. Навпаки, вона впливає з великої поваги до сексуальної близькості. Церква переконує, просить, благає: **не робіть цього**.

У Старому Завіті, подібно як в усіх традиційних культурах і релігіях, за вчинок перелюбу карали смертю. Тому що люди розуміли, що це велике зло, а водночас не мали інших засобів для лікування наслідків такого вчинку. Тільки Ісус приніс змогу порятунку людині після такого гріха. Проте це не змінює його тяжкості. *(Можна згадати про жінку, яку спіймали на перелюбі: Йн 8).*

За природою, тілесне єднання чоловіка й жінки виражає саме таку любов: ти віддаєш себе іншому і приймаєш його, а разом ви готові дати нове життя. Створення нового життя – це справа не тільки чудова з біологічної точки зору, а й **свята**, бо життя творить Бог.

Отже, фізичне єднання до шлюбу Церква забороняє не тому, що воно є чимось поганим, а навпаки: воно дуже хороше, настільки хороше, що не варто його псувати викраденням, неповнотою любові, нечесним ставленням до цього єднання, до другої людини і до самого Бога, бо це буде **фальш**, який зіпсує усе. Може, не одразу, не ментально, але зіпсує, як іржа, яка починається з маленької плямки.

Подружня близькість тому й називається подружньою, що вона запланована Богом для тих, хто вже одружений. Інакше це неповнота любові, яка певним чином «відбивається» на вас, приносячи якесь внутрішнє незадоволення. А коли людина не отримує справжнього задоволення у цій близькості, починається шукання у неправильному напрямку: старання знайти більше насолоди, використання якихось незвичайних методів і способів, аби здобути цей момент насолоди, і в кінцевому підсумку, парадоксально, **втрата цієї насолоди взагалі**. Різні опитування підтверджують те, що більшість подружніх пар, особливо жінки, **незадоволені статевим співжиттям. Бо роблять це незгідно з природним законом.**

У період закоханості це ще так сильно не відчувається, бо буяють почуття, високий рівень гормонів **заважає критично оцінити** ситуацію. І це тим більше **небезпечно**, що статева близькість **дуже міцно пов'язує людей**, притягує, а тому не дозволяє бачити іншого таким, яким він насправді є. Якщо ви перебуваєте саме в такому зв'язку, то **можете бути дуже сильно засліплені й поневолені**.

Заручини **повинні бути** періодом взаємного пізнання, вивчення, таким перебуванням разом, яке можна **без проблем закінчити** і не отримати глибоких ран. Заручини трохи подібні до дверей, які крутяться: в них можна увійти і так само просто вийти. Ви були разом, вам було добре, і дружба, і приємність, але ось ви дійшли висновку, що, однак, – ні, ви не створені одне для одного.

Таке розставання буває **болісним, але** воно може бути **позитивним життєвим досвідом** – якщо не було інтимної близькості. Якщо ж вона була, то залишила по собі глибокий слід. Тривалий час вона поневолює, зокрема, коли дівчина віддається вперше. Їй важко прийняти те, що кохання, якому вона віддалася, не триватиме довго. Вона старається утримати зв'язок, поновлює його, пара на якийсь час розлучається, потім знову сходиться, пробують, може, вдасться, але знову все занадто важко... Таке розставання болюче, залишає по собі травму, і потім важко відкритися на наступний зв'язок.

А отже: **якщо у вас є інтимні стосунки, то ви насправді не знаєте, що саме вас притягує одне до одного, що вас пов'язує: любов чи просто секс. Тому обов'язково потрібно пройти це випробування**, відмовитися від тілесної близькості, вийти з-під її тиску, аби перевірити, що вас єднає.

У майбутньому, в подружжі, ще не раз будуть періоди, коли статеве співжиття не буде можливим. І що тоді? Ви не витримаєте і зрадите подружню присягу?

Дівчата, ви обов'язково маєте зробити цей крок: чи **твій хлопець з тобою тому, що він тебе любить, чи тому, що він просто використовує твоє тіло?** Якщо зараз, у період заручин, він не сприйме твого рішення, щоби не співжити до шлюбу, то він точно **не любить тебе** і не буде поважати тебе у майбутньому. Якщо він каже, що **«не може без цього»**, це означає, що він **не буде тобі вірний**.

Будуть періоди, коли ви не зможете мати статеву близькість: вагітність, час після пологів, догляд за дітьми, елементарна втома і небажання, купа справ, що зазвичай. І що такий чоловік тоді зробить? Його відповідь на потребу утриматися від близькості на час заручин показує, **що він цінує більше**: тебе і буття з тобою – чи своє сексуальне задоволення.

Будьте відважними, дівчата, не бійтеся зробити такий крок! Не бійтеся довіритися Богові. Якщо це не той хлопець, то не переймайся: **Бог приготував для тебе кращого**. Не дозволяй себе шантажувати, не дозволяй гвалтувати твою душу, вона хворіє набагато сильніше за тіло.

Якщо хлопець каже: «Доведи, що ти мене кохаєш», то можеш сміливо такому відповісти: бувай здоров. Дівчино, це **від тебе самої залежить, чи він поважатиме тебе в майбутньому як жінку, чи буде зневажати** і сприймати як предмет для свого задоволення. Але з'ясовувати це потрібно тепер! Це час підготовки й перевірки.

Якщо у вас вже була інтимна близькість – **зупиніться**, стримайтеся, перестаньте. Ви хочете шлюбу, хочете не просто свята у красивому храмі під музику, а Божого благословення на довгі роки щасливого життя. Якщо так, то **поважайте Бога** і довіряйте Йому, Він любить вас, і те, що Він вписав у вашу природу, вписане там для вашого добра, не інакше.

Не вірте пропаганді світу, який зробив із сексу **пустопорожнє фізичне задоволення**. Насправді Бог це задумував як прекрасне єднання тіл, що виражає єднання душ. Це прекрасна, висока дійсність, яку не треба принижувати, опошлювати, як це робить нинішній світ. Він гордує тілесною близькістю, зневажає її і провадить людину до зневаги щодо себе самої.

Вочевидь у вас будуть прагнення до близькості, ці біологічні механізми існують і діють в кожному з нас, але люди відрізняються від тварин. **Статева близькість у людей – це стосунки любові**, це єднання особистостей. Іншу людину **не можна використовувати**, її потрібно кохати. **Тоді** ця близькість приносить повноту задоволення, тобто **щастя**.

Жити в чистоті не означає не мати ніяких фізіологічних поривів або перелякано придушувати їх, випихати у підсвідомість. Ми живі люди, ми живемо тілесно, ми нероздільні з нашими тілами, з якими просто треба вміти правильно поводитися. Йдеться не про заперечення того, що в нас об'єктивно присутнє, а про щось принципово інше: про любов.

Не про фізичний потяг, а про **буття з іншим, як із людиною** в цілому, як з особистістю. Коли фізичний потяг з'являється, це треба **спокійно визнати і прийняти**: ми люди, ми маємо сексуальність, – але **не слідувати** за цими потягами, за збудженням, за хіттю. Навіть, якщо той інший сам погоджується, щоб його використали задля досягнення і принесення задоволень, усе одно так не можна. Спонтанна **поява сексуальних**

бажань – сама по собі не гріх; зло в людині з'являється тоді, коли вона погоджується піддатися цим прагненням.

А що відбувається, коли в дошлюбному зв'язку з'являється дитина? Постає питання, що з нею робити: народити чи вбити. Як ви гадаєте, це впливає на саму дитину? Хочу сказати, що впливає, і дуже сильно. Багато дітей страждають, може, навіть і хтось із вас, через те, що батьки мали сумніви, народжувати дитину чи ні. Комплекси, невпевненість, відчуття недовіри до цілого світу нерідко беруть свій початок з того, **як дитину зачали і як мати переживала вагітність.** Психіка вагітної жінки бінарна, кажуть медики: це означає, що почуття матері й дитини у період вагітності спільні. А якщо станеться аборт? Наслідки цього жахливі.

Ну, хтось скаже: ми бережемося. «Предохраняемся». Таким чином, ви вже приймаєте майбутні страждання, **нищите свій інтимний зв'язок,** використовуючи один одного без повноти любові. Ви берете у Бога цю святу річ задля того, щоб зробити собі хвилину приємності. А до того ж, руйнуєте своє здоров'я. Ми вже говорили про страшні наслідки контрацепції.

Зрозуміло, що **утримання не є чимось простим і легким,** що прагнення бути з іншим, це також і прагнення фізичне, у певний період життя людини дуже сильне. Але ми **запрошуємо вас до чистоти, до вшанування Бога і Його правил,** до вшанування таїнства, яке ви готуєтеся прийняти, до довіри Богу і природі, яку Він створив. Ніхто й ніколи не виграв, йдучи проти природи. Інколи ми кажемо, що природа мстить на нас. Так, дуже багато подружжів страждають через те, що одружилися виключно через сексуальне засліплення. Потім закоханість минула, гормони заспокоїлися, і почалося реальне життя...

А цього прекрасного дару, який Бог створив саме для подружжя, для зміцнення єдності, вони вже **не вміють правильно переживати.** Замість того, щоб допомагати подружжю, фізична близькість стає чимось мертвим, відразливим, неприємним, навіть доказом того, що любові між ними немає, і приводом розійтися.

- **Приготування до шлюбу – заручини – чи цей інший даний мені Богом**

Давайте розглянемо **історію Товії і Сарі.** Ця розповідь міститься у Біблії і може послужити хорошою катехизою для молодих, які думають про шлюб і переживають важкі хвилини. Дуже заохочуємо вас читати книгу Товит і думати над прочитаним, бо там викладено багато потрібного для сімейного життя. Тут коротко згадаємо цю історію.

Товія старший, дуже порядний і добрий чоловік має сина Товію. Старшого переслідують через те, що він праведний і поводить себе благородно, він втрачає своє майно, а одного дня втрачає також зір. Навіть жінка погано з ним розмовляє. Тоді він **щиро молиться до Бога,** ввіряє Йому свою душу і страждання, а як це страждання дуже велике, то він просить Бога про смерть.

У той самий час, так само щиро і також у великому стражданні молиться до Бога молода дівчина Сара. Вона також просить Бога про смерть. Причина її страждань – неможливість вийти заміж. Вона гарна дівчина, сім разів пробувала укласти подружжя, але демон приходив у її шлюбну ніч і вбивав чоловіка, за якого вона вийшла. Бо демон забажав її для себе. По-людськи кажучи, сильно закохався.

Святе Письмо каже, що ці двоє **були вислухані**. Чи Бог забрав їх з цього світу? Ні, Він відповів на їхні щирі молитви так, як тільки Він сам уміє. Бог вислав ангела, щоб їх урятувати. Ангел Рафаїл у тілесному вигляді стає товаришем молодого Товії, якого батько вирушив у далеку дорогу до родичів. По дорозі Товія мав різні пригоди. Зокрема, там була боротьба з великою рибою, яку він переміг з допомогою ангела. Товія забирає нутрощі з цієї риби, бо ангел йому каже, що вони знадобляться.

Приходять Товія з Рафаїлом до дому Сари. Товія закохується в гарну дівчину, і виявляється, що вони далекі родичі й він має право на її руку. Батьки Сари вражені, бо вже стільки разів прощалися з нареченими своєї доньки. **Але цього разу все буде інакше.** Після шлюбу, за порадою ангела, молоде подружжя **молиться, перш ніж лягти разом.** Потім вони палять нутрощі риби. Це відлякує демона, молодята кохаються і залишаються живими. Після цього вони вирушають у зворотній шлях, до батьків Товії. Там, також за допомогою ангела Рафаїла і нутрощів риби, відбувається зцілення очей Товії-старшого.

Який урок можна взяти з цієї історії?

Важкі випробування потрібні, аби насправді **відкрити очі на Бога** і дозволити Йому втрутитися. Володимир, про якого ми сьогодні згадували, розповідаючи, як він захищав шафу, розповів також і про переломний момент у своєму житті. Ситуація була вельми подібна до тієї, яку мали Сара і Товія. Наш Володя пробував бути щасливим і реалізувати себе усіма можливими способами. Було в цьому також і багато гріха. Одного разу, їдучи потягом, він почувався особливо пригніченим. Нічого не виходить, що лиш він пробує, – а все на гірше. І тоді йому спало на думку, що він ще не звертався до Бога. Тоді він попросив допомоги Бога, **попросив насправді щиро**, і його життя почало змінюватися. Бог визволив його від узалежнень, дав йому зустріти дівчину, яку він покохав і з якою дотримувався чистоти до шлюбу. Зараз вони – щаслива сім'я, мають дітей. Дуже красива історія.

Ваші труднощі, яких ви не розумієте і які завдають вам страждання, також дані для вашого блага. Вони є запрошеннями **щиро звернутися до Того**, Хто вас воістину любить і Хто воістину може вам допомогти.

Бог насправді **вислуховує молитву**. Ніколи не бійтеся щиро молитися до Бога у труднощах, не робіть перед Ним вигляду, ніби «все в принципі добре». Основа і суть молитви – не кількість слів, прочитаних із молитовника, а щире звернення до Нього.

Правильне переживання сексуальності – справа непроста. Щоб сексуальність не завдавала шкоди, не вбивала любові, **необхідна Божа благодать.** Риба, завдяки якій було врятоване життя Товії, стала символом Христа. Лише Воскреслий Христос, Його милість визволяє людей до справжньої любові, і, таким чином, **рятує статеву близькість** від руйнівної сили.

Товія і Сара були **призначені Богом одне для одного**. Всі труднощі, які вони мали, були призначені для того, щоб здійснився Божий план, аби вони знайшли один одного, хоч і жили дуже далеко і не були знайомі. Це стало можливим завдяки тому, що ці двоє були віруючими та **відкритими на діяння Боже.**

Бог посилає свого ангела також і **до кожного з нас.** Кожен має свого **ангела-хранителя.** А чи ви думаєте про своїх ангелів-хранителів? Чи ви молитесь до них? Якщо ні, то ми навчимо вас на одній із зустрічей. Треба молитися до свого ангела **щодня.** Це

полегшить вашому ангелу-хранителю завдання допомагати вам і рятувати від важких ситуацій. Ангели-хранителі часто допомагають людям у різних потребах, а ми цього навіть не помічаємо. Якось справи «самі склалися» вдало. Якось щось взяло і вийшло так, як треба. Нерідко ми не звертаємо уваги на такі речі й думаємо, що це просто життя саме по собі таке.

Насправді ж людина занурена у море невидимої благодаті і має багато опіки, але рідко про це замислюється і рідко дякує Богові. Тому моліться щодня, моліться не тільки з проханнями, але й із вдячністю, бо ви насправді навіть не знаєте, як багато добра отримали і від чого саме Бог і ангели вас уже вберегли.

Задумайтесь, що історія Товії й Сари говорить саме вам. У ній напевно знайдеться слово і для вас, у вашій конкретній ситуації.

Що найважливіше для віруючої людини в усьому цьому приготуванні? Розпізнати, чи цей інший є тим, хто передбачений для мене Богом. Бо якщо я в цьому помилюся, то ні я, ані ця інша людина не будемо повністю щасливі. Умовою розпізнання, окрім усього вже сказаного (пізнання себе, один одного, сімей, відмінностей, дошлюбна чистота), є молитва, **прохання Бога про допомогу.** Просіть Його так, як умієте. Просіть також і **Пресвяту Діву Марію.** Ви ж знаєте, що Вона у Кані Галілейській одразу помітила труднощі молодого подружжя і знайшла розв'язання ситуації.

Особливим **знаком серйозного підходу до шлюбу** і запрошення Бога в цей час підготовки й розпізнання будуть **заручини.**

Хлопець освідчується своїй дівчині, просить її руки. Якщо вона приймає пропозицію, то справляється невелике свято. Обидві сім'ї, наскільки це можливо, – батьки, брати-сестри, дідусі-бабусі – мають зустрітися на скромній сімейній урочистості. Добре організована і пережита урочистість полегшить вашим сім'ям творення ближчих контактів. А тим самим полегшить і вам краще й повніше пізнання середовища, з якого походить ваша майбутня половинка.

Батьки обох сторін (а в разі їх відсутності – опікуни від імені сім'ї, наприклад, дідусі чи хтось із родичів батьків, теоретично також – старший брат або сестра) уповноважені дієцезіальним єпископом (пор. кан. 1168) благословляти обручки. Ними обмінюються заручені, заявляючи тим, що відтепер вони вважають одне одного нареченими і **мають намір одружитися найближчим часом**, якщо, завдяки взаємному пізнаванню, вони разом дійдуть переконання, що спроможні створити допасоване і згідне подружжя. Вони бо усвідомлюють, що подальша доля їхнього майбутнього зв'язку значною мірою залежить від правильного взаємного вибору.

Заручини можуть також відбутися в іншій формі; проте важливо, щоб вони мали прилюдний характер (сімейний, спільнотний), **відображали намір укласти шлюб** і мали **стосунок до Бога** через благословення і молитву. Цей обряд може відправити і священник, проте, **не допускаючи плутання заручин і шлюбу.** Можна скористатися пропозицією, вміщеною в «Обрядах подружжя», у додатку, або в «Літургійній аґенді» (с. 422).

Звичайно, **заручини не дають право жити разом**, зовсім навпаки: це період, який наречені переживають у чистоті. Цей **час дошлюбної чистоти** становить **фундамент** майбутнього доброго подружнього співжиття.

З угоди заручин не може випливати право безоглядно домагатися укладення зв'язку, натомість можливим є теоретичне відшкодування витрат, здійснених з огляду на очікуваний шлюб.

Через заручини ви стаєте **морально зв'язані цією обітницею, що зобов'язує кожного з вас бути вірним один одному** і не допускати близьких відносин із третіми особами. Тривалий період заручин, поєднаний із приготуванням до подружжя, може прекрасно посприяти прийняттю зрілого і доброго рішення.

ПОВТОРЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Яка правда про іншого і про себе особливо важлива у взаємному пізнанні?

Чому так важливо пізнати сім'ю обраного/обраної?

Чи потрібно слухати те, що наші батьки кажуть про нашого кандидата до шлюбу?

Яке дошлюбне випробування найважливіше і чому саме воно?

Чи є щось, що відрізняє чоловіка від жінки? Чому важливо свідомо ставитися до цих відмінностей?

Чого ми можемо навчитися від Товії і Сарі?

Щоб допомогти вам, ми хочемо сьогодні запропонувати вам **ввіритися Діві Марії**, нашій коханій Матусі. Довірте їй вашу любов, ваше теперішнє життя і це приготування до шлюбу – або, якщо це буде за краще, ваше розставання. Це ввірення буде дуже простим. Найважливішим є ваш **щирий намір**. Ми поставимо вам запитання, і ви, якщо хочете, скажете «Так». Подібно, як колись Марія, молода дівчина, сказала Архангелу Гавриїлу, коли він прийшов до Неї зі звісткою про зачаття Сина Божого.

Запитання: Чи хочеш ввірити Марії, Матері Бога і нашій Матері, своє життя, свою любов і того (ту), кого Бог тобі призначив?

Відповідь: Так, хочу і ввіряю.

На пам'ятку вручаємо вам **образочок (або медальйончик) Марії**.

Також хочемо вам подарувати лист (**проповідь папи Бенедикта XVI та папи Франциска**) до наречених. Почитайте ці роздуми Папи Римського, подумайте над його словами.

Ми говорили сьогодні про стосунки з батьками. Хочемо дати вам **слова молитви, які ви перекажете своїм батькам**, аби молилися за вас.

У цій боротьбі за справжню любов ви не самотні. Прочитаємо ще раз молитву малого екзорцизму, яка має вас підтримати.

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Господи Боже Всемогутній, Ти створив людину в святості й справедливості на свій образ і подобу. Коли людина згрішила, Ти не залишив її, але у Своїй мудрості постановив спасти її через втілення Твого Сина. Спаси цих молодих, звільни їх від усякого зла і від неволі сатани, віддали від них духа брехні, пожадання, неправдивості. Прийми їх до Свого Царства, відкрий їхні серця на розуміння Твого Євангелія, щоби, стаючи синами світла, вони давали свідчення правди і, згідно з Твоїми заповідями, звершували діла любові. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

*Додаток 1***МОЛИТВА БАТЬКІВ ЗА ЗАРУЧЕНОГО СИНА**

Мати Непорочна, Твоїй опіці доручаємо нашу дитину у важливий час приготування до подружжя. Діво розсудлива, молись за нашого сина до Твого Сина, щоб розумно пережив цей час, обдумуючи обов'язки, які в подружжі візьме на себе. Оберігай нашу дитину, нехай вона буде чиста, нехай живе з Богом, а в Святих Таїнствах нехай знаходить силу до витривання у доброму. Непорочна, Тобі довіряємо всіх молодих людей у переддень подружжя, а для себе просимо про мудрість і чуйність, щоб наша опіка і порада служила молодим. Амінь.

МОЛИТВА БАТЬКІВ ЗА ЗАРУЧЕНУ ДОЧКУ

Мати Непорочна, Твоїй опіці доручаємо нашу дитину у важливий час приготування до подружжя. Діво розсудлива, молись за нашу доньку до Твого Сина, щоб розумно пережила цей час, обдумуючи обов'язки, які в подружжі візьме на себе. Оберігай нашу дитину, нехай вона буде чиста, нехай живе з Богом, а в Святих Таїнствах нехай знаходить силу до витривання у доброму. Непорочна, Тобі довіряємо всіх молодих людей у переддень подружжя, а для себе просимо про мудрість і чуйність, щоб наша опіка і порада служила молодим. Амінь.

Можна використати молитву з молитовника «Щоденно з Богом»

МОЛИТВА ПРО ПЕРЕМОГУ НАД СПОКУСАМИ

Господи милосердний! Ти створив людину, щоб душею і тілом прославляла Тебе і вірно Тобі служила. Ти вчинив моє тіло храмом Святого Духа і освячуєш мене щоразу, коли в Пресвятій Євхаристії я приймаю найсвятіше Тіло і Кров Твого Єдинородного Сина Ісуса Христа.

Дай мені, Господи, силу, щоб я міг мужньо та успішно переборювати спокуси злого духа і всі мої пристрасті й пожадання. Зачини двері мого серця перед бажанням земної слави і земного майна, не дай доступу ненависті й заздрощам, віджени від мене гріховні думки й пожадання та дай силу подолати їх.

Дозволь, щоб я через щоденні перемоги віддавав усі сили мого духа і тіла Тобі на служіння. Зміцни, Господи, Твоєю милістю мою слабку людську природу, допоможи мені, щоб я щораз більше освячував себе, а колись, у майбутньому житті, прийми мене до Твоєї небесної слави разом з усіма Святими.

Згадай, Пречиста Діво Маріє і Мати моя Небесна, що я віддався Тобі під опіку і Тобі хочу належати. Рятуй мене в усіх спокусах. Амінь.

Додаток 2

ПРОПОВІДЬ ПАПИ БЕНЕДИКТА XVI ДО НАРЕЧЕНИХ

(Йн 2, 1-11) Навіть у наш час створюється враження, нібито не вистачає весільного вина. Життя здається сповнене радості, як щедро заставлений смачними стравами весільний стіл, але позбавлених того, що надає смак цим стравам. Драма молодих людей – очевидно, не тільки в Італії, але й в інших європейських країнах – це часта неможливість знайти постійну роботу і, відтак, побоювання до створення сім'ї. «Таким чином, цілі суспільства залишаються позбавленими енергії, творчості та працездатності, якими могло б їх збагатити молоде покоління». Однак, навіть у таких несприятливих для наречених та молодих сімей умовах, вони не повинні втрачати надію і позбавляти себе радості життя. Навпаки, варто бути впевненим, що, незважаючи на враження, яке іноді складається, нібито світ не потребує молодих і відкидає їх, для самого Бога – вони є цінними! Тому потрібно не впадати у розпач, коли проблеми не дозволяють насолоджуватися смаком життя, але звернутися до Бога, бо Він є тим весільним вином.

Заручини – це цінний період.

Заручини – це прекрасний час, коли одна особа відкриває, що є дуже дорогою для іншої особи, – час цей потрібно пережити в правді і мудрості, прагнучи досконалої любові і смакуючи її поступово. Тому що любов також вимагає часу, аби досягти зрілості, тобто, від захоплення і радості перебування з улюбленим потрібно перейти до етапу ширшої любові до цієї людини і прагнення їй добра. Любов розцвітає, коли є бажання обдарування, самопожертви, прощення і поваги до іншої людини. Бо людська любов – це образ Любові, що нас створила і яка освячує волю чоловіка і жінки, висловлену під час подружньої присяги. Період заручин необхідно пережити в очікуванні на дар таїнства шлюбу і в розумному приготуванні до вірності, яка допоможе майбутньому подружжю допомагати собі та жити для себе.

Тому що нерозривність шлюбу – це не вимога, яку потрібно виконувати, але дар, якого належить прагнути. Любов вимагає тривалості, вона прагне бути нескінченною. І не плачайте ілюзій, що спільне життя до шлюбу, як пропонують сучасні тенденції, дає впевненість у майбутньому.

Добробут кожного з нас залежить від того, наскільки уважно ми вслухаємося до слів Божого Сина, – але для тих, хто довіряє Йому, вода буденності перетворюється у вино любові, завдяки якій життя стає добрим, красивим і плідним. Тому, і наречені і подружжя, не забувайте про Євхаристію, особливо про недільну Євхаристію – адже з неї походить нове життя. Дорогі молодята, я довіряю вас опіці Святого Йосифа і Пресвятої Діви Марії. Приймаючи запрошення Марії – «Зробіть все, що він скаже» - ви, безумовно, зможете насолодитися справжнім бенкетом і будете знати, як куштувати на ньому найкраще «вино», вино, яке Христос дає Церкві і всьому світу. Я хотів би ще сказати, що я також поруч з вами і всіма тими, хто, як і ви, переживає цю чудову подорож любові. Від усього серця благословляю вас!

Проповідь папи Бенедикта XVI до наречених 11 вересня 2011 р.

*Додаток 3***ПРОПОВІДЬ ПАПИ ФРАНЦИСКА ПІД ЧАС УДІЛЕННЯ ТАЇНСТВА ПОДРУЖЖЯ
ДЛЯ 20-ТИ ІТАЛІЙСЬКИХ НАРЕЧЕНИХ**

Перше читання говорить нам про мандрування людей пустелею. Можемо уявити собі тих людей, які йшли тим нелегким шляхом під проводом пророка Мойсея. Це були переважно родини: батьки, матері, діти, дідусі та бабусі, чоловіки та жінки різного віку, багато дітей, а також особи похилого віку, які усі разом долали непростий шлях. Ці люди нагадують нам Церкву, яка також крокує пустелею сьогоднішнього світу, і яка також, в більшості своїй, складається із сімей, що долають нелегкий життєвий шлях. Неможливо порахувати усю силу, яка закладена в родині: взаємодопомога, допомога у вихованні, міжособистісні стосунки, які розвиваються разом з розвитком самих особистостей, ділення радістю та труднощами тощо. Сім'я – це перше місце, де ми формуємося як особистості і, разом з цим, це «цеглинки», з яких складається суспільство.

Повернемося до біблійної історії. В певний момент, «під час подорожі вибраний народ втратив терпіння». Не вистачало їжі та води, люди живилися лише дарованою Богом «манною», але їй теж було замало. Ця складна ситуація спонукала людей нарікати на Господа Бога і Мойсея: «Навіщо ти привів нас сюди...?». З'явилася спокуса залишити Мойсея і повернутись до Єгипту, перервати розпочатий шлях до обіцяної землі. Ця розповідь спонукає нас замислитись над життям тих подружніх пар, які не можуть далі спільно продовжувати розпочатий шлях подружнього життя. Труднощі щоденного життя знеслили їх духовно, вони втратили смак подружнього життя, вони вже більше не черпають живої води з джерела Святого Таїнства Подружжя, яке отримали, їхнє життя стало важким. Повсякденне життя стає стомлюючим, іноді воно «пробуджує антагонізм».

У Біблії розповідається, що саме у такий момент з'являються отруйні змії, які кусають людей і ті вмирають. Це схиляє багатьох до покаяння і вони просять Мойсея, щоб той молився і випросив для них прощення за їхні нарікання та щоб знищив смертоносних змій. Пророк відгукнувся на благання свого народу і у молитві випросив у Господа спасіння для нього. Тоді Всевишній наказав зробити мідяного змія та повісити його на стовпі. І всі, хто дивився на нього, видужував від зміїної отрути, і вона не мала смертельного наслідку для них. Що означає цей символ? Він показує нам, що Бог не знищив отруйних змій, але дав людям «антидот» на їхню отруту: через цього мідяного змія, якого зробив Мойсей, Бог подає Свою силу одужання, якою є Його милосердя, що значно сильніше за отруту змій.

Ісус Христос ідентифікується із тим символом: Бог-Отець, з любові до людей, дав свого єдинородного Сина, щоб вони мали життя. Ця безмежна Божа любов спонукає Спасителя стати людиною, стати слугою та померти на хресті задля нас. Для того Отець воскресив Його з мертвих і дав Йому владу над усім всесвітом.

Хто ввіряється розп'ятому Ісусові, отримує Боже милосердя, яке оздоровлює від смертельної отрути гріха. Ліки, які Бог пропонує народові, в особливий спосіб, є важливими для подружжів, які більше «не витримують подорожі» і стають жертвами укусів спокус зневіри, невірності, регресії, розлучення... Також і їм Бог-Отець дарує

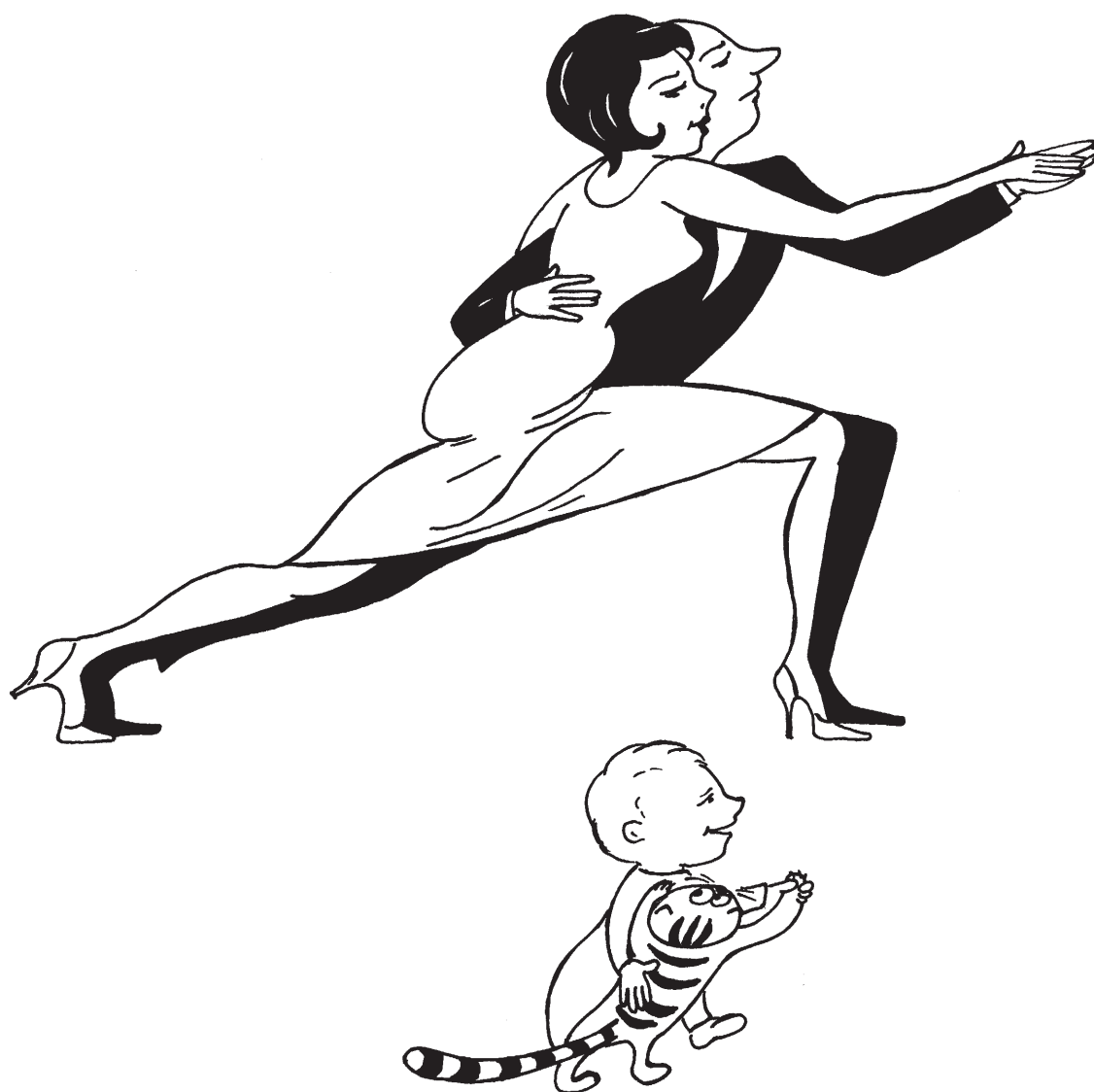

свого Сина Ісуса, не щоб засудити їх, але щоб спасти: якщо вони ввіряться Йому, Він їх оздоровить милосердною любов'ю, яка впливає з Його хреста, силою благодаті, яка оновлює і повертає на шлях подружньої і сімейної подорожі. Любов Ісуса, який благословив та освятив єдність подружжя, здатна підтримувати їхню любов і відновити її, коли вона, просто кажучи, загубилась чи вичерпалась.

Любов Ісуса, який благословив і освятив союз подружжя, здатна підтримати їх любов і відновити її, коли по-людськи вона втрачається, рветься, вичерпується. Любов Ісуса може наново дати подружжям радість спільного подружнього шляху. У тому подружньому спільному крокуванні життям чоловік має завдання допомогти жінці зрости в її ідентичності жінки, а жінка має таке ж завдання щодо свого чоловіка. Ось таке завдання маєте відносно себе: «Я люблю тебе, і, отже, роблю тебе більш жінкою» – «Я люблю тебе, і, отже, роблю тебе більш чоловіком.» Це є доповнення відмінностей. Подружжя – це не простий шлях, не без конфліктів та труднощів, бо інакше він би не був людським шляхом. Ця подорож вимоглива, іноді важка, часом в суперечках, але таке життя! А ось маленька порада в цій теології, яку дає нам Слово Боже для мандруючого народу, а також сім'ям в дорозі, подружнім парам в дорозі. Це нормально, що подружжя сперечаються, це нормально. Завжди так є. Але я раджу вам: ніколи не закінчуйте день без примирення. Ніколи. Просто маленький жест, і йти далі. Подружжя – це символ життя, реального, а не фантастичного життя. Це таїнство любові Христа і Церкви, любові, де гарантією є хрест. Бажаю вам всім доброї дороги: дороги плідної, нехай ваша любов зростає. Бажаю вам успіху. Будуть хрести, будуть. Але Господь завжди тут, щоб допомогти нам йти вперед.

Хай благословить вас Господь!

Проповідь папи Франциска 14 вересня 2014 р.

**В сім'ї, як у танго - потрібна синхронність
та взаємодоповнення відмінностей**

7

ПІЗНАННЯ І ПРИЙНЯТТЯ СЕБЕ: «СКАЗАВ МЕНІ ВСЕ, ЩО Я РОБИЛА»

(Йн 4, 29)

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Допомогти нареченим **пізнати самого себе та іншого**, і навчитися дивитись на себе та на свою життєву історію **у світлі віри й Слова Божого**.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Йн 4, 5-39; аркуші паперу, ручки; запитання для роздумів, видрукувані на картках.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Зараз можна знайти чимало публікацій на тему стосунків у подружжі, взаємного пізнання та акцептації. Тут ми хочемо запропонувати учасникам зустрічі **навчитися пізнавати себе у світлі Слова Божого** – не заперечуючи цінності інших методів. Зустріч складається з двох частин. Кожній частині потрібно присвятити певний час. (До плодів вправ варто буде повернутися перед молебнем хреста і перед молебнем примирення – святою сповіддю). Можна також і на наступній зустрічі звернутися до цього, якщо вправи були задані для виконання вдома. У додатку знаходяться дві вправи на пізнання себе. Цей матеріал варто дати для опрацювання вдома або присвятити цьому окрему зустріч.

ВСТУП:

Любі учасники, які думаєте про укладення в майбутньому подружнього зв'язку! Добре, що ви тут, що ви приходите. На останній зустрічі мова була про те, **як розпізнати призначену мені Богом «половинку»**. Сьогодні хочемо **допомогти вам у цьому розпізнаванні**. Тому хочемо запросити вас **порозмовляти один з одним**. Насамперед кожен пройде своє розпізнання наодинці з собою, потім ви поговорите один з одним. Усе це ми хочемо зробити трохи інакше, ніж це відбувається у психолога чи під час якоїсь терапії. Ті способи теж непогані, але у нас є щось більше. З нами є Бог, який дає нам своє слово. Ми знаємо з досвіду, що **з допомогою Божого Слова і Божої благодаті людина може краще** і легше пізнати саму себе, а також краще й легше пізнати і прийняти іншого.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Самарянка зустрічає когось, хто її приймає

Насамперед ми хочемо розповісти вам про одну жінку та її зустріч з Ісусом. Це записано в Євангелію від св. Йоана. Це дуже красива і глибока історія, в якій ми зосередимося тільки на окремих моментах. Зацікавлені можуть прочитати весь четвертий розділ Євангелія від св. Йоана.

Ось жінка, самарянка, яка народилася й жила у північній частині нинішньої Святої Землі. Самарія – небагата гориста місцевість. Ось ця жінка із міста Сихем у Самарії одного дня **пішла до криниці** по воду, і там на неї **чекав Ісус**.

Це дуже дивна зустріч, із багатьох поглядів. Зокрема через те, що жителі Юдеї, південної частини Ізраїльського царства, гордували самарянами, яких вважали язичниками, нечистими, і не підтримували з ними жодних стосунків, а тим більше юдейський чоловік ніколи би з власної волі не звернувся до жінки-самарянки. **Однак Ісус це зробив**, бо Він **знав прагнення серця** цієї жінки.

Між Христом і самарянкою відбулася незвичайна розмова: на початку Ісус просить води, а в кінці розмови – жінка. Жива вода, про яку просить самарянка, виражає її прагнення і пошуки цілого життя.

Коли вона попросила про це «щось», нове і прекрасне, що може наситити душу й серце людини, Господь **Ісус сказав до неї: «Йди, поклич свого чоловіка і прихोдь сюди»**. Вона Йому відказала: не маю чоловіка. І Господь Ісус сказав до неї: «Добре ти мовила: не маю чоловіка! П'ятьох бо мала єси чоловіків, та й той, що тепер у тебе, не чоловік він тобі. **Правду мовила** єси» (Йн 4, 16-18).

Бачите цю жінку? Вона шукала й прагнула любові, стільки разів пробувала – і не знайшла. Можемо уявити її глибоке страждання і сум. Вона не знайшла нікого, хто насправді полюбив би її, на кого вона дійсно могла би покластися, справжнього чоловіка. І сьогодні не бракує подібного: дуже важко жінкам знайти справжніх чоловіків, на яких можна розраховувати.

Жінка далі розмовляє з Господом Ісусом. Він пояснює їй, про що йдеться у житті, про що йдеться в релігії та вірі. Завдяки цій зустрічі вона **розпізнає у Ньому Месію**, тобто очікуваного Помазаника Божого, посланця, який прийшов урятувати світ.

Історичні дослідження свідчать, що ті часи, коли відбувалися євангельські події, були сповнені очікування на Спасителя, причому на Нього чекав не тільки вибраний народ – юдеї, а й дуже багато інших народів. Так чи інакше, хоч краєм вуха, але про очікування Спасителя чули в тих краях усі. Тому жінка-самарянка, хоч і належала до тих, ким гордували юдеї, так само чекала на Месію, як усі, і **побігла до своїх** односельців з радісною звісткою, поспішила переконувати всіх, кого знала, що Цей Чоловік прийшов від Бога.

Її аргумент щодо істинності Ісуса як Месії – **«Він сказав мені все, що я робила»**, а далі те, що в цій ситуації найважливіше: сказав усе, але не засудив мене, а навпаки – **Він мене прийняв, усе про мене знав, і все одно прийняв мене, підійшов до мене, розмовляв зі мною, дав мені те «щось», чого я шукала ціле життя**. Ідіть і самі побачте!

Це і є справжнім чудом, тому що **це – справжня любов**. Знати, ким є інший – і прийняти його, не засудити, не відкинути, а любити. Як же сильно ми всі цього прагнемо! Христос хоче вам допомогти, щоб ви могли пережити це у своєму подружжі.

ІНДИВІДУАЛЬНІ РОЗДУМИ

Зараз ми запрошуємо вас **замислитися над вашим власним життям**, згадати те, **що було добре, і те, що було складне**. Це важке ми в Церкві називаємо хрестом. Часто людина навіть думати про це не хоче, але Христос має таку міць, і любов Його така прекрасна й сильна, що з Ним хрест стає не таким уже й страшним.

У подружжі таким **хрестом зазвичай стає** друга половинка: тобто її відмінність, вади, слабкості, обмеження. Водночас **ця сама людина є великим даром**.

Те, **чого людина сама зробити не може, вона може подужати, осилити разом з Христом**, а саме: разом із Христом стане можливим прийняти іншу людину такою, якою вона є, і покохати її. Більше того, **те, чого людина сама зробити не може, вона сама і не повинна робити**: тобто полюбити іншого можна саме завдяки допомозі Христа і Його любов'ю, «через» Його любов.

Прийняття іншого розпочинається з прийняття самого себе. Але ми можемо **прийняти себе** тільки тоді, **коли нас хтось прийме**. Іншій людині нас дуже важко прийняти – з нашими слабкостями, вадами, егоїзмом.

Але необхідно, щоби нас прийняв **Хтось Інший** (з великих літер). Тому така важлива для людини **віра в Бога**: пережиття, пропущення крізь свої почуття та свідомість того, що Бог мене любить, разом з усіма моїми обмеженнями і вадами, з моїми слабкостями й навіть із моїми гріхами. Любов Божа більша за людський гріх: ми часто це чуємо, але це не просто гарні слова – це реальність, над якою необхідно замислитися, щоб **повірити**.

Дуже часто люди ходять до храму на Служби, знають катехізис, як табличку множення, а все одно в глибині душі вважають, що оцю чи ту погану річ Бог точно простити не може, бо це дуже погано, і за це все життя будеш покутувати, і завжди буде щось недобре, бо над тобою тяжіє провина. Це пастка злого духа, з якої можна і потрібно вийти, а шлях простий: глибоко задуматися, усвідомити – просто **повірити**, – що любов Бога насправді більша за будь-який наш гріх. Треба не просто послухати і погодитися, покивати головою, а **повірити**, бо це і є та істина, про яку св. Йоан писав, що вона робить нас вільними.

Тому, перш ніж задумуватися про прийняття іншого, потрібно зайнятися роздумами над собою, над тим, **як Бог любить саме мене, що Він любить мене таким, який я є!** Ось запитання, які можуть вам допомогти.

(Можна спершу їх прочитати, а потім роздати кожному роздруківки на картках). Можливо не вдасться одразу все обдумати і відповісти на всі запитання. Це не обов'язково. Важливо, аби ви щиро задумалися над своїм життям, принаймні над деякими його моментами. До цих запитань ви завжди можете повернутися. *Дивись додаток 1.*

Завдання для наречених: Протягом 30 хв. кожен окремо обдумує відповіді на подані запитання. Пропонуємо записати свої відповіді, це допомагає таким роздумам. А перш ніж розійтися для виконання завдання помолимося, **попросимо Святого Духа** про допомогу для вас у цьому розпізнанні.

Коротка спонтанна молитва до Святого Духа (проводить ведучий). *Поки триватиме час рефлексії, можна увімкнути якусь тиху інструментальну музику медитативного характеру.*

РОЗДУМИ-РОЗМОВА В ПАРАХ

Після індивідуальних роздумів наречені зустрічаються в парах, щоб розповісти **про себе своєму нареченому, нареченій.**

Ісус знав про ту жінку з Євангелія все, але ваш наречений чи наречена – не Господь Бог, тому треба їм допомогти і сказати про себе словами. **Не бійтеся правди**, бо у спільному житті й так усе впливе на поверхню. Краще поговорити про це **зараз, смиренно, просто, щиро...** Сила подружжя полягає не в досконалості партнерів, а в прощенні й акцептації. Те, що ви усвідомили з допомогою запитань, тепер можете сказати іншому, тій людині, з якою ви хотіли б бути разом до кінця свого життя.

Наша героїня з притчі, самарянка, ніколи в житті **не зустрічала когось**, хто її повністю **прийняв би**; це **зробив** тільки **Господь Ісус**. Так само й кожен з нас неспроможний прийняти іншого, з його егоїзмом і слабкостями, тільки розраховуючи на власні сили; але це може зробити Ісус в нас, якщо ми даємо Йому місце в собі. Тому **завжди просіть Господа** Ісуса про цю благодать говорити правду і приймати іншого у правді. **Говоріть правду і слухайте її взаємно.** Слухання є дуже важливим.

Учасники зустрічі розходяться по парах на розмову, яка триває півгодини.

ЗАКІНЧЕННЯ

Можливо, вам не вдалося сказати одне одному все; це добре, **продовжуйте щире спілкування** під час своїх побачень. Це дуже важливо...

Пізнавання себе та іншого має слугувати також і хорошому переживанню молебню хреста, який ми проведемо дещо пізніше. Серед запитань, на які ви відповідали, не було одного дуже важливого питання, яке стосувалось би важких моментів вашого минулого, страждань, ран, усього того, що називаємо хрестом. Питання це звучить так: **«Для чого було те страждання, той хрест, чому Добрий Бог це допустив?»** Чи виникало із цього страждання якесь добро? Чи ви його помітили?

Думайте над цим, нехай це питання **супроводжує вас**. Просіть Бога про допомогу, **просіть Святого Духа** про світло.

Для тих, хто бажає продовжити вправи вдома, пропонуємо ще завдання, яке допоможе краще пізнати відмінності та подібності між вами. *(Дати роздруковку цієї вправи.)*

Вдома також заохочуємо задуматися над наступним запитанням: **«Чому Бог дає мені такого нареченого/ таку наречену?»**

МОЛИТВА НА ЗАВЕРШЕННЯ

Молімося.

Боже, ти пришестям Твого Єдинородного Сина, Ісуса Христа, показав світові дорогу правди. Вислухай нас і обдаруй Твоїх дітей розсудливістю й досконалістю, сильною вірою і глибоким пізнанням правди, аби вони щодня зростали в чеснотах. Нехай у відповідний час вони отримають дар Таїнства Шлюбу і разом із нами прославляють Твоє Ім'я. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

Додаток 1

- Яким було моє дитинство?

Чи було воно щасливим?

Чому воно було таким?

Чи були якісь рани або прикрі події в дитинстві?

Чи я відчував (відчувала), що батьки мене люблять?

Як мені було в дитячому садочку?

Як мені було в початковій школі, у перших класах?

Якими були мої однокласники, вчителі?

Коли я згадую своє дитинство – що мені прийняти найважче?

Що було тоді найскладнішим для мене?

- Якою була моя молодість?

Що приносило мені найбільше радості та задоволення?

Чим я цікавився (цікавилась), чим захоплювався (захоплювалась), як я проводив (проводила) свій вільний час?

Чи вдавалося мені порозумітися з батьками?

Чи я бунтував (бунтувала)?

Які події справили на мене найбільше враження?

Що дурного я скоїв (скоїла)?

Як я переживав (переживала) свою сексуальність?

Яким було моє перше кохання?

Що було важким, від чого я страждав (страждала) в той час?

Що з того періоду мені найважче прийняти, що я хотів би (хотіла би) стерти зі своєї пам'яті та з історії свого життя?

*Додаток 2**(Детальніше розроблені ці вправи знаходяться на диску)***ВПРАВИ:**

А) Кожен виписує 5 своїх переваг і 5 своїх слабких сторін. На зворотному боці аркуша записуємо 5 рис, які ми цінуємо у нареченому/нареченій та 1 рису, яка нас дратує, або важка для сприйняття в цій людині.

Подумавши як слід над цією темою та виписавши риси, обговорюємо з нареченим/нареченою все те, що ми записали.

Б) Даємо кожному список різних рис і запитань, щодо яких ми можемо мати схожий або різний підхід. Нехай кожен позначить значком «плюс» ті запитання, в яких ви подібні одне до одного, і значком «мінус» – ті, в яких ви бачите відмінності між собою. Потім порівняйте ваші списки плюсів та мінусів і поговоріть про це.

1. Почуття гумору.
2. Чутливість.
3. Ієрархія цінностей.
4. Ставлення до грошей (щедрий, марнотратний, скупий...).
5. Спосіб проведення вільного часу.
6. Спосіб вирішування конфліктів.
7. Пунктуальність.
8. Спосіб проведення часу разом.
9. Думка щодо розподілу ролей у подружжі.
10. Релігійні переконання і залучення до духовного життя.
11. Переваги для місця проживання (село/місто, будинок/квартира).
12. Рівень активності у житті Церкви.
13. Відкритість на прийняття дітей – потомства.

Інтимне життя подружжя

8

ПОДРУЖНЄ ЖИТТЯ У ЗГОДІ З ПРИРОДОЮ ЛЮДИНИ

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Викласти **головні принципи** подружнього і сімейного життя: **акцептація** себе та іншого, взаємо **доповнення**, **Бог як джерело** акцептації, **роль** чоловіка-батька і роль дружини-матері, взаємна **підпорядкованість**, **любов** до дружини й **повага** до чоловіка, значення подружнього **покликання**, **полишення** батьків та своїх мрій, «ненависть» і повага до батьків, **ієрархія цінності-любові**, **Христос** допомагає подружжю, **мир** у сім'ї: справедливість і прощення; **розмови-діалог**.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Мт 7, 3-5; Бут 1, 27; Еф 5, 21-33; Мт 5, 25-26; Мт 6, 14-15

Синтез різниць-відмінностей між чоловіком і жінкою. Список тем, на які наречені повинні порозмовляти до вінчання. Вказівки відносно розмови, подружнього діалогу.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

У цій катехизі порушуємо чимало питань, намагаючись показати **нормальне людське життя**, подружнє і сімейне. Залежно від того, хто входить до групи катехизованих, деякі теми можна розвивати глибше. Цю тему можна проробити на двох зустрічах. Спершу варто пригадати вправи, що їх учасники отримали для виконання на попередній зустрічі. Вони можуть розповісти, як їм працювалося над завданням.

До цієї катехизи є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

Ми говорили про те, що зв'язок чоловіка й жінки це щось дуже гарне, це **сповнення прагнень людської природи**, яка створена для любові, для зв'язку з іншим. Кохати одне одного, давати життя новим створінням, дітям, – чи ж це не прекрасно? Саме так **Бог це задумав**.

Однак часто в житті це не завжди є таким чудовим. Ми постаралися в подальших бесідах показати, чому це так, **звідки** береться **людська нездатність любити**, тобто **людський егоїзм**. Це принципово важливий момент. **Без належного розуміння цієї істини неможливо знайти правильного розв'язання труднощів** у подружжі. Яка ж головна причина людських нещасть, розчарувань, самотності і так далі? Пам'ятаєте? (Можна запитати учасників). Так, це гріх. Найбільший гріх – це життя немовби Бог не існує, ніби Він не любить людину.

Наслідок цього гріха – ота ненаситна пуста в людському серці, глибокий страх за себе, **страх втратити те, що маєш**, страх перед смертю, а звідси береться **егоїзм**, замкненість, зосередження лише на собі та на власних інтересах, а отже, нездатність по-справжньому любити ближнього.

Проте **Бог не покинув людину**, тому що Він є Любов. Він **втїлився**: сам Бог став людиною, аби переконати людство в своїй любові, врятувати людину, щоб вона **повірила** в любов Бога і **заново з Ним з'єдналася**. Це з'єднання, примирення з Богом відбувається **завдяки вірі й таїнствам**.

Це стається тоді, коли ти **щиро і добровільно** вирішуєш: **я більше не хочу бути сам**, жити як егоїст, який сам усе вирішує, але **хочу, щоб у мені жив Бог**, хочу жити згідно з Його волею, бо знаю, що Він мене любить і має міць мене змінити. Це рішення неодноразове: його людина ухвалює щодня заново, роблячи той чи інший вибір. І цей щоденний вибір робить кожен християнин.

Якщо християнин **вірить у цю Любов**, якщо він живе таїнствами, живе у спільноті Церкви, молиться, слухає Слово Боже, то він отримує благодать, **має контакт із Богом**. Святий Дух, Третя Особа Трійці, Дух Бога-Творця мешкає в такій людині й наповнює її благодаттю. А ця благодать робить людину **здатною любити**.

Це спільне для всіх віруючих християн, а ті, хто вибрав подружнє життя, мають **спеціальні благодаті**, бо їхній спосіб життя у цій конкретній спільноті потребує спеціальної Божої допомоги. Ми вже казали, що **Христос цю допомогу дає**, і саме завдяки Його спеціальній допомозі, Його благодаті, **подружжя може любити** одне одного вірно і до кінця життя. Ця благодать Христа охоплює як подружню пару, так і всю їхню сім'ю, коли вони живуть **згідно з природою**.

Особливе значення має переживання **інтимної близькості згідно з природою** людини і подружжя. Як це відбувається? *(Можна про це запитати учасників зустрічі.)* Подружжя єднається з допомогою своїх тіл, своєї статевої відмінності для того, щоб **будувати між собою любов**. Маючи такий намір і свідомість цього, а **водночас** – що дуже важливо – готовність **прийняти потомство**, яким обдарує Бог. Тобто щоразу, коли **є статева близькість**, подружжя не відсторонюється від Бога в цей інтимний момент, а **виконує Його волю і залишається в Його благодаті**. Ви віддаєте себе Йому, ввіряєтеся Йому, визнаєте Його Богом життя. Хіба ж це не прекрасно творити цей «подружній трикутник» з Христом?

Подружжя стають «одним тілом» не в якійсь «сторонній присутності третього зайвого», вони **присвячують Богові свою тілесну близькість**, яка перестає бути соромною, вона очищується, і стає майже як у прабатьків до гріхопадіння. Біля прабатьків у Раю Бог також завжди був поруч, вони це знали, але Його присутність, те, як Він собою сповнював Рай, їм не заважала, а навпаки, була їхньою гарантією безпеки і радості. Бог завжди був поруч як захисник і джерело щастя. Так і подружжя, **коли живе згідно з природним законом**, коли не порушує волі Бога і не втрачає Його благодаті, **звершує своє кохання, реалізуючи цим любов Бога до кожного з них**, одне до одного і до них як пари.

Подружжя дуже **потребують цього «буття одним тілом»**. Це не «десерт» подружнього життя, не додаток, а щось дуже важливе, велике та святе. Це те, що єднає і допомагає долати труднощі, або ж навпаки, розділяє коли свою близькість переживають **не згідно з природою** людської статевої. Тоді тільки поглиблюється самотність, нерозуміння та егоїзм. Якщо подружня близькість здійснюється неправильно, то всі труднощі подружнього життя стають тільки **важчими**, тоді **немає благодаті**, яка «переносить» людину через труднощі та випробування.

Життя у згоді з природою людини стосується не тільки інтимної близькості, але й **усієї цілісності людського життя**: тобто все ваше життя, в усіх його вимірах і проявах, має бути згідне з природою, **нормальне**.

Сьогодні хочемо поговорити саме про це – **що означає «жити нормально»?** Ми будемо про це говорити не у формі повелінь, роби те чи те, а покажемо вам **принцип, напрям**, скажемо правду, яка допомагає людині самотійно **робити вибір**.

Суть цієї розмови зводиться до однієї простої речі: **якщо ви будете жити в такий спосіб, то вам буде добре**. Бо саме такою є Божа **обітниця** для людини.

Ми розуміємо, що це нелегко, зокрема в нинішньому світі, який проголошує правильність інших позицій та цінностей. Але не бійтеся думати і замислюватися, де тут правда.

Зазвичай людина відчуває, де правда, але нерідко боїться слідувати за голосом розуму й совісті. **Думайте** над тим, що чуєте в Церкві і що бачите у світі, не бійтеся запитувати про те, чого не розумієте. Правильно поставлене запитання і чесний пошук правди не ображають ні священника, ні Церкву, ні тим більше Бога, який сам є Правдою. А свідомо прийняте християнське вчення значить набагато більше, ніж бездумна згода, що катехізатор усе каже правильно, тільки жити ми будемо так, як самі розуміємо.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Що означає жити нормально?

- **Взаємна акцептація**

Почнемо від справи **позитивного сприйняття, тобто акцептації: сприйняття себе та іншого** такими, якими ми є. Насамперед це стосується простого й очевидного факту, як той, що **один** із вас – **чоловік**, а **другий** – **жінка**. Це несе з собою серйозні наслідки, і частково ми про це згадували на попередній зустрічі. Тепер підемо далі. Сучасна культура прагне стерти відмінність між чоловіком та жінкою, хоч це й суперечить природі і не є можливим. **Що характерне для жінки і що характерне для чоловіка?**

На початку необхідно відмітити, що відмінності між чоловіками і жінками виступають **в усіх сферах життя**: фізіологічній, психологічній, інтелектуальній, відносин, в стилі діяльності, реагуванні, в переживанні любові та сексуальності, в мисленні та баченні світу (*конкретніше про відмінності дивись в додатку*). Коли будемо давати приклади цих відмінностей, варто пам'ятати, що ступінь їх вираження не завжди такий сам у всіх чоловіків чи у всіх жінок. **Багато залежить від особистості, її характеру, виховання**, тому можна помітити, що якась риса в одного чоловіка чи жінки є більше виражена а в інших менше.

Розглянемо **декілька прикладів з життя**, коли не зрозуміння відмінностей стає причиною конфліктів між чоловіком і жінкою.

Часто жінки скаржаться на те, що чоловіки їм не говорять: ти для мене важлива. Чоловіки на це дивуються або обурюються: як це, я ж піднявся серед ночі й пішов до аптеки по ліки для тебе.

Одна з головних відмінностей між чоловіком і жінкою та, що **жінка** більше існує **у світі емоцій та почуттів**, а **чоловік** – більше **у світі рішень і дій**. Це необхідно усвідомити як об'єктивну дійсність, як колір шкіри чи волосся, і зробити правильний висновок.

А саме: чоловіки повинні пам'ятати, що **жінці необхідно чути їхні слова любові** та мати виявлення романтичних почуттів: квіти необхідно дарувати не тільки в період заручин і не тільки на день народження; на каву, на прогулянку чи в ресторан запрошуй дівчину не тільки тоді, коли ти в неї закоханий, але й як жінку, з якою ти одружений, інакше ризикуєш її емоційно втратити, а з цього слідує дуже багато сімейних проблем і драм.

Натомість жінки повинні пам'ятати, що чоловіки за своєю суттю мають набагато вужчий спектр емоцій, тому необхідно старатися оцінити **зроблене** чоловіком **як сказане** ним, просто **сказане мовою дій**, а не словами. Буває, що для жінки винесене сміття – це побутова дрібничка, не варта особливої уваги, бо ж сміття треба виносити, тоді як для чоловіка це може означати серйозне внутрішнє зусилля.

Далі: **чоловік дає жінці все** і з радістю, **коли не почувається примушеним**. Навіть якщо сучасний мужчина має багато проблем зі своєю мужністю, з вихованням у неповній чи проблемній сім'ї, попри все – він несе в собі бодай частковий відбиток того Адама, який називав речі і тварин, тобто співтворив світ разом із Богом. Чоловік несе в собі потребу **буття першим і головним**. Якщо у домі складається ситуація, коли чоловік почувається в клітці, під «каблуком», під командами, – **він буде намагатися визволитися**, психічно чи ситуаційно.

Дівчата, якщо ви не хочете залишитися самі, або щоб чоловік став утікати в роботу, ігри чи алкоголь, – не ставайте у ваших стосунках царицями, які тільки велять і командують. Це псує також і саму жінку, яка у своїй природі **має вписаний послух**, бажання підкоритися. Людська пара з чоловіка й жінки створена так, що **чоловік** покликаний **захищати і керувати**, а **жінка** – **підкорятися й допомагати**. У різних людях це проявляється по-різному, але така основа нашої природи як чоловіка й жінки.

Чоловік зазвичай більш мовчазний і має потребу керувати, **тримати кермо в руках**. Він має конкретне завдання і націлений на нього. Коли чоловік лежить поруч із жінкою і дивиться в стелю, жінка розпитує його, про що він думає, і тривожиться його мовчанням. Він відповідає: ні про що, – і це цілком може бути правдою, бо його думки можуть бути зовсім звичайні: на стелі тріщина, її варто зашпаклювати. Або: хочу пива, але лінь вставати.

Чоловіки більше скеровані **на цільове виконання конкретного завдання** і їм важко думати про багато речей одночасно. Їх рідко коли піднімає нічний плач дитини, вони часто невпорядковані у побутових дрібницях, залишають свій одяг як попало і де попало, а якщо візьмуться мити посуд, то їм просто незрозуміло, чому тарілки мають стояти саме в такому порядку. Для жінки це важко зрозуміти, бо вона «сконструйована» так, щоб **бачити одночасно багато дрібниць і порядкувати їх**. Тому чоловік і жінка різняться, тому вони дані для **взаємодоповнення** одне одному. Це Божий дар для зміцнення пари.

Жінка, яка психологічно та емоційно набагато більш чутлива й відкрита, **має потребу пожалітися словами**, понарікати, розповісти в деталях. Коли жінка жаліється на труднощі, то їй часто **не потрібна конкретна порада** (наприклад: вона говорить, що тяжко на роботі, а чоловік відразу хоче вирішити і говорить: знайди іншу; але жінка-

цього не потребує), вона потребує просто виплакати і **почути слова підтримки**.

Чоловіча реакція «знайти вирішення цієї проблеми» найчастіше не відповідає очікуванням жінки: вона **потребує** не дієвої, а **емоційної відповіді**. Жінка часто сама здатна вирішити складні ситуації. Чоловік для жінки має бути у певних моментах як батько який просто притулить, погладить по голівці, скаже добре слово, погойдає на руках. За такої дрібної і невеликої, по суті, допомоги, далі жінка здатна вирішити свої справи, але при цьому вона не втратить відчуття **захищеності, якого найбільше потребує**.

Вочевидь усі ми різні люди, «рівень» жіночості й чоловічості, рішучості та м'якості в кожному різний, але **це базові риси**, які становлять відмінність чоловіків від жінок. Підсумовуючи, хочемо звернути увагу на дві речі. Перша: ваша майбутня половинка – **інша людина**. Це треба вчитися сприймати. Загалом беручи, **змінити цю іншу людину вам не вдасться...**

Він чи вона, **можливо**, самі трохи зміняться, а ви як чоловік чи жінка можете трохи в цьому допомогти. Але щоб це було досяжним, **насамперед потрібна акцептація** – позитивне сприйняття, погодження на іншого, і **любов до нього**. Якщо це буде, то ви будете знати, як допомогти цьому іншому, щоб він змінився.

Ви, певно, всі чули євангельські слова: «Чому ти бачиш скалку в очі брата твого і не помічаєш колоди у власному оці?» (прочитати Мт 7, 3-5). Цією колодою, яку необхідно усунути, є брак сприйняття іншого, брак любові, осуд. Тільки коли їх викинути з серця, стане можливим допомогти цьому ближньому, який для вас став найближчим. А отже: треба зрозуміти і прийняти, що цей інший – інакший, і що певних моментів у своєму характері та поведінці **він змінити неспроможний**.

- **Буття разом**

Друга справа, про яку ми згадували в першій катехизі, це істина, виражена словами: «**І створив Бог людину** на свій образ; на Божий образ створив її; **чоловіком і жінкою створив їх**» (Бут 1, 27). Кажучи якнайкоротше: ви створені, аби **бути разом**, ніколи **один проти іншого**, не для боротьби, не для конкуренції, але завжди разом. Найважливішим є «**і**». І чоловік, і жінка. Кожен має свою роль, якої інший неспроможний виконати або принаймні для нього це дуже важко.

Іноколи ви чуєте міркування світу стосовно подружжя: борися за себе, відстоюй своє, не піддавайся чоловікові, вкажи жінці її місце... Будьте обережні: це фальшиві голоси, **обмани диявола, який завжди прагне розділяти**, бо поділений легше управляти. А ви становите **символи одне одного**. Слово «символ» (симболо́н) грецькою означає предмет, який потребує доповнення, вказує на існування іншого предмета як своєї половини. Кожен із вас потребує доповнення когось другого. Ви створені, щоб завжди бути разом.

- **Єдність – це дар Бога**

Можемо ще додати, що кожна **людина – це насамперед символ Бога**. Вона є кимось, хто відірвався, відділився від Бога. Ціле своє життя, всіма зусиллями і стараннями, свідомо чи несвідомо людина шукає саме цю свою половину. Насправді **тільки сам Бог може людину «доповнити» і наповнити, тільки Він зцілює рани, загоює**

місце розламу, яке болить у наших серцях і душах. Навіть найулюбленіша людина не може повністю заспокоїти голоду Іншого, голоду любові.

За часів Господа Ісуса євреї складали пожертву на храм. Вона становила половину шекеля, тобто пів-монети. Це було знаком, що **людина потребує Іншого – самого Бога**.

Тому ви маєте зрозуміти, чому ми так багато говоримо про Бога, про те, щоб Він сам був вашим «першим коханням» і основою нинішньої любові. Тоді є змога кохати іншу людину і допасовуватися до неї, жити в єдності з чоловіком чи жінкою. **Тільки тоді можливо прийняти іншого таким, яким він є**, і милосердно підтримувати його, аби він ставав кращим. Якщо ти не знаходиш тих ліків для своїх внутрішніх ран, якими є любов Бога, то як ти зумієш любити іншого з усіма його відмінностями? Тоді ти не-усвідомлено вимагатимеш цієї любові – Божої любові – від свого чоловіка чи дружини, а вони **неспроможні** цього дати.

Повторимо ще раз: чоловік і жінка – **завжди разом**, завжди у зв'язку, завжди в єдності. **Єдність** це щось таємниче, це **дар Бога**. Інколи пари, які мають труднощі, не можуть порозумітися, шукають допомоги у психологів, сімейних консультантів. Вони розмовляють, пояснюють, навіть моляться разом, і все якось немає тієї єдності. Тому що вона – великий дар, якого треба щиро прагнути.

Потрібно щиро просити Бога і бути готовим до смерті свого «єго».

Є подружжя, які сваряться, говорять всілякі слова, і жартують одне з одного, а єдність між ними є. І саме тому, що між ними є ця єдність, вони можуть бути природними, щирими, справжніми, і навіть сміятися, жартувати з себе.

А інші подружжя можуть виглядати дуже порядними, кожен остерігається, аби чогось зайвого не сказати, чогось невідповідного не зробити, але нікуди не дівається внутрішнє напруження, і час від часу вибухи все одно стаються. Зазвичай приводом до сварок стає щось дрібне, якась недосконалість, навіть тарілка, поставлена не на тому місці, й починається скандал. У такому подружжі немає єдності. Про цей великий дар єдності **просіть Бога, і просіть смиренно**. А водночас будьте собою, будьте справжніми, щирими.

Нормальне подружжя, куди може входити Божа благодать, це подружжя людей щирих, природних, ненапружених, де немає вдавання, гри, підступності. Дух Святий це дух правди, а де входить дух викривлення, приховування, вдавання, – там уже грає нечистий; стережіться духів нещирості, бо з ними входить зло.

Зважте: те, про що ми зараз говоримо, не має на меті примирити вас із безвихідністю: мовляв, приймай мене таким, який я є, іншим я не буду. Ідеться про те, щоб мати між собою щирі і справжню любов. Ця **любов означає готовність прийняти іншу людину такою, якою вона є, і бути готовим змінити щось в собі**, змінити свою поведінку, звички. Це дуже важливо. *(Про відмінності та роль чоловіка і жінки дивись в додатках 1 і 2).*

• **Роль чоловіка**

Коли ми говоримо, що ви різні, а маєте та можете бути в єдності, торкаємося тут важливого питання: **ролі чоловіка та ролі жінки в сім'ї**. Насамперед хочемо зосередитися на чоловікові, оскільки роль чоловіка й батька у багатьох сім'ях дуже «інвалідна». Чимало чоловіків просто не вміють бути собою, а тим більше не вміють бути мужами

і батьками. Кільканадцять років тому, коли Папою Римським був св. Йоан Павло II, голова італійського парламенту сказала в одному інтерв'ю: Церква видала багато прекрасних документів стосовно різних груп людей та різних проблем (листи до дітей, до молоді, до жінок, до священиків...). А я, – сказала та жінка, – хотіла би просити Йоана Павла II, аби написав листа до чоловіків. Вони дуже потребують допомоги.

Традиційна роль чоловіка в сім'ї, яка існувала протягом століть, – це **роль чоловіка, на якого можна покластися, і роль батька, який є головою родини**. Як на вашу думку, ви би хотіли, щоб це здійснилося у вашому майбутньому подружжі та сім'ї?

Ми, прагнемо переконати вас прийняти цю традиційну модель сім'ї. Тому що вона найкраща, **вона найбільше відповідає природі чоловіка й жінки**. Саме таку модель представляє Біблія. Чому таку? Обґрунтування тут різні.

Звернемо увагу на те, що **чоловік за своєю природою цього потребує**, і його психіка «сконструйована» так, що він **реалізується в ухваленні великих і важливих рішень**, а такі належать до компетенції глави сім'ї. Чому він цього потребує? Бо **має робити щось важливе**. Цим важливим не може бути тільки заробляння грошей.

Жінка через факт, що стається матір'ю, виконує важливу роль у сім'ї. В цьому її ніхто не може замінити. Вона є дуже важлива, бо вона любить, дає життя. Діти потребують її любові.

І якщо також **у домі та в сім'ї все вирішує жінка, то що залишається бідному чоловікові, яка його роль в родині?** Куди він піде шукати самореалізації? Може, замкнеться в собі, у комп'ютері чи в якомусь хобі. Скільки ж на світі є таких чоловіків – і не мужчин, і не батьків!

Звичайно одна з головних причин це психічна незрілість багатьох чоловіків, викликана браком батька у його сім'ї або надмірно владною мамою; ми про це вже говорили. Дружини й матері нерідко «спритніші й розумніші», краще дають раду життєвським справам, ніж чоловіки, яких сучасне життя дедалі більше відучує бути чоловіками, визнавати себе мужчинами і вміти брати на себе відповідальність.

Нерідко жінка й рада би віддати роль «першої скрипки» своєму чоловікові. Але він уникає відповідальності та ухиляється від виконання обов'язків, як лиш може, – бо **не вміє бути главою сім'ї** і радо **поступається** цією роллю дружині, не розуміючи, що тим самим завдає ще більшої шкоди собі самому та своєму подружжю загалом.

Щоб чоловік був уповні чоловіком, він **повинен займати важливе місце у житті сім'ї та дому**, він має почуватися важливим і бути ним, він **повинен уміти бути батьком**. Ролі батька переоцінити неможливо.

Маленька цікавинка: двоє найвидатніших людей XX століття у Польщі – кардинал Стефан Вишинський і кардинал Кароль Войтила, пізніше Папа Йоан Павло II. Їх обох виховували татусі, бо їхні мами рано померли. Двоє чи не наймужніших чоловіків, які захищали свободу Церкви і народу від комуністичної сваволі. Це один із прикладів важливості батька у сім'ї.

Одна мудра жінка, мати чотирьох дітей, сказала: **жоден чоловік не встоїть перед жінкою, яка його поважає**, визнає його авторитетом, щиро старається його слухати, відсунувши вбік свої погляди; перед жінкою, яка тримає за зубами язик, завжди готовий встромити шпильку, щось нагадати, докорити; перед жінкою, яка з любові готова

йти шляхом, що його сама ніколи б не обрала. **Поступово він сам почне питати**, що вона думає, як вважає, що робити, і в якому напрямку має йти сім'я.

Господь Бог ніколи не відмовляє заступництву, проханням Діви Марії - Матері Божої, адже Вона є покірنا.

• *Роль жінки*

Покликання жінки – давати життя, всіма можливими способами. Народжувати, підтримувати, слухати, заохочувати дітей своїх і не тільки. Коли жінка відкриває своє материнство, причому не обов'язково біологічне, вона променіє щастям.

Жінка має **талант приймати**, схвалювати, виховувати не тільки дітей. Вона **здатна побачити добро** у собі та в інших. Вона **підтримує зв'язки**. Має дар бути **терпеливою**, доброю, теплою, і безконечно, тобто **скільки буде потрібно, повторювати** те, що має бути засвоєне: не лізти на диван не роззувшись, не колупати в носі, не лізти руками в тарілку...

Покликання жінки – робити помешкання **домом**, вогнищем тепла і відпочинку. Жінка слабкіша фізично й **чутливіша емоційно**, зате вона **здатна більше бачити** і сприймати в одну мить, ніж чоловік, який сильніший фізично і стійкіший психологічно, проте набагато менше здатний сприймати одночасно. Жінка може, не полишаючи різних занять, готувати їжу, дивитися телевізор, спілкуватися з чоловіком і наглядати за дитиною, і ця **багатофункціональність** становить її величезну перевагу.

Жінка вміє бути ненав'язливим керівником, «не в лоб», якщо хоче, і вона здатна добитися бажаних результатів як від дітей, так і від чоловіка, не прямими наказами, а ласкою, проханнями, грою, непрямим керівництвом.

• *Стосунки в подружжі*

Про взаємні зв'язки у подружжі цікаво говорить Святе Письмо.

«Коріться один одному у Христовому острасі» (Еф 5, 21-33). Перш ніж Святе Письмо говоритиме щось про завдання чоловіка й дружини, то **спершу** воно каже, що вони мають **коритися один одному**. Те, про що ми говорили попередньо, і про що далі говоритиме Святе Письмо: чоловік має бути головою, але це не означає, що він має бути деспотом, абсолютним монархом, гнобителем. Зовсім ні! Він так само **має бути підкорений жінці**, у тому, що належить до її сфери діяльності, до її прав.

Вона, її любов, її чутливість, інтуїція – незамінні. Мудрий чоловік уміє це оцінити і схвально сприйняти, він прислухатиметься до голосу жінки в обговоренні справ, бо вона **завдяки своїй інтуїції може першою** помітити проблеми, як і напрям їх вирішення. (Подивіться історію Якова-Ізраїля, зокрема той момент, коли він зважається повернутися до Обіцяної землі. Він запитує своїх жінок про їхню думку! Навіть у патріархальні часи, коли не було такої поваги до єдиної дружини й дозволялося їх мати кілька, голос жінки цінувався). Дуже важливо, щоб чоловік серйозно ставився до того, що жінка йому каже, умів оцінити й погодитися з тим, що **у певних сферах**

життя вона краща за нього. Саме про цю взаємну підданість, підкореність, пошану, про **буття від початку в усьому разом** говорить Святе Письмо: не конкуренція, не боротьба є призначенням людини. **Ваша сила в тому, що ви разом**, і вона діє тільки доти, доки ви насправді разом.

І в дусі цих слів про взаємний послух треба розуміти все те, що написано у Посланні далі: **«Жінки нехай коряться своїм чоловікам, як Господеві, бо чоловік голова жінки, як і Христос голова Церкви»** (Еф 5, 22-23). Це дуже сильні слова, але прекрасні.

Чим вони прекрасні? Бо показують **велич подружнього покликання**. Це не просто такий собі зв'язок, зареєстрований чи ні, за неписаною згодою чи за контрактом. **Для християн це життя любов'ю, яку до людини має Бог**, яку Христос має до Божого люду.

В іншому місці Біблія каже про подружжя: **«Це велика тайна, а я кажу про Христа і Церкву»** (Еф 5,32). Ось який глибокий сенс має подружнє покликання! Ви не самі, бо Христос долучається до творення вашої міні-спільноти, щоби зробити її великою у стосунках і в любові. **Не бійтеся жити нормально**, правильно, **за вченням Церкви**, згідно з природою, бо сам **Бог по вашій стороні** й підтримуватиме вас.

Ці слова з Біблії також мудрі тим, що **допомагають кожному бути собою**. Вони допомагають **чоловікові бути дорослим**, брати відповідальність, довіряти Богові, який ввірив йому таке велике завдання – побудову сім'ї. Вони **допомагають жінці**, дружині й матері, **зосередитися на тому що найважливіше**: на любові, на материнстві, на служінні чоловікові й дітям, на бутті нареченою, натхненням для свого чоловіка.

«Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полюбив Церкву й видав себе за неї... чоловіки повинні любити своїх жінок, як свої тіла; бо хто любить свою жінку, себе самого любить» (Еф 5, 25 і 28). Хіба ж це не чудові слова? Дорогі мужчини, хлопці, наречені, **Бог каже вам любити своїх жінок** так, як Христос полюбив Церкву, тобто до готовності пожертвувати життя за жінку.

Оце і є **справжнє чоловіче завдання**, що гідне мужчини! І саме цього ваші жінки потребують: **любові**. Не самих по собі грошей, посад, успіхів, кар'єри, багатства, знайомств чи ще чогось. Без любові у ваших серцях це все не матиме ніякої цінності, навіть якщо ви заробите мільйони. Цінність чоловіка в очах жінки визначає його любов до неї!

Цю любов **необхідно виражати**. За одним мудрим висловом, любов – це теорема, яку необхідно доводити **щодня**. Починаючи зі слів, через дрібнички, подарунки, чуйність і ніжність, аж до підтримки, коли їй важко, і до віддання свого життя, тобто до присвячення їй усього свого життя. **Любіть своїх жінок, і вони любитимуть вас**. Жінка, яку люблять і яка любить, здатна до неймовірних самопожертв і вірності, на які чоловік не завжди здатний.

• **Полишення батьків та ієрархія цінності-любові**

Тепер розглянемо дуже важливий пункт, який стосується вашої любові й вашого подружнього покликання. В попередніх зустрічах ми про це вже згадували, а тепер поглибимо цю тему. Коли Святе Письмо говорить про любов чоловіка до жінки, яка має бути такою, як любов самого Бога до людини, то тут же наводить фундаментальні слова з першої книги Біблії, з Буття: **«Тим-то покине чоловік свого батька і свою матір, і пристане до своєї жінки, і вони обоє будуть одне тіло»** (Еф 5, 31; див. Бут 2, 24).

Ці слова, звісно, стосуються обох, але насамперед вони звернені до чоловіка, хлопця, чоловіка. **Він має покинути своїх батьків. Чоловік повинен полишити свою маму.** Коли чоловік закладає власне сімейне вогнище, необхідно, щоб остаточно перерізав так звану «емоційну пуповину».

Протягом довгих років, від самого початку життя, з дитинства, через юнацтво, творився між ними сильний емоційний зв'язок, певного роду залежність одне від одного, який у дорослому віці необхідно перервати, щоб розвиватися самостійно. Без цього ви, хлопці, хоч би як старалися, просто не зумієте стати дорослими чоловіками, батьками своїм дітям. **Ви ризикуєте назавжди залишитися діточками, інфантильними хлопчиками, маминими синочками.**

Цей зв'язок, пуповина з батьками, і з мамою зокрема, становить дуже сильну і **міцну реальність в нас.** Нерідко ми цього не усвідомлюємо. Однак якщо ви хочете правильно розвиватися і будувати життя своєї сім'ї, то цей особливий і глибокий зв'язок **необхідно розірвати.**

Це не означає забути про батьків, не любити їх, відкинути, не відвідувати, ображати – зовсім ні. Якраз навпаки, тут ідеться про **справжню любов і зрілу повагу.** Батьки, особливо ж матері стосовно синів і татусі стосовно дочок, мають певні труднощі з тим, щоб відступити дітей на певну «відстань свободи», залишити своїм дітям простір для самостійного життя і рішень. І їм у цьому треба допомогти. Це не раз **вимагає рішучості й твердості.**

Йдеться про те, щоб ви одні для одних **стали дорослими людьми,** які мають свої **дорослі стосунки.** Дорослі ж люди допомагають одне одному за потреби, не тоді, коли їм самим хочеться втрутитися, а коли їх попросять. Рівноправність у сприйнятті допомагає як дітям стати зрілішими, так і батькам – пережити втрату «своїх маленьких».

Наведемо тут слова самого Господа Христа, який був сповнений любові та розуміння стосовно кожної людини. Він дуже добре розумів материнську і батьківську любов. Скільки ж чудес Він зробив просто через те, що мама чи тато страждали за своїх дітей! Він усе це розумів, однак не раз говорив такі слова: «Коли хтось приходить до Мене й не **зненавидить батька й матір** (...) та ще й своє життя, не може бути Моїм учнем» (Лк 14, 26). Ці слова можуть бути дивними, але вони дуже мудрі й корисні, якщо в них розібратися.

Насамперед, ці слова **не означають браку поваги до батьків.** Повага до батьків – це четверта заповідь у Божому Декалозі, вона **зобов'язує всіх і завжди,** навіть якщо комусь не пощастило і його батьки поведуться дуже погано. Варто звернути увагу, що Божі заповіді говорять про **пошану до батьків,** а не про безумовний послух їм і любов. Наприклад, якщо батьки знущаються з дитини або тато б'є маму, то немає підстав вимагати любові. Натомість **повага завжди** потрібна, оскільки через батьків ми отримали дар життя.

Слова Христа говорять про **«ненависть»** (до батьків, жінки чи чоловіка, дітей, братів, сестер). Проблема в тому, що слово «ненависть» у нас означає не зовсім те, що у грецькій, якою написане Євангеліє. Наша «ненависть» це дуже погане почуття, негативні емоції. Натомість грецькою це буде «відсторонення, відмежування, небажання близькості». Стосується ця «ненависть» не самих людей, а того, що було **не-**

правильне, не повністю моральне чи нехристиянське в наших батьках, а що вони нам переказали протягом років життя і виховання, і що нас тепер поневолює. Так само це стосується всього, що ми отримали від інших людей, від родичів чи навіть від однокласників у школі.

Розглянемо приклад. Історія одного хлопчика. Коли він був маленький, його батько часто приходив додому п'яний, бив маму, його й молодших дітей. Він часто рятувався, втікаючи через вікно. І так до цього призвичаївся, що коли в його житті виникала якась небезпека, він шукав „вікно” і втікав. Аби почуватися безпечним, йому завжди потрібно було мати куди втекти. Він так привчив себе, то був його спосіб жити і реагувати на обставини.

Для дитини це цілком зрозуміло, а ось як можна таким способом прожити доросле життя? Подорослішавши, цей чоловік не позбувся **навички втікати** від страждань і труднощів. Він це розумів, хотів від цього звільнитися. Відкрив, що Христос прийшов на землю заради кожного з нас, а отже, також і заради нього, щоб йому допомогти. **Коли Святий Дух у цій людині перебував і підтримував її своєю любов'ю**, то чоловік міг віддаляти від себе, **«мати в ненависті» набутий у дитинстві спосіб реагування.**

Прикладів різних обмежень і звичок, які перешкоджають нам бути нормальними і які потрібно «ненавидіти», тримати здаля від себе і свого життя, є дуже багато. Це слово надзвичайно важливе для кожної молодої людини, яка дозріває. **Необхідно «зненавидіти», тобто внутрішньо відірвати від себе, прив'язаність до дому, до мами і/або тата, а також до своїх мрій, якою має бути жінка чи яким має бути чоловік.**

Тепер поговоримо про ієрархію цінностей, ієрархію любові.

Все саме по собі є добрим (коли Бог творив світ, то «побачив Бог, що все було добре»), і кожну річ, а тим більше особу ми маємо поважати. Але **дуже важливо, щоб ця повага чи любов була впорядкована.** Хтось каже: я так люблю квіти! Це добре, але ж зрозуміло, що таку любов, тобто захоплення квітами, аж ніяк не можна поставити вище за любов до другої людини. Диявол часто обдурює нас тим, що **представляє щось менш вартісніше, за щось важливе чи навіть найважливіше.**

Як має виглядати у сім'ї та родині ця правильна ієрархія любові? Аби в подружжі, в родині, в домі був належний порядок, **жінка має бути для чоловіка найпершою цінністю** в житті, після самого Господа Бога. Так само і в жінки, дружини, матері **на першому місці після Бога має бути чоловік**, а не діти, подруги, тато чи мама.

Правильна ієрархія цінностей надзвичайно важлива у житті. Якщо вона побудована неправильно, то з цього неминуче виникають життєві помилки, а ми ніяк не можемо зрозуміти, чому все розвалюється.

Дуже часто для чоловіка на першому місці стоїть мама чи дочка, а для жінок – діти, і вже потім – чоловік та все інше. Однак для щасливого і міцного сімейного життя ієрархія має бути така: **спершу Бог, потім – чоловік чи жінка**, тобто своя «половинка», далі – діти, і вже потім – батьки. Усіх потрібно любити, але у відносинах має бути відповідний порядок. Тобто якщо мама каже одне, а жінка інше, то більше треба слухати жінку.

Певним чином це можна порівняти з простим прикладом зі шкільної біології: дводольна насінина і її життя. Чоловік і жінка, коли стають християнським подружжям утворюють таку «дводольну насінину», двоєдине зерно, яке зможе розвиватися тільки у нерозривній єдності. Батьки це шкаралупка або половинки стручка: вони у певний момент мусять розкритися і випустити дозріле насіння, інакше воно загине. Аби не порушувати двоєдиної життєздатності, чоловік і жінка мають слухатися одне одного більше, ніж будь-кого, бо їм жити разом і проростати разом, і приносити наступні плоди, і теж свого часу відступитися від керування дітьми.

Інколи, ця ситуація **означає конфлікт із мамою чи батьком**, які тебе поставили на ноги, виростили, вигодували і тепер чекають на відплату, на послух і безоглядну любов. Твоя мама жила заради тебе, а тепер ти її покидаєш заради іншої жінки!

Ти **маєш бути сильним, аби стати уповні мужнім, і разом із Христом полишити маму** і тата, щоби стати самостійним. Треба вміти сказати батькам: мамо, тату, я вас дуже люблю, але я тепер маю жінку/чоловіка, і воля Божа така, щоб ми були разом, щоб перестали бути діточками у ваших очах; ви тепер не можете втручатися в наше життя, і, будь ласка, нічого поганого не говоріть мені про мою жінку/чоловіка, я навіть слухати не буду.

Чи розумієте, в якому сенсі йдеться про ненависть згідно з Євангелієм? Говорити про це можна багато, але тут куди важливішою буде життєва практика. **Жити Євангелієм означає щось набагато більше і часто зовсім інше, ніж просто виконувати поради психолога.** Бо психологія може показати певні обмеження і прив'язаності, які є наслідком нашого виховання чи помилок у ньому, однак вона **неспроможна дати сили** для рішень, які розв'язують проблеми, а тим більше не дасть сили **для прощення і щирого та глибокого примирення.**

Візьмімо наступний приклад: хлопець щиро кохає дівчину і хоче бути з нею, але мама влаштовує йому скандали, шантажує його, залякує. Він же, як „хороша” дитина, не має сил із цього вирватися. Він розуміє, що недобре робити так, як мама каже, але спротивитися не може. Якщо він так і залишиться дитиною, не полишить своїх батьків, його подружжя розпадеться, а він з часом матиме вже не євангельську, а цілком людську, негативну ненависть до своєї матері за зламане життя.

У подружжя, яке приймає слово Боже, **входить Христос, і Він дає міць, аби нікого не кривдити**, навіть якщо розв'язування проблем буде болісним. Тільки Бог Живий допомагає, тільки у Церкві ви дістаєте потрібне розуміння справ і сили для правильних дій. Бо те, що потрібне, – це не тільки правильна поведінка, але майже завжди **потреба глибокого примирення, яке пов'язане з прощенням. А здатність прощати дає тільки Бог.**

Справа наших стосунків з батьками, наших претензій, звинувачень і всього того, що ми отримали від них, **має колосальне значення для нашого життя.** Один з аспектів приходу Сина Божого на землю, Його втілення і життя як звичайної людини, був пов'язаний саме з цими проблемами.

Стосунки з батьками мають **величезний вплив** на наше життя, вплив добрий або поганий. Важливо побачити, яким саме був добрий вплив і яким – поганий, побачити і пам'ятати, що життя Ісуса «налагодило» для нас також і ці стосунки, а отже, у важкі моменти ми можемо просити Його допомоги в наших труднощах також і у відносинах з батьками.

Дівчинка, яку в дитинстві сильно образив чи завдав ран власний батько чи старший родич, то потім вона матиме труднощі у стосунках із мужчинами. Вона очікуватиме від свого чоловіка, що він буде повністю інший, ніж тато, або завжди боїтиметься по-справжньому довіритися, віддатися. Як це подолати? Самої психології буде замало. Обов'язковим є **повне прощення**, внутрішнє зцілення, **відкриття, що Бог-Любов завжди був поруч**, а завдяки цьому стражданню, цій конкретній важкій історії **людина може бути здатною глибоко відкритися на Бога**, глибше, ніж хтось не поранений, хто багато чого не знає і не розуміє. Через свій **важкий досвід** людина може **побачити особливу любов Бога** і дозволити Йому щоб її лікував.

Бог не є егоїстом: Він любить людину не для себе, Він прагне, щоб вона любила своїх ближніх, була вдячна за своє життя, вміла йому радіти. Це дуже велика тема, якої зараз немає змоги розгортати. Ми тільки **зазначаємо** її, доносимо інформацію, що **в Церкві, у Таїнствах, ви зустрінете Христа**, який вас любить, історію кожного з вас знає, і буде вам допомагати у виправленні різних переплутаних стежок вашого минулого.

Напрямок життя, отже, має бути такий: **залишити (насамперед внутрішньо) своїх батьків**, відірватися від мами, відірватися від тата, **перерізати пуповину**. **Завжди поважати** батьків і бути вдячним за дар життя, але любити їх, будучи вільним, не прив'язаним, не маніпульованим, відповідаючи за своє життя і свою сім'ю. **Ось любов, яку Бог хоче вам давати, ось нормальне людське життя.**

- **Зректися мрій**

Коли ми говоримо про те, щоб полишити батьківський дім, маємо на думці також і **полишення своїх уявлень та мрій**, а точніше кажучи, **прив'язаності** до своїх уявлень про те, як виглядатиме подружнє життя. Звісно, цілком нормально, що кожен із нас якось уявляє собі майбутнє, має свої очікування. На них впливають реалії нашого виховання, життєві обставини, прочитані книжки та інше. Якщо ми живемо у щасливій, хорошій сім'ї, то прагнемо, щоб і в нашому домі жилося так само добре. Якщо маємо за собою гіркий досвід, то хочемо, щоб усе було абсолютно по іншому.

Кожен прагне, щоб усе було якнайкраще, і має свою модель подружнього життя. Тут слід одразу, чітко й виразно сказати, що **цю модель повністю зреалізувати неможливо**. Можна з неї щось використати, інколи навіть немало, але **неможливо вкласти іншого у рамки наших мрій**. Ідеальних подружжів не існує. Папа Франциск на зустрічі з нареченими сказав: «Немає ідеального чоловіка, немає ідеальної дружини, і тим більше немає ідеальної свекрухи» (14.02.2014).

Чим швидше ви зрозумієте, що йдеться про любов до живої людини, а не про те, щоби втиснути її у рамки вашого ідеалу, тим краще для вас. Залишити батьківський дім — це також покинути всі свої мрії про те, як прекрасний принц врятує прекрасну принцесу з полону дракона, і як усе буде казково. Життя **завжди** буде інакшим, ніж ми це пробували уявляти.

Зазвичай свою прив'язаність до власної моделі подружжя ми **підкріплюємо аргументом, що хочемо зробити якнайкраще**, що вимагаємо, що хочемо для іншого тільки добра.

Саме це **наше прагнення справедливості й добра** диявол підступно використовує. Він тебе підштрикує: ти маєш право, маєш право, він/вона має піддаватися твоїм прекрасним принципам, ти ж хочеш добра...

Ці нашіптування диявола виглядають слухними, але **вони обманні**. Бо **те, що найважливіша – це любов: любити іншого таким, як він є**, допомагати йому ставати кращим, говорити правду, жертвувати собою. Будьте дуже обережні щодо свого вимагання справедливості та реалізації того, що ви вважаєте за найкраще. **Найкращим для вас є любов**, єдність між вами, дарування себе. Усе це будуватиметься повільно і з **великою терпеливістю**, в щирості.

• *Найважливіше у стосунках чоловік-дружина*

Повернімося до слів Святого Письма, до мудрості Божої. Коментований нами раз уривок завершується словами, які ще раз показують ті найважливіші життєві позиції, що їх повинні займати чоловік щодо дружини і дружина щодо чоловіка.

Послухайте: «Нехай же кожний з вас зокрема **любить свою жінку** так, як себе самого, а жінка нехай **поважає чоловіка**» (Еф 5, 33).

А отже: чого жінка найбільше потребує від чоловіка? – **Любові**. Згадайте наші попередні розмови: жінка найбільше потребує і, ніжності, почуттів, вираження, і для багатьох чоловіків це не просто, але це дуже важливе.

А чого найбільше потребує чоловік від своєї дружини? – **Поваги**! Жінки, запам'ятайте це краще, ніж правила кип'ятіння молока і прання речей, бо це основа вашого щастя: ніколи не виражайте чоловікові зневагу, а тим більше у присутності сторонніх людей, бо ніщо інше не розвалює цього міцного і надійного мужчину так, як неповага. Хочете мати «надію і опору»? – не підривайте цю опору самі. Навіть якщо чоловік не геній чи не казковий принц, і не вміє всього чи не здатний на те, чого вам хочеться. Брак пошани не заохотить його здобувати чергову життєву вершину, а ще більше знеохотить.

Можна підсумувати, що чоловік і жінка мають «пунктик» саме в цьому. Жінка дуже потребує любові, чоловік дуже потребує пошани. Йому важко, якщо жінка ним легковажитиме; вона не впорається з усім, що має виконати, якщо не буде почуватися коханою.

Висновок із цього тільки один: **жінко, ставши дружиною, завжди працєю на авторитет свого чоловіка. Чоловіче, одружившись, завжди пам'ятай, що ти маєш свою жінку любити і постійно знаходити способи це виражати.**

• *Мир і згода у родині: справедливість і прощення*

Часто люди одне одному бажають **миру і згоди у сім'ї**. Певно, і ви також прагнете, щоб у вашому подружжі панував мир, і вочевидь не мертвий спокій цвинтаря, де вже ніхто не воює, бо живих нема, а той мир, який приносить людині відчуття безпеки, затишку, відчуття, що її дім це місце відпочинку.

Існують дві основоположні передумови миру. Це **справедливість і прощення**.

Немає миру там, де немає вшанування прав іншого. Але в реальному житті **неможливо** нікому ніколи ні в чому «не наступити на мозоль», **уповні вшанувати права** іншої людини, й тому обов'язковим є **прощення**. Його не можна вимагати, якщо спершу не докладено зусиль віддати іншому те, що йому належить.

Це і є справедливість: **віддати іншому те, що йому належне**. Мамі – те, що належить мамі, чоловікові – те, що належить чоловікові, дітям – те, що належить дітям, і так далі. Не легковажте цим.

Ми щойно говорили, щоб ви не вимагали справедливості. Це дуже важливо. Але це, звісно, не означає, що не треба чинити зусиль до досягнення справедливості, а перш за все йдеться про те, щоб бути справедливим відносно іншого.

Тому що – і це теж важливо пам'ятати – **справедливість є вираженням любові, і любов має супроводжувати зусилля до справедливості**. Це любов робить так, що людина прагне випередити іншу у відданні їй того, що належить ближньому. Жінці належить така любов, яку Христос мав до людей. Чоловікові належить така повага, яку Церква має до Христа. Зважте ці категорії у своїх серцях. Християнське подружжя – це щось інше, ніж подружжя невіруючих, якісно інше, і стосунки у ньому – не просто стосунки перших-ліпших чоловіка й жінки.

У Євангелії є слово, яке говорить про той борг, що ми його маємо стосовно товариша нашої дороги. Для вас таким товаришем є ваша половинка. Інколи ця друга особа стає перед нами як неприятель, ми впадаємо у спокусу конкурувати з ним, боротися, він забирає наш час, наші сили, наше здоров'я і саму любов... Євангеліє каже: **«Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі... не вийдеш звідти, доки не заплатиш останнього шага»** (Мт 5, 24-25). Цей «шаг», тобто монета, означає тут усю любов.

Інтегральну частину любові становить **прощення**. І воно обов'язкове завжди. Святе Письмо каже, що і святий сім раз на день спотикається. Ви **також будете «спотикатися»** і будете «падати» у своєму спільному житті.

Господь Ісус особливо підкреслює важливість прощення, коли говорить про християнську молитву «Отче наш»: «Коли ви прощатимете людям їхні провини, то й Отець ваш небесний простить вам. А коли ви не будете прощати людям, то й Отець ваш небесний не простить вам провин ваших» (Мт. 6, 14-15).

Ваше прощення і є вашою силою, а не ваша досконалість.

Ви вмієте прощати? Певно, ні. Це не так просто. Простити від серця, насправді! **Тоді Христос може навчити нас прощати** по справжньому, бо прощати вміє тільки сам Бог.

Ми всі виховані у дуже моралізаторському суспільстві: це означає, що нас приймали і схвалювали тільки тоді, коли ми добре поводитися. Коли ми приносили гарні оцінки зі школи, здобували якісь досягнення, здобували якісь грамоти чи медалі, – тоді батьки та вчителі пишалися нами і хвалили нас, що все правильно. **Їхнє визнання наших досягнень ставало їхнім визнанням нас самих, а ми без цього «визнання нас», без прийняття нас, не могли б жити і тому ми старалися його здобути**. Хто цього не вмів, то навіть робив погані речі, аби тільки звернути на себе увагу і знайти групу людей, яка його сприйматиме.

Рідко хто з нас мав досвід, пережив це всім серцем, що його люблять і **приймають таким, яким він є**, лише тому, що він є, з його вадами й недоліками. Рідко хто з нас пережив справжнє прощення. Інколи ми переживали якесь таке узагальнене, на кшталт: якщо було щось погане, то перепрошую; якщо я щось зробив не так, то вибач.

Істинна любов завжди й міцно пов'язана з прощенням, тому що по суті справи всі ми грішники, всі ми егоїсти, і це проявляється у різні способи. А визнати це надзвичайно важко. Ви будете цього вчитися: **прощати і просити прощення**. По-справжньому просити, покірно, визнаючи свою провину. І то не один раз, а протягом усього спільного життя.

Папа Франциск часто казав: «Можете сваритися, навіть кидати одне в одного тарілки, але **ніколи не можна йти спати без примирення, без прощення**».

Це і є те, про що каже Святе Письмо: «Гнівайтесь, та не грішіть: нехай над вашим гнівом не заходить сонце! І не давайте місця дияволу». «Гнівайтесь» тут означає нормальну людську потребу виражати свої почуття, бути щирим, не «замітати під килим» непорозуміння і труднощів.

Найгірше настає тоді, коли людина запихає свої негативні емоції вглиб, тобто у серце. Саме тоді вона «дає місце дияволу», і від цього починаються осудження, претензії, ненависть. Цього вираження почуттів і подальшого примирення не можна відкладати на наступний день, на вихідні чи на якийсь зручний момент без дітей і родичів. Усе це пастки.

Для здорового життя **важливо виражати свої почуття, бути щирим, справжнім, але завжди готовим до примирення, до прощення. Просіть Бога про цей дар**. Ваше щастя залежатиме від вашої співпраці з Богом і від вашої доброї волі до прощення й примирення.

Ні ви самі, без Бога, ні сам Бог, без вашої доброї волі, не створите цієї площини подружнього життя, на якій ви маєте бути щасливі та **осягнути спасіння**.

Треба чітко підкреслити ще надзвичайно важливу істину. Мету подружжя становить не тільки ваше подружнє щастя. Це чудово, коли воно є. **Мету подружнього і сімейного життя становить спасіння!** Чоловік, якого отримуєш у дар, жінка, яку отримуєш у дар, яку Бог тобі дає, а також діти – це все насамперед для того, щоб ти був спасений. Іншими словами, щоб ти **насправді пізнав Бога**, який тебе любить і дає тобі повноту життя.

Оце і є **те «щось», найважливіше в нашому існуванні**. Ми народилися один раз – Бог через батьків дав нам життя, – і будемо існувати на віки вічні. Й будемо або в пеклі, в абсолютній самотності й розпачі, або в Небі, у неймовірному щасті й радості.

Ви як подружжя маєте **велику допомогу** у вигляді **тілесної близькості**. Якщо ви будете переживати свою тілесну близькість по-людськи, то для вас це буде великою допомогою також і **в примиренні**.

Інколи може статися, що **не вдається відразу** подолати поганих почуттів щодо чоловіка/дружини : він/вона мене сильно зранив, це так болить...

Ми не пануємо над своїми почуттями і неспроможні їх змінювати. Однак завжди важливою залишається **воля до примирення**. Тим, що обов'язкове для вирішення проблемної ситуації, є **воля простити і робити іншому добро**, навіть всупереч своїм почуттям, всупереч збунтованому собі. Зробити добро для іншого, який мене зачепив чи поранив, **померти для свого «я»**. Це і є **любов**. Частиною цього помирання нашого «я» буде і **готовність до буття одним тілом**. Так це створив Господь Бог.

Інколи, як буде дуже важко, можна **голосно і з всієї сили сказати** перед Богом: **«Прощаю; і прошу Тебе, Господи, дай мені вміння простити від усього серця»**.

Ще раз нагадаємо слова Папи: «Ніколи не лягайте спати, не помирившись». Якщо ви будете **приймати цей дар прощення**, то ваше подружжя матиме **великий шанс стати щасливим**, тривати у глибокій єдності. Однак на це потрібен час. Тому будьте **терплячі**.

• *Розмови – спілкування – комунікація*

Інша справа, яка теж належить до того, що в подружжі **нормальне**, природне, – це **спілкування**. **Розмовляйте** один з одним, **слухайте** один одного. Дуже важливо говорити про дрібні справи та переживання кожного дня.

Ще важливіше, ніж самі по собі розмови, це бути **щирим**, відкривати те, що ви переживаєте. Скільки ж у світі нині нараховується подружжів, які так і не **подружилися**, складених із двох самотніх людей, а не з пари близьких друзів! А може бути набагато краще, бо **де розмовляють – там набагато краще**. **Благодать подружжя може тоді входити** у життя конкретної пари.

Так, чоловіки й жінки **розмовляють по-різному**, ми про це вже згадували, і ви повинні бути свідомі того, що ваше спілкування відрізняється: потреба в ньому, його способи, його кількість. Однак це не заперечує самої потреби спілкування, а тільки ставить перед вами конкретне життєве завдання: **навчитися розмовляти** один з одним так, щоб не припиняти спілкування після шлюбу, не вважати, що ви вже всього досягли, все зробили і можете розслабитися.

Поки хлопець закоханий – він слухає, як щебече його дівчина, і входить у її справи, а навіть якщо не дуже входить, то принаймні з задоволенням слухає, а жінкам не раз саме це й потрібно. Одружившись, чоловік починає втомлюватися розмовами, а відповідно, потроху віддаляється.

Цей момент потрібно опрацьовувати дуже уважно: щоб жінка **не «загрузила» чоловіка** безліччю слів, які йому насправді непотрібні, а чоловік щоб не вирішив, що всі слова жінки – **це просто потік настрою**. Є справи, які **треба буде вирішувати**, і буде дуже сумно з'ясувати певного дня, що ви навчилися жити під одним дахом, та розучилися говорити одне з одним. Будьте до цього уважні.

Коли розмовляєте про якісь болісні справи, то виходити потрібно з такого принципу: **говорити про те, як я це сприймаю, як я це переживаю**. Потрібно **уникати звинувачування іншої сторони**. Розмова може виглядати, наприклад, так: для мене це неприємно, і мені важко це сприйняти, що ти піддаєш сумнівам мої слова у присутності дітей. Або: мені самотньо і не приємно, коли ти в гостях залишаєш мене і йдеш розмовляти з іншими жінками.

Важливо **слухати** іншого і намагатися його **зрозуміти**, «влісти в його шкіру». Ви обоє повинні усвідомлювати, навіть коли посваритесь, що ваш ворог – **не оцей** чи **оця**, бо він чи вона мене ображає. Ви **маєте спільного ворога**, який ненавидить вас обох. Це **диявол**, який старається обов'язково вас пересварити. Він підсовує вам фальшиві думки, неправильні інтерпретації поведінки один одного, домисли.

Звичайно, **нормальною справою** є те, що в голові можуть з'явитися **недобрі думки**, якісь претензії, осуд, особливо якщо хтось у подружжі поранений життям і має загострену реакцію на якісь його моменти.

Наприклад, якщо батько вашої нареченої випиває і погано поводить, то для неї ваша проста розвага з пивом, а тим більше якесь застілля з міцним алкоголем дуже швидко стане болючим пунктом, бо вона буде боятися, що з вами станеться те ж саме, що з її татом.

Однак тут **тим більше потрібно щиро порозмовляти**, запитати: чому ти це зробив/зробила, що сталося. Коли люди пояснюють хід подій, то сприйняття ситуації вирівнюється. Підозри можуть виявитися **пустими страхами**.

А якщо ми **не розмовляємо** один з одним, то ці **погані думки**, претензії, список образ **діють у нас**, замикаючи думки у порочне коло переживань і заглиблення у погане, **накручують нас**. Таким чином ми даємо в собі місце дияволу. Якщо ви будете щиро розмовляти, то переконаєтеся, що помилялися, гадаючи, ніби ваша близька людина хотіла зробити вам щось погане.

Розмовляйте щиро, не бійтеся. Ви не повинні боятися один одного! Там, де з'являється страх перед іншою людиною, там, де ти боїшся бути собою, не раз слідом входить ненависть. Так діє ворог.

Якщо ви **хочете**, щоб ваш **шлюб був успішним**, ви повинні **навчитися розмовляти**, вести подружній діалог. **Вже тепер** потрібно вчитися розмовляти і таким чином, також, пізнавати один одного. Заохочуємо, ще до шлюбу, **обговорити** при спільних зустрічах (побаченнях) дуже **важливі теми** які отримаєте на листочках.

Ці розмови, є однією з **найбільш важливих речей**, які **необхідно зробити**. На цьому листку ви знайдете також деякі рекомендації про те, як вести подружній діалог (*дати нареченим роздруківку з додатку 3*).

Добре було б також спільно задуматися над синтетично представленими характеристичними рисами жінок і чоловіків у різних сферах життя (*дати нареченим роздруківку з додатку 1 та 2*).

Ми сказали вам багато про що. Сподіваємося, що навіть якщо ви всього не запам'ятали, то принаймні у вашій пам'яті відкладеться одне: справжня **віра пов'язана з життям людей**. Завдяки вірі ми можемо краще зрозуміти, що таке подружнє життя, і знайти розв'язання різноманітних проблем. А **Христос і Церква завжди відкриті для вас**, завжди готові вам допомагати і рятувати.

Запрошуємо на наступну зустріч. Поговоримо про виховання дітей.

ПОВТОРЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Чому важливим є життя, згідне з природою, яку Творець заклад, «закодував» у нас?

Що важливе для взаємного прийняття (акцептації)?

Що дуже важливе для єдності у подружжі?

Які характерні риси мають чоловіки, а які – жінки?

Яка роль, місія, покликання чоловіка, а яка – жінки?

Як будувати належні стосунки у подружжі?

Чому так важливо полишити батьків?

Що означає зректися мрій відносно подружжя і родин?

Якою є нормальна, правильна ієрархія любові у серці чоловіка і в серці дружини?

Що є необхідним, аби в сім'ї був мир?

Чому для подружніх стосунків так важливо розмовляти, спілкуватися?

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Господи, наш Боже, Ти об'являєш справжнє життя, усуваєш гріх, зміцнюєш віру, оживляєш надію і розпалюєш любов. В Ім'я Твого Возлюбленого Сина, нашого Господа, Ісуса Христа, і в силі Святого Духа просимо Тебе: віддали від цих Твоїх слуг невіру і сумніви, жадобу до грошей і оманливість відчуттів, ворожість і незгоду, а також усяку неправдивість. Оскільки Ти покликав їх, щоб, святі й безгрішні, стали вони перед Твоїм обличчям, – віднови в них дух віри і побожності, терпеливості й надії, опанування і чистоти, любові та миру. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

Додаток 1

ЖІНКА Й ЧОЛОВІК: ВІДМІННОСТІ ЯК ДАР І ЗАВДАННЯ

Наші тіла – чоловіка чи жінки – виражають відмінності, які існують поміж нами. Нас різнить спосіб відчущання, мислення, розв’язання проблем, а також наші способи вираження любові іншому. Відмінності, які існують між чоловіком та жінкою, дозволяють їм взаємно доповнювати одне одного, а брак усвідомлення чи прийняття цього може стати причиною страждань і розчарувань.

РИСИ І ЗАВДАННЯ ЖІНКИ:

Жінка покликана вносити у світ любов, рятувати міжлюдські стосунки, оберігати цінність життя. Її скерованість на міжлюдські стосунки, на зв’язок з іншими людьми та здатність творити цей зв’язок становить її важливий дар. Жінка особливим чином налаштована приймати, аби потім давати. Вона відзначається чутливістю і делікатністю. Емпатія та інтуїція жінки допомагає їй похилитися над людиною, слухати, розуміти, приймати. Сьогодні ця любов, що виражається у присутності, має величезне значення у нашому світі, в якому ми переживаємо кризу зв’язків, коли темп життя такий високий, що термінове заступає людям важливе...

Жінка обдарована чутливістю до потреб іншої людини, умінням помічати дрібниці та певною кмітливістю в уділенні допомоги у конкретиці життя. Великим завданням жінки є турбота про життя, не тільки у біологічному сенсі, але і в духовному. Особливий дар для жінки – це її участь у творчій любові Бога через можливість носити в собі життя й народжувати нових людей, чие існування буде вічним. (Також жінка може народжувати людей до віри в Бога, духовним чином.) Матір вказує на «Бога-в-нас», а батько – на «Бога-поза-нами», на те, що Він не такий, як ми, що Він перевершує нас.

Жінка, загалом беручи, звертається до того, що внутрішнє, і в зв’язку з цим вона наражена також і на небезпеку зосереджуватися на своїх стражданнях.

Усе тіло жінки створене так, щоб бути домівкою для когось, бути помешканням. Що з цього слідує? Предиспозиція, тобто схильність будувати стосунки, оберігати, виявляти турботу і таким чином служити іншому. Там, де з’являється жінка, вона має створити ДІМ у сенсі атмосфери та стосунків. Значною мірою тут йдеться про те, щоб зауважити кожного, бути гостинним, вносити тепло.

Святий Йоан Павло II у листі до жінок «Mulieris Dignitatem» пише: «Моральна сила жінки, її духовна міць, пов’язується із усвідомленням, що Бог якимсь особливим чином довірив їй людину (...); таким чином «досконала жінка» стає незамінною й джерелом духовної сили для інших, які відчують у ній велику енергію духу».

«... в наші дні очікують прояву того «генія», що запевнив би оте співчуття до людини за будь-яких обставин: саме тому, що це людина! І ще тому, що «найбільшою є любов» (MD 30).

«Якщо людина є особливим чином довірена Богом жінці, то чи не означає це того, що від неї Христос очікує завершення того “царського священства” (пор. 1 Пт 2, 9), що є тим багатством, яким Він обдарував чоловіка» (MD 30).

В енцикліці «*Evangelium vitae*» святий папа Йоан Павло II пише, що одне із завдань жінки – це формування культури, сприятливої для життя, а жіночий геній може виражатися в усіх проявах суспільного життя, зокрема у діяльності за подолання будь-яких форм дискримінації (див. EV 99).

Жінка дуже часто вразлива на вплив оточення саме через свою чутливість. Через свою схильність до компромісів чи налаштованість на виконання очікувань інших жінка може не раз швидко відмовитися від своїх переконань або не вміти спротивитися якійсь думці чи поглядам, вираженим більшістю. Жінка – може, більше, ніж чоловік – боїться, що буде відкинута своїм середовищем через те, що вона, наприклад, сповідує інші цінності. Коли жінка переживає стрес, їй іноді допомагає просто поговорити про це. Тоді вона не потребує одразу якихось готових порад: їй потрібно, щоб її вислухали та зрозуміли, і це вже саме по собі становить для неї неабияку допомогу. Жінка потребує, щоб чоловік часто виражав словами любов, яку до неї відчуває. Давня приказка про те, що жінки «люблять вухами», не втратила свого змісту і в XXI столітті. Для чоловіка це може бути дивним, але такий факт: якщо жінка не чує про те, що її люблять, то самі справи, виконані чоловіком, залишають у ній певне емоційне ненасичення, викликаючи внутрішній дискомфорт. Тобто якщо ви робите щось із любові до жінки, ви маєте це ще й озвучити.

РИСИ І ЗАВДАННЯ ЧОЛОВІКА:

Головна риса чоловіка – це скерованість на діяльність і на результативність дій, пошуки розв'язання проблеми, логіка. Чоловік здатний до великої відповідальності, захисту слабших, підтримки тих, хто цього потребує. За визначенням одного досвідченого священика, «бути чоловіком – це давати і захищати життя». Його тіло збудоване так, що воно аж променіє силою, його дії ефективні, а реакції миттєві. Він легко окидає поглядом глобальний рівень справ. Чоловік загалом набагато стабільніший емоційно, ніж жінка, йому легше дотримати дистанції до емоцій. Коли чоловік переживає стрес, йому допомагає перебування на самоті. Коли він переживає труднощі, він не відчуває потреби говорити про свою ситуацію такою мірою, як це відчуває і як цього потребує жінка. Часто він сам хоче впоратися з труднощами, тому в стресових ситуаціях намагається забезпечити собі спокій і тишу, віддалитися. Свою любов чоловік виражає більше через дії, вчинки та фізичну близькість. Слова, загалом беручи, для нього не настільки важливі, як для жінки; натомість конкретні справи для нього становлять «мову вираження любові». Чоловік потребує поваги і визнання своєї мудрості, схвалення своїх рішень та дій. Він здатний на велику жертвовність. Для чоловіка важливим знаком любові є сексуальна близькість, натомість для жінки набагато важливішою є близькість емоційна, яка допомагає їй відкриватися на співжиття.

Додаток 2

Відмінність чоловіка та жінки робить світ ще цікавішим; завдяки цьому ми більш привабні та прагнемо – знайшовши свою «половинку» - створити одне ціле. Однак треба усвідомлювати той факт, що результатом таких відмінностей часто є непорозуміння. Тому, щоб уникнути його, варто пізнавати один одного і навчитися приймати ці відмінності.

ФІЗИЧНІ РИСИ	
ЖІНКА	ЧОЛОВІК
Як правило, нижча на зріст, менша маса тіла	Як правило, вищий на зріст, більша маса тіла
Ширші стегна	Ширші плечі
Слабша фізично	Більша сила
Ніжна шкіра	Щетина
Змінне самопочуття (залежне від фази циклу)	Стабільне самопочуття (пов'язане зі способом життя)
Змінний гормональний фон (естроген і прогестерон)	Постійний гормональний фон (тестостерон)
Тонкі риси обличчя	Різкі риси обличчя

РІЗНИЦЯ В СТИЛІ ДІЯЛЬНОСТІ	
ЖІНКА	ЧОЛОВІК
Цікавиться справами інших	Наставлення на завдання до реалізації
Любить працювати для конкретної людини	Прагне здобувати матеріальні блага
Наставлення на контакт з людьми	Концентрується на одній справі
Робить кілька справ одночасно	У діяльності потребує спокою
Найважливіше – реальні життєві потреби найближчих	Найважливіше – професійні успіхи
Схильність до імпульсивної поведінки	Схильність до агресивної поведінки

РІЗНИЦЯ В ПЕРЕЖИВАННІ ЛЮБОВІ ТА СЕКСУАЛЬНОСТІ	
ЖІНКА	ЧОЛОВІК
Хоче, щоб її здобували	Хоче здобувати і охороняти
Потребує постійного підтвердження і запевнення в тому, що її люблять	Як правило, не бачить потреби частого освідчення в коханні
Чуттєвість	Раціональність
Потреба будування психічного і духовного зв'язку (постійна присутність, постійний контакт)	Часто не вміє виявляти почуття
Повне задіяння у стосунках	В еротичі реагує в основному на зорові подразники
В еротичі важливі почуття, настрої, загальна картина зв'язку	Сексуальне збудження може бути незалеж- ним від почуттів

РІЗНИЦЯ В МИСЛЕННІ ТА БАЧЕННІ СВІТУ	
ЖІНКА	ЧОЛОВІК
Інтуїтивне мислення	Раціональне, абстрактне мислення
Багатовимірна увага і активність	Однобічне мислення і увага
Нерідко має проблеми з зосередженням на одній справі	Концентрація на одній справі, здатність «випадати зі світу»
Цікавиться головним чином (хоч і не виключно) внутрішнім світом (людиною)	Технічні, математичні, економічні, політичні, громадські здібності та інтереси
Любить різноманітність в щоденності: одяг, дрібнички, «наведення краси» на собі та в оточенні	Рідко звертає увагу на дрібниці
Часто відчуває необхідність спілкування	Більш охоче щось зробити, ніж буде говорити
Потребує матеріальної та чуттєвої безпеки	Потребує визнання, самостійності в діяльності та прийнятті рішень
Переживає свою вартість в естетичних і моральних категоріях	Переживає свою вартість в почутті сили (фізичних і розумових можливостей, життєвих досягненнях)

РІЗНИЦЯ В РЕАГУВАННІ	
ЖІНКА	ЧОЛОВІК
Чуттєвість і спонтанна реакція	Розумовий аналіз ситуації
Спостережливість; припускається, що помічає 95 деталей зі 100	Припускається, що помічає 5 деталей зі 100
У труднощах та конфліктах потребує прийняття, потіхи, опори, чутлості, опіки та зацікавленості	У труднощах і конфліктах сягає по раціональні аргументи і очікує того ж
Швидко піддається емоціям	Емоційна стабільність
Тенденції до драматизації ситуації	Інтерпретація фактів таким чином, щоб вони були послідовними, переконання у власній досконалості
Здатність співвідчувати – емпатія	Як правило, емпатія невисока
Несвідоме провокування одягом чи поведінкою	Несвідома реакція на вигляд, одяг, поведінку жінки
Нездатність діяти всупереч почуттям	Нездатність діяти всупереч розуму

Опрацьовано на основі: B. Charczuk, *Wygrajmy przyszłość*, Rubikon 2004, s. 55-57.

Додаток 3

СПІЛКУВАННЯ І ДІАЛОГ

На чому полягає добре спілкування?

Процес спілкування (комунікації) – це процес, у якому ми говоримо, слухаємо, розуміємо і даємо зворотну інформацію. Психологія говорить про декілька рівнів спілкування. Джон Повелл у книзі «Чому я боюся любити» виділив 5 рівнів площини, на яких люди спілкуються між собою – починаючи затертими штампами і кінчаючи щирою особистою розмовою. Отож:

5 РІВЕНЬ – це розмова за усталеною схемою, стереотипний обмін люб'язностями. Такий тип розмови дуже безпечний. У ній ми вживаємо затерті фрази типу: «Як справи?», «Що чути?», «Куди ти пропав?», «Мені подобається твоє взуття»...

У таких розмовах бракує особистої участі. Кожен зі співрозмовників зручно ховається за маскою ввічливості. Це найнижчий рівень комунікації.

4 РІВЕНЬ – це передача фактів, які стосуються інших людей. У розмовах такого роду ми обмежуємося до інформування співрозмовника про якісь факти чи слова інших осіб без особистого коментаря. У плітках «п'ять хвилин для ближніх» ми шукаємо схованки, щоб не проявити себе. Тоді ми нічого не даємо з себе і нічого не отримуємо в замін від інших.

3 РІВЕНЬ – це мої уявлення та характеристики, власні думки і судження. Це початок справжнього порозуміння людей. Той, хто говорить, наважується сказати іншим, про що він думає і чого прагне. Він, однак, і далі обережний і, як тільки відчуває брак прийняття з боку співрозмовника, припиняє.

2 РІВЕНЬ. Ділення почуттями (основний рівень). На цьому рівні ми ділимося дуже особистим і неповторним. Ми ділимося своїми почуттями, які переживаємо у зв'язку з особами, подіями, характеристиками – ділимося собою.

1 РІВЕНЬ. Вершина комунікації, тобто повне почуттєве і особове єднання. Це найвищий рівень. До такої єдності часом доходять добрі друзі чи подружжя. Це ситуації, коли не треба навіть слів, коли немов би стирається межа між нашими особами. Стан майже досконалої емпатії та єдності.

На щодень ми розуміємося (спілкуємося між собою) на різних рівнях. Звичайний обмін інформацією про те, що маємо купити, вирішити, зробити, без сумніву, важливий в організації повсякденного життя. Однак для подружжя і родини цього рішуче замало. Найбільше значення для подружнього зв'язку і єдності має спілкування на рівні почуттів, ділення почуттями, відчуттями – собою. Це рівень, на якому може виникнути справжній діалог.

Основні правила доброго спілкування:

- Зосередься на співрозмовнику («разом», а не «один біля одного»).
- Будь щирим і відкритим на співрозмовника.
- Слухай уважно зі зрозумінням: «Хто, не вислухавши, відповідає, дурнота на того й сором» (Прип 18, 13).
- Не оцінюй і не критикуй.
- Не заперечуй.
- Не повчай.
- Говори про себе, про свої почуття: «Мені прикро, коли...», а не «Ти був нестерпний...».
- Не порівнюй з іншими (напр., з батьками).
- Перепроси за нестриманість в емоціях, словах, поведінці та пробач сам.

Що таке діалог?

Найкоротше діалог можна описати як **розмову мінімум між двома особами**. Мета цієї розмови (діалогу) – дати можливість краще пізнати одне одного, зрозуміти і прийняти. Діалог між іншим, а може – передусім полягає на взаємному діленні почуттями, своїм життям. Тобто в його основі є активне слухання (зі зрозумінням) та щире висловлювання. Марія і Станіслав, які вже понад 30 років регулярно практикують подружній діалог (принаймні раз на місяць), говорять, що, не зважаючи на тему діалогу, за кожним разом для кожного з них залишається актуальним питання: «Що я можу зробити, щоб тобі легше було мене любити?».

Як провести діалог наречених / подружній діалог?

- Помоліться. Просіть Господа, який є між вами, щоб допоміг вам бути щирими і люблячими.
- Розпочніть розмову від приємного: подякуйте одне одному за якісь конкретні справи, слова, поведінку (за останній час).
- Перепросіть за якусь конкретну справу або справи, поведінку, слово (за останній час) та пробачте.
- Назвіть проблему, запитання, на яке хочете сьогодні шукати відповіді.
- Говоріть щиро про себе, свої почуття, нікого не звинувачуйте.
- Слухайте уважно думку чоловіка/дружини.
- Не перебивайте, не осуджуйте.
- Старайтеся зрозуміти того, хто говорить. Спробуйте дійти до спільної думки і прийняти рішення.
- Подякуйте Богу і один одному за цей час.

«Хай погане слово не виходить з уст ваших, а тільки гарне, що може в потребі повчити, і щоб це вийшло на користь тим, які чують його. Усяка досада, гнів, лютість, крик та хула мусять бути викоренені з-посеред вас разом з усією злобою. Будьте, натомість, добрі один до одного та милосердні, прощайте один одному, як Бог у Христі вам простив».

(Еф 4, 29, 31-32)

Додаток 4

ТЕМИ ДЛЯ СПІЛЬНОГО ОБГОВОРЕННЯ НАРЕЧЕНИМИ
(на період заручин)

ТЕМА	ОБГОВОРЕНО	РОЗМОВЛЯЄМО	ЩЕ НЕ РОЗМОВЛЯЛИ
Життя вірою			
Ставлення до батьків (моїх, твоїх)			
Місце проживання			
Взаємна довіра			
Статеве співжиття та відкритість на життя			
Фінанси			
Праця			
Здоров'я			
Відносини з друзями			
Відпочинок, хобі			
Інше....			

З досвіду роботи з подружжями виникає, що **одним із головних чинників, які відрізняють щасливе подружжя від пересічного або невдалого, є якість спілкування між чоловіком і дружиною.** Дослідження показують, що 95% шлюбів розпадаються через брак спілкування. Отже, необхідно опанувати таке важливе вміння, як добре спілкування (не просто балакання), котре веде до єдності в подружжі. Саме **період заручин є найкращим моментом, щоб разом вчитися доброго спілкування, обговорюючи різні теми майбутнього спільного життя.** Тому заохочуємо Вас до розмов, діалогу на подані вище теми. Дуже важлива у розмові **щирість**, яка закладає фундамент вірності і є необхідною умовою Таїнства подружжя.

Іншість іншого як причина непорозумінь

- Я щось не зробив?
- ...
- Щось зробив, але не так?
- ...
- Ти подумала, що я щось не те подумав про те, що мав зробити, але не зробив?..

9

СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ – ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Показати **обов'язок і красу виховання** дітей. Головні виховні принципи та істини: любов і природність; батьки разом; стосунки з дідусями й бабусями; рідні; сенс життя; картання, шанування батьків і стосунки зі старшим поколінням; благословення дітей; діти належать Богові; прекрасні ідеали і приклад батьків; облуда; сімейний стіл; сексуальне виховання – виховання до чистоти; переказування віри.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

1 Кор 13, 1-12; Сир 30, 1-2. 7-9; Сир 3, 1-16; Еф 6, 1-4; Лк 2, 41-52.

ПОРАДИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

В цій катехизі ми переказуємо чимало різних виховних принципів, що **базуються на антропології, об'явленій Богом**. Їх потрібно викласти дуже **чітко і переконливо**. Таким чином, ми можемо допомогти слухачам серйозно поставитися до почутого. Катехиза про виховання дітей допоможе довести до свідомості наречених, що подружжя **має стати сім'єю**. Шлюб, який вони збираються укласти, торкається не тільки їх самих, а й їхніх майбутніх дітей та суспільства.

До цієї катехизі є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

Ви хочете бути щасливими? Отож **Бог ще більше хоче вашого щастя!** Знаком Його доброї волі є також і те, що тут відбувається, оці наші зустрічі. Звичайно, це не така проста справа – збудувати щастя у сім'ї, в подружжі. Чимало людей мають гіркий досвід життя у своїх родинах. **У психіці залишилися травми**, рани, страхи, різноманітні упередження та комплекси. **Як їх подолати?** Їх можна навіть розпізнати, щось може поназивати психолог, але й надалі **часто не вдається переступити цей невидимий бар'єр**, що відділяє нас від іншої людини, навіть від тієї вибраної, з якою колись було так добре разом.

Хтось сказав: «Як швидко ми перейшли від часу, коли не могли одне без одного жити, до часу, коли не можемо жити одне з одним». Коли щось таке відбувається, то зазвичай людина **шукає вини в комусь іншому**: у своєму чоловікові/жінці, у втручанні свекрухи чи тещі, в економічних труднощах...

Ми намагалися показати вам ту просту життєву правду, якою живуть християни. **Коренем усілякого зла і страждання є життя без Бога**: це хвороба, з якою ми народжуємося і яка називається гріхом, духовною смертю, відділенням від Творця, від Любові.

Ця хвороба означає, що **нам обов'язково потрібен лікар**.

Можливо хтось і досі не приймає цієї правди про те, що він неминуче потребує лікаря, що мусить просити про зцілення, про лікування, і дотримуватися лікарських вказівок, бо інакше буде помирати через те, що його хвороба – егоїзм – тільки посилюватиметься з часом. **Визнати це нелегко**, зокрема, коли людина молода і закохана. Коли людина вважає, що **«я сам дам собі раду з усім»**, я лікуватимуся домашніми способами, розраховуючи на власні сили та волю. **Так майже всі пробують на початку**, за винятком тих, хто прийняв благодать віри й відтоді може дивитися на життя об'єктивно, сприймати його **реальним**.

Колись у центрі лікування алкоголіків один з опікунів, який сам випивав упродовж 25-ти років і після втрати усього, що мав (сім'ї, здоров'я, друзів), розпочав нове життя у тверезості з Богом, – запитав священика: чи обов'язково впасти аж на самісіньке дно, щоб розпочати нормальне життя? Священик, на якусь мить замислившись, відповів: **«Так, кожному потрібно дістати до дна»**.

Тільки, звичайно, це можна зробити по-різному. Бо цим **дном** є не саме по собі горе, страждання, хвороби чи втрати: ним є **пізнання нами правди про самих себе**. Правди про те, що нам обов'язково потрібен лікар, що наших власних сил буде замало, що «домашні» способи лікування цієї хвороби не спрацьовують, що ми слабкі й потребуємо Спасителя.

Тому ми вам проголошуємо, що **такий лікар є, і що ним є Син Божий**, Друга Особа Пресвятої Трійці. Це сам Бог із любові до людини став людиною, втілювався, щоб бути як ми, страждав, прийняв на себе зло і відповів на нього добром. Він був щасливий попри те, що страждав: був щасливий тому, що любив, Він мав зв'язок із Богом-Отцем. І тепер **кожен із нас, хто в Нього увірує**, хто прийме цю істину, може **отримувати те, що мав у собі Ісус Христос**. Ось прекрасна правда про буття християнином!

Той спосіб життя, реагування, що його мав Ісус, те, що робило Його щасливим, **ми отримуємо через віру і таїнства**. Церковні таїнства відповідають на різні людські ситуації та переживання.

Існує також і **особливе таїнство для подружжя**. Це **велике таїнство**, бо воно має **виражати любов, яку має Бог до людини**, а це любов вірна, безкорислива, жертвна, як це описано у Першому посланні до коринтян 13, 1-12. Певно, ми вже не раз чули цей уривок за різних обставин, але спробуйте зараз послухати його, «відносячи» його до себе, своєї ситуації та своїх почуттів (*прочитати*).

Це **велике** таїнство уділяється в Церкві. Там молодята отримують благодать, обов'язкову та необхідну, щоб любити, щоб жити щасливо.

Але **чи момент шлюбу в храмі – це перший і єдиний раз, коли Бог дає подружжю свою любов** яку вони приймають? Чому стільки подружжів розпадається, попри церковний шлюб і благословення священика?

Бо благодать, яку вони отримали, **не діє як магія!** Із благодаттю необхідно співпрацювати, її потрібно постійно приймати, оновлювати.

Для сучасних людей це можна дуже спрощено пояснити на прикладі персональних комп'ютерів, зараз вони майже в усіх є. Якщо ви дістали в подарунок дуже гарний

комп'ютер, але не оновлюєте його програм, антивірусу, не встановлюєте нових додатків, то з часом ваш комп'ютер не тільки починає погано працювати чи псується від вірусів, але й «випадає» з повноцінного доступу до інших комп'ютерів та Інтернету, бо все постійно розвивається та оновлюється. Щось подібне відбувається і тут: без постійного оновлення (особливо «шлюбних антивірусів») якийсь час можна досить щасливо жити першою отриманою благодаттю, але потім вона згасає без підтримки, і люди опиняються безпорадні перед своїм поламаним життям.

Співпрацювати з благодаттю треба насамперед кожному окремо, маючи особистий зв'язок з Христом. Потім, а ще краще одночасно, ви маєте співпрацювати з Божою благодаттю як подружжя. Ця благодать сягає людських сердець, оселяється в житті людей, коли **подружжя кохає одне одного згідно з природним законом**, тобто уповні по-людськи. Особливо важливим є момент тілесного зближення. В ньому завжди має бути воля любити іншого, віддавати себе йому і віддавати себе Богові у готовності прийняти нове життя.

Іноді, може з'являтися страх, однак варто віддавати себе Богові. Краще, щоб Він нас тримав у своїх добрих руках, ніж ми будемо тримати себе в своїх руках.

Продовжуємо **переказувати вам мудрість**, яку Церква нагромадила за віки свого існування. Церква – це не лише священики, а весь Люд Божий, який живе на цій планеті вже тисячі років, збираючи досвід різних епох і культур.

Бували часи, подібні до нинішніх, коли мудрість Церкви не сприймали, атакували і висміювали, заперечували, однак ці періоди минали – а **люди знову поверталися** до того, що пізнала Церква. Її мудрість завжди актуальна, адже вона записана в самій природі, а природу людина подолати не може. Коли вона з нею бореться, то виникає велике страждання, бо це немовби гвалтувати самого себе. Отож слухайте цю мудрість.

Сьогодні хочемо звернути особливу увагу на **виховання дітей**. Вас зараз це ще не стосується повною мірою, але ми прагнемо передати вам певні ключові принципи, мудрість Церкви. Це може допомогти також і вам самим зрозуміти свої обмеження й труднощі, викликані несвідомими помилками ваших власних батьків.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Тема виховання людини постійно була актуальною та спірною, адже **добре вихована дитина завжди високо цінувалася**. Багато мудреців, педагогів, ідеологів шукали різних способів на те, щоб дитину сформувати згідно зі своїми цілями, ідеями. Для того застосовувалися відповідні методи та способи виховання, які іноді навіть суперечили гідності людини. Як приклад можна навести тоталітарні режими, де «викрадали» дітей у батьків, обмежуючи їх виховний вплив, вважаючи, що лише держава може виховати свого громадянина.

Подібні явища можна також побачити і в сучасних суспільствах, коли право батьків на виховання своїх дітей обмежується державними приписами (напр., засуджуються батьки, які не погоджуються на те, щоб їхня дитина брала участь у лекціях, які пропагують вільний секс і одностатеві шлюби).

Отож, щоб добре виховати дитину і вибрати правильні методи виховання, необхідно передусім дати відповідь на запитання: **ким має стати моя дитина?**

Беручи до уваги багатовікову педагогічну мудрість Церкви та досвід християнських родин, представимо головні принципи виховання.

- **Людська любов – бути людиною**

На першому місці у вихованні стоїть любов. Принципи, знання з педагогіки потрібні, однак ми не можемо забувати про те, що завжди маємо справу з дитиною, **з живою людиною**. Саме завдяки любові виховання стає творчістю, а виховні принципи служать для справжнього добра дитини, яка є індивідуальністю.

Не можна виховання вкласти в якийсь один підручник, чи теорію, адже кожна дитина інша, неповторна.

Перше, що необхідно сказати, це те, що **ви маєте бути людьми, любити, бути природними й ніколи не піддаватися жодній виховній ідеології**.

Ідеологія – це система переконань, принципів, які гарно виглядають у теорії, але відірвані від життя, від природи, й тому перекручені, збочені. Бувають батьки, навіть релігійні, які володіють чималим знанням, начиталися багато книжок, щось собі вигадали і хочуть примусити дітей, аби ті жили згідно з тим, що їм батьки визначили. Такі люди ставляться до набутого знання як до ідеології.

Важливо бути людиною. Тільки живе серце, жива любов не допустять, щоб наші знання та думки про виховання перетворилися на ідеологію чи мертві правила поведінки. Не існує такого підручника з виховання, в якому була би відповідь на кожну проблему, вказівки, як слід вчинити в кожній окремій ситуації. **Знання і принципи педагогіки – потрібні**, але їх завжди необхідно впроваджувати в «упаковці» **природності, людяності, любові**.

Доведено, що потреба в безумовній любові є однією з фундаментальних людських потреб. Її задоволення необхідне для гармонійного та повноцінного розвитку особистості. Дитина має **відчувати, що батьки її люблять такою, яка вона є**. Однак це не означає, що вони мають погоджуватися на зло, яке чинить.

Скільки ж то є психологів, які дають поради іншим, а не вміють виховати власних дітей! І скільки ж є людей без вищої освіти, які спроможні прекрасно виховувати своїх дітей. У них є **мудрість**. І частку цієї мудрості ми прагнемо переказати вам.

- **Єдність та присутність батьків**

Після любові до дітей найважливіше у вихованні – **єдність і любов поміж батьками**. Любов мами й тата до дітей є необхідною, але те, що дає дитині міцний фундамент **на ціле життя** – це можливість щодня **бачити** і бути впевненим, що мама й тато кохають одне одного, що **вони разом**.

Як приклад, можемо взяти канікули. Інколи батьки дуже стараються, багато працюють для того, щоб їх дитина виїхала на відпочинок до якогось гарного місця. Тим часом для самої дитини важливіше бути разом із батьками, бачити, що батьки разом.

Навіть, якщо це не зовсім атракційне чи модне місце, то **діти будуть задоволені**, знаючи, що **батьки разом** і що вони люблять одне одного.

Інший приклад: буває, батьки ніколи не виходять разом із дому, бо завжди хтось з них має залишитися з дітьми. Зокрема матері іноді здається, що коли вона вийде з дому, то дім завалиться, а з дітьми щось станеться. Це вже справа невроту й неправди. Звичайно, існує чимало моментів, коли дітей дійсно не можна залишати; тим не менше, якщо батьки час від часу виходитимуть разом, діти знатимуть, що це час для батьків і не переживатимуть цього як травму.

Фізична і психічна присутність батьків у вихованні дитини є запорукою того, що виховання принесе добрі плоди. Звичайно, з цим пов'язаний вибір таких форм праці, які дозволять обом батькам **бути реально присутніми** у сімейному житті. Інколи економічне становище сім'ї дуже важке, і здається, що немає іншого виходу, як тільки тривалий виїзд до іншого місця або постійні відрядження.

Зазвичай говориться, що це все робиться для сім'ї, але, як показує досвід багатьох родин, після повернення батька чи матері виявляється, що сім'ї вже немає. (Дехто наводить приклад Адама і Єви, звертаючи увагу на те, що саме тоді, коли Адамдесь відійшов, Єва піддалася спокусі диявола). Навіть коли подружжя під час таких тривалих розлук залишається вірним, то кожен зокрема переживає своє життя відособлено, і з кожним наступним місяцем дедалі складніше налагодити порозуміння та підтримувати єдність. При цьому завжди сильно страждають діти, які потребують мами і тата. **Отож заохочуємо вас довіряти Богові й бути завжди разом, навіть коли це поєднане зі скромнішим життям.**

Присутність, тата й мами – обов'язкова в усьому процесі виховання. Кожен з них має свою, незамінну і відповідну до своєї природи, роль. Чоловік і жінка доповнюють-ся взаємно у вихованні дітей, але ніколи не можуть замінити одне одного.

Тато, чоловік, «дає», формує у дитині її **«я» обов'язку**, тобто своєрідний **моральний хребет**: щось можна, а чогось не можна, щось добре, а щось погане. Авторитет батька – основа будування світогляду дитини. Якщо батько відсутній фізично (або умовно, бо відсторонюється від виховання), дитині доводиться будувати себе на якихось інших авторитетах, що не завжди є добрим, навіть, якщо взірцем стає мама, а не компанія у дворі.

Мама «дає», формує в дитині її **«я» почуттів**, від неї значною мірою залежить емоційна зрілість дитини. Жінку **неможливо в цьому замінити**, вона має більшу **чутливість та інтуїцію**; але вона також має **схильність надмірно прив'язуватися до дитини і прив'язувати дитину до себе**.

Тому батько, чоловік, **допомагає утримати рівновагу цих відносин**, щоб вони не були обмежені, та не дійшло до надмірного, іноді невротичного, прив'язання до мами. Якщо батько не виконає цієї ролі, то дитина в майбутньому може мати різного роду проблеми.

Хлопчик, який у дитинстві не досвідчив необхідної для правильного розвитку чоловічості любові тата, ставши дорослим шукає цієї любові у інших чоловіків. Саме брак присутності батька (фізичної чи психічної) у житті хлопця є однією з найчастіших причин гомосексуальної поведінки чоловіків.

Пам'ятайте – діти **слухають очима**. Це означає, що набагато важливішим буде ваше перебування з ними й ваша поведінка, приклад, який ви самі даєте, ніж те, чого ви будете старатися їх навчити.

Як будувати цю єдність і любов між батьками? Без неї ніяк не обійтися, бо вона становить **фундамент для виховання нормальних дітей**. Повторимо коротко те, про що вже йшлося на попередніх зустрічах.

Необхідно дотримуватися **правильної ієрархії цінності-любові**. На першому місці має бути Бог, на другому – чоловік або дружина, на третьому – діти, на четвертому – батьки та інші справи. Необхідно залишити своїх мамусю й татуся.

Чоловік має робити усе можливе, аби **кохати й виражати свою любов до дружини**. **Жінка** має завжди **працювати на авторитет чоловіка**. Вона не повинна підривати цей авторитет. Вона повинна мати і висловлювати власну думку, бути щирою, але ніколи **не підривати позиції батька** в очах дітей. Батьки завжди повинні бути однією командою, мати на стороні батька, а батько на стороні матері.

Ніколи вона не може казати дітям, що їхній тато поганий, і ніколи він не може казати дітям, що їхня мама погана. **Не можна використовувати дітей у боротьбі за власні інтереси**. Можливо, деякі з вас через це постраждали, або й зараз страждають, бо ваші батьки не вміли поводитися правильно.

Так, **без Бога у наших серцях завжди перемагає пиха**, егоїзм, людина неспроможна сама по собі поводитися інакше, і навіть власних дітей приносить у жертву.

Людина в конфліктній ситуації прагне захиститися, а в подружній конфліктній ситуації хоче ще **«перетягти» на свій бік дітей**, аби мати собі підтримку, а також сподіваючись їх захистити від «поганого впливу» іншої сторони. Але **використання дітей** у подружніх конфліктах **недопустиме** тому, що коли батьки сваряться, це психологічно розламує дитину.

Уявіть, що ви будете дім, в якому й живете, поки його будуйте; і ось земля починає лопатися і розвалюватися разом із цим будинком. Всі ваші зусилля будувати виявляються марними, а попереду тільки страх: де ще з'явиться нова тріщина, звідки доведеться втікати. Щось таке переживають діти, коли батьки сваряться та ще й втягують їх у своє з'ясування стосунків.

Усе, що вам потрібно з'ясувати, старайтеся вирішити або до шлюбу, коли бачите проблеми, або окремо від дітей, щоб не кривдити їх.

Трапляється, що діти стають свідками скандалів і бійок батьків. Це їх дуже травмує. Тому необхідно, щоб вони потім **знову побачили єдність і любов** між мамою і татом. Це може бути для них важливим уроком: що **прощення і примирення є можливим**.

Пам'ятайте також і про те, щоб **не допускати**, аби ваші власні батьки, дідусі й бабусі ваших дітей, **говорили щось погане** про ваших дружину чи чоловіка. Тут ви маєте бути рішучими.

Старше покоління – це великий дар у родині, й зазвичай бабусі та дідусі служать дітям і онукам великою допомогою; але не тільки діти чи молодь бувають незрілими – іноді також дідусі й бабусі! І вони так само бувають здатні використовувати онуків для своїх егоїстичних інтересів, навіть не усвідомлюючи цього і вважаючи, що чинять добре.

Тому ви повинні бути чуйними, і **за потреби, – рішучими**. Насамперед порозмовляти кожен зі своїми батьками: тобто син чи дочка, а не зять чи невістка.

За потреби, доведеться обмежити їм на деякий час контакти з онуками. Це виняткові ситуації, тому дуже важливо, щоб вміти про це щиро і відважно розмовляти, пояснюючи свою позицію та просячи про розуміння.

При цьому ніколи не забувайте, що **з людьми можна розмовляти, але про допомогу завжди потрібно просити у Бога.**

- **Рідні (брати і сестри)**

У контексті виховання дитини ми ще раз повернемося до основоположної теми – **готовності прийняти потомство**, яким Бог вас обдарує. Ця готовність потрібна насамперед для того, аби ваша подружня близькість **приносила вам задоволення**, будувала **єдність** поміж вами й відкривала ваше подружжя на **благодать** Таїнства Шлюбу, на любов самого Бога. Якщо цей момент у подружжі функціонує добре й приносить плоди, то це має **колосальне значення для виховання**. Пару, яка кохає, яка становить єдність, видно, і діти тоді не сумніваються в любові батьків. **Відкритість** на нове життя **створює шанси** на появу іншої, наступної дитини, що має також значення для виховання. Дитина ще змалечку, не входячи в особливості статевих стосунків, має усвідомлювати, що подружжя = мама+тато, що плодом їх любові і близькості є діти, і що це нормально.

Також має велике значення те, чи ваша дитина виховується як одинак у сім'ї, чи в неї є брати і сестри. Мати братів і сестер – це **навчитися ділитись**, навчитися приймати той факт, що другий – інакший, не такий, як я. Це дуже допомагає у дозріванні, і таким дітям легше віднайти у дорослому житті.

Попри всі старання, одинак залишається одинаком. Батьки часто кажуть: у нас не панує всюдозволеність, він має двоюрідних братів і сестер, ділиться з ними, має друзів тощо. Проте насправді одна дитина в сім'ї завжди залишається таким собі малим принцем (чи принцесою), зникає до того, що **все існує для неї**. Це не перекреслює її майбутнього, але закладає появу певних проблем у стосунках.

Для майбутнього дитини не є все одно, чи залишиться вона сама, чи матиме братика або сестричку. Батьки відійдуть, і ти залишишся сам, твоя дитина залишиться сама. Та й для самих батьків наступні діти будуть допомогою в тому, щоб **самі батьки мали нормальніше життя**, більш здорове і менш нервово стосовно своїх дітей.

Коли з'являється перша дитина, то все переживається надзвичайно сильно, кожен «пчих» стає подією. Коли на світ приходить друга дитина, то вже настає певна зміна, але реакції ще досить нервові. А ця **нервовість передається дітям**, хочемо ми того чи ні.

З двома дітьми життя виглядає важким, здається, що третього прийняти вже просто неможливо... Це той поріг, який сьогодні багатьом подружжям страшенно важко подолати. Але, якщо подружжя довіриться Богові і прийме дар наступних дітей, то тоді й нервовість у реакціях згасає. Бо неможливо контролювати все, що діється з дітьми, коли їх троє, четверо чи більше. І виявляється, що й без напруженого контролю родина функціонує нормально! Більше того, минають перші найважчі роки і з'ясовується, що старші діти прекрасно доглядають молодших, а також допомагають батькам у господарстві, і турбот з народженням наступної дитини не збільшується, а навпаки, парадоксальним чином меншає.

Цікавий факт: наукові дослідження показали, що частіше більш здоровими, сильними, дітьми є ті, «наступні», починаючи з четвертого.

Як каже один «мамський» жарт: «Перша дитина – кожна пелюшка кип'ятиться і прасується. Якщо дитина наїлася з котячої миски, її швидко несуть до лікаря. Друга дитина – щось інколи кип'ятиться й інколи прасується. Якщо дитина наїлася з котячої миски, їй дають проносне. Третя дитина – нічого не кип'ятиться і не прасується. Якщо дитина наїлася з котячої миски – це проблеми кота».

Менша дратівливість матері у відносинах з дітьми, брак надмірного зосередження на них сприяє кращим стосункам в подружжі та створює відповідні умови до повноцінного розвитку дітей.

• *Сенс життя*

Тут ми торкаємося справи надзвичайно серйозної, **фундаментальної**. Ким ми хочемо бути, якою має бути наша сім'я, **що дає людині щастя, навіщо ми живемо?** Кар'єра, праця, професійні досягнення, різного роду задоволення – а може, любов, давання життя, радість від буття батьком і матір'ю?

Іноді стає сумно, коли когось запитуєш «Хто ти?», а він відповідає: я вчитель (менеджер, секретарка, підприємець). Як рідко хтось відповість: **я чоловік і батько трьох дітей**. Що ж важливіше, що краще робити у житті? Ми, спираючись на досвід століть і мільйонів подружжів, кажемо вам, що це чудово **бути мамою, татом, господинею дому, батьком родини, дати життя дітям, виховати синів і дочок**. Чи ви погоджуєтеся з тим? Звичайно, це ваш вибір.

Звісно, і **життя заради своїх близьких не є повною відповіддю** на запитання, для чого ми живемо і який є сенс людського існування. **Тільки Бог**, який є Любов'ю, цілковито наповнює людське життя сенсом і дає відчуття радості з життя любов'ю у подружжі та в сім'ї.

• *Обов'язковість виховання дітей*

Любі наречені! Отож **дітей** – якими, сподіваємося, Бог вас обдарує – **потрібно виховувати!** Діти не народжуються святими. Вони, так як і ми, отруєні первородним гріхом, вони так само **егоїсти за своєю природою**, носять у собі пустку, самотність і страх. Водночас вони **хочуть бути добрими**, нормальними, згідними з первісною, незіпсованою природою людини. **Для цього їм необхідна ваша допомога**. Діти потребують виховання.

Причому вони потребують не якогось там **безстресового виховання**. Може, ви знаєте такий жарт. Їдуть в автобусі мама з сином. Вона посадила його на сидіння, а сама стоїть. Синочок поводить невиховано, плюється, копає переднє сидіння ногами, лупить у поручень... Хтось із пасажирів звертається до мами, щоб вона заспокоїла свого сина. Мама відповідає: я виховую свою дитину без стресів. За хвилину автобус зупиняється, до дверей пробирається молодий хлопець, який весь цей час жував жуйку і спостерігав за тим, що відбувається. Виходячи, він виплюнув жуйку на долоню і вліпив її на чоло мамі нечемного синочка, сказавши: «Мене мама також виховувала без стресів!»

Можливо, у ваших головах ще немає таких нерозумних ідей щодо виховання, як ця безстресова педагогіка. Тому що дітей виховувати потрібно. Для виховання застосуємо **дві**, умовно кажучи, **руки: слабшу**, зазвичай ліву, **для покарань**, і **сильнішу**, зазвичай праву, **для ніжності й любові**. Особливо чоловік/батько має провадити, вказувати шлях, щодня **допомагати у впровадженні принципів у життя**, визначати межі, давати відчуття захищеності. Коли батько говорить – діти слухають.

• *Виховання з мудрістю*

Погляньмо на кілька речень зі Святого Письма, які говорять про виховання. Не думайте, ніби це якісь застарілі рецепти, і що сьогодні світ змінився і потрібно інакше. Певні речі не змінюються. **Природа людини не змінилася, отож ми хочемо переказати вам незмінну мудрість.**

Погляньте на світ довкола, може, й на своє життя: скільки ж у ньому страждання, самотності, незрілості. Чи не викликане це помилками у вихованні та відкиненням мудрості? Ми тут говоримо про **мудрість, наявну в усіх культурах**. Те, що ми говоримо про виховання, люди завжди розуміли подібно. Сьогодні дехто з сильних світу цього хоче цю мудрість витіснити, аби могли маніпулювати людиною, аби перейняти над нею владу.

Що каже нам про виховання книга мудрості Сираха? Грецькі мислителі були здивовані прекрасним синтезом віри і раціональності, який міститься у тих книгах Біблії, що звуться «книгами мудрості». **Абсолют**, який вони відкривали своїми розумовими зусиллями, ставав завдяки Святому Письму **Кимось Живим**, Кимось, хто присутній в історії людства і **пояснює, як треба жити**.

• *Докорання*

Ось сліди цієї мудрості щодо виховання: Сир 30, 1-2. 7-9: «Хто любить свого сина – тримає для нього різку, щоб мати з нього врешті-решт утіху». **Виховання означає також і твердість**, докорання, догану. Не можна бити, щоб зігнати злість, дати вихід своїм емоціям. **Докорання має виражати любов**, це такий жест, знак, який може навіть завдати дитині болю, але допомагає їй **зрозуміти, що добре, а що погане**.

Особливо важливою є **пропорційність покарання** за вчинок: відомий дитячий психолог Володимир Леві написав, що дитина, вчинивши зло, розуміє це і чекає на покарання, яке приносить їй певне полегшення. Кара за поганий учинок замикає собою логічний ланцюжок: **я зробив погано – мене покарали – а тепер усе добре і правильно**. Відсутність покарання порушує логіку світосприйняття, інколи викликає в дитини підозру, що її не люблять («бо я роблю погане, а їм усе одно, мене не карають») або провокує до нахабства та безвідповідальності («все одно нічого не буде»).

«Хто сина виховує добре – матиме з нього користь, а й серед знайомих пишатися буде». Якщо ти **поступаєшся** дитині через те, що вона **кричить**, тупає ногами, то даєш їй цим **урок на все життя**. Дитина вчиться, що **таким чином**, завдяки крику, вимогам, істерикам чи іншій **формі насильства** вона може **отримати все, чого забажає**.

«Розпещує сина, хто рани його перев'яже і над кожним його зойком серцем здригатиметься». **Докоряння буває дуже болісним для самих батьків.** Незрілі батьки, які шукають любові своїх дітей і роблять усе, аби лиш своїм дітям припасти до вподо-би, – неспроможні докорити чи щось рішуче заборонити. А діти потребують допомоги батьків. Дитина схильна лінуватися або викручуватися за столом, аби показатися, привернути до себе увагу. І вона **любить батьків, які допомагають їй долати ці вади.**

«Необ'їжджений кінь стає норовистим, а син свавільний стає зухвалим. Випестиш сина – він тебе розчарує, гратимешся з ним, а він тебе засмутить». **Хто не бажає постраждати через те, що має покарати власну дитину, коли вона ще мала, то буде страждати набагато більше, коли дитина виросте.** Якщо проведете опитування у в'язницях, то переконаєтеся, що там дуже високий відсоток розпещених у дитинстві хлопців, зокрема одинаків, розбещених мамами. У дитинстві вони привчилися, що все для них, на все вони мають право. Наслідки цього дуже болісні.

Правда життя така, що **Бог – наш Отець**, і Він постійно нас виховує. Виховує як хороший батько, **також і через картання**, через різні факти, які іноді нам не подобаються, але які з часом ми оцінюємо і стаємо вдячні за них. Зрозуміти таку поведінку Бога по відношенні до нас, можна лише завдяки контактові зі **Словом Божим**. Уже в батьківському домі ми вчимося розпізнавати та розуміти, чим є картання, яке застосовує Бог в нашому житті. Нам необхідно навчитися цього змалку, аби пізніше «не бути як той кінь, як віслук нерозумний, що запал їхній треба віжками й батоном гамувати» (Пс 32, 9) – такі слова Біблії.

• **Повага до батьків**

А тепер кілька інших слів із Біблії. Вони стосуються ставлення дітей до батьків. Бо це також дуже важливий елемент виховання: **навчити дітей поважати батьків.** Ви не будете однокласниками чи друзями своїх дітей також і щодо себе самих: ви будете чоловіком і дружиною, а потім матір'ю і батьком. Колись чоловік навіть до своєї жінки звертався «мамо». Звертаючись до дітей, **завжди потрібно казати «ваша мама» чи «ваш батько».**

Послухайте слово Боже та короткі коментарі до читання з книги Сираха: «Мене, вашого батька, слухайте, діти, і так чиніть, щоб спасенними бути» (Сир 3,1-16) – з цього повчання випливає проста думка: виховуйте своїх дітей так, **аби вони вас слухалися**, і вони будуть спасенні, коли ви, віруючі батьки, будете їх навчати Божої науки.

«Бо Господь звеличив батька у дітях, і право матері на синах закріпив. Хто шанує батька, гріхів збувається. Хто звеличує матір свою, той немов скарби збирає». Погляньте, яку **велику цінність має пошана до батьків.** Із нею пов'язана обітниця відпущення гріхів та обітниця скарбу!

«Хто шанує батька, той матиме втіху в дітях, і в день своєї молитви вислуханий буде. Хто звеличує батька – довго житиме; хто Господеві слухняний – матір свою заспокоїть». Це слово каже вам також і про **повагу до ваших батьків.** Ваші діти дивитимуться на ваші стосунки. Якщо побачать, що ви поважаєте батьків, і вони поважатимуть вас і не покинуть у старості.

«Не вихваляйся безчестям твого батька – нема бо тобі слави в батьковім безчесті. Бо слава людини в честі її батька, і ганьба для дітей – матір знеславлена. Дитино, допомагай своєму батькові у старощах його і не засмучуй його за його життя; і коли розум ослабне, будь поблажливим; не зневажай його тоді, коли ти повносилий». – Тобто Святе Письмо каже, що батьків **потрібно шанувати завжди**, в кожному віці і в будь-якому стані.

Ця повага до ваших батьків – яка буде неофіційною школою поваги ваших дітей до вас самих – виражатиметься також і в тому, що ви **не будете вимагати** матеріальної допомоги з боку батьків і **не станете розраховувати** на неї. Вочевидь батьки **можуть** фінансово підтримувати своїх дорослих дітей, але цього не можна ні вимагати, ні будувати свого життя з розрахунку на них.

Не раз буває: батьки роблять, що лиш можуть, аби завоювати й отримати любов своїх дітей. Добре, коли вони хочуть допомагати, але це **необхідно робити мудро**. Діти повинні знати, що батьки не мають обов'язку відмовляти собі в усьому, аби лиш забезпечити дітей. Батьки старшого віку мають право на своє життя.

Це також стосується **спадку**. Не вимагайте від своїх батьків, аби вам уже зараз переписали спадщину. У них немає такого обов'язку. Як ви свого часу постарієте, також будьте мудрі, шануйте себе самих і вчіть дітей, щоб вони вас шанували. Спадок відійде дітям, коли ви відійдете з цього світу.

«Добродійство батькові не буде забуте, надолуженням за гріхи воно тобі причислиться. За дня скрути твоєї Бог тебе згадає, і гріхи твої зникнуть, як лід від спеки. Наче богохульник – той, хто покидає батька; проклятий Господом той, хто гнівить свою матір». – Це дуже сильні слова. Святе Письмо нам ще раз показує, які важливі стосунки «батьки-діти». Ваші стосунки з вашими батьками. **Від того, як ви їх будете переживати, залежить також і виховання ваших власних дітей.**

• **Благословення**

«Ділом і словом шануй твого батька, щоб його благословення зійшло на тебе. Бо батьківське благословення доми дітей укріплює; прокляття ж матері руйнує їхні основи». **Батьківське благословення має велику міць**. Бог його шанує. **Благословляйте своїх дітей**, робіть їм хрестика на чолі, коли виходять з дому; нехай перед сном приходять до вас за благословенням. Це прекрасні і дуже важливі моменти.

Благословення дітей **починається вже у материнському лоні**, від самого зачаття. «**Прийняти з любов'ю**», як це говориться під час церковного Таїнства Шлюбу. Прийняти з любов'ю означає **зачати з любов'ю**. Спосіб зачаття й переживання вагітності має великий вплив на ваших дітей.

Не одна дитина страждає, не може себе прийняти, їй здається, що над нею щось тяжіє, – і все через ту нездатність любити, яка була у батьків під час її зачаття і в період вагітності. Якщо дитина була небажана, від початку сприйнята як загроза, то це залишило свій відбиток на її психіці: не забуваймо, що психіка вагітної жінки бінарна, невіддільна від психіки дитини в її лоні.

Тому Церква недаремно називає вагітність **благословенним станом**, і ваше заваднання, як майбутніх батьків, – зробити так, щоб вона насправді була таким благословенним станом. Тобто: не бійтеся її, не проклинайте, не злословте, а благословляйте, дякуйте, приймайте з радістю. Причому не тільки цю очікувану вагітність, а кожну, яку дасть Бог, тоді, коли Він її дасть, і стільки разів, скільки Він дасть. Нехай у певному сенсі все ваше життя, у готовності приймати дітей від Бога, перетвориться на «життя у благословенному стані».

• *Стосунки батьки-діти*

Ще трохи послухаємо Святе Письмо і задумаємось над його словами. Тепер це будуть висловлювання людей, які **завдяки Христу пізнали звільнення з егоїзму**. Що вони кажуть про стосунки у родині? Послухайте Еф 6, 1-4: «Діти, **слухайтеся в Господі** батьків ваших, бо це справедливо. Шануй батька твого і матір твою – це перша заповідь з обітницею: щоб тобі добре було і щоб ти на землі був довголітнім. А й ви, батьки, **не дратуйте** дітей ваших, **виховуйте** їх у послуші й напоумленні Господньому». Ці слова становлять **синтез** того, про що ми тут говорили.

Справедливо, коли діти слухняні своїм батькам. Але треба одразу ж додати, що **батьки не мають абсолютної влади над дітьми. Діти належать Богові**, і це треба безумовно вшановувати. Батькам дітей Бог довірив, вручив на певний час, дав їм свою дитину. З часом дитина буде щоразу більше незалежною і матиме право піти своїм шляхом. (Навіть у житті Святого Сімейства з Назарету ми бачимо, як Марія і Йосиф вчаться приймати, що Ісус, якому тільки 12 років, вже вчиться йти власним шляхом, і що Він належить Отцю – див. Лк 2, 41-52.). Дитина матиме обов'язок **поважати вас, але не завжди вас слухати**. Прислуховуватися до слів батьків – звісно, так, бо від старших можна і треба вчитися багато чого у житті; але, підрісши, дитина піде власним шляхом. **Ваші діти – не ваші, вони Божі**.

Інколи батьки, а особливо татусі, **надмірно чутливі до того, чи їх поважають**, і реагують із гнівом, намагаючись будь-що довести, що то вони головні у домі. Роблять вони це навіть з приводу якихось дрібниць і дурниць, і так підштовхують інших, а особливо дітей, до гніву у відповідь. Аби так не ставалося, завжди **шуйте добра і правди**, щоб не заволоділи вами хворобливі амбіції та пиха.

• *Напоумлення Господнє*

І ще раз згадаємо про **напоумлення**, вміння настояти на правильному. Якщо ви кажете «Вимкни телевізор», то **вимкнути означає вимкнути**, а не «через п'ять хвилин» або «а я взагалі не буду».

Самих принципів і пильнування, щоб діти не робили чогось поганого, ще замало: **потрібне напоумлення Господнє**. Дітям необхідно **показати прекрасні й високі ідеали**. Показати насамперед своїм власним життям! Діти напрочуд добре розпізнають, чи мама або тато говорять серйозно, чи вони просто говорять правильні слова, бо «так треба».

Тим, що найбільше промовляє до дітей, це факти, а щонайменше – слова, не підтверджені фактами. Самі слова, без вчинків, швидко переростають у пустопорожнє моралізаторство. Особливо це стосується морального вибору та питань віри.

Батьки кажуть, що брехати не можна, а дитина бачить, що тато обманює маму, розмовляючи по телефону (найпростіший приклад: «Так, люба, я вже купив потрібне» – а потім ляє себе по лобі і швиденько до магазину. Або: «Ні, що ти, я не курю/ не п'ю пиво» – і тихцем викинути недопалок або пляшку, гуляючи з дитиною. Не треба вважати дитину лялькою, вона – свідок, причому з дуже хорошою пам'яттю). А потім батьки кажуть, що Бог існує (і брехати не можна, і «Бог усе бачить»), і до Церкви ходити треба. Якщо ж дитина бачить, що батьки самі не ставляться всерйоз до того, що у Церкві говориться, то, ясна річ, – вона не сприйматиме віру як щось серйозне. Не може бути у сім'ї ситуації під умовною назвою «та що там той священник знає про реальне життя».

Один священник розповідав, як колись проповідував про те, що треба ділитися з ближніми. Коли одна сім'я виходила з церкви, донечка сказала, що хоче поділитися з подругою тим, що дістала на день народження. І почула від своєї мами: «Ну що ти, священник говорив несерйозно». **Фальш, брехня – це те, що найбільш негативно впливає на виховання і псує дітей.**

Ви не мусите вдавати, що все робите добре. **Важливою є правда, автентичність, істинність.** Діти це відчувають. Також їм можна багато чого пояснити, і вони зрозуміють.

• *Стіл, спільна їжа*

Особливо важливим місцем виховання, а також творення єдності у родині, є стіл. Це не просто меблі, це дуже важливий елемент дому. Сімейне життя складається з простих речей. Однією з них є споживання їжі. Можна харчуватися як тварини, маючи на меті просте заспокоєння голоду, а можна – як люди.

Це означає: сидючи гідно, спільно, за гарним столом, розмовляючи, розпочинаючи споживання їжі молитвою, яку найкраще, щоб провадив батько, бо він – глава сім'ї, і в таких випадках це підкреслюється найвиразніше і водночас найпростіше.

Це справа проста, але дуже важлива. З прийняття їжі Господь Ісус зробив найбільше Таїнство – Євхаристію. **Не можна дивитися телевізор** під час спільного прийняття їжі. За столом можете розмовляти, розпитувати дітей, як у них справи у школі тощо.

Їсти потрібно, **сидючи за столом,** а не за якимось розкладним столиком, на лавці чи десь притулившись у куточку на дивані. Ми **християни, діти Божі, ми маємо свою гідність.** Дуже заохочуємо вас подбати, щоб у вашому домі був стіл. Після подружнього ложа нехай це будуть найперші меблі у вашому домі. Якщо ви введете у свою практику спільне прийняття їжі та спілкування, то побачите, як це згодом вам допомагатиме.

Звичайно таке спільне, можна сказати урочисте споживання їжі не буде можливим завжди, ну бо школа, праця, різні справи, обов'язки... Але, **принаймні раз на тиждень, у неділю, спільний стіл має бути урочистим,** а ви всі маєте бути разом, найкраще після Служби Божої. Це можна зробити важливим правилом спільного життя. Також буде чудово, коли вам вдасться це робити щоденно.

Спільний стіл і спільне прийняття їжі – це щось дуже **просте,** а при цьому дуже **важливе.**

Також **спільний стіл** – це місце виховання: як діти мають сидіти, як вони мають бути вбрані (бо ми не їмо роздягнені й абияк, особливо, коли справа стосується недільного сімейного обіду, – **спільна їжа це щось святе, це дар Божий і зустріч з іншою людиною**), як вони мають поводитися, як ділитися, подавати один одному їжу: спочатку татові й мамі, потім дітям. Усе це прості, малі речі, побутові дрібниці, але через них ми **виховуємо дітей**. Вони зазвичай будуть хотіти закінчити все якомога швидше і бігти до іграшок, телевізора чи комп'ютера.

Виховуйте їх і пильнуйте за тим, **що вони дивляться**. Нерідко з'являється спокуса «задля святого спокою» дозволити дітям дивитися те, що їм хочеться і скільки хочеться. Так багато на світі дітей, поневолених комп'ютерами, хворими на залежність від ігор, від мобільних телефонів... існують навіть спеціальні терапії важких випадків. Вирватися з таких залежностей дуже важко.

Особистість того, хто стає хворобливо залежним від ігрових пристроїв, нищиться, людина перестає бути здатною підтримувати повноцінні стосунки з іншими. Тому батьки **мають обов'язок пильнувати своїх дітей**, бо в цьому теж проявляється їхня батьківська любов: а це означає не дозволяти дітям усе підряд, навіть попри те, що їм щось дуже сподобалося.

По-перше, **ви не повинні давати своїм дітям жодної поганої речі**.

По-друге, **ви повинні пильнувати, аби щось не стало поганим** через неправильне або надмірне використання.

• Сексуальне виховання

Тепер дещо про **сексуальне виховання**, сьогодні про це так багато говориться, впроваджується до шкільних освітніх програм, інколи, навіть до садочків. Тут, як і в будь-якій іншій сфері життя, кожен рік можна використати як на добро, так і на зло. Сексуальність, або, як зараз скорочено говориться «секс», – це щось **саме по собі добре і правильне, потрібне, і якщо в Бозі, то святе**. Тому так важливо, щоб нашу сексуальність завжди «використовувати» належним чином.

У нашому житті є так, що **чим більшим є дар, тим більшу шкоду й небезпеку для людини він принесе, якщо його приймати неправильно**.

Розум – це прекрасний дар Божий, один із дарів Святого Духа, і стільки доброго відбувається й створюється завдяки ньому. Але якщо хтось використовує свій розум для зла, то воно буде величезне. Всі страшні злочинні ідеології були вигадані дуже розумними людьми. Вони виправдовували знищення цілих народів (фашизм у Німеччині, комунізм в СРСР, Камбоджі, Північній Кореї, Китаї, В'єтнамі...). Так само і з дарами свободи чи багатства. Кожний дар можна використати на добро чи на зло, згідно з природою чи всупереч їй.

Це стосується, звісно, і сексуальності. **Великий дар**, який може стати великою допомогою в стосунках, і неналежне використання якого може дуже сильно поранити людину, аж до тієї міри, що вона відчуватиме до самої себе огиду й ненависть. Це означає, що **ви не можете відмовитися займатися цією проблемою, виховуючи дітей**. Тим більше, що сьогодні діти так легко можуть отримати доступ до інформації, яка їх ранисть, завчасно ламає чистоту, подає неправильне бачення тіла і стосунків.

Треба показати дітям, що **людська статевість – це щось добре, що вона невід-ривна від любові й давання нового життя**. Найкраще, коли **тато** пояснює такі речі **хлопчикам**, а **мама – дівчаткам**. Для батьків у відношенні до своїх дітей, не має обмеженого часу чи віку, коли б мали розпочати свідоме статеве виховання. Саме батьки, в атмосфері невимушеності і довіри, відповідно до віку дитини, мають впровадити її у таємниці людської статевої.

Сьогодні проблемою є те, що **діти мають вільний доступ до будь-якої інформації, пов'язаної з сексуальністю**, що передчасно розбуджує їх почуття та уяву і дає викривлений образ людських відносин у цій сфері. Батькам сьогодні необхідно слідувати за тим, що читає їх дитина і чи це їй необхідне. Книжка має бути доповненням того, що передаєте дітям, а не навпаки.

Один із способів статевого виховання – це навчити дітей поваги до ліжка батьків. Це має бути місце, де не бавляться, не скачуть, не бешкетують. Це **святе місце, де батьки кохають одне одного**, де починається **нове життя**. В багатьох сім'ях існує традиція вішати над ліжком розп'яття та/або **ікони**. Це дуже добра традиція, яка підкреслює цінність цього місця.

Ще у зв'язку з цією темою: порада робити все можливе, аби **хлопчики й дівчатка** мали у вашому домі **окремі кімнати**. Світ, у якому ми живемо, щоразу більше зіпсований. Наші діти також мають контакти з цим зіпсуттям. Існує поняття «поганого дотику». Діти нерідко легко граються в такі ігри, які можуть їх сильно зранити. Тому варто їх від цього оберегати.

Також не можна легковажити нашим зовнішнім виглядом особливо, коли говоримо про **вбрання вас самих і ваших дітей**. Шануйтеся, особливо жінки й дівчата! Один святий і мудрий чоловік колись сказав, що то від жінки залежить, буде вона зганьблена чи вшанована. **Повага до себе** розпочинається з дому, і вона дуже сильно **пов'язана з одягом**. Чи ваше вбрання зваблює, чи воно поважає гідність? (Один заробітчанин, пропрацювавши кілька років у Німеччині, сказав після повернення, що так, як в Україні одягаються молоді дівчата, у Німеччині вдягаються проститутки. Вочевидь більшість юних не усвідомлюють цього, вони хочуть «модного» і щоб на них звертали увагу.)

Хлопці реагують на жіноче вбрання по іншому, ніж самі жінки. Жінки й дівчата мають пам'ятати, що скромність оберігає від багатьох неприємностей, а прагнення підкреслити свою сексуальність і хизуватися нею, провокуючи хлопців, більше пов'язане з «гординею тіла» та глупотою, ніж з красою людини.

• **Виховання у вірі**

І остання тема, найважливіша для людини – це виховання у вірі. Якщо ви отримали благодать віри, благодать буття у Церкві й тому хочете взяти шлюб, то це означає, що **вашим головним обов'язком буде переказування віри вашим дітям**. На Божому суді це буде одне з найважливіших питань стосовно вашого життя.

Тому що **немає нічого важливішого й потрібнішого на цій землі, ніж віра**. Саме вона відкриває людину на прийняття життя вічного, на буття людиною вповні. Життя вічне – це **зв'язок із самим Богом-Творцем через Бога-Духа у серці людини**. **Завдяки**

цьому долається найбільша проблема людини на цій землі, хвороба, яку людина несе в собі від зачаття: духовна смерть, відірваність від Джерела життя, відчуття пустки, самотності й страху. Все це стимулює людину боятися за себе, тобто бути в житті егоїстом, і зроджує в ній відчуття розпачу, глибокого невдоволення. Тому що людина створена для любові, вона відчуває це і прагне присвятити себе чомусь великому, прагне любити. Людина шукає щось прекрасне, заради чого варто жити й навіть варто присвятити все життя.

У вихованні ваших дітей до життя у вірі важливим буде **ваше власне життя вірою**. Ми про це ще будемо говорити детальніше. Сьогодні хочемо тільки підкреслити, що **найважливіше завдання батьків** – це не поставити дитину на ноги, як то кажуть, аби вона мала освіту, здоров'я і хорошу роботу. Найважливіше завдання батьків – це **передати дітям віру**. Якщо дитина матиме віру, то все буде добре.

Коли їй пощастить – це її не зіпсує, а коли в її житті будуть якісь негаразди – вона не знеохотиться, не зламається, розпізнає свій хрест і вмітиме його прийняти. Тоді дитина, вирішивши, матиме здатність розпізнати й прийняти Божу любов, Божу благодать. **А чи може бути щось важливіше й цінніше від цього?**

Розмовляйте на цю тему вже зараз. Дуже важливо, щоб перед вінчанням ви вирішили усі питання, пов'язані з практикою віри кожного з вас та вихованням дітей у вірі, особливо, якщо один з вас не є католиком. Буде про це мова також під час передшлюбної розмови, коли ви будете відповідати на найважливіші запитання, що стосуються вашого подружнього зв'язку.

Віра настільки важлива, що, якщо існує небезпека втратити віру чи перешкода у її практикуванні, не слід одружуватися, навіть, якщо ви відчуваєте величезне бажання бути разом. Ти повинен мати гарантію, що ти, католик та віруючий, зможеш практикувати свою віру і матимеш змогу в цій вірі виховувати своїх дітей.

Запрошуємо на наступну зустріч, яка буде дещо відрізнятися від цієї. Разом з вами переживемо молебень – Літургію хреста, яка буде відбуватися у храмі. Цей молебень допоможе нам усвідомити чим є хрест, чим є страждання в нашому житті і як з Божою благодаттю можемо долати усі наші труднощі.

ПОВТОРЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Який уривок зі Святого Письма вас найбільше зворушив, і чому?

Що найважливіше у вихованні дітей?

Чому єдність поміж батьками така важлива?

Чому наявність братів і сестер справляє позитивний вплив на виховання дитини?

З якого моменту починається виховання дитини?

Як навчати дітей поваги до тіла і сексуальності?

Для чого потрібні спільне споживання їжі та стіл?

Що зробити, аби навчити дітей поваги до батьків?

Що перешкоджає у вихованні дітей, що їх найбільше псує?

Чому виховання у вірі є дуже важливе?

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Господи, наш Боже, Ти об'являєш справжнє життя, усуваєш гріх, зміцнюєш віру, оживляєш надію і розпалюєш любов. В Ім'я Твого Возлюбленого Сина, нашого Господа, Ісуса Христа, і в силі Святого Духа просимо Тебе: віддали від цих Твоїх слуг невіру і сумніви, жадобу до грошей і оманливість відчуттів, ворожість і незгоду, а також усяку неправдивість. Оскільки Ти покликав їх, щоб, святі й безгрішні, стали вони перед Твоїм обличчям, – віднови в них дух віри і побожності, терпеливості й надії, опанування і чистоти, любові та миру. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

Виховання прикладом

10

ЛІТУРГІЯ ХРЕСТА

«Камінь, відкинутий будівничими, став наріжним» – сенс мого хреста

ВСТУП:

Сьогодні хочемо вам запропонувати й подарувати **прекрасну і глибоку літургію**. Вона буде присвячена **таємниці хреста**. Хрест, страждання – це невід’ємна частина людського життя, також і сімейного та подружнього. Для людини перед лицем хреста і страждання природно втікати. Але ж чи це можливе?

Не раз люди розлучаються, оскільки доходять висновку, що більше вже витримати не можуть, що цей хрест завеликий, він убиває і нищить. Однак розлучення **не усуває хреста, тому що з’являється новий хрест**.

Хрест буде з людиною **до кінця її днів**, і тому надзвичайно важливо зрозуміти його – **навіщо він, який його сенс**. Одна розумна людина сказала, що коли ми відкидаємо хрест, який маємо, то з’являється ще більший. І це правда. Інша людина сказала, що Бог допускає той хрест, який ми маємо, аби вберегти нас від ще більшого страждання. І це також правда.

Є така притча, про чоловіка, який дуже нарікав на свій хрест і ревно молився до Бога, щоб йому той хрест змінив. Бог дав йому вибір і представив багато різних хрестів. Чоловік із радістю покинув хрест, який мав, і вибрав собі найменший з тих, які йому показав Господь Бог. Однак дуже швидко він дійшов до висновку, що той хрест йому зовсім не пасує, що він страшенно давить на нього. І чоловік знову попросив про заміну. Бог ще раз погодився, і знову чоловік вибрав хрест відповідно до своїх уявлень, і знову дуже швидко став незадоволений. Історія повторювалася багато разів, оскільки Бог був терпеливий і давав людині можливість вибору. Нарешті, залишився тільки один хрест, лежав у самісінькому кутку, вкритий пилюкою. Чоловік його взяв, і якось одразу почувся з ним добре. Сказав Господу Богу: ну, нарешті, я знайшов хрест, який мені відповідає, він якось пасує мені. Тоді Бог відповів йому: це – твій хрест, **який ти на початку відкинув**.

Запрошуємо вас узяти живу участь у цій літургії, богослужінні – адже **йдеться про ваше життя**. Літургія хреста – це спосіб отримати Божу благодать. Без неї, без Духа Святого людина неспроможна нести свій хрест. Таким чином, ми хочемо вам переказати фундаментальну істину: **хрест становить інтегральну частину людського життя, і якщо людина не навчиться відкривати сенс свого хреста, то ніколи не буде щаслива, і цей хрест можна прийняти лише завдяки Божій благодаті**.

ПІСНЯ НА ВХІД (за рішенням ведучого)

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВНОГО СЛУЖИТЕЛЯ

МОЛИТВА ГОЛОВНОГО СЛУЖИТЕЛЯ:

Боже і Отче, прославляємо Твою Святість, яка проявилась на Хресті через любов Твого Єдинородного Сина. Ти знаєш, які дуже ми слабкі. Ми не спроможні зрозуміти, прийняти і нести хрест нашого життя. Благаємо Тебе, нехай міць Твого Духа доторкнеться до нашого нутра, щоб ми могли добре пережити цю літургію і жити на цій землі як вільні люди. Просимо Тебе про це через Христа Господа нашого. Амінь.

КОМЕНТАР ПЕРЕД ЧИТАННЯМ:

За хвилину ми почуємо Слово Боже: це буде уривок із листа першого Папи, апостола Петра. На початку може бути складно зрозуміти слова, які ми прочитаємо, але вони **дуже цікаві й важливі**. Хоча ці слова, написані тисячі років тому, вони також дуже важливі для нас сьогодні.

Петро пише до початківців, і ви зараз теж початківці – у взаємній любові, а може, також і у вірі. Ви почуєте чимало гарних і добрих слів. Серед них і про **камінь, що його відкинули будівничі, а він був найважливіший для будування** людського щастя.

Цими **будівничими є люди**, які **хочуть бути щасливими** і будують собі це своє щастя, як самі вміють. Ви – подібно як і всі люди – хочете спільно збудувати своє щастя і це дуже добре. Але існує **один секрет будування** щастя, який пов'язаний саме з наріжним каменем.

Що таке цей камінь, хто є цим каменем? Чи можна, відкидаючи цей камінь, бути щасливим? Як саме треба включити в будування дому свого життя саме цей дорогоцінний наріжний камінь? **Слухайте це читання дуже уважно.**

Перше читання – 1 Пт 2, 1-10

«Залишивши, отже, всяку злобу й усякий підступ, лицемірство, заздрість і всілякі обмови, жадайте, неначе новонароджені дитятка, молока чистого, духовного, щоб ним рости вам на спасіння, якщо ви скуштували, який Господь добрий. Приступіть до нього, каменя живого, людьми відкинутого, а Богом вибраного, дорогого. А й самі віддайтеся, мов живе каміння, щоб з нього збудувати духовний дім, на святе священство, щоб приносити духовні жертви, приємні Богові, через Ісуса Христа. Бо в Письмі стоїть: «Ось я кладу в Сіоні камінь наріжний, вибраний, дорогоцінний. Хто вірує в нього, не осоромиться». Вам, отже, що віруєте, – честь! Для тих же, що не вірять, камінь, що відкинули будівничі, – він став головним на углі, каменем спотикання і скелею падіння. Вони об нього спотикаються, бо не вірять у слово, на що вони й були призначені. Ви ж – рід вибраний, царське священство, народ святий, люд, придбаний на те, щоб звістувати похвали того, хто вас покликав з темряви у дивне своє світло; ви, колись – не народ, а тепер народ Божий, непомилювані, а тепер помилювані».

РЕСПОНСОРІЙНИЙ ПСАЛОМ

(вибрати з Лекціонарію, наприклад, Пс 118, 22 і сусідні вірші, або **відповідну пісню про хрест**).

КОМЕНТАР ПЕРЕД ЄВАНГЕЛІЄЮ:

Ми знову почуємо дуже мудрі слова, хоча, може, не одразу зрозумілі. Вони **можуть видатися жорсткими**, а проте дуже **важливі**. Деякі з них ми вже трохи пояснювали. Деякі постараємося пояснити сьогодні. Однак ніякі пояснення не допоможуть, якщо ці слова приймати без віри, без переконання в тому, що **слова Євангелія правдиві та відкривають секрет щастя**.

Ви почуєте, серед інших, слова **про будування і битву**. **Подружнє життя становить собою спільне будівництво і водночас спільну битву** зі злом, егоїзмом, боротьбу з перешкодами. Ви хочете збудувати разом своє щасливе життя? Хочете перемогти у цій битві зі злом і дияволом, який мріє вас знищити?

Отож, **слухайте уважно, що потрібно, аби ваш дім не розвалився і щоб вам не полягти на полі битви**.

ЄВАНГЕЛІЄ: ЛК 14, 25-35

«Якже ішла з ним народу превелика сила, він обернувся і до них мовив: "Коли хтось приходить до мене й не зненавидить свого батька й матір, жінку, дітей, братів, сестер, та ще й своє життя, той не може бути моїм учнем. Хто не несе хреста свого, і не йде слідом за мною - не може бути моїм учнем. Хто бо з вас, коли захоче збудувати башту, не сяде перше й не порахує видатків, чи має чим закінчити, щоб часом, як поставить підвалину та не спроможеться скінчити, усі, що бачитимуть те, не почали сміятися з нього, мовляв, цей чоловік узявся будувати, та не міг закінчити! Або який цар, ідучи війною проти іншого (царя), не сяде перш та не роздумає, чи може з десятьма тисячами стати проти того, хто йде з двадцятьма тисячами на нього? Коли ж не може, то, як той ще далеко, шле посольство й просить миру. Так і кожний з вас, хто не зречеться всього, що має, не може бути моїм учнем. Сіль – добра річ, але коли сіль звітріє, чим її приправити? Ні в землю, ні на гній вона більш не придатна: її геть викидають. Хто має вуха слухати, нехай слухає!»

ГОМІЛІЯ:

(Думки до проповіді)

Любі наречені, кожна людина будує своє життя і прагне, щоб воно було щасливим. Ви **дійшли висновку, що Бог хоче, аби ви своє життя будували разом**. Образ будівництва дому чи башти – це образ вашого подружжя та сім'ї, які ви разом із Богом створите. Чи зможете щасливо вибудувати це життя, чи буде **фундамент вашої будови з піску чи з каменю-скелі**, чи вистачить вам сил? Це важливі питання.

Переважно, люди вважають страждання, **хрест найбільшою перешкодою у будуванні щастя**. Таким хрестом може виявитися важкий характер чоловіка чи жінки, свекруха, яка постійно втручається, хвороба, брак грошей чи праці, брак житла, погані сусіди... І, зрозуміло, що людина робить усе можливе, аби цей хрест прибрати зі свого життя. Інколи це вдається, але одразу з'являється інший хрест, подеколи більший; інколи з'являється велике страждання в душі, бо людина відкинула хрест, який мала.

Отож, необхідний **саме цей хрест**. Господь Ісус сказав: «Хто не бере свій хрест, а йде за Мною, той не гідний Мене». Іншими словами, така людина не може бути

щасливою. Святий Петро про цей хрест каже так: «Камінь наріжний, вибраний, дорогоцінний, а хто вірує в нього – не осоромиться», і додає: «А для тих, хто не вірить, – камінь, яким знехтували будівничі. Він став наріжним каменем, і каменем спотикання і скелею падіння» (див. 1 Пт 2, 6-8). Бачите, **наскільки це серйозно**. Так, у житті кожної людини, без винятку, є хрест. Для тих, **хто вірує, він – дорогоцінна перлина, а для тих, хто не вірує, – причина нещастя і розпачу**.

Св. Петро пише про це на підставі власного досвіду. Він увірував в Ісуса, любив Його, був Його близьким другом, хотів віддати за Нього своє життя. Знана історія, коли св. Петро привселюдно визнав віру, що Ісус, Якого він бачив, це Месія, Син Бога Живого, – а за якусь хвилину почув від цього Месії слова: «**Відійди мені з очей, сатано**, ти думаєш тільки по-людськи».

Він почув ці слова тому, що **взявся переконувати Ісуса усунути хрест із Його життя**, із життя Спасителя! А пізніше, коли цей хрест наближався, то Петро присягав, що буде вірний Ісусові завжди, навіть, якби всі інші від Нього відступилися. Чи дотримав він слова своєї присяги? Ми знаємо, що сталося. Він злякався хреста, страждання – і втік, зрікся свого Вчителя і друга. Він дуже страждав. Святе Письмо каже, що Петро «гірко заплакав». Він не зумів любити, утік від хреста, зрадив те, що в ньому було людське, в наслідок чого сильно страждав.

У той момент хрест для нього став «каменем спотикання і скелею спокуси». Від хреста **він утік – але до нього прийшло інше страждання**. І він залишився би з цим стражданням, якби Христос не воскрес і не прийшов до нього.

Петро дуже **добре зрозумів, що не зможе**, виходячи тільки зі своїх власних сил, **бути таким, як прагне**, нормальною люблячою людиною. Завдяки цьому розумінню **він усією своєю душею**, всім своїм єством **відкрився на дар спасіння, на Любов**. Виявилось, що **він через хрест зустрів Спасителя і був визволений зі страху та егоїзму**. Це стосується також кожного з нас.

Аби краще це пояснити, візьмемо, як приклад, нинішній день. Цього дня вже **сталося багато хорошого**, що принесло нам задоволення і радість: смачна їжа, добре самопочуття, краса природи, зарплата за роботу, наречений подарував квіти, наречена подарувала чарівну усмішку, була приємна зустріч зі знайомими, вдалося знайти залу для весілля тощо. Усе це приносило задоволення, було камінчиками в будуванні щастя сьогоднішнього дня.

Але водночас сьогодні і **щодня був якийсь хрест**: якась гостра розмова, непорозуміння з нареченою, конфлікт із батьками, несподівано виявлений брак коштів на весілля, і надалі невідомо, де ми будемо жити, і зуб болить, і погода зіпсувалася... Як же часто **цей хрест псує нам радість від багатьох інших хороших і прекрасних речей**, які нам Бог подарував! Це як із їжею доброю, але пересоленою. Цей надмір солі все зіпсував. Цей хрест усе зіпсував. А є такі хрести, що супроводжують нас постійно і **весь час псують наше щастя**, не тільки в якийсь один день.

Ви чули у першому читанні, що **хрест – це наріжний камінь**. Наріжний камінь – це такий елемент споруди, який **тримає її всю**. Якщо витягнути саме цей камінь, то все розпадеться. **Хрест є таким «каменем», оскільки у хресті ми зустрічаємо Бога, Ісуса Христа**. То хрест робить так, що **ми відкриваємося на Любов**, яку постійно шукаємо. **Щастя одного дня і щастя цілого життя залежить від прийняття або неприйняття**

цього наріжного каменя. Ви будете його приймати – або ж відкидати, не приймати, і тоді все стане гірким, усе розпадеться.

Ми для вас маємо цю добру, **прекрасну новину: хрест є місцем зустрічі з Богом, із Любов'ю**, якої ми всі так сильно потребуємо і шукаємо. Бо хрест дійсно нищить людське щастя, він є прокляттям, і людина не вміє реагувати на хрест інакше, ніж тільки втікати від нього. Але тоді з'являється ще більший хрест, ще більше страждання.

Не бійтеся хреста, який показує вам вашу слабкість і пустку. Саме це і є завданням хреста! Але ти знаєш, що **сам Бог** став істинною людиною і **прийняв хрест**. Цей **хрест Його не знищив**, не примусив до ненависті. Бо **Ісус мав доступ до Любові**, до свого Отця – Бога. **Завдяки цьому** зв'язку Він любив до кінця. До кінця **був нормальною люблячою людиною**, і завдяки цьому воскрес! Він живе і **заступається за тебе, щоб і ти також прийняв Любов**, усією своєю душею, усім своїм єством. Він хоче й може дати тобі те, що Він має сам: Любов, зв'язок з Богом.

Щодня ти маєш якийсь малий хрест, і маєш хрест, який завжди тебе супроводить. Те, чого ти найбільше не любиш, часто не можеш прийняти спокійно, з чим не хочеш погодитися. Цей хрест робить так, що все **твоє життя буде затягнуте сумною тінню**, егоїзмом і страхом перед новим стражданням – **або** ж буде **місцем постійної, незмінної зустрічі з Любов'ю**.

Це нелегко, і ми всі цього вчимося. Бо одна справа знати це зі слів, і зовсім інша – переживати це у своєму житті.

У подружжі нас завжди супроводитимуть **два хрести**, не рахуючи інших, додаткових. Перший хрест – це **твоя слабкість**, твої власні обмеження, ти сам. А другий хрест – **це твій чоловік або жінка. Завдяки цим двом хрестам ви постійно будете мати нагоду знаходити Любов і завдяки цьому кохати іншого**. І будете щасливі.

Ще раз хочу підкреслити, що людськими силами нести хрест неможливо! Для цього встановлено цю літургію як знак, що **Церква дає вам благодать прийняти хрест**, не втікати від хреста, але радіти й тішитися життям.

У сьогоднішніх читаннях було ще й багато інших слів, сповнених мудрості й доброти. Я тільки коротко зверну увагу на два слова з Євангелія. Насамперед, що треба **зректися всього**, аби збудувати щастя. Це зречення всього означає, також те, що ви маєте **постійно зрікатися свого виключно людського бачення щастя**, бо воно завжди відкидає хрест.

А друге слово – про **сіть**, яка додає смаку життю. То саме ця **здатність прийняти хрест** завдяки відкритості на Любов робить так, що **все життя набирає смаку** і кольору. Те, що природним чином **добре і гарне, стає ще кращим і гарнішим**. Але, якщо людина втрачає контакт із Любов'ю і стає сіллю звітрілою, то тоді **навіть те, що добре і гарне, пропадає**.

Останнє, але найважливіше: ми проголошуємо вам не якесь мудре вчення про хрест, не якусь техніку, як упоратися зі стражданням. Ми **проголошуємо вам Особу, Ісуса Христа Розіп'ятого, який вас любить**, який є з вами, страждає з вами і **прагне наповнити вас своєю любов'ю, своїм Духом**, аби й ви могли любити трохи так, як **Він**, щоб Він любив через вас!

ОБРЯД ХРЕСТА – I варіант

ВСТУП:

Ми **проголошували** вам **Добру Новину про хрест, секрет щастя**. Тепер відбудеться **обряд**, через який ви **можете виразити свою віру і отримувати Любов, Святого Духа**. Обряд буде дуже простий. Я по черзі позначатиму вас знаком хреста, тобто **ставитиму знак** на вашому тілі, **на органах чуття**, завдяки яким ви переживаєте хрест, і він стає або вашим прокляттям, або благословенням. Перед кожним позначенням буде **короткий коментар**, а потім ви будете **підходити**, аби отримати знак хреста, **почуєте слово** і на **знак прийняття** скажете кожного разу слово **«Амінь»** – «нехай так буде», «погоджуюся».

КОМЕНТАР:

«знак хреста на чолі»

Бог обдарував нас розумом, щоб ми пізнавали створений Ним світ, і вміли розпізнати в Ньому Творця. Божий план для нашого життя є сповнений щастя і любові, що часто **перевищує нашу уяву**. Іноді в нашому житті є ситуації яких ми не можемо пояснити, зрозуміти. Бог хоче, щоб ми свій розум, інтелектуальні здібності підкорили Його любові. **Довіра Богові чи віддання себе Йому, не лише не суперечить розумові, а дозволяє бачити все набагато краще і глибше**. Несчастлива ця людина яка покладається лише на себе.

Мудра людина усвідомлює, що вона **неспроможна все знати**, і розуміти, тому, довіряє своє життя Богу, який все знає і розуміє. Лише Господь може допомогти нам збагнути сенс нашого хреста і терпіння. Приймаючи на своє чоло «знак хреста» виражаємо нашу готовність і прагнення **відкрити свій розум на Божу мудрість**.

«Прийми хрест на чолі. Сам Христос зміцнює тебе знаком своєї перемоги. Вчися Його пізнавати і наслідувати». (По черзі кожен з учасників підходить до головуючого і отримує знак, і так само з кожним наступним знаком).

КОМЕНТАР:

«знак хреста на вухах»

Біблія нам говорить, що **«віра від слухання»** приходить. Все, що ми чуємо, входить у наше серце. Запитаймо себе: **кого і що ми слухаємо?** Чий голос доходить до нас: **диявола**, який спонукає нас до слухання неправди, пліток, осудження, **чи голос Бога**, який промовляє до нас у Своєму Слові, через чоловіка, дружину, інших людей?

Якщо хочеш слухати голосу Господа відкидаючи все те, що походить від злого духа, то прийми знак хреста на свої вуха. **Проси** Бога, про те, щоб ти завжди вмів **розпізнати Його голос**.

Як інколи **важливо перебувати в тиші...**

«Прийми знак хреста на вухах, аби ти чув голос Господа».

КОМЕНТАР:**«знак хреста на очах»**

Він потрібен, аби **побачити, що все існує з любові**. Аби **побачити красу світу**. Можемо уявити собі дітей, яких батьки люблять і дають усе, необхідне для життя, але діти такі заглиблені у себе і в те, що дають батьки, що не бачать їхньої любові. Яке сумне життя! Так живе людина, яка не бачить любові свого Отця Небесного.

Через очі, через погляд у нас **входить багато доброго й поганого**. Входить до нашої уяви. Потім буває багато проблем. Зокрема у дітей. Деякі образи залишаються в пам'яті надовго і мучать людину довгі роки. **Не все потрібно бачити**. Яка ж сильна спокуса цікавості! Цей **знак дається, щоб бачити добро в людях, красу природи. Щоб бачити Христа в убогих**, у чоловікові та дружині. Так, як це було в Раю. Прабатьки були нагі, але бачили гідність одне одного, бачили цілісну людину, а не тільки тіло. Це вам прагне давати Церква.

«Прийми знак хреста на очах, щоб ти побачив діла Христа».

(Або: «Прийми знак хреста на очах, щоб ти побачив світло Господнє»).

КОМЕНТАР:**«знак хреста на вустах»**

Що **виходить із моїх вуст**, які слова, який спів? Ми добре знаємо, наскільки це важливо. Цей знак має допомагати вам **говорити добрі слова. Відповідати Богові**, який постійно промовляє до нас через Слово Боже, через події нашого життя, через голос сумління. Це, власне, і є віра: **відповідати Богові, який себе об'являє**. Говорить із нами. Бути вільним від страху перед **мовленням правди, перед визнанням любові**. Церква прагне вам допомагати в цьому. Також і в тому, щоб ви інколи вміли «вкусити себе за язик» і не сказати чогось поганого й дурного. Ви **потребуєте цієї допомоги**.

«Прийми знак хреста на вустах, аби ти відповідав на слово Боже».

КОМЕНТАР:**«знак хреста на грудях»**

Аби **мати відвагу любити**, постійно заново, аби мати **відвагу прощати і просити прощення**. Аби мати відвагу **йти за щоразу більшою любов'ю** і зрікатися себе самого, свого егоїзму. Святий Дух, **Любов**, якої ми всі прагнемо, **хоче оселитися в твоєму серці**. Якщо лише ти **щиро цього захочеш** і відсунеш на другий план усі інші любові. «Якщо визнаєш своїми устами Господа Ісуса й повіриш у своєму серці, що Бог підняв Його з мертвих, то спасешся. Бо серцем віримо для праведності, а устами визнаємо для спасіння» (Рим 10, 9-10).

«Прийми знак хреста на грудях, аби Христос через віру жив у твоєму серці».

КОМЕНТАР:**«знак хреста на плечах»**

Бог хоче допомогти тобі, **знає твій хрест, тягар** твого життя і всі проблеми, Він шанує тебе і не забирає твій хрест, але може зробити так, що **твоє ярмо буде солодким, а тягар – легким**. Не бійся, Він нестиме твій хрест, живучи в тобі.

«Прийми знак хреста на плечах, аби ти зумів нести солодке ярмо Христа».

Під кінець обряду позначення хрестом можна учасникам богослужіння вручити зображення хреста, супроводжуючи це словами:

«Прийми хрест – знак любові Христа і Його перемоги над гріхом, смертю й сатаною. Нехай розіп'ятий і воскреслий Господь буде твоєю гордістю, дорогою, правдою і життям».

- Молитва вірних
- Молитва «Отче наш»
- Благословення
- Пісня на вихід

ОБРЯД ХРЕСТА – II варіант

Адорація хреста: учасники підходять до хреста (якщо група слабка в молитві, то просто по черзі, процесійно, як до Причастя; якщо група в молитві сильна, то поклоніння хресту відбувається навколішках, а учасники молебня встають і підходять до хреста за внутрішнім позовом, після особистої молитви). Підійшовши до хреста, кожен якусь мить мовчки молиться, потім цілує хрест. Решта в цей час може співати, або ж перебувати у мовчанні, якщо так краще.

- Молитва вірних
- Молитва «Отче наш»
- Благословення
- Пісня на вихід

11

ЩО НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ СІМ'Ї?

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Представити **спосіб, в який** християнська сім'я входить у **«контакт» з Богом**: життя таїнствами; подружжя і сімейна молитва; святкування неділі; Церква – спільнота віри... Показати **необхідність цього контакту-благодаті для нормального – щасливого – подружнього і сімейного життя**.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Текст молитви до Ангела-Хранителя.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

У цій катехизі хочемо звернути увагу на основоположні умови, яких сім'я має дотримуватися, аби бути сім'єю християнською. Слід узяти до уваги духовну ситуацію та рівень віри слухачів.

Дуже важливо переказати істину, що «Божа благодать **необхідна** для спасіння». Спасіння означає не саме тільки щасливе життя по смерті. Йдеться також про визволення від егоїзму, і вже внаслідок цього – щасливе сімейне життя. Можливо не всі повірять у необхідність благодаті, однак треба допомогти їм зрозуміти і запам'ятати одне: **Христос їх любить і хоче їм допомагати. Він має міць допомогти їм: спасати їх, визволити від егоїзму**. Аби це було можливим, вони обов'язково **мають бути з Ним «у контакті»**, і мати **середовище віри**. Із запропонованого матеріалу вибираємо те, що вважаємо за найважливіше для наших слухачів. На завершення варто **прочитати якесь слово із Євангелія**, актуалізуювши його через застосування до життя слухачів. Завершуємо цю зустріч **запрошенням батьків** на катехезу через два тижні та молитвою малого екзорцизму. До цієї катехизи є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

Дорогі наречені, Господь Бог вас любить. Це прекрасно, що ви сюди приходите, що хочете поєднати ваші життя, ваше кохання з Христом. Ми раді, що можемо вам допомогти. Поступово ми вже наближаємося до завершення наших зустрічей. Отже, проведемо короткий **синтез того, що є найважливішим**.

Подружжя у планах Божих є чимось **прекрасним**. Попри людську слабкість і гріх, у серці кожної людини живе туга за таким подружнім і сімейним життям. Це правда, що у родинях не бракує зла. Наслідком цього зла завжди стає страждання. Ми добре знаємо, **звідкіля це зло береться** і як його можна подолати. Зло береться з

гріха, який живе в людині. Цим гріхом є **невіра в Божу Любов**, життя без Бога. Людина проживає ціле своє життя так, **якби все залежало від неї самої**, вона не вірить, що Бог її любить і що Йому можна повністю довіряти. Така позиція – джерело людського егоїзму, а він викликає безліч страждань у нашому житті.

Бог любить людину, і щоби її спасти, сам стає людиною. Він **помирає** на хресті **з любові** до людини. Навіть коли ця людина б'є Ісуса, плює на Нього, сміється з Нього, то Ісус, наш Бог-чоловік, любить людину. Він розуміє, що **людина неспроможна чинити інакше**, бо вона поневолена гріхом. Якщо людина **визнає істину**, що в ній живе гріх, та **увірує в Ісуса**, у цю Любов, яка сильніша за зло і смерть... якщо вона **повірить**, що Христос-Любов **воскрес**... якщо повірить, що Він **живе і дає свого Духа кожному**, хто цього прагне... – така людина **отримає спасіння**. Вона досвідчить спасіння **уже зараз: зможе любити** себе, ближнього (свою дружину, свого чоловіка, своїх дітей) і зможе любити Бога.

Ось послухайте оповідання, яке допоможе зрозуміти цю істину і буде хорошим вступом у нашу сьогоднішню тему.

Оповідання про дім:

Один чоловік мав дім, який був справою всього його життя. Будинок становив його гордість, був найдорожчим для нього. Чоловік піклувався, дбав про свій дім, але мав одну проблему: щоночі туди приходив диявол і перевертав, нищив усе в домі.

Одного разу цей чоловік почув, що єдиний, кого боїться диявол, це Ісус Христос. Отже, він вирішив запросити Ісуса до себе. Знайшов Його і попросив, щоб Христос оселився у нього. Сказав: «Ісусе, це найкраща кімната в цілому домі. Живи в ній і почувайся, як удома». Однак виявилось, що й тієї ночі знову прийшов диявол і перевертав усе в домі, як завжди. Чоловік подумав, що замало місця дав Ісусові, й Він не хоче його захищати. Вирішив віддати Йому горішній поверх, а коли й це не допомогло, то увесь дім. Сказав: «Ісусе, віддаю Тобі увесь дім, окрім отієї кімнатки, моєї особистої». Попри це, коли настала ніч, диявол знову зробив у домі гармидер. Безсилий господар сказав: «Ісусе, візьми **усе**, бо я вже більше не витримую». Коли цієї ночі, як завжди, диявол став у дверях, – йому відчинив Ісус. Диявол побачив Ісуса і дуже злякався: «Перепрошую. Я думав, що тут живе Ковальський», – і кинувся навтьоки.

У сьогоднішній катехизі ми хочемо вам сказати, **як саме стає можливим оце віддавання Ісусові усього нашого життя**. Звичайно, це **не відбувається за один раз** і його треба постійно поновлювати.

Ми чимало говорили вам про те, що це означає: жити по-людськи, жити нормально. Лише **нормальне життя** приносить людині глибоке задоволення і щастя. Проблема полягає в тому, що **багато людей не вміють жити нормально**, не вміють по-людському розв'язувати проблеми і вирішувати труднощі. Часто вони цього **хочуть**, мають добру волю, але **не можуть**, не вміють.

Ви сьогодні отримаєте інформацію про те, **як отримати міць Христа Воскреслого**, як **бути** християнською **сім'єю**. Ми говоримо з вами про це, оскільки ви висловили бажання взяти католицький шлюб. Ви збираєтеся зробити серйозну справу. Ви будете присягати у присутності Бога, Церкви, родини та один одного. Тому **слухайте уважно, що потрібно**, аби ваша сім'я була сім'єю нормальною, тобто християнською.

Одна з головних істин віри каже: «Божа благодать **необхідна** для спасіння». Коли ми кажемо «спасіння», то маємо на увазі не тільки те повне спасіння після фізичної смерті, але й порятунок вже зараз. **Цим спасінням є нормальне життя**, те, що ви будете добрими, нормальними людьми, подружжям, батьками. Для цього **обов'язково потрібна благодать**. Як вона приходить і що треба **робити**?

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Ми вже говорили з вами, що оте **визволення**, яке Ісус Христос «здобув» своїм життям, смертю і Воскресінням, приходить до нас **через Хрещення**. У святому таїнстві Хрещення ми всі **отримуємо здатність жити як діти Божі**, тобто переживати **все** у глибокій єдності з нашим Отцем – Богом. Ми навіть говорили, що це становить новий спосіб існування. **Ти вже живеш не як дитина-сирота**, яка мусить про все дбати сама, але як **дитя Боже**, яке слухає свого Отця і отримує життя від Нього. Причому отримує прекрасне життя!

Згадана єдність, наш новий спосіб життя, стає можливим **завдяки присутності Святого Духа в людині**. Цей новий, нормальний спосіб життя базується **на відносинах із Богом – Святим Духом**. **Фундамент нового**, істинно людського реагування на все – **відносини поміж людиною та Богом**.

І так само, як стосунки між людьми можуть бути розірвані, так може статися і в стосунках із Богом, оскільки Він є Особою і Він є Богом Живим. Кожним своїм вибором, учинком чи словом, **ми або зміцнюємо цей свій зв'язок із Богом, або його ослаблюємо**, аж до вигнання з себе Святого Духа. Тоді в нас з'являється **духовна смерть**, диявол отримує над нами владу і **змушує** нас замикатися в собі, тобто **бути егоїстами**. Напевно, кожен з нас переживав такі стани багато разів у житті. Можливо, хтось і в цю мить перебуває під владою свого егоїзму, хоче бути добрим, але постійно примушує усіх, аби все робилося так, як йому хочеться. Зрозуміло, що в такій ситуації немає шансів на любов та єдність. Що ж робити?

• *Сповідь, примирення*

Насамперед потрібно **пережити відновлення свого Хрещення**! Як саме це можливо зробити? – через **Таїнство Покаяння і Примирення**, через святу сповідь. Кожна сповідь, по своїй суті, не є розмовою зі священником чи можливістю виплакати, а відновленням Таїнства Хрещення. Отже, любі наречені, якщо ви насправді хочете бути вільними і долати свій егоїзм, – вам потрібно **сповідатися**. У цьому таїнстві ви **зустрічаєте Христа Воскреслого**.

Ось ти помічаєш, що **не все добре у твоєму житті**: конфлікти, претензії, сум... **Прозиш Духа Святого про допомогу**, щоби допоміг тобі побачити себе самого у правді: тобто **побачити свої гріхи і не засудити себе**. Це можливо саме з допомогою Святого Духа, бо диявол, який теж знається на справах невидимого світу, спроможний показати людині її гріхи (тим більше, що він її до них і підштовхнув), але він показує це так, щоб відібрати у душі надію.

Намагаючись побачити себе у правді, обов'язково просіть Духа Святого про допомогу, бо Дух Святий – наш Захисник перед Богом. Писання його ще зве Параклетом, Утішителем, Заступником. А дух зла – це той, про якого Святе Письмо каже, що він «день і ніч обвинувачує нас перед Богом» (див. Одкр 12, 10). Святий Дух допоможе зробити **іспит совісті** (його ще називають рахунок сумління), чесно поглянути на своє життя.

Ти побачиш різні гріхи: нетерплячість, надмірні вимоги, осуджування, застосування шантажу, лінощі, брак співчуття, занедбані молитви, замкненість серця на жінку/чоловіка та дітей, схильність піддаватися своїм настроям і забаганкам, безконечні години просиджені в Інтернеті...

То **велика благодать – побачити свої гріхи**. Іспит совісті для людини дуже важливий. Для того, щоб його належно провести, можна використовувати запитання, які знаходяться у різних молитовниках.

Потім, належно підготувавшись як у пізнанні своїх гріхів, так і в готовності їх зректися та **жаліти** про них, йдеш до сповіді і **там говориш усе, чим згрішив**. Сповідь – це єдина можливість нічого не боятися, можливість **зняти усі маски**, бути **прийнятим**, бо у цьому таїнстві **на тебе чекає** люблячий, **милосердний Отець**. Навіть коли священник не був би ідеальним, то Господь Бог ідеальний завжди.

У сповіді можеш **«втопити» ту стару, егоїстичну людину, яка сидить у тобі та примушує тебе скоювати стільки різних гріхів**. Ти віддаєш Богові у сповіді свій старий спосіб поведінки, старий спосіб буття, через який страждає твоя душа і через який страждають також і твої близькі. Ти визнаєш, що більше вже так не хочеш жити. **Зрікаєшся позиції егоїста**: того, щоб усе було так, як ти думаєш, і що всі мають тобі підпорядковуватися.

Ти насправді **хочеш жити як людина**, люблячи інших, люблячи своїх найближчих. І якщо ти цього прагнеш – **Бог тобі це дає**. Бог дає тобі **прощення твоїх гріхів**, а також дає тобі свободу, **здатність любити, здатність прощати**, використовувати своє тіло і час для любові.

Сповідь, таїнство примирення, – це **діло Боже**, бо сам Бог у ньому бере участь. Ти маєш **стовідсоткову впевненість**, що якщо лиш приносиш свої гріхи на сповідь щиро, жалієш про них і прагнеш жити по-новому, то **Бог тобі прощає і дає благодать нового життя**. Ти можеш розпочати життя заново! Це прекрасно. Ми всі **неодмінно потребуємо цієї благодаті**, цієї зустрічі з Христом Воскреслим.

Найбільші святі сповідалися раз на тиждень або раз на два тижні. Ви сповідайтеся **раз на місяць**, як принцип, а також завжди, **коли** тільки буде така **потреба**: коли вам якось випаде скоїти важкий гріх і тим самим прогнати Святого Духа зі свого життя. Ніколи не треба відкладати до «планової» сповіді чогось важкого, що сталося у житті, щоб це не отруїло душу.

Може, ви чули, що у перші століття християнства Хрещення вділяли через занурення. Сьогодні так теж інколи роблять. Це гарний образ того, що відбувається у Хрещенні, а саме: **стару людину «топлять»**, аби **народилася нова**. У таїнстві сповіді цей момент душа переживає заново.

Якщо ви побачите у житті, що вам важко, що бракує терпеливості, що ви «зриваєтесь», що лінощі або прив'язаність до телевізора чи грошей сильніші за вашу добру волю, що вам бракує відваги прийняти потомство, — то **йдіть до сповіді**. Ви цього **потребуєте, а Бог на вас чекає** і хоче вам допомогти.

Очевидна справа, що це **пов'язане з примиренням** також і **між вами** самими. Потрібно примиритися одне з одним, простити одне одному і попросити про вибачення. Ми вже говорили про це, тому не будемо розвивати цієї теми зараз.

• *Євхаристія*

Наступний прекрасний дар, який ви отримуєте, — це **Євхаристія, Свята Меса, Служба Бога**. Про Євхаристію можна говорити безкінечно. Вона така прекрасна і така важлива! Вона містить у собі все: як каже Церква, Євхаристія — це **«джерело і вершина християнського життя»**. Тут ми поговоримо про неї дуже коротко.

Подивіться: уже з самого початку Євхаристійного богослужіння ми нічого не мусимо вдавати. Можемо (а навіть і повинні) визнати, що ми грішники, що **самі не спроможні зробити своє життя щасливим, і саме тому Бог нас приймає**, прощає наші гріхи. Це **визнання власної слабкості**, свого егоїзму **становить умову** для доброго, **гідно-го** переживання Святої Меси.

Зазвичай у земному житті, аби довести, що ти чогось гідний, треба показати себе з якнайкращого боку, **показати свої сильні сторони**. А ось, щоби гідно переживати Євхаристію, потрібно **показати свою слабкість**. Це можливо, оскільки Бог любить нас такими, які ми є, і Його милосердя більше за всі наші гріхи.

Потім уважно **слухаємо слово Боже**. Люди ходять до ворожок, астрологів, також до психологів, бо **хочуть зрозуміти** своє життя, зрозуміти, що з ними діється, чому і звідки приходить якесь страждання, якісь невдачі. Люди хочуть знайти якесь «слово», яке їм усе пояснить.

Ви ж отримуєте **слова** безпосередньо **від самого Бога**. Слово Боже дає світло і саме є світлом: воно дозволяє розуміти проблеми, які ви маєте, показує, як вам жити, і відкриває ваші очі на присутність Бога — на **присутність Любові у вашому житті**. Завдяки вірі ти можеш побачити, що існує Хтось, хто тебе насправді любить, хто завжди біля тебе, і тому все, що діється, може обернутися тобі на добро. Саме цього ми вчимося у першій частині Євхаристії, на Літургії Слова.

Пізніше ми **«входимо» у Євхаристію**. Це слово з грецької перекладається як «подяка», а для нас звершування Євхаристії є подякою за Любов Бога. Ми єднаємося з Пасхою Христа, з Його смертю і Воскресінням. **Своє мале життя**, усі свої переживання, усе, що маєш, ти **можеш з'єднати з життям** самого **Сина Божого**. Можеш **наповнитися Його Духом** і, завдяки цьому, переживати своє життя як Христос, тобто — у глибокому зв'язку з Богом-Отцем. Можеш казати «амінь» — «справді так», **«нехай так буде» — усьому, що переживаєш**.

Бо завдяки Христу ти розумієш: усе, що звичним для нас чином нищить людське життя, тобто хрест (страждання, проблеми, хвороби, труднощі...), **уже не має нищівної сили**. Христос це все прийняв і перемінив у любов. Коли ти єднаєшся з Ним у **Святому**

Причасті, приймаючи Його Тіло і Кров, — отримуєш того Духа, який геть усе перемінює в любов. Ось вічне життя, ось єдине істинне визволення! І воно розпочинається уже тут і зараз, на землі, не після смерті.

Ми всі стараємося **вчитися** цього. Це істина, яка завжди перевищує нас, важко нам це зрозуміти. Але важливо, щоб ми хотіли йти **у напрямку цієї Любові**, цього життя, де **любов перебуває у центрі**, де людина має **доступ до життя вічного**. Ось ці кілька коротеньких слів про суть Євхаристії. Ми тільки торкнулися багатств, які вона містить у собі.

Висновок дуже простий. Якщо ви хочете бути християнами, якщо ви хочете жити любов'ю, — то ви **не можете жити без Євхаристії**. Недільна Служба Божа — це свята справа, і ви повинні на ній бути.

Звичайно, ви люди вільні, можете не ходити на богослужіння і жити як погани, без Христової любові. Церковна заповідь каже, що не брати участь у недільному богослужінні без важливої причини є гріхом, який є **розривом зв'язку з Богом**. А гріх, як ми прекрасно знаємо, означає вигнання Духа Святого з себе та свого життя і входження в **духовну смерть**. Тому ми **просимо вас: не відкидайте цього дару, не легковажте Любов'ю**, беріть участь у недільних Святих Месах.

• Святкування неділі

З Євхаристією по неділях пов'язане також і **святкування Господнього дня**, недільний відпочинок. Вам добре відома заповідь «пам'ятай день святий святкувати». Для християнина це насамперед означає бути по неділях і святах на Євхаристійному богослужінні.

Зазвичай, коли ми чуємо слово «заповіді», вони нам **асоціюються із чимось важким**, складним, із тим, що нас обмежує. Такі асоціації **походять від злого духа**, він майстер усе викривлювати. Цю його майстерність дуже добре видно саме на прикладі заповіді про святий день. Ось, Бог каже людині: відпочивай, тобі потрібен відпочинок. **А людина настільки поневолена, що не відпочиває**. Їй здається, що вона мусить працювати, заробляти гроші, займатися справами...

Хтось сказав: **як хочеш бути бідний — працюй у неділю**. У Радянському Союзі працювали постійно, і часто можна було почути: ми повинні працювати, суспільна праця, три зміни, чотири зміни, п'ятирічку за три роки... і що з цього вийшло? А країни, де шанували святий день, де люди йшли на Служби Божі, — як там виглядає економічне становище? Говоримо вам це, аби звернути увагу, що **Господь Бог насправді піклується про нас і все продумав мудро**. Він також думає про наше економічне становище (див. Мт 6, 24-34). Може, у це важко повірити, але це справді так.

Наскільки **важливий цей недільний день і цей відпочинок для сім'ї, для подружжя?! Бути разом, з'їсти святковий обід, відвідати рідних, може, хтось хворий і потребує відвідин**. І, звичайно, побути цей день виключно один для одного, а потім — віддати себе, свій час і серце дітям, яких ви будете ростити...

Це **дуже важливо, і не дозвольте сатані вкрасти це у вас!** Якщо не мати часу для справ сім'ї та будування сердечного затишку в своєму домі, праця ні на що не придасться, а гроші стануть непотрібні, коли у домі оселяться холод і відстороненість... не змарнуйте шансу, який Бог дає у неділю. Завжди пам'ятайте, що **ви не раби**, запряжені

у безкінечну роботу, ви – діти Божі, сам **Бог Всевишній є вашим Отцем**, Він про вас дбає, і у визначений Ним час ви можете розслабитися, відпочити.

- **Гроші**

Коли ми говоримо про святкування неділі, таке важливе для вас і для ваших дітей, то торкаємося проблеми **грошей, їх правильного використання, а також довіри Богові**.

Хтось сказав, що 95% подружніх сварок пов'язані з грошима. Так, **гроші мають велике значення у житті** людини а точніше кажучи, **спосіб їх використання**. Дуже багато подружніх, сімейних, а також і суспільних проблем викликані неналежним використанням грошей. Святе Письмо каже, що «коренем усього зла є грошолобство» (1 Тим 6, 10). Як на вашу думку, це правда чи ні?

Якщо ми ближче й детальніше приглянемося до рішень, які приймають люди, то побачимо, що насправді **гроші мають величезний вплив** на здійснюваний ними вибір. Скільки ж то зла коїться у світі через прагнення здобути великі гроші! У цьому світі, людина без грошей - це порожнє місце. Хто зверне на неї увагу, хто нею зацікавиться, окрім справжніх християн та ще благодійних організацій? Багато можна би говорити про значення грошей у житті людини. Христос не випадково сказав: «Не можете служити Богові і мамоні», тобто грошам (Мт 6, 24).

Іншими словами, конкретизуючи у вашій ситуації: **подружжя не буде щасливим, якщо ви піддастесь жадібності**, якщо гроші матимуть владу над вами. **Фундаментальне завдання** для вас – **постійно визволятися від прив'язаності до грошей**, від жадібності. Без цього у вашому подружжі весь час будуть проблеми, і ви припуститеся багатьох помилок.

Може, хтось собі думає: ну, **я не маю з цим проблем**, я не жадібний і до грошей не прив'язаний. Можливо, й так; але найімовірніше, що ти помиляєшся, бо не знаєш себе і вважаєш, ніби не маєш проблеми з прив'язаністю до мамони. Твоє мислення наївне. Ми всі маємо з цим проблему, і всі **постійно потребуємо «відв'язуватися» від грошей**.

Господь Бог – не ворог грошей і багатства. Багатство саме по собі – тільки один із дарів Божих. **Усі дари Божі** призначені для людей. Але, як усі дари, також і цей дар може бути погано використаний, і тоді він нищить людину.

Для чого мають слугувати гроші? Насамперед, як і кожна інша річ на світі, – **для будування любові**: стосунків з Богом, з нашими найближчими, з собою самим і з бідними. **Гроші потрібні для виконання заповіді про любов до Бога і ближнього**, а також любові до себе самого, у правильному розумінні. Якщо гроші, які ми маємо, **не служать виконанню цих заповідей**, то вони нас **нищать**.

Отже, насамперед гроші мають бути засобом для **будування стосунків із Господом Богом**. Яким саме чином це можливо? Дуже просто: через **давання милостині**, бо в цій дії людина **довіряє себе руці Господній**, покладається на Нього. У Біблії часто говориться про десятину як про спосіб визволення від жадібності, від хтивості до грошей, і спосіб **переживання довіри до Бога**. **Давайте десятину**: тобто десяту частину з усякого прибутку, з усього, що отримуєте чи заробляєте, віддавайте на добрі справи – чи то для Церкви, чи то для бідних. Така наша порада.

Дуже важливо, щоб вам ніхто не міг за це подякувати, як каже Святе Письмо: «нехай твоя лівиця не знає, що робить правиця» (Мт 6, 3). Ця милостиня має бути звершена перед Богом, вона має **будувати твої стосунки з Творцем**, із твоїм Батьком Небесним, який турбується про весь світ, і про тебе теж, через когось, а про інших – також і через тебе. Коли ви **повірите в те, що вам говоримо, увіруєте в Бога і почнете практикувати десятину**, – той, хто на це зважиться, **буде дуже щасливою і вільною людиною**. Також це буде великою допомогою для вашого подружжя. Ви наочно, **відчутно переконаєтеся, що Бог є, і що Він про вас турбується**.

Завдяки цьому ви також будете здатні дивитися на гроші як на **знаряддя для вираження любові**, для будування зв'язків з найближчими. Ти станеш спроможний купити подарунок для жінки й дітей, навчишся відпочивати, звільнишся від заздрощів, матимеш мир у серці, також і собі інколи купиш щось добре. **Жадібність не матиме над тобою влади**. Ти вмітимеш розпоряджатися своїм життям, життям своєї сім'ї, та ще й допомагати потребуючим.

Бог зможе обдарувати тебе благами, ба навіть і багатством, бо Він бачитиме, що тебе це не зіпсує, що це служитиме добру інших, служитиме любові. Інколи Бог допускає, що жадібний стає багатим. Така людина віддає свою душу дияволу, і диявол дає їй великі багатства, – однак ці люди не бувають насправді щасливими. Нерідко стається катастрофа, чи то з самою людиною, чи з її дітьми або близькими; буває, багатий втрачає все, що мав. Тоді може статися так, що людина наvertsається, починає розуміти, як дала дияволу надурити себе. А інколи, втративши багатство, така людина вважає, що вона втратила взагалі все, і з розпачу накладає на себе руки.

Дуже багатьох гроші привели до погуби. Тому скоріше будьте схильні радіти, якщо у вас не буде великих грошей у житті, аніж схильні жаліти, що їх нема. Можливо, Бог, який знає всі наші слабкості, просто береже вас від згуби, не даючи спокуси багатства.

Любі наречені. Вирішення фінансових питань у сім'ї – справа дуже важлива. Не думайте собі: «Ми любимо одне одного, у нас все вдасться, ми все вирішимо, гроші то не проблема». **Дивіться на життя реалістично**. Ви не ангели, ви тілесні люди, вам потрібно мати де жити, що їсти, ви відповідальні одне за одного і за ваших майбутніх дітей. **Бути віруючим не означає бути легковажним**, бо найчастіше це закінчується сварками і розпадом щастя, або тим, що хтось інший буде змушений вас виручати: чи то батьки, чи друзі, чи ще хтось. У справі грошей потрібно дотримуватися двох напрямків одночасно: **не вважати гроші** чи заробляння своєю метою, **своїм божком (ідолом)**, і **не бути інфантильним і безвідповідальним**, так ніби хтось інший має за вас вирішувати земні проблеми і потреби.

Така **порада**: у родині **грошима має керувати чоловік**, батько, глава сім'ї – звичайно, **у діалозі з дружиною**. А друга **порада, ще важливіша**, – це та, що ми вже сказали, стосовно **десятини**. Якщо ви будете ризикувати, довіряти себе Богові (бо давати десятину зовсім не так легко, як здається, і насправді це становить визнання віри!), то **вам житиметься** набагато **легше**, і ви уникнете численних життєвих помилок. (Можна заохотити прочитати уривки зі Слова Божого: Мт 6, 19-34; Лк 12, 22-31; Як 5, 2-3 та ін).

- **Молитва**

Наступний дар, який вам дає Церква, це **молитва вдома**. Молитва **індивідуальна**, молитва **подружня**, молитва **сімейна**. Певно, ви вже не раз чули, що християнську сім'ю називають **домашньою Церквою**. На підставі всього того, що ми вже попередньо сказали, це визначення вам має бути зрозуміле. А визначальну рису цієї «Церкви вдома», домашньої Церкви, становить молитва.

Прямо кажучи: **якщо хочете жити – мусите молитися**.

Це важливіше за хліб насущний. Молитися **поодинці** й молитися **разом**. Як саме це робити? Це вам вирішувати, є багато способів. Важливо, щоб молитва мала місце ранозранку і ввечері – як мінімум. Хоч би «щось» маленьке, наприклад, прості слова до Бога, молитва – «Отче наш» і «Радуйся, Маріє», «Слава Отцю». Важливо молитися до ангелів-хранителів. Моліться так, як вас навчили вдома – якщо когось навчили, і це вам допомагає жити з Богом.

На одній із попередніх зустрічей ми обіцяли, що **навчимо вас короткої молитви до Ангела-Хранителя**. Це гарна і дуже важлива молитва. Те, що кожен із нас має свого ангела-хранителя, становить знак великої любові Бога до кожного, бо Бог нас любить і піклується про свої створіння. Якщо будете молитися, то беззаперечно побачите, як діє ваш ангельський приятель. *(Тут можна вручити тексти молитви і разом помолитися)*.

Дуже допомагає у житті присвячення молитві тривалішого часу. Це може бути в будь-яку зручну пору дня. У той час, коли ти знаєш, що можеш відкласти усі свої справи принаймні на півгодини, і що ніхто тобі не заважатиме.

Прочитай короткий **текст зі Святого Письма**, подумай про нього, а потім помолися своїми словами або якоюсь молитвою, яку знаєш напам'ять. Моліться як хочете, шукайте того, що для вас добре, і будьте **вірні**... Ми ж зараз говоримо про певний **мінімум** молитви. Що більше її буде, то краще. Може, хтось із вас практикує набагато більшу молитву: наприклад, має сімейну традицію спільного Розарію чи Коронки до Божого Милосердя.

Ми вже не раз звертали увагу, яким саме чином входить у ваше життя благодать, необхідна для вашого подружнього життя. Насамперед Бог уділяє її під час шлюбу, якщо ви укладете його згідно з природою. Тобто добровільно та свідомо, а також, маючи волю прийняти потомство, яким Бог вас обдарує. Ця **благодать наповнюватиме собою ваше життя** і «нестиме» вас крізь труднощі. Особливе значення тут має інтимний зв'язок, який повинен бути людським, згідний з природою: **із любов'ю і відкритим на потомство**. Якщо це так, то Святий Дух підтримуватиме вас і робитиме так, що **ваше співжиття буде в усіх аспектах кращим** і приносить задоволення.

Чи легко це – **жити в наші часи згідно з природою**? Звісно, це непросто і нелегко. Ви **потребуєте допомоги від Бога**. Бо ж приходять страх перед згодою на наступну дитину, з'являється емоційний спротив, щоби прийняти цього іншого і віддати йому себе. Усе те, про що ми вам досі говорили, має на меті допомогти вам. Прагнемо вас заохотити, аби ви пробували використати у своєму подружньому житті **ще один вид молитви**.

Йдеться про коротку молитву перед тим, як розпочати статеве співжиття. Існує дуже гарна біблійна історія про Товію і Сару (ми про неї вже згадували). Суть проблеми в тому, що ці двоє переживали труднощі, особливо Сара: вона вже й жити не хотіла, бо її сексуальність приносила тільки смерть, була немов прокляття. Чимало жінок мають за собою подібний досвід. Тому вони шукають порятунку в порнографії або навіть у новому партнері. Але ці спроби тільки поглиблюють відчуття незадоволеності та нереалізованості.

Секс без справжньої любові завжди приносить смерть, тому що він суперечить природі. Не так уже просто – переживати інтимні стосунки гарно і добре! **Тому ми заохочуємо вас до молитви.**

У тій біблійній історії Товія і Сара були людьми, яких Бог призначив одне для одного. Вони знали, що неминуче потребують допомоги Бога, аби подолати труднощі, пов'язані зі статевим життям. **Вони молилися, віддалися насамперед Богові**, і їхнє єднання стало благословенним. Почитайте книгу Товита, вона дуже гарна й цікава. І не соромтеся коротко молитися перед фізичною близькістю.

А тепер розповімо про одну дуже важливу і дієву вправу. Наш **Спаситель** завжди каже нам **правду**, говорить її **з любов'ю**. Є такий особливий час, коли ми стараємося дивитися на себе і на наше життя так, як Він дивиться. Цей час ми називаємо **іспитом совісті** (рахунком сумління). У ньому йдеться не виключно про те, щоби побачити свої гріхи та осудити себе. Радше мова йде про те, **щоб побачити себе у правді, побачити Боже діяння, Його присутність, помітити, як саме Він нас шукає і допомагає нам**. Завдяки цьому, можемо більше зрозуміти самих себе і своє життя.

Цей іспит совісті добре було би робити щоденно, найкраще – вечірньої пори, але можна і в інший час, аби він був насправді зручний для цього, спокійний і без розпорошень. Насамперед треба **попросити Святого Духа** про допомогу, бо тільки з Його Любов'ю ми можемо подивитися на себе в правді й не засудити себе. Це дуже важливо, щоби смиренно просити Його про допомогу.

А потім – уважно передивитися своє життя. Як ми прожили цей день або цей певний відрізок часу? Зокрема, звернути увагу на **ті моменти, коли ми щось особливим чином переживали**, коли проявлялися наші емоції. Спокійно обдумати: **чому я реагував саме так**, звідки у мене це (гнів, злість, напруженість, збудження...). Треба не так намагатися себе звинуватити, як старатися **себе зрозуміти**.

Зрозуміти себе – і хоч трохи зрозуміти Боже діяння. Добре при цьому поставити собі запитання: чому Бог це допустив, **що Він хоче мені сказати через цю подію**, через цю конкретну ситуацію. Зокрема, це стосується труднощів, того, що ми називаємо хрестом. Іспит совісті – це рефлексія, роздуми над тим, **як я прийняв хрест цього дня**. Кожний день має свій хрест. Від цього прийняття або ж відкинення дуже багато чого залежить.

Під час таких роздумів ми напевно побачимо і свої гріхи, і свої недосконалості. Де і як проявився наш егоїзм, чого ми не сприйняли, що зробили поганого, а якого добра не зробили...

Господь Бог нас дуже любить і завжди чекає, щоби нам пробачити скоєне і звільнити від тягара провини. Свій іспит совісті ми завершуємо цим смиренным зверненням до доброго Отця. **Просимо про вибачення і з довірою віддаємо себе в Його руки.**

Велику допомогу в іспиті совісті, у цьому надзвичайно важливому замисленні над своїм життям, становить **Слово Боже**. Читайте Біблію, не бійтеся. На завершення сьогоднішньої зустрічі ми прочитаємо уривок зі Святого Письма, стараючись зрозуміти, що Бог через це слово говорить нам, кожному з нас особисто.

- **Середовище віри**

І ще про одне хочемо сказати дуже чітко. **Аби жити згідно** з тим, про що ви скажете у **шлюбній присязі**, тобто жити по-людськи і щасливо, ви **потребуєте середовища віри**. Про що саме йдеться, що таке це середовище віри? Це група людей, спільнота, яка живе вірою, тобто живе так, як ви самі збираєтеся жити.

Колись, коли все суспільство жило більш-менш так, як це вписано у природу людини, мати своє середовище віри не було таким обов'язковим. Нині суспільство, у якому ми живемо, щоразу більше відривається від коренів, з яких виросла його сила. Люди відкидають Бога, і все їм видається дозволеним. Як це висловив Достоєвський, **«якщо Бога немає, то можна все»**.

У житті багатьох людей Бог не грає особливої ролі, вони втратили контакт із Христом Воскреслим і підпадають під вплив інших потужних середовищ, які виступають проти Бога, проти законів природи.

Дуже цікаво, що ці впливові групи, з одного боку, проголошують велику потребу вшановувати закони природи, навіть права тварин, а з іншого боку – повністю заперечують, що **людина також має свою природу, яку обов'язково потрібно вшановувати**. Ця боротьба зла проти добра, за якою завжди стоїть диявол, існувала відвіку. Диявол уже програв, але він ще хоче коїти зло, бо ненавидить людину. Він робить це дуже хитро і розумно, ми ще про це детальніше поговоримо на наступній катехизі. Тепер же хочемо сказати тільки одне: ми **повинні бути реалістами** – і ми, і ви.

Ми розуміємо, що зараз **проголошуємо вам те, що зовсім не є популярним, модним у нинішньому світі**. Ми знаємо, що більшість людей думає інакше. Ми **переконані, що говоримо вам правду**, і що той спосіб життя, який ми вам пропонуємо, **приносить людям щастя**.

Ми також знаємо, що **людина слабка**, піддається впливам оточення, хоче бути такою, як усі довкола. **Як захищатися від впливів** цього світу, який блукає у мороці? **Треба мати «свій світ»**: середовище життя і віри. Потрібно **жити у світі**, який Бог нам дав, приймати цей сотворений світ, але **мати також і свій власний світ**: спільноту людей, які мислять згідно (подібно до перших учнів, які мали «одне серце й одну душу»), переживають подібні проблеми і можуть підказати правильні шляхи їх розв'язання.

Дуже цікаво вивчати історію. Коли подивитися на історію християн, тобто Церкви Христової, то побачимо, що **Святий Дух керує історією**. Це видно також і через той

факт, що **в кожному епоху** Святий Дух створював такі форми суспільного життя, організації, спільноти, форми побожності, які ставали **конкретною допомогою** для людей тих часів. В наші часи, коли ми переживаємо кризу цілої європейської цивілізації, Святий Дух також діє. Він **створює**, через різних людей, ті засоби **допомоги, які відповідають нинішнім поколінням**. В наші часи Святий Дух також покликав до існування чимало спільнот і рухів, які гуртують віруючих людей і допомагають їм жити тим, що вони отримали у Святому Хрещенні.

Аби краще пояснити потребу середовища віри, послужимося прикладом **зерна**. Всі знають, що зернинка – **маленька**, але вона несе **в собі** величезну **міць**. Якщо лиш виникнуть **відповідні умови**, то з маленького зернятка виросте, наприклад, велике дерево з прекрасними плодами, як яблуня чи груша.

Ось так **подібно діється й зі святим Хрещенням**. Під час Хрещення ми отримуємо щось неймовірне і таке маленьке, як **зернинка**, але з її могутньою силою життя: **ми отримуємо спосіб інакшого життя**, нормального, уповні людського, визволення зі страху, здатність любити. Це можливе тому, що ми отримуємо реальний зв'язок із Всемогутнім Богом – Творцем всесвіту і нашим Отцем.

Ця благодать Хрещення перебуває в нас, **немов зерно**. Вона так само, як зерно, а в духовному сенсі, то й набагато більше, несе в собі величезний потенціал. Це така «прийнята всередину атомна електростанція».

Але таїнства ніколи **не діють магічно**. Щоб благодать Божя діяла в людині, потрібна **воля** цієї людини та відповідні **умови**. Ці умови у певному розумінні подібні до того, що потрібно кожній зернинці: **вода, світло** і тепло сонця, **земля**. Якщо одного з цих елементів забракне, зерно не зможе вирости. **Вода – це молитва**, таїнства, літургія; **сонце – Слово Боже**, а **земля – спільнота** віруючих, Церква.

Любі, вам, **щоб жити, обов'язково потрібне середовище віри**, тобто людська спільнота, в якій **наявні ці три умови**: люди разом моляться, слухають Слово Боже, як слово про своє життя і для свого життя, і вчаються любити одне одного, підтримують одне одного взаємно. Ви потребуєте спільноти віри, спільноти віруючих. Таких спільнот не бракує. У нашій парафії, наприклад, (...*назвати*). В інших парафіях є Неокатехуменальна Дорога, Домашня Церква Руху Світло-Життя, Назаретанські Родини, Віднова у Святому Дусі, терціарії – миряни різних орденів, рухи Focolari, Comunione et Liberazione та багато інших.

А якщо такої спільноти немає у вашій парафії, то що робити? – **Якнайкраще, як лише умієте, жити у своїй парафіяльній спільноті**. Ви можете виїхати на якісь зустрічі для подружжів і родин, що організовуються в Церкві. Можливостей існує чимало.

Запам'ятайте ці слова: Бог вас любить, Церква вас любить. У Церкві є різні форми допомоги для вас, щоб ви не були самотні, щоб розвивалися, раділи своїй вірі. Церква і сам Бог завжди на вас чекатимуть. Коли з'являться проблеми, коли здаватиметься, що ситуація безвихідна, то **знайте, що вихід завжди є**: з Христом Воскреслим завжди існує вихід.

Ось така історія. Одного разу до столяра, змученого спекою і життям, двоє священників принесли образ «Повернення блудного сина». Столяр був вірменин, справа діялася в Туркменістані. Просили його, аби зробив для образу раму. Столяр подивився на образ і замислився. За хвилину сказав: «Бувають у житті людини такі миті, коли здається, що ситуація безнадійна, почуваєшся так, ніби тебе замкнули у кімнаті, де вікна і двері забиті, виходу немає. А коли сядеш і спокійно подумаєш, і добре розглянешся – то бачиш вихід: на тебе чекає милосердний Отець, дорога до Батька».

Пам'ятайте: вихід існує завжди.

Ми усвідомлюємо, що багато з почутого вам **важко зрозуміти і прийняти**. Ми ж це все говоримо не для того, щоб вас обтяжити і змусити до чогось. Попри те, що багато разів пролунало «ви повинні»...

Неодноразово ми говорили: «**Якщо** ви хочете бути щасливими, ви **повинні...**» Бог любить вас, і Він завжди буде готовий вас прощати і **розпочинати все заново**. **Такий уже наш Бог**, цей Єдиний Бог, єдиний, який існує. Ми прагнули переказати вам **правду**. Переказати її як **напрямок**, у якому варто йти, переказати як **обітницю**. Подивіться, **яке гарне життя** християнське, яке гарне може бути життя сімейне і подружнє.

Одного разу, на зустрічі з групою подружжів, священник почав говорити, яке ж важке і складне подружнє життя, який же це великий хрест. Одне подружжя перервало його словами: «Будь ласка, отче, чому ви завжди говорите, що подружнє життя – це тягар і труд? **Наше життя прекрасне, ми щасливі**; так, проблеми є, але з Христом наше життя гарне, а любов – можлива». Вони мали рацію: ми інколи забагато говоримо про цей труд спільного життя, про цей тягар, так ніби подружжя – це покарання.

Отож, аби завершити сьогоднішню зустріч добрим і відповідним словом: подружжя з Христом, із любов'ю, є і важке, і **легке**, і гірке, і **солодке**, а без Христа воно **тільки важке і тільки гірке**.

Як сказав наш Господь і Спаситель: «Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені, і Я облегшу вас! Візьміть Моє ярмо на себе і навчіться від Мене, бо Я лагідний і покірний серцем, – і знайдете спокій душам вашим. Адже Моє ярмо любе, і Мій тягар легкий» (Мт 11, 28-30).

І, як уже було сказано, зараз прочитаємо Слово Боже. *(Можна взяти Євангеліє дня або відкрити Євангеліє, попросивши молитвою про світло від Бога для тих, які його зараз слухають. Після читання слова Божого добре буде сказати кілька слів коментаря, актуалізації цього слова щодо життя слухачів).*

Просимо вас – **перекажіть запрошення своїм батькам на наступну зустріч за два тижні**. Скажіть їм, що ми дуже гаряче просимо їх прийти.

ПОВТОРЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ЗАПИТАНЬ:

Як належить розуміти вислів: «Благодать Божя необхідна для спасіння»?

Чим є свята сповідь?

Чому християни не можуть жити без Євхаристії, зокрема, по неділях і святах?

Як молитися?

Як саме Бог може допомогти подружжю добре переживати інтимну близькість і долати проблеми, пов'язані з нею?

Для кого і навіщо Господь Бог створив неділю?

Навіщо потрібні гроші і що треба робити, аби вони допомагали нам бути щасливими?

Чому ми так сильно потребуємо «середовища віри»?

У чому нам має допомогти іспит совісті і як його робити?

Що означають слова «вихід є завжди»?

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Господи, наш Боже, Ти об'являєш справжнє життя, усуваєш гріх, зміцнюєш віру, оживляєш надію і розпалюєш любов. В Ім'я Твого Возлюбленого Сина, нашого Господа, Ісуса Христа, і в силі Святого Духа просимо Тебе: віддали від цих Твоїх слуг невіру і сумніви, жадобу до грошей і оманливість відчуттів, ворожість і незгоду, а також усяку неправдивість. Оскільки Ти покликав їх, щоб святі і безгрішні стали вони перед Твоїм обличчям, віднови в них духа віри і побожності, терпеливості і надії, витримки і чистоти, любові та миру. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

Додаток 1

**Ангеле Божий,
Хранителю мій,
Богом даний мені!
Щиро благаю Тебе:
просвіти мене сьогодні,
вбережи від усякого зла,
заохочуй до добрих учинків
і веди спасенною дорогою.
Амінь.**

Ангеле, милий Богові, мій небесний
Опікуне, стоїш при мені від перших
хвилин мого життя, навчаєш мене, охо-
роняєш, провадиш за руку над безод-
нею, заслоняєш від ворога. Перепро-
шую, що так часто про тебе забував, лег-
коважив Твоїми натхненнями і відпла-
чував Тобі невдячністю за Твою постійну
турботу про мене. Учини, мій надійний
брате і провіднику, щоб віднині я нічим
не порушував нашої приязні. Не забувай
мене і повчай, підводь у падіннях, поті-
шай у стражданнях, рятуй у небезпеках,
вказуй дорогу до неба. Амінь.

12

СВІТ, В ЯКОМУ МИ ЖИВЕМО

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Показати нареченим стан суспільства, в якому вони живуть, пояснити **процеси, що відбуваються у світі**, та **звернути увагу на небезпеки**, що загрожують їхньому сімейному і подружньому життю.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Конкретні приклади нищення сім'ї, висловлювання феміністок та ідеологів гендеру. Святе Письмо для вручення на завершення зустрічі.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Одна з великих **проблем**, з якими стикаються наші сім'ї, – це **середовище, в якому ми живемо** щодня: середовище, яке щоразу більше живе згідно з поглядами, **суперечними Євангелію і природному закону**. Наші вірні можуть мати відчуття, ніби те, що ми їм проповідуємо, належить до минулого і вже давно неактуальне. Не один із них має переконання, ніби все, що нове і що проголошується в сучасному світі, – це добре і краще від того, що було. Окрім того, ми зараз стали свідками посилених нападів на сім'ю.

Тому видається чимось дуже важливим **показати процеси**, що відбуваються у світі, а також **загрозу небезпек**, які з цього випливають. На завершення зустрічі буде корисним **провести символічне вручення Біблії** кожному учасникові катехизи. Саме у Біблії, читаній у спільноті Церкви, вони знайдуть віковічну мудрість, зустрінуться з живим Богом, який говорить із людиною, пояснює їй те, що вона переживає, та вказує їй шлях істини і щастя. Замість вручення можна уділити благословення Святим Письмом. Наведений нижче матеріал – досить широкий; із нього **слід вибрати** те, що ведучий визнає за найбільш корисне, відповідно до складу групи катехізованих. Також можна влаштувати окрему Літургію Слова із врученням Святого Письма. Під час цієї Літургії можна використати ту частину матеріалу катехизи, яка залишилася.

ПОВТОРЕННЯ І ВСТУП:

Любі наречені, **подружжя – це справа дуже добра**, життя сімейне – це дуже гарно і добре. Вони становлять образ любові Бога до людини, показують ту фундаментальну істину, що людина створена для любові, для єдності з іншою людиною. Тому справжнє християнське подружжя, яке живе Божою благодаттю, – це не тільки добра справа, а й дуже красиве явище. **Ви це відчуваєте серцем.**

Під час наших зустрічей ми старалися вам це переказати: передати вам красу і доброту подружнього та сімейного життя. Ми старалися представити вам це достатньо **реалістично**, у правді, не заплющуючи очі на **зло і труднощі**, як і не відвертаючись від **допомоги, яку надає Бог**. Бо завжди існує вихід зі зла, яке нас оточує.

Сьогодні ми хочемо поговорити про світ, в якому живемо. Цей світ проголошує погляди, щоразу більш відмінні від тих, які ми вам виклали. **Хто ж має рацію?**

Це важливе запитання. **Якщо ми не говоримо вам правду**, а рація залишається за сучасним світом, то, може, **краще не брати шлюб у Церкві**, перед Богом, згідно з вірою і природою? Може, краще жити без Бога, відповідно до власного проекту і базуючись на власних силах?

Натомість **ми переконані у слушності** того, що проголошуємо, і впевнені, що вчення Церкви – найкорисніше для життя людини. Ми віримо, що Бог любить людину, що Творець послав людям Спасителя, Ісуса Христа. **Саме зв'язок із Христом** через віру і таїнства **спасає людину** і робить для неї можливим життя по-справжньому людське і щасливе.

Проте ми **розуміємо тих, хто має сумніви**; розуміємо, що також і ви можете мати сумніви, якщо не зараз, то в майбутньому. Сьогоднішня катехиза має вам допомогти. Може, вона не буде легкою, але вона важлива. Ми хочемо **представити вам певні процеси**, що відбуваються **у світі, і небезпеки**, які будуть загрожувати вашому подружньому життю. Катехиза складається з двох частин. Перша стосується **описання проблем сучасного світу** і показання, **звідкіля вони взялися**; друга стосується **конкретних загроз**. А на завершення ще буде **несподіванка**.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

I. СВІТ, В ЯКОМУ МИ ЖИВЕМО

Опис становища сучасної людини ми хочемо збудувати на історії однієї зустрічі Ісуса з людьми. Якось до Ісуса та Його апостолів прийшов великий натовп людей. І Господь, і учні були дуже втомлені, але коли Христос подивився на людей – Він побачив, що **вони подібні до овець, які не мають пастиря**, і пожалів їх, і став їх навчати.

За деякий час до Ісуса підійшли учні і сказали, щоб Він відіслав цей натовп до навколишніх сіл, аби вони там знайшли собі їжу. Тоді Ісус сказав до учнів дивовижні слова: **«Ви дайте їм їсти»**. Апостоли собі думали: ну добре, наш Господь говорить красиві слова, вони нам дуже подобаються, **але те, чого люди потребують насправді, вони мають роздобути собі самі**. Христос тим часом словами «ви дайте їм їсти» хотів показати апостолам наступне: те, що Він приносить людям і чого свідками вони самі мають бути, може нагодувати **людину вповні, що Він є Пастирем людини в усіх її вимірах** і що саме Він є **поживою, необхідною для життя**, а не тільки такою, яка задовольняє релігійні потреби.

Чи не живуть **сучасні люди** нерідко так, як хтось, хто **не має пастиря**? Людину сьогодні оточує **безліч «спеціалістів»** у різних галузях, які пропонують їй дуже багато різних речей та ідей, а при цьому ця сучасна людина дуже часто є **самотньою і не знає, як**

жити. Їй бракує мудрості. Вона постійно шукає тієї поживи, яка необхідна для справжнього життя.

Що ж сталося, **чому** ця сучасна людина така **розгублена і самотня**? Скільки ж то разів люди дивуються і кажуть: «**Як може бути можливим у XXI столітті така поведінка, такі вчинки..?**» Та **можливі!**

Постійно нові злочини, стільки людей, виключених із цивілізаційного розвитку, ідолопоклонство грошам, щоразу сильніша соціальна нерівність, багаті дедалі багатіють, а бідні дедалі біднішають, торгівля людськими органами, наркобізнес, торгівля жінками, дітьми, педофілія, убивство старих і невиліковно хворих, мільйони сиріт, мільйони і мільйони абортів, мільйони голодуючих, війни, збільшення числа збройних конфліктів з року в рік, нещастя розлучень, нещастя самогубств, нещастя алкоголізму, зростання депресії, розпуста, а ще ідеології, які виправдовують убивство невинних, вимирання народів, хвороби цивілізацій... і багато чого іншого. (Для описання сучасної людини як «людини без пастиря» можна використати уривки з Апостольського повчання «*Evangelii gaudium*», pp. 52-67, або використати інші приклади.)

Водночас щоразу сильнішає **розвиток науки і техніки**. Щоразу **більше фахівців**, людей освічених... і щоразу **більше людей самотніх**, замкнених у собі й налаштованих до світу егоїстично, з частими думками про самогубство.

Папа Бенедикт XVI, якого вважають одним із найбільших мислителів сучасності, писав, що ми – **свідки постання культури**, першої такої за всю історію людства, яка не має **жодних відносин до Бога**, до релігії, до трансценденції (до надприродного). Ця культура поволі доходить і до наших земель і починає панувати також і тут. Життя безбожне, тобто **життя без огляду на природний закон**, – чи має воно майбуття?

Як це можливо, щоб християнську віру, яка була фундаментом і натхненням для самого виникнення цієї чудової європейської культури, **тепер стали відкидати**?

Ця культура вплинула на цілий світ, завдяки ній став можливим прекрасний розвиток науки і техніки, архітектури, мистецтва, музики, постали університети, лікарні... Погляньте на карту світу. Європа на ній виглядає як невелика частина Азії. З географічного погляду це півострів Азії, однак він став центром світу! Тепер же його вплив поступово занепадає, європейські народи поволі вимирають, наш український – також.

Тому вже говориться про **цивілізацію смерті**, про людей, яких цікавить тільки задоволення й комфорт, людей, не здатних до самопожертви і жертвовності, людей без сили до життя. Також говориться про **диктатуру релятивізму**. Ця ідеологія каже, що все відносне, не існує нічого певного, сталого. Що є добром, а що є злом, визначає більшість, але **на практиці все вирішують ті, хто має гроші, вплив, владу, медіа**.

Звичайно, у Європі і в усій так званій західній цивілізації існує дуже багато добра, і не все ще знищено, але **завжди важливим є напрямок**, в якому прямує людство, сучасне суспільство. А нинішній напрямок, на жаль, це **спрямування до життя без Бога**.

Ми б хотіли звернути вашу увагу лише на кілька важливих моментів в історії нашої частини світу, на кількох людей, які дуже вплинули на те, що відбувається. Зробимо цей перегляд дуже коротко, торкнувшись лише деяких пунктів. Зрозуміло, що такий образ буде сильно спрощений. Ми використаємо роздуми і спостереження видатних мислителів, серед інших – Пап Бенедикта XVI, св. Йоана Павла II і Папи Франциска.

Протягом століть більшість людей мала **свідомість**, що вони **грішні і потребують Спасителя**. Вони жили з відчуттям, що кращий, більш справедливий світ залежить насамперед від того, наскільки вони живуть із Богом. Євангеліє становило для них натхнення до пізнання світу і його змінювання. Але від моменту, коли науковий розвиток почав приносити щоразу більше практичної користі, стали з'являтися такі люди, які казали, що **віра і Бог більше не потрібні** для того, щоб перемінювати світ, оскільки **з допомогою науки та її практичного застосування людство саме зуміє збудувати собі Рай** на землі.

Достатньо стрімкий, з історичного погляду – бо всього за пару століть, – розвиток науки і техніки призвів до виникнення фактично нової віри: **замість християнської віри з'явилася віра у прогрес**. Одним із її творців став філософ Френсіс Бекон (XVII ст.). Він проголошував, що «відкриття і винаходи, які зараз впроваджуються у життя, – це тільки початок, а завдяки співпраці науки і практики можна буде дійти до нових відкриттів, сформується новий світ, царство людини» (Spe Salvi 17).

У цьому будівництві Раю на землі творці нової філософії за вихідну точку брали **розум та свободу**. За їхнім розумінням, **людина народжується доброю**, і достатньо буде створити відповідні умови свободи, як усе стане прекрасним. (Spe Salvi 18).

Тут необхідно згадати про іншого філософа – Жана-Жака Руссо (XVIII ст.). Його варто визнати одним із тих фальшивих пророків, про яких говорить Святе Письмо. То він впровадив у мислення європейців переконання, що люди народжуються добрими. Він використовував ствердження, що **людина – це «добрий дикун»**. Руссо стверджував, що зло з'являється, коли людина починає щось вважати своїм. Буде добре, коли все буде спільне. Практичною реалізацією цього постулату мав стати комунізм.

Ми згадували про це в одній із перших катехиз і ще раз хочемо до неї повернутися, ставлячи питання про те, **де головне джерело зла у світі**. Чи людина страждає насамперед через те, що приходить до неї зовні, а чи зло, яке викликає її страждання, впливає насамперед із її серця?

Іншими словами, **чи людина за природою своєю народжується доброю**, як стверджував Руссо, і достатньо змінити світ на кращий, запровадити розумніші закони, застосувати наукові відкриття – і все буде прекрасно, а страждання, війни, **егоїзм** просто зникнуть?

Або ж чи **людина народжується з серйозною внутрішньою проблемою**, яку ми у Церкві називаємо гріхом, а зло впливає насамперед із її власного нутра? Щоби змінити світ на кращий, треба змінити людське серце, а для цього замало самого тільки людського розуму в сенсі науково-технічних досягнень. Проблема людини і людства така серйозна, що **потребує Спасителя!**

Зверніть увагу, що всі ідеології, також і такі страшні, як фашизм і комунізм, базуються на тому помилковому переконанні, що **людина то не грішник**, що людина народжується хорошою, а суспільство її псує. Отож, згідно з ними, потрібно збудувати нове суспільство, базоване на цих ідеологіях. Кожна **ідеологія є утопією, тобто обіцяє речі, які реалізувати неможливо**, бо вони впливають із фальшивих припущень.

Погляньмо, отже, коротко, як реалізувалася надія на створення земного Раю.

Першим етапом у його здійсненні мала стати Французька революція (кінець XVIII ст.) Вона збудувала свою програму на красивих гаслах свободи, рівності і братерства, взятих із Євангелія. Однак революція надала цим словам нового значення,

а насамперед – **відкинула віру в Бога, ставлячи на її місце віру в розум і прогрес**. Завершилася ця революція страхітливим терором і смертю тисяч невинних людей. Так виглядають свобода, рівність і братерство, коли вони без Бога.

Треба було **виправдати жертви** (терор і страти) Французької революції, складені **в ім'я прогресу**. Тоді з'явився черговий великий філософ, якого, також можна назвати фальшивим пророком. Ним став Гегель. Він виправдав убивство людей в ім'я прогресу, вводячи принцип діалектичного розвитку і наявність абсолютного духа, який керує історією.

Тут немає змоги в це заглиблюватися. Ми тільки хочемо звернути увагу саме на цей момент: на цього «**абсолютного духа**», який, згідно з баченням Гегеля, **керує розвитком людства** аж до досягнення ним повноти щастя в комунізмі. Цей дух втілюється в різних діячів, зокрема у вождів і диктаторів, які підштовхують розвиток світу вперед. Гегель використовував, як приклад втілення абсолютного духа, особистість Наполеона.

Що найбільш небезпечно в усій цій теорії, то це **виправдання зла в ім'я прогресу**. Зла як такого, за думкою Гегеля, не існує, воно тільки частина процесу, етап розвитку. Влучно цю ідею висловив Гете у «Фаусті», де Мефістофель – злий дух – каже про себе: «Я – частина тієї сили, що завжди хоче зла і завжди творить благо». **В ім'я прекрасних ідей можна чинити зло!** В усій повноті цю ідею дещо пізніше застосують марксисты, запроваджуючи комунізм (у Росії, Україні, Китаї, Північній Кореї, Камбоджі, Лаосі, В'єтнамі...)

Перш ніж ми згадаємо революцію Маркса, ще коротке слово про іншого дуже відомого мислителя, німця за походженням, Іммануїла Канта (XIX ст.) Частину того, що він ввів у людське мислення, становить фальшива і дуже сильно перекручена віра в Бога. А саме, багатьом здавалося, що Кант довів, ніби **не є можливим втручання Бога в історію**, у життя людини. Іншими словами, що чудес немає, що вони неможливі, Христос ніколи не міг бути Богом, людина не може мати контакту з Абсолютом, із Богом. Відповідно, ми, християни, не в реального Бога віруємо, а тільки створюємо собі гарні ідеї про Бога і християнське життя.

Якою ж є правда? Світ, в якому ми живемо, чимала частина нинішніх так званих авторитетів іде за Кантом. А як щодо нас? От і ви мусите зробити свій вибір. Ніколи не вважайте, ніби питання «високої філософії» не мають стосунку до ваших конкретних «маленьких» життів. Те, як складаються конкретні маленькі життя, залежить від великих філософських ідей, просто їх треба вміти розпізнавати, щоби вчасно зробити правильний вибір і не помилитися.

Хіба це відкинення світла віри зробило так, що **людина стала щасливою**, насправді вільною, любить іншого, живе у мирі та згоді, а подружжя і сім'ї – у любові, порозумінні та єдності? Хіба радше справи не такі, що людина, яка відкинула світло віри і будувала все за власним розумом, **живе у щоразу сильнішій темряві**? Не знає, звідки вона взялася, куди прямує, як має жити... Інколи може здаватися, що людство подібне до поїзда із пасажирами, які весело сміються, а поїзд розігнався у напрямку прірви.

Не бійтеся думати, робити висновки. І повернімося до нашого розгляду розвитку віри в прогрес, цього переконання, ніби все нове – краще, а люди спроможні збудувати кращий світ, отой Рай на землі.

Ціле XIX століття, просякнуте вірою у прогрес, водночас було великим викликом для adeptів нової релігії прогресу і розуму. Бо ж виявилось, що, попри розвиток науки і щоразу більше застосування її у прикладних ділянках життя, світ насправді **зовсім не ставав кращим**. Навіть навпаки, з'явилася величезна кількість людей, виключених із благ, яких використовували, гнобили. То були робітники, пролетаріат. І тоді на арену виходять Маркс і **Енгельс**. Вони починають проголошувати, що **зможуть** із допомогою не тільки розуму й науки, але **також і з науковим розумінням політики** привести до «правильної» революції і **створити очікуване «царство людини», рай на землі, комунізм**. За реалізацію цієї програми взялися Ленін і його товариші.

Ми знаємо, чим це закінчилося, скільки страждань принесло і яким великим розчаруванням стало. Великий німецький мислитель Теодор Адорно підсумував роздуми над вірою в прогрес такими словами: **«Прогрес, якщо до нього придивитися зблизька, є розвитком від праці до мегабомби»** (Spe Salvi 22). Дві страшні світові війни, а потім – тоталітарні комуністичні системи стали доказом цього.

Але чи **віра у прогрес**, який принесе людині істинне щастя і свободу, повністю **зникла**? Якщо придивитися ближче до того, що діється у світі, то помітимо: існує багато глашатаїв різноманітних утопічних ідеологій. Надалі залишаються **люди, які відкидають Бога**, спираються тільки на власний розум, **хочуть керувати світом із допомогою ідеологій**.

Ми також бачимо, що часто **людина, яка страждає**, зазнає несправедливості, має проблеми, – схильна приймати ці **ідеології** за свої, бо вони **обіцяють** легке, просте, сучасне і модне **визволення**.

Перш ніж ми з вами трохи поговоримо про сучасні ідеології, які проникають у наші голови та серця з телевізора, Інтернету, фільмів та іншого – хочемо розповісти історію одного англійського журналіста. Вона дуже повчальна і допоможе **дистанціюватися від усього того, що говорять сучасні авторитети прогресу**.

1932 року побачила світ збірка текстів понад **сотні видатних інтелектуалів Заходу**, які відвідали Радянський Союз, а потім описували свої враження від подорожі. Серед авторів були такі видатні письменники, як Нобелівські лауреати Анатоль Франс, Ромен Роллан, Томас Манн, Джордж Бернард Шоу, Ептон Сінклер, а також Анрі Барбюс, Генріх Манн, Герхард Гауптман, Джон Дос Пассос, Джордж Уеллс, Теодор Драйзер, Егон Кіш та Андре Моруа. Всі вони **описували державу Сталіна як майже Рай земний** – як єдине місце на світі, де втілено справжню соціальну справедливість.

Того самого року до Москви приїхав разом із вагітною дружиною молодий англійський журналіст Малкольм Магґерідж. Він був дуже щасливий, оскільки виріс у домі, де «соціалізм» був найсвятішим словом. Він вірив у те, що говорили великі авторитети «нового, кращого світу». Однак він швидко помітив, що дійсність геть інакша. На противагу іншим, він **мав відвагу мислити** і бачити правду.

Тоді почали кружляти чутки про штучно створений голод. Волтер Дюранті, кореспондент «Нью-Йорк Таймс», переконував американських читачів, що в Україні катастрофа, але просто через врожай. Французька журналістка Женев'єв Табуа проголосила голод в Україні вигадкою антирадянської пропаганди. Колишній прем'єр-міністр Франції Едуар Ерріо, повернувшись із Радянського Союзу, заявив: «Я проїхав через усю Україну. І що? Запевняю вас, я бачив цей сад у повному розквіті». Малкольм вирішив

особисто перевірити, як виглядає правда. Переодягнувшись радянським робітником, без дозволу властей він подався на Україну. Те, що він тоді відкрив, **вжахнуло його**, а побачив він заледве шматочок загальної трагедії.

Він надсилав кореспонденцію до Англії, але **йому не вірили** і не друкували його інформацій. Коли він повернувся і розповів про те, що бачив, показуючи водночас обман інтелектуалів і сповідників віри у прогрес, його **стали вважати психічно хворим**. Бо те, що він говорив, у сприйняття не вкладалося.

Знадобилося ще кілька десятиріч, аби правда таки дісталася до свідомості людей на Заході. Сам Маґґерідж дочекався падіння комунізму – він помер 1990 року. За вісім років до смерті, під впливом особистості Матері Терези з Калькутти, він разом із дружиною став вірним Католицької Церкви. До віри його **привела прага правди**, а саме правді він був вірний протягом усього життя. 2008 року президент Ющенко посмертно відзначив Малкольма Маґґеріджа орденом «За заслуги», за його діяльність заради розкриття правди про Голодомор. Окрім нього, із сотень журналістів ще тільки один дістав таку нагороду. Всі інші брехали. (За: Гжегож Гурни, «Люди з долини смерті», с. 43-52.)

Цю історію ми вам розповіли, щоб допомогти вам **бути критичними та обережними** у сприйнятті того, що говорять через медіа сучасні **співці прогресу й переконання, що все нове – краще**. Щоб ви були мудрими, не піддавалися моді й пропаганді сучасного світу. Це непросто, але можливо. І ми прагнемо вам у цьому допомогти. Церква готова вам служити, якщо лише ви захочете.

Вочевидь, ніхто з нас особисто ані **Церква** загалом **не є противником розвитку, прогресу**. Зовсім навпаки: Євангеліє дає змогу розвиватися. Але важливо усвідомлювати, що **не все нове**, зване прогресивним, насправді прогресивне і насправді **добре**. Нерідко воно погане за суттю. Порівняно з крем'яним ножем гільйотина була плодом прогресу, але ні її призначення, ні результат її використання не були добрими. Це найпростіший приклад.

Очевидна справа, що не так наукові відкриття загрожують людині, як їх неналежне використання. Те, що **погане, – це погляди щодо людини, суспільства, сім'ї, любові, страждання...** Послухайте гарні й мудрі слова Папи Франциска: «У результаті, людство відмовилося від пошуку великого світла, самої Істини, для того, щоб задовольнятися меншими світлами, які можуть освітити коротку мить, однак неспроможні вказати шлях. За відсутності світла усе стає незрозумілим; неможливо відрізнити добро від зла, чи шлях до нашого пункту призначення від інших шляхів, які ведуть нас у нескінченні кола, що нікуди не приводять» (енцикліка «Світло віри», п. 3).

Ви також вибираєте: **вже зараз вибираєте** і надалі будете вибирати, вирішувати у конкретних ситуаціях, як жити, за якими принципами, слухати Бога чи слухати того, що модне і популярне в суспільстві. Необхідно буде вибирати, і не бійтеся мислити, **не бійтеся довіритися Богу та голосові свого сумління**. Ми хочемо вам допомогти і для цього проводимо сьогоднішню катехизу.

II. ЗАГРОЗИ ДЛЯ СІМ'Ї

А. Ідеологія гендеру

Першою загрозою, про яку ми хочемо сказати, є **так звана гендерна ідеологія**, або ідеологія гендеру. Можливо, дехто з вас про це вже чув. Вона нині широко пропагується по всьому світі. Сам цей факт вельми цікавий, оскільки вимагає поставити запитання: як це можливо, що ідеологія такого ґатунку знаходить прийняття і підтримку у стількох середовищах і так швидко? **Хто за цим стоїть?**

Перш ніж перейти до обговорення цієї теми, хочемо звернути вашу увагу, що, подібно як кожна ідеологія, гендер подається **«у красивій обгортці»**. Ті, хто її проголошують, використовують прагнення людини, говорять про добро, розвиток і справедливість. Так як комунізм обіцяв справедливість або й прямо-таки Рай на землі, як німецький фашизм обіцяв постання з руїн і розвиток Великої Німеччини, так і ідеологія гендеру обіцяє повне визволення людини й запевняє, що прагне тільки добра та поваги до кожної людини.

Аби представити вам ґендерну ідеологію, використаємо уривок із листа, який 2013 року написали єпископи, звертаючись до сімей та всіх віруючих. Цей лист, власне, порушував тематику гендеру. Ми його потроху прокоментуємо і пояснимо.

«Зі Святого Письма знаємо, що Бог створив людину як чоловіка і жінку, створив їх для взаємної любові. **Існування двох**, взаємодоповнюючих **статей**, свідчить, що **ми** покликані **до любові**. Найглибше прагнення людського серця – любити і бути коханим. У любові людина віднаходить щастя і повноту. Тому чоловік поєднується з жінкою, вони закладають родину, дають нове життя, стаючи батьками, а пізніше – дідусями й бабусями. Так **було від початку існування людства**, оскільки такою є людська природа.

Однак гендерна ідеологія пропагує дещо інше. Згідно з нею, наша **стать це не біологічний факт**, а тільки суспільний і культурний, а це означає, що **кожен може обрати собі ту стать, яку захоче**. Причому, як проголошують ідеологи цієї течії, статей не дві, а набагато більше. Кільканадцять років тому вони твердили, що є 5 статей: окрім чоловічої й жіночої, також є гомосексуальна, бісексуальна і транссексуальна. Сьогодні ж твердять, що **статей може бути нескінченна кількість**, оскільки є нескінченна кількість сексуального вираження. Цього можна досягти зокрема за допомогою пластичних операцій, генетичних маніпулювань та гормональних втручань.

Уже є країни, де офіційно **заборонене вживання звичайних слів «батько» і «мати»**, а замість них впроваджено поняття «батько А» і «батько Б». З'являються навіть садочки, в яких маленьких діток змушують обрати собі стать, до якої вони хотіли б належати. Молодь у школах навчають, що порушення у сексуальній сфері, такі як гомосексуалізм чи транссексуалізм, – нормальне явище. Цей процес охоплює дедалі більше держав світу, а його впливи поволи приходять і в Україну. Нелегко відразу розпізнати вплив гендерної ідеології, адже її ідеї часто запроваджуються під високими гаслами на зразок «сексуальна освіта», «боротьба з дискримінацією жінок», «захист прав дітей», «пропагування толерантності», «боротьба з насильством у родині», «профілактика СНІДу». Виявляється, що багато держав, підписуючи різні міжнародні угоди,

зобов'язуються цим до впровадження у свою політику елементів гендерної ідеології. (Як приклад можна навести програми ООН або ЮНІСЕФ стосовно виховання дітей, де вже 4-річним дітям пропонують відкривати власну сексуальність).

Хочемо застерегти вас перед згубними наслідками цієї теорії, оскільки вона **суперечить Богу, природному закону і здоровому глузду, не має жодних наукових підстав, а є лише чистою ідеологією**. Для неї характерне **утопічне** мислення. Вона будує утопію, тобто вигаданий світ, нереальний і приречений на загибель.

Гендерна ідеологія прагне змінити Божий порядок і природне право. Цим вона кидає виклик самому Богу. Звинувачує Його в тому, що Йому не вдалася справа творення, що Бог помилився, створюючи чоловіка і жінку. Подумаймо лише, яким зарозумілим є той, хто вважає, що знає ліпше від Бога, як треба було творити світ, і хто пробує зараз «покрещувати» Його справу! Історія людства залишила чимало прикладів того, **чим закінчилися великі проекти «виправлення Господніх творінь»** і насильства над законами природи. Такі випадки відомі хоча б і в ХХ ст. Вони обіцяють людям рай на землі, але готують їм пекло.

Варто задуматись, однак, що криється за гендерною ідеологією. Якщо Бог створив нас чоловіками і жінками, щоб ми могли любити і бути щасливими, то замах на цей Божий задум є також **замахом на людську любов і людське щастя**. Адже любов реалізується у даванні себе іншому, в безкорисливості і готовності до жертв. Гендерна ідеологія, натомість, вкрай егоїстична, скерована на те, щоб брати, а не давати. **Найвищою цінністю стає людське «я»**, яке заступає самого Бога. «Я» вирішує, яку стать собі обрати. Це «я» підпорядковує інших, для свого ж власного задоволення. Трактує людей як предмети, що мають служити заспокоєнню прагнень цього «я». За цією теорією, у якій навіть стать змінна і немає жодних сталих точок опори, – **усе мінливе**: закони, норми, заповіді. Немає добра і зла, врешті – немає Бога. **Людина себе саму вважає богом**.

Знищення сім'ї гендерною ідеологією – це також **порушення фундаментів самого суспільства**. Егоїсти, які дбають про заспокоєння свого власного «я», ніколи не створюють свідомої спільноти, що поділяє спільні цінності. Країни, де розпочалося впровадження суспільної політики у гендерному дусі, уже мають **болючі наслідки**: численні приклади людських страждань, депресій, самотності і самогубств у багатьох середовищах, зокрема серед молоді.

Не вдасться безкарно виступати проти законів природи, оскільки це завжди загрожує помстою самій же людині.

Слід зазначити, що врешті-решт **за цією теорією стоїть диявол**, який ненавидить людину і здатний на все, щоб її знищити. Чинить це завжди дуже хитро і підступно, адже він надзвичайно розумний. У цьому випадку, щоб нас спокусити й ошукати, він **використовує наші прагнення справедливості і свободи**, спотворюючи їхнє розуміння. Цей батько брехні говорить, що справедливість настане за абсолютної рівності, і людина стане вільною, коли замість Бога все вирішуватиме сама. Злий дух хитро нашіптує: це несправедливо, що ти мусиш бути хлопцем чи дівчиною, ти маєш право сам обрати, ким хочеш бути і вибрати свою «стать-гендер»».

«Закликаємо вас захистити ваших дітей та онуків. Чинімо опір проектам ідеологів, які ставлять себе на місце Бога й намагаються нав'язати нам новий світогляд у дусі «гендер». **Це незгідне з вірою і розумом, і суперечить Об'явленню й науці»**.

«Дорогі батьки, не забувайте, що передусім **ви відповідальні перед Богом і суспільством за виховання своїх дітей**, довірених вам Господом. Тому **маєте право та обов'язок** знати, чого навчають ваших дітей у садочках та у школах, який взірець чоловіка і жінки їм передають, у яких цінностях переконують. Не бійтеся показувати своїм дітям Божу правду про людину, її покликання, та стояти на сторожі цієї правди, щоб її передавали їм також інші.

Пам'ятайте, що **найкращим захистом сім'ї** є передусім **свідчення про неї власним життям**, приклад того, що, всупереч різноманітним перешкодам, любов і подружня вірність – можливі! Тому запрошуйте до ваших родин Христа. Просіть Ісуса, щоб перебував у центрі ваших родинних відносин, щоб очищав їх від усього егоїстичного та корисливого. Він додасть вам сили і витривалості, обдарує вас здатністю любові і прощення, принесе щастя і повноту. Не бійтеся! Відкрийте двері для Христа! Відкрийте Йому ваші домівки і сім'ї».

Чи ці слова сьогодні актуальні для вас? Так, це слова, звернені саме до вас, і вони надзвичайно актуальні.

Тут ми можемо повернутися до запитання: **хто стоїть за такою агресивною пропагандою ідеології гендеру?** Схоже, у світі існують могутні середовища, які прагнуть керувати ним, маніпулюючи людьми. Людина без сім'ї, без Бога, тобто «без коренів», яка не знає, хто вона така, – дуже легко підпадає під маніпуляції. Тому є ті, хто прагне знищити сім'ю, віру в Бога, переконання, що існують природні закони, які мусять визнати всі живі. Вони самі хочуть вирішувати, які закони для землі обов'язкові.

ДОДАТОК ДЛЯ ПОГЛИБЛЕННЯ ТЕМИ:

Аби поглибити розуміння фальшивих передумов гендерної ідеології, скажемо ще кілька слів щодо її **походження**.

Ми вже не раз казали, що в кожній ситуації дуже **важливо розуміти, ким є людина**, хто вона така. Тільки тоді, коли ми маємо згідне з природою розуміння того, хто ми є, – ми знаємо, як діяти, знаємо, що для нас насправді добре.

Маркс і його прихильники стверджували, що людина не має чогось такого, як «природа, **натура**», яку потрібно прийняти і згідно з нею жити. Маркс проголошував, що **людина стає собою завдяки тому, що вона робить**, тобто через працю. Вона сама себе творить, своєю працею себе формує. Тому він вважав найбільшою несправедливістю те, що капіталісти забирають плоди праці робітників. Отже, **щоб визволити людину**, тобто робітника, потрібно, за думкою Маркса, знищити капіталістів, треба довести до того, **щоб кожна людина була хазяїном свого труду**. Старші з нас пам'ятають, як за часів комунізму були тим самим народом, якому нібито належали міста і села... Хіба то було визволення людини?

З цього самого фальшивого розуміння людини зродився радикальний фемінізм, а тепер ось – гендеризм. Це розуміння базується на переконанні, що **людина не отримала своєї природи від Бога** чи від «Матінки-Природи», але що вона творить себе сама, власним вибором і рішеннями. Важлива тільки *praxis* (грецькою – «дія»).

Глашатаї радикального фемінізму стверджували, що чоловік **поневолює жінку**, оскільки вона **змушена сидіти вдома і не бути собою**, не може реалізуватися, працювати, тому що **мусить бути з дітьми**. А змушена вона сидіти при дітях, оскільки **сексуальний контакт пов'язаний із народженням дітей**. Отже, аби визволити жінку, треба **розірвати зв'язок між сексуальністю та плідністю**. Як це зробити? Через **контрацепцію і аборти**.

Хіба таким чином «визволена» жінка, яка відкидає буття матір'ю і дружиною, відкидає своє покликання, – буде щаслива? (Наприклад, візьмімо слова Карли Бруні, дружини колишнього президента Франції Саркозі. Вона була красивою моделлю, феміністкою. Однак коли народила дитину, то змінила свої погляди, побачила, що буття матір'ю і дружиною – це щось дуже добре і красиве, щось дуже природне і «екологічне» для жінки).

Гендер виходить також із тієї **брехні про людину**, яка стверджує, що Бога немає і ми самі себе творимо. Уже не виключно через працю, діяльність, але й через вибір своєї статевої автентичності, суті, через вибір «гендеру» (бо йдеться не про стать у звичному розумінні).

А **якщо немає Бога**, який нам щось дав, то **ми самі для себе стали богами**, які мають право і можливість бути тим, ким захочуть. Це звучить спокусливо, так само як спокуса диявола в Раю: «Будете як Бог». Тепер нам показують іншого поневолювача: мовляв, то Бог (або Природа), за логікою прихильників гендерної ідеології, поневолюють людину, і **треба визволитися**, треба стати на Його місце, **«творячи» себе самого** від самого початку, від фундаменту особистості, від визначення свого «гендеру».

Певно, ви знаєте слова святого Павла: «Немає чоловічого роду, ні жіночого, бо в Ісусі Христі ви всі – одно» (Гал 3, 28). Ці слова виражають істинне визволення з напруження й конфлікту, який виникає поміж різними статями. **Диявол** завжди викривляє, пародіює діло Боже, також і діло спасіння. Він **використовує** це цілком правильне і природне **прагнення** до справедливості, до визволення від проблем, пов'язаних з відмінністю чоловіка й жінки. Але робить він це по-диявольськи, знищуючи самоідентифікацію, відриваючи людину від Бога-Отця, полишаючи її у пеклі, в самотності, егоїзмі, порожнечі, війні з іншим – ну-бо, такі наслідки того, що людина відкидає буття чоловіком і жінкою.

Гендерна ідеологія становить собою **радикальну атаку на те, що в людині найважливіше**, що становить її сутність. **Це здатність любити**, це – істина, що **людина може реалізуватися тільки через спільноту з іншим**, через любов. **Цю істину про людину виражає її сотворіння чоловіком і жінкою**. Гендер намагається це знищити.

В. Ювенальна юстиція

Чергова дуже конкретна загроза, про яку ми хочемо з вами поговорити, це так звана ювенальна юстиція. Суть проблеми полягає в тому, що **державна узурпує владу над вашими дітьми, на яких не має права**. Тому що ваші діти – це **діти Божі й ваші**. Держава повинна вам **допомагати**. Тим часом, в ім'я турботи про дітей, які страждають, держава збирається вирішувати те, що діється у ваших сім'ях.

Зрозуміло, що в окремих ситуаціях суспільство має право, ба навіть обов'язок, втрутитися, а здійснюється це через відповідні державні інституції та механізми. Так має бути тоді, коли становище у сім'ї воістину трагічне. Однак держава **не має права відбирати дітей** у батьків тільки тому, що **батьки бідні** або що вони **сповідують погляди, які не подобаються державним чиновникам**. Держава, тобто якісь урядовці, не мають права бути «матір'ю» і «батьком», вони повинні мати тільки обов'язок допомагати батькам у вихованні дітей.

Сьогодні ми можемо бути свідками і першими жертвами нового закону та спеціального державного органу, що **примушує наших дітей стати неприятелями власних батьків**, учителів, лікарів і всіх дорослих, які їх насправді люблять. Цей **новий закон має назву «ювенальної юстиції»**.

Черговий раз (уперше це було за часів комунізму) у батьків **намагаються відібрати, вкрати їхніх дітей**. Для дорослої людини гнітюче і боляче бачити, як у тебе перед очима твою дитину виховують згідно з принципами, які суперечать здоровому глуздові, та всупереч твоїм переконанням. **Твою дитину розтлівають, деморалізують**, вона гине, **а ти не смієш цьому перешкодити**. До того ж, змушений постійно **боятися**, що твоя дитина десь проговориться і на тебе накладуть величезні штрафи, або тебе **позбавлять батьківських прав**, або посадять у в'язницю за «порушення прав дитини».

Наприклад, 2014 року мер Лондона запропонував відбирати дітей у тих батьків, які їх виховують згідно з Божими заповідями, оскільки такі діти «не вмітимуть жити в сучасному суспільстві».

Ювенальна юстиція означає закон про систему правового і судового захисту прав неповнолітніх за допомогою **спеціальних судів** та організацій, які будуть допомагати судам. Туди можуть звертатися **діти зі скаргами на своїх батьків**, педагогів та інших дорослих. Це все робиться **під гаслом розвитку**.

У деяких західних країнах уже впроваджено ювенальну юстицію, і вже стало видно жакливі наслідки цього. Батьки й педагоги фактично живуть під дамокловим мечем ювенальної юстиції. Не лише виховання, а й освіта цим руйнується дуже швидко.

Так діється тому, що ювенальна юстиція **стосується саме культурного виховання**, тут не йдеться про людей, здатних мучити своїх дітей, використовувати їх сексуально, напиватися з ними або спільно вживати наркотики. Таких карають за Карним кодексом. Тут мова про культурні сім'ї, які нормально виховують своїх дітей. Саме таке нормальне виховання стане неможливим, тому що **за так званими правами дитини** сьогодні приховується **нова форма диктатури**: дітей над дорослими. Насправді ж це диктатура не дітей, але тих, які стоять за дітьми: **диктатура руйнівників сімей**, а передусім руйнівників життя.

Досвід Заходу дуже тяжкий і сумний. Наприклад, російська актриса Наталія Захарова, яка на початку 1990-х років вийшла заміж у Франції. За деякий час чоловік із нею розлучився і подав на неї до ювенального суду. У мами забрали трирічну дівчинку на підставі звинувачення: «задушлива материнська любов». Історія триває 10 років (дані на 2013 рік. – Прим. ред.). Мама докладала всіх зусиль у боротьбі за свою дитину. Безрезультатно. **Ювенальна юстиція фактично не підпорядковується жодній номінальній владі**: ані президентові, ані керівникам держави, нікому. Усі потерпілі переконані, що це нова форма злочинства, про яку ми й не здогадувалися.

Наталя Захарова створила свою Асоціацію жертв ювенальної юстиції. Таких асоціацій на Заході вже багато. Жінки давали свої свідчення про багато випадків, коли французькі матері накладали на себе руки, бо в них забрали дитину або й усіх дітей. Якщо органи ювенальної юстиції помітять «проблему» з однією дитиною, то забирають і всіх інших.

Загалом можна сказати, що ювенальна юстиція – це величезне зло, яке провадить до повного руйнування життя. Коли **таке зло у державі хочуть узаконити – стверджують, що дітей потрібно захистити від насильства**. Такий підхід викликає довіру до справи. Люди чують, як говориться про насильство над дітьми, і милосердні серця переповнюються болем: адже ніхто не хоче, щоби діти страждали! Тому більшість несвідомих людей переконані, що ювенальна юстиція – це щось чудесне. Отак їй вдалося пропхатися вже до стількох держав.

Ювенальна юстиція деколи дозволяє контакт із батьками, але може й не дозволити, якщо ювенальний суд вирішить, що це шкідливо для дитини. **Все вирішує суд, і добитися якихось поблажок майже неможливо**. Були періоди, коли Наталії Захаровій взагалі не дозволяли зустрічатися з дочкою, спираючись на судові висновки, з яких випливало, що мати нічого не зрозуміла, у її випадку не досягли жодних результатів тощо.

Навіть якщо їм дозволили бачитися, то зустріч часто виглядала болісно: дитину приводять у спеціальне приміщення, а з нею дві жінки-охоронниці, соціально-ювенальні працівники. Одна слідує за дитиною, інша – за матір'ю. Зустріч відбувається тільки в їхній присутності. Деякі запитання мама могла ставити, а деякі не дозволялося. Наталія Захарова каже, що їй заборонили обіймати дочку, бо її любов «задушлива», а тому вона не повинна її проявляти. Такі умови відвідин дуже нагадують в'язничні.

Дуже велику роль у ювенальній юстиції відіграють психологи, а передусім ті, які базуються на психоаналізі. Чимало психоаналітиків **ставлять під сумнів те, що рідну маму ніхто не може замінити**. Саме таке переконання становить перший корінь легкості, з якою ювенальна юстиція забирає дітей у матерів. Традиційний погляд на сім'ю завжди стверджував, що замінити батьків дуже важко. Втрата батьків – це страшне горе. Стати сиротою – велика трагедія. Раніше людям навіть на гадку таке не спадало, не те щоб ще й казати: «Байдуже, яка мама».

В рамках просування цієї ідеології **стали використовувати** принизливий зоологічний **термін «біологічна мати»** замість виразу «рідна мама». Це, по суті, поняття, в якому йдеться про «самицю», що привела на світ потомка, і його можна в неї, подібно як у тварини, забрати. Такий підхід мали в лабораторіях Третього рейху. Так звані «вчені люди», які творять апарат ювенальної юстиції, вирішують: «Чи забрати дитину, чи не забрати; чи вона (мама) має право виховувати, чи не має?» Ось у який спосіб сьогодні трактують права дитини.

Маніпуляція правами дитини

Чим, загалом беручи, відрізняється сприйняття прав дитини в ювенальній юстиції від традиційних, нормальних поглядів?

Бажання дитини дістають пріоритет над обов'язками (вчитися, слухатися батьків...). Якщо дитина не хоче чогось робити, то її не можна примушувати. Наприклад: не хоче прибирати у кімнаті – згідно з ювенальною юстицією, порядок за неї мусять навести батьки. У рамках ювенальної юстиції фактично неможливо карати. Що каже

Боже Слово на карання дитини? «Бо кого Господь любить, того карає... Хіба є такий син, що його батько не карає?... Коли ж вас виховано без картання, то ви незаконно-народжені, а не сини» (Євр 12, 6-8). Тепер на Заході із захватом вводять закони, які забороняють фізичне покарання. **До терміну «фізичне покарання» відноситься будь-який ляпас**, і на сьогодні він вже абсолютно неприпустимий. **До терміну «психічне насильство» належить і напоумлення.**

Наприклад, в Англії це все вже запроваджене. Згідно із законом, приблизно з 14-річного віку дітей, батьки вже не мають права їх напоумляти, тому що це їхнє рішення і їхнє життя. А від 16 років, наприклад, якщо дочка не ночувала вдома і прийшла вже аж під ранок, то батьки, згідно із законом, не мають права навіть запитати, де була. Відповідно до ювенальної юстиції, вона має право на особисте життя. Кожен розумний відповість: де є право, там є також обов'язок! Якщо дитина має право, щоб батьки її годували, одягали і фінансували, то вона має обов'язок бути вдячною і слухатися їх. Аж коли досягне 18 років і стане самостійною, незалежною від батьків, тоді вже матиме повне право – але також і відповідальність за своє життя.

Діти тепер дуже часто сидять в Інтернеті. Існує багато морально небезпечних програм, за допомогою яких вони наводять контакти з іншими, наприклад: існує груповий рух, де п'ють кров (готи). 15-річна дівчина з Києва написала, що коли в неї депресія, то вона ріже собі руку і п'є свою кров. Є і такі групи, де п'ють чужу кров. Діти спілкуються в Інтернеті через спеціальні мережі, чати і форуми. В рамках ювенальної юстиції батьки не мають права цікавитися, про що там їх дитина говорить, домовляється, що вона, власне кажучи, робить, оскільки це нібито «особисте життя дитини».

Ось ще приклад із Польщі (2014 рік). У Бартошицах 9-річний хлопчик подзвонив у поліцію, щоби поскаржитися на бабцю, яка його б'є. За кілька хвилин він передзвонив зі словами, що це не так, – але тоталітарна інституція вже почала діяти, машина увімкнулася, і поліція виїхала на місце «злочину».

На місці ж виявилось, що дитиною опікується сама бабця, яка сказала поліцейським, що хлопець нікого не слухається, краде гроші з гаманця, виходить і повертається, коли йому самому заманеться. Вона не могла з ним упоратися й дала йому ляпас. Поліція встановила, що в домі насправді не коїлося насильства, тільки цей окремий випадок ляпасу, але, попри це, скерувала справу до сімейного суду.

В державах, де вже прийнято ювенальну юстицію, **впала народжуваність**. Одна з очевидних причин – страх перед дітьми, які не будуть «твоїми», які можуть навіть донести на тебе властям, і ти можеш бути покараний. Також внаслідок ювенальної юстиції **сильно зросла кількість злочинців у молодіжних середовищах**. Це цілком зрозуміло, оскільки, якщо **дитину не виховувати**, не вчити, що можна, а чого ні, – **вона легко стає злочинцем**, виростаючи у вседозволеності. Дитину привчили, що вона може мати, що хоче, робити те, на що в неї є бажання, і не нести за це жодної відповідальності.

Підставу ювенальної юстиції становить фальшиве розуміння того, ким є кожна людина. Ми знову згадаємо філософа Руссо, який впровадив у людське мислення ідею, що всі **народжуються добрими, а поганими стають через суспільство**, через неналежне виховання. Це абсурд, який суперечить усьому, що ми бачимо на кожному кроці; але, попри все, це переконання стало панівним у певних впливових середовищах. Нам добре відомо, що дітей необхідно виховувати, вчити, пояснювати, інколи

також і карати. Тому що **людина від народження є егоїстом: хоче бути доброю, але сама по собі цього не вміє, вона потребує виховання. Ідеологи ювенальної юстиції вважають, що дитина народжується доброю і тому їй потрібно дозволяти все, не можна обмежувати, забороняти, «негативно впливати».**

Може, хтось із вас думає: ну і нащо нам це все вислуховувати, України це не стосується. Ні, це не так. **Нас це зачіпає дуже сильно.**

У вересні 2006 р. Україна підписала Хартію про соціально-економічні права. Цей міжнародний документ включає питання про обов'язкове інформування мешканців, включаючи дітей, про стан їхнього здоров'я. До цього «пакету ідей» входить і сексуальне інформування.

Існування цих законів, які підписав і ратифікував парламент України, **закладає основи для виникнення ювенальної юстиції та обов'язкового сексуального виховання у школах.** Крім цього, у нас ухвалено закон про запобігання насильства у сім'ї, який вже сьогодні **дозволяє втручатися у внутрішнє життя сім'ї**, якщо там дійде до якихось проблемних подій. Сам термін визначений дуже широко, аби охопити всі можливі види насильства, але власне **через свою надмірну розширеність він став пасткою.** До нього входить і психологічне насильство, чинення тиску тощо. Людину можна легко визнати порушником закону, оскільки дуже важко визначити, що сьогодні означає поняття «насильство».

У наших міністерствах **вже діють групи, які впроваджують цю фальшиву ідеологію.** Одні – тому що отримують за це гроші; інші хочуть бути сучасними і «прогресивними». Ці групи дістають підтримку від міжнародних організацій, зокрема від ЮНІСЕФ (дитячий фонд ООН). ЮНІСЕФ для просування ювенальної юстиції **створила міф, ніби головну проблему українських дітей становлять їхні батьки.**

Ми про це зараз говоримо, щоб ви усвідомили не тільки складність становища, яке на вас чекає, але й щоб ви знали: **ви не самі і не будете самі зі своїми проблемами, є Церква, існують різні організації, які діють на захист нормальності**, щоб батьки були батьками, діти – дітьми, щоб держава й урядовці допомагали і служили нормальним людям та сім'ям, а не поводитися так, наче вони володарі.

Бог любить нас і завжди нам допоможе! Але суспільство будують люди, а не Господь особисто. Ви готуєтеся стати сім'єю, готуєтеся стати батьками нового покоління в Україні. Будьте свідомі того, що, **цілком можливо, вам доведеться всерйоз захищати свою сім'ю і своїх дітей:** лукавий не спить, і **тоталітарні режими змінюються тоталітарними ідеологіями понад державного рівня.**

Можливо, дехто з вас вважає, що ми перегинаємо палицю у такому представленні справ. Ну-бо, люди живуть, багато сімей функціонують нормально, ніхто в їхнє життя не втручається. Так, це правда, **надалі існує багато добра і багато нормальності; але дуже важливим є напрям, в якому посувається офіційне суспільне життя. А цей напрям насправді стає кепським.** Приклади, які ми наводимо, це підтверджують. *(Можна навести ще кілька простих і конкретних прикладів).*

III. ВРУЧЕННЯ СВЯТОГО ПИСЬМА

Вступ до вручення Біблії

Людина зазнає нападів злого через **засоби масової інформації**, через вчення різних фальшивих пророків і авторитетів. На прикладі нашої новітньої історії ми можемо побачити, **з якою великою силою здатна діяти сучасна пропаганда** (Росія проти України). Фальшування і оббріхування з боку Росії ми бачили виразно. Також бачили, як наші знайомі, друзі й навіть близькі люди, які живуть у Росії, піддавалися маніпуляціям.

Але також і **на нас постійно чиниться тиск**. Він стосується різних сфер нашого життя. Ця пропаганда дуже делікатна, але, все одно, **сильно впливає на нас**. Вона подібна до дрібного дощукі, який йде досить довго і зволожує землю набагато глибше й краще, ніж короткотривала злива.

Як захиститися, **як залишитися нормальним?** Ми потребуємо антидоту, протиотрути, **слова Правди**. Це слово міститься **у Святому Письмі**. Воно стає зрозумілим і живим, коли його читають **у спільноті Церкви**. Це не означає, що Біблію потрібно читати виключно в храмі під час Літургії. Слово Боже можна і треба читати також і вдома, на роботі, в дорозі, але потрібно сприймати прочитане в руслі того, як його тлумачили святі люди Церкви протягом тисячоліть її історії. Саме це і означає «постійно перебувати у єдності з іншими віруючими», з повнотою Церкви, в якій діє Святий Дух. Бо то Він дає змогу правильно читати Святе Письмо і робить для нас можливою **зустріч із Богом Живим**. Якщо хочеш зрозуміти своє життя, якщо хочеш знати, як жити, якщо хочеш бачити Бога у своєму житті, – читай Біблію, нехай вона стане для тебе словом життя, Словом Божим.

Колись одній жінці, яка мала проблеми у житті й не знала, що робити, священник порадив, аби вона почала читати Святе Письмо. Жінка відповідала, що не має часу, що це неможливо... Але священник її переконував, казав, аби вона читала принаймні дві хвилини щодня. **Дві хвилини!** І жінка погодилася. Незабаром вона вже читала Святе Письмо набагато довше, переконавшись, що їй це допомагає.

Тепер послухайте читання зі Святого Письма: *1 Кор 13, 1-13*.

Чи сподобалося вам це читання? Зрозуміло, що воно дуже гарне і зворушливе. Усе Святе Письмо говорить про любов, про любов Бога до людини та про любов поміж людьми. У ньому – вся мудрість, уся психологія, а також ціле наше життя, наша історія, усе, що ми переживаємо. Біблія – це Справжній Друг. Бо Святе Письмо – це не тільки книга, це сам Бог промовляє до людини.

Ось і наша обіцяна **несподіванка**: ми вручаємо вам Святе Письмо як **знак** того, що **ви не самотні** зі своїми проблемами, що **Бог і Церква – з вами**. У вас є друзі.

Чи бажаєте ви прийняти Біблію як знак того, що прагнете жити згідно з нею і разом із нею? Ми не хочемо нікого примушувати, лише щиро заохочуємо.

Якщо ви цього бажаєте, то зараз ми коротко **помолимося до Святого Духа**, а потім кожен з вас **підійде**, скаже своє **ім'я**, візьме **до рук Біблію** і почує **слова**:

«Ось Біблія, нехай вона стане для тебе книгою життя, а Слово Боже перемінить тебе і зробить щасливим». Той, хто отримує Біблію, відповідає **«Амінь»**, тобто, що все це правда, ви погоджуєтеся з цим і підтверджуєте це. На завершення, помолимося до Богородиці – «Радуйся, Маріє» і до нашого Отця – «Отче наш».

На завершення **потрібно сказати** ще раз: **обов'язково необхідним для вас є середовище віри**, спільнота Церкви, аби розуміти Святе Письмо і жити Словом Божим. Особливу допомогу можна отримати в рухах і спільнотах.

(Надати нареченим перелік груп, до яких вони могли б долучитися, виходячи з того, які рухи та спільноти діють у цій парафії або в парафіях міста, там, де їх декілька. По змозі, надати нареченим контакти з керівниками груп, а не просто загальне скерування. Якщо молодята після вінчання не матимуть середовища віри, то ми їх втратимо, а самі вони будуть сильно страждати. Якщо є така можливість, добре було б запросити учасників рухів, щоб дали свідчення свого перебування у спільноті).

Щиро **запрошуємо** вас на наступну зустріч. Вона відбудеться за два тижні, оскільки **за тиждень ми запрошуємо ваших батьків**. Ще раз дуже гаряче просимо, щоби ваші батьки прийшли.

А на вас через два тижні чекатиме цікава зустріч на тему шлюбу та весілля. А далі настане час однієї **дуже важливої та цікавої події**. Вона буде слуханням Слова Божого, роздумами над життям і підготовкою до переживання Таїнства Примирення, святої сповіді. Ви **побачите** на практиці, яким дієвим є Слово Боже, як воно допомагає. Ми будемо старатися допомогти вам **щиро та відважно поглянути на ваше життя**, побачити свої слабкості та прояви егоїзму, гріхи, щоб ви могли також пізнати й те, який Бог добрий та милосердний.

На сповіді, яка відбудеться дещо пізніше, ви переконаєтеся, що **Бог воістину Лікар**, що Він зцілює. Ви зможете належно висповідатися, скинути з себе тягар провини, дістанете допомогу для примирення з тими, з ким ви ще конфліктуєте. Ви зможете покинути те, що вас обмежувало, поневолювало, примушувало скоювати помилки чи робити погані речі.

Заохочуємо вас протягом найближчих тижнів **думати про ваше життя**, про різних людей, також і про тих, із ким у вас конфлікти – може, вони вас зранили, або ж ви їх, – про маму, тата, родичів, знайомих тощо. Дуже важливо, щоб ви **пробачили тим, хто вас скривдив**, і щоб самі **попросили пробачення у тих, кого скривдили ви**. Це дуже важливо для вашого щастя і буття нормальними людьми.

На завершення можна уділити благословення.

Додаток

Висновки із дослідження, опублікованого Агентством Основних Прав Європейського Союзу, під назвою «Насильство щодо жінок в Європейському Союзі». Дослідницький проект проведено в усіх країнах ЄС, у групі з 42 тисяч жінок, старших 15 років.

Виявляється, що в країнах, де протягом багатьох років під тиском і контролем соціальних інженерів, **триває гендерне, а також сексуальне виховання дітей, жінки не можуть почувати себе в безпеці, стаючи об'єктом сексуальних нападів і насильства**. У той час як в країнах «відсталих» в очах прогресистів, тобто просто таких, де переважають традиційні цінності, жінка користується повагою. Найменше жінок, які досвідчили фізичного і сексуального насильства з боку своїх партнерів, є в католицькій Польщі!

Швеція на офіційних урядових веб-сайтах хвалиться, що є найбільш рівноправною країною в Європейському Союзі і, можливо, у світі. За результатами досліджень глобального гендерного розриву (Global Gender Gap), схоже спостерігається у скандинавських країнах. У Норвегії (яка не є членом ЄС), Фінляндії чи Данії ступінь рівноправності сягає рівня, який не перестає захоплювати гендеристів. Майже в усіх країнах, де впроваджено програму зі *статевого виховання у школах*, насильство щодо дівчаток і жінок є найвищим. Це стосується як країн, які мають довгу історію сексуальної розбещеності розуму, так і тих держав, які тільки-но наслідують прогресивну Європу, – наприклад Естонія чи Чехія.

Дослідження агентства з фундаментальних прав викликають тривогу і повинні зупинити гендеризацію і сексуалізацію суспільства, оскільки реалізація цієї шкідливої ідеології ставить під сумнів традиційне розуміння призначень статі у суспільстві, призводить до об'єктивації жінки, як інструменту сексуального задоволення. Наслідки передбачувані – у суспільстві, вихованому у такий спосіб і підпорядкованому еротизму, процвітає насильство щодо жінок і дітей, а влада і поліція безпорадні.

Дослідження показує, що у Фінляндії, Данії та Естонії поліція отримує тільки близько 10 % фактів, про які повідомляють потерпілі. З іншого боку, в таких країнах, як Литва, Мальта чи Польща, аналогічний відсоток на рівні 30%. Це означає, що сексуальне насильство є набагато краще контрольована в країнах, де гендерна ідеологія досі не реалізована, ніж у передових країнах.

Результати досліджень дійсно можуть лякати. Виявляється, що в Данії, Фінляндії та Швеції майже половина жінок досвідчила фізичного або сексуального насильства від своїх партнерів! Для порівняння, у Польщі відсоток становить 19%. Не кращі показники є в Нідерландах, Франції та Великобританії, де, як ми знаємо, рівень гендерної політики є дуже просунутий.

Найчастішими жертвами сексуального насильства є жінки зі Швеції, Данії, Франції, Голландії, Фінляндії та Англії. Вони стають жертвами облапування, вульгарних жартів, нав'язливих питань з сексуальним підтекстом, образливих коментарів відносно їх зовнішності, а також більш раптових дій, таких, як роздягання чоловіків в їх присутності, змушування перегляду порнографії чи іншої поведінки вульгарного та розпусного характеру. На іншому кінці досліджень, серед країн, де жінки є найбільш шанованими, слід відмітити Болгарію, Румунію, Португалію і Польщу.

Рецидивний характер протікання насильства підтверджує той факт, що близько **1/3 респондентів у таких країнах, як Данія, Швеція і Нідерланди, стали жертвами сексуального переслідування за останні 12 місяців!** У країнах, гендерно «відсталих», цей показник був в три рази нижче. Жінки в країнах Північної Європи живуть у постійному страху насильства. Це також стосується і 1/3 опитаних у Скандинавії, але не кращими є показники в Чеській Республіці та у Словаччині. Це повинно відображатися не тільки на їх рівні життя, але і на психічному стані. Деякі з респондентів несуть в собі рани з дитинства. Половина фінок і естонок досвідчили на собі насильство з боку членів сім'ї в дитинстві. Показник вище 40 відсотків також наявний у Данії, Німеччині та Швеції, в той час як у Польщі, Словенії та Кіпрі – він є нижчим – 20 відсотків.

У Скандинавії, де секс викладається у школах з 60-х років минулого століття, вже можна говорити про дегенерацію суспільства і сім'ї. В Естонії, де в середині 90-х років минулого століття почали сексуалізувати дітей на скандинавський лад, ефекти стають вже схожими.

Дослідження, ясно показує, що у всіх країнах, які мають найвищий відсоток сексуального насильства щодо жінок, проводяться обов'язкові лекції з питань статевого виховання з елементами гендер.

Сексуальне насильство має наслідком психічні порушення, неустанне почуття загрози, стан тривоги і депресії. Тому варто зробити висновки зі скандинавських уроків і припиняти спроби лівих соціальних інженерів, які намагаються нав'язати гендерні ідеї.

13 ЗУСТРІЧ І КАТЕХИЗА ДЛЯ БАТЬКІВ НАРЕЧЕНИХ

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ-ЗУСТРІЧІ:

Вислухати батьків, представити їм те, **що викладається їхнім дітям** під час катехиз, зокрема щодо **стосунків із батьками**; заохотити батьків **мудро підтримувати** своїх дітей.

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Можливо, якісь статистичні дані, щоб показати, **якою великою допомогою** можуть бути батьки і якою вони можуть бути **великою перешкодою** для подружнього щастя своїх дітей. Наприклад: дослідження президента фонду «Сім'я» Адріана Буковинського показує, що батьки кожної третьої з розлучених пар активно втручались у їхнє сімейне життя. Інше дослідження показує, що 8% досліджених вказує на втручання батьків як причину розлучень. Текст молитви-благословіння дітей батьками.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Ця катехиза має на меті **допомогти батькам** (а через це – їхнім дітям) **прийняти відхід дітей із дому** і заснування ними нової сім'ї. Катехиза скерована на допомогу батькам, аби вони **зрозуміли**, що це означає і як вони в такій ситуації мають **поводитися**.

Дуже важливо проявити велику **повагу до батьків**; це має бути більше **зустріч**, аніж катехиза, хоча правду про **необхідність «перерізати пуповину»** належить переказати виразно. Інтегральну частину цієї зустрічі має становити **вислуховування батьків**, їхніх побоювань, побажань, які пізніше можна переказати дітям. Цю зустріч можна або розпочати з вислуховування батьків, або залишити цю частину на завершення. Відповідно до ситуації, у цій катехизі можна використати те, що було записане в попередніх катехизах і що стосувалося теми «батьки-діти».

ВСТУП:

Дорогі батьки, сердечно вітаємо вас і дуже **радіємо, що ви прийшли на цю зустріч**. Це дуже важливо, бо **ваші діти готуються до надзвичайної події** – до шлюбу. У цій зустрічі ми прагнемо виразити вам свою пошану і показати **важливість вашої ролі у майбутньому щасті** ваших дітей. Наскільки це можливо, ми хочемо вам допомогти. Також прагнемо **вислухати вас самих** – може, ви б хотіли щось сказати своїм дітям через нас. Буває так, що діти не дуже хочуть «напрямую» слухати своїх батьків, але від інших вони чомусь сприймають те, чого від батьків чути не хочуть. Це допоможе нам краще послужити вашим дітям.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Синтез катехиз: Спочатку ми б хотіли у короткому переказі викласти вам те, **чого стараємося навчити ваших дітей** під час наших зустрічей.

Ми насамперед говорили їм, що **подружжя**, яке становить вираження любові між чоловіком і жінкою, це щось **дуже гарне і добре**, та що воно **від Бога**. Кожен якось відчуває це у глибині серця, мріючи про щастя і справжню любов.

Потім ми старалися звернути їхню увагу на те, що попри очевидне **бажання любити** і бути добрим, нерідко трапляється **багато страждань і зла** у подружньому та сімейному житті. Ви це, певно, також знаєте з досвіду – чи свого власного, чи від інших. Потім ми ставили запитання: **чому так відбувається, звідки береться зло**. Існує багато причин, але завжди найважливішим є побачити головну причину хвороби, бо тоді її можна результативно лікувати.

Ми у Церкві знаємо, що **головну причину** всіх проблем становить **гріх**. Ми пояснювали, що цей гріх означає **егоїстичний спосіб життя**, і що **ми всі**, без винятку, **маємо з цим проблему**, оскільки ми з цим народжуємося.

Це наслідок того, що в Церкві називають первородним гріхом. Кожна людина прагне чинити добро, любити, але страх за себе та егоїзм сильніші від добрих прагнень. Така об'єктивна ситуація, оскільки **через гріх** людина не відчуває любові Бога, вона **порушила свій зв'язок із Ним**, не має глибинної певності, що Бог – її опора, що навіть як помреш, то будеш жити. Внаслідок цього всього кожен із нас, так чи інакше, **почувається самотнім**, має переконання, що може розраховувати виключно на себе і свої сили, – і ось так людина остаточно стає егоїстом.

У подальших заняттях ми говорили вашим дітям про **найважливіше: що вихід із цієї ситуації існує**, що **любов і визволення з егоїзму – можливі**. Це реальне і можливе, оскільки **Бог є Любов**, і **Він не покидає людину** з її стражданням та егоїзмом. Бог так любить людину, що сам став людиною – втілювався, воплотився.

Він на цій землі був в Ісусі Христі істинною людиною, жив як **справжня людина**, тобто **будував своє життя на зв'язку з Любов'ю**, з Богом-Отцем, і **любив нас** повністю, назавжди і до кінця.

Ми – людство – вважали, що так жити **неможливо**, бо мусиш бути егоїстом, щоби прожити на цій землі. Нам видавалося, що ми праві, ми Його відкинули, полишили Його навіть найближчі друзі, і вбили. Але **ВІН ВОСКРЕС!!!** Виявилось, що **Його неегоїстичний спосіб життя – слухний, правильний**, що така любов – **щастя**, що вона **сильніша за смерть**, сильніша за страх і зло.

І тепер ось **послухайте уважно**, тому що для вас і ваших дітей, і для кожної людини на світі це справа найважливіша: **цей спосіб життя у зв'язку з Богом**, із Любов'ю, **для людини можливий**, це подолання егоїзму для людини можливе, оскільки Ісус Христос, Господь Воскреслий, **дає свого Духа** тим, хто в Нього вірує, а Його Дух і є отой **зв'язок з Отцем**. Якщо людина має цей особливий **зв'язок із Богом-Отцем**, **почувається Ним любленою і підтримуваною**, то вона вже не боїться і **вже не мусить жити виключно задля себе самої**.

Ми нагадували вашим дітям, що цю здатність долати егоїзм і страх перед любов'ю вони **отримали** у першому Таїнстві Церкви – у **святому Хрещенні**. Цілком імовірно, що вони ще не дуже багато **почерпнули** з цієї великої благодаті – життя любов'ю Бога – оскільки в їхніх серцях **Бог не був на першому місці**, і тому ця Божя **енергія не могла в них проникати** й давати їм сили для любові, прощення, довіри...

Ми гаряче їх заохочували, щоб вони **почали жити силою Хрещення**, щоб «використовували» те багатство, яке в них приховане. Тому що Хрещення, ця божественна сила, **подібне до зерна**. Зерно, як ми знаємо, має в собі велетенську силу, енергію, потенціал, із нього виростає навіть величезне дерево, але для цього йому потрібні **земля, вода і сонце**. Якщо забракне якогось із цих трьох елементів, то зерно пропаде.

Подібно і з Хрещенням: якщо немає ґрунту, тобто **середовища віри**, спільноти віруючих, з якими людина пов'язана, які допомагають, моляться разом, то тоді немає розвитку. Так само буде і коли забракне води, тобто **молитви, Євхаристії та інших таїнств**, – тоді також божественна сила марнується. І це ж саме станеться, коли не буде сонця, тобто **Божого Слова, катехиз, читання Святого Письма**: тоді людина також засинає, мертває, стає змарнованим християнином...

Як ви можете допомогти своїм дітям у цій справі? Отож, те, що є найважливіше – це **приклад вашого життя**. Жодні повчання, моралізування, не мають сенсу, якщо вони не підтвердженні життям.

Ви знаєте, що для віруючих подружжя – це **таїнство**. Це означає, що чоловік і жінка, вінчаючись у церкві, отримують **спеціальну благодать**. Тому що вони **доконче потребують** цієї спеціальної благодаті Божої, аби жити щасливо, бути вірними своїй присязі. **Ця присяга – прекрасна**, ваші діти обіцяють одне одному вірність і любов до кінця життя, у здоров'ї і в хворобі, у щасті і в нещасті. Це справді **прекрасно**; але це **непросто**. Щось таке специфічне існує тільки в Католицькій Церкві, хоча кожна молода людина мріє про таку любов.

У Церкві це є можливим, **оскільки у Церкві діє Христос**. Таїнство означає, що **Христос уділяє подружжю благодать** і що з Ним, із Його благодаттю, **така вірна любов стає можливою**, можливим стає подолання всіляких випробувань і труднощів, тому що можливим стає відкинення егоїзму, подолання свого «єго».

Тут, може, ми коротенько згадаємо про церковні «розлучення». Так інколи кажуть, але насправді **у Католицькій Церкві розлучень немає**. Якщо шлюб був укладений нормально, правильно, тобто наречені усвідомлювали те, чим є католицький шлюб, і ніхто їх не примушував одружуватися, – то тоді нічого вже змінити не можна. Церковні суди тільки стверджують, після відповідного тривалого розслідування, що якийсь шлюб насправді шлюбом не був, бо виявилось, наприклад, що когось примусили вінчатися, а шлюб має бути добровільним. Батьки не можуть змушувати сина чи доньку до шлюбу. Якби вони це зробили, то мали би тяжкий гріх, а сам шлюб був би недійсним.

Отже, ваші діти, **якщо зрілим чином укладуть шлюб**, то **отримають** Божу благодать, **любов Христа**. І це прекрасно. Ця благодать дуже необхідна для щасливого подружнього життя та вона **не діє автоматично**. Це означає: не можна вважати, що той, хто взяв шлюб у Церкві – вже має благодать Божу і **більше нічого не повинен робити**. Це не так. То правда, що, через благодать шлюбу, чоловіка й жінку **вже сам**

Бог поєднав у пару. Він завжди готовий уділяти благодать, свою любов, яка для людей необхідна; але подружжя **мають її насправді хотіти і виражати** свою волю не тільки словами, але й **вчинками**.

Наші подальші катехизи для ваших дітей були поясненням, **як жити, щоб ця благодать приходила**, щоб любов Бога входила у серця і давала сили долати труднощі. Іншими словами, ми багато говорили про те, що це означає – **жити нормально**, жити по-людськи, згідно з тим, що вони присягатимуть у храмі.

Бо ж **коли подружжя хочуть жити нормально, то Бог їм допомагає**, оскільки саме таке життя провадить до щастя. Але **коли вони вирішують жити ненормально**, всупереч Божим заповідям, то тоді **благодать Таїнства Подружжя до них не може досягнути**. Господь Бог і **надалі їх любить** і робить, все можливе, аби вони відкрилися на Його любов, але Він завжди поважає свободу людини.

Про те, що означає нормально будувати сімейне життя, виховувати дітей, правильно ставитися до батьків, праці, грошей, відпочинку, – тепер ми говорити не будемо; але на одну річ звернемо вашу увагу.

Ми хочемо поговорити про інтимні стосунки. Передусім ми наполегливо переконували ваших дітей, що **найважливіше випробування перед шлюбом – це життя у чистоті**. Тому що **тілесне з'єднання – святе**, прекрасне, і якщо людина не переживає його по-людськи, сьогодні можна би сказати – якщо вона не переживає цього екологічно, то дуже страждає, отримує від цього приємність і навіть насолоду, але, водночас із цим, страждає.

Нормальні, **людські**, правильні інтимні стосунки чоловіка й жінки повинні завжди бути об'єднані двома моментами. Насамперед – **любов'ю**. Коли ми говоримо про любов, то маємо на думці не почуття, яке з'являється дуже легко, навіть якщо воно дуже інтенсивне, як початкова закоханість. Ми говоримо про любов не меншу, ніж та, яку **публічно обіцяють у Церкві**: «не покину тебе до смерті». Менша любов **не дає права** на нормальну, людську інтимну статеву близькість. А в подружжі при нагоді інтимної близькості завжди має бути відновлення цієї любові, волі кохати іншого.

Другий момент це **плідність**, відкритість на нове життя, на дітей. Сьогодні це не популярне, говориться радше про контролювання, планування тощо. Але ми маємо відвагу говорити вашим дітям правду, бо це дуже важливо. Вони будуть **присягати у Церкві, що приймуть і виховують у вірі потомство, яким Бог їх обдарує**. Таким чином вони впровадять і далі будуть впроваджувати **Бога у своє життя**.

Що краще? – тримати своє життя у власних руках, спиратися тільки на свої плани, чи **довірити** своє життя і своїх дітей Доброму Богові? Якщо ваші діти у своїх подружжях будуть переживати це інтимне з'єднання так, що це Бог запланував, то **благодать Божя проникатиме в їхнє життя і стосунки**. Великий шанс, що життя у них буде вдале, що ви будете мати онуків, і що ваші онуки не будуть сиротами при живих батьках і не будуть поранені своїми власними батьками...

Також і від вас залежить, як це буде. Чи ви будете підтримувати своїх дітей у тому, що згідне з Божими правилами життя, з отими людськими, правильними принципами, а чи ви будете підштовхувати їх до непослуху Богові та до життя «поза» Його любов'ю. Тоді усе буде складним, навіть якщо пануватимуть добробут і здоров'я...

Ще раз, коротко про те, що найважливіше і що ми хотіли переказати вашим дітям, а сьогодні також і вам самим. **Найважливішим для їхнього щастя є життя з Богом, щоденне приймання Божої благодаті, необхідної для щасливого подружнього та сімейного життя, необхідної для істинної любові.**

Може, хтось із ваших дітей ще не поставився серйозно до того, про що ми говорили. Може, вони собі слухають і думають: ми одне одного кохаємо, ми з усім уповаємося, Бог нам не так уже і потрібний, ми собі влаштуємо життя по-своєму. Буває, що молоді люди думають в такий спосіб. Вони ще не пізнали смаку істинної любові та подружнього життя. А ви вже це знаєте, як знаєте й ціну життя за власним планом і спираючись на власні сили. Тому підтримуйте своїх дітей на шляху Божого життя.

Якби так сталося, що вони **матимуть проблеми** у подружжі, то **нагадайте їм ці катехизи**, і про що тут говорилося. **Вихід існує**, альтернатива завжди є, треба тільки мати **середовище, в якому можна дістати допомогу**, де вони зможуть мати підтримку для життя з Богом, з Любов'ю.

- **Стосунки батьки-діти і діти-батьки**

Тепер про **зв'язок ваш із дітьми та дітей із вами**. Ви народилися з любові, й ваші діти – також із любові. Вони народилися, бо ви кохали одне одного і **були готові дати життя**. **Завжди також був Господь Бог**, головний Податель життя і єдиний, хто уповні любить кожного з нас. Оскільки ви кохали, то дали народитися вашій дитині; **але треба її народити ще раз**. При першому народженні було необхідно перерізати пуповину, і при другому народженні її **також потрібно перерізати**, тільки в іншому сенсі, – емоційному.

Коли дитина підростає, батьки повинні це зробити поступово, навчаючи самостійності, а також **сприймаючи** те, що син чи донька йдуть **власним шляхом**, що вони не належать батькам, **не є їхньою власністю**, що вони **належать Богові**, і то Бог має для кожного з них свій план.

Особливим моментом цього відділення стає укладення сином чи донькою подружнього зв'язку. Становище вашої дитини радикально змінюється. **Досі у дитини на першому місці після Бога мали бути батьки**, а **тепер у коханого синочка на першому місці після Бога має бути дружина**, а потім їхні діти, а **в коханій донечки на першому місці після Бога має бути чоловік**, і з часом – діти.

Чи легко погодитися на таку зміну? Зазвичай нелегко і непросто, **зазвичай для батьків це болісне**, і ви не дивуйтеся, що також і у вас **можуть з'явитися почуття злості**, бунту, незадоволення, конкуренції, покинутості, навіть ненависті. Але дуже важливо, **щоб ці почуття не перемогли**. Дуже важливо, щоб ви **дозволили своїй дитині народитися ще раз**. І не тільки дозволили, але й **допомогли**. Як перше народження було болісним, так і це пов'язане зі стражданнями, тому що воно невід'ємне від **постійного зречення своїх амбіцій, своєї пихи, свого прагнення контролювати життя близьких**.

Тут, може, варто звернути увагу, що той, хто нас ненавидить і кого ми називаємо **дияволом**, – дуже хитрий і зазвичай використовує наші добрі прагнення. То він нашіптує батькам: **ти повинен втрутитися**, ти не можеш дозволити, аби той «тип» ламав

життя твоєї коханої донечки, аби та «баба» була така недобра до твого коханого синочка, захищай дитину, маєш обов'язок і право її захищати... Чи ж не такі та подібні думки нам підсовує наш ворог, диявол?

А засобом, який він в нас використовує, часто стає наш **язик**. Плітки, погані слова про іншого, підмовляння сина чи доньки проти їхньої «половинки» – яке ж це часте і **яке страшно!** Скільки зла, скільки ж то сліз через це буває?!

Від ваших слів залежить дуже багато. **Завжди захищайте не свого сина чи доньку, а їхніх дружину або чоловіка.** Намагайтеся виправдовувати, додавайте відваги для несення хреста, буття терпеливим, для прощення... **Ви можете дуже сильно їм допомогти.**

Допомогою може стати також і те, що ви будете сприймати зятя або невістку **як власних дітей**. Існує прекрасна традиція, щоб вони зверталися до тестів і свекрів «тату», «мамо». Вочевидь, ідеться не виключно про слова, ідеться про те, чи ви насправді **будете для них як батько і матір**. Подумайте, що Бог просто дав вам наступних дітей, це дуже гарно, це знак Його довіри.

Коли ми говорили з вашими дітьми про їх відносини до вас, ми підкреслювали, що вони **завжди повинні вас шанувати**, як це каже Божа заповідь, – однак **не завжди повинні слухати**. Вони мають право та обов'язок, і особливо тепер, іти власним шляхом, шукати волю Божу щодо себе та виконувати її.

Чи означає це, що вони не повинні просити поради батьків? Ні, вони повинні. **Вислухати батьків – це добре**, бо вони мають життєвий досвід і, зазвичай, люблять своїх дітей; але дорослі діти **мають право та обов'язок самі вирішувати** свої справи. **Мудрі батьки це розуміють.**

Буває, що батьки заради власних амбіцій примушують свою дорослу дитину робити те, що їм хочеться, або їм здається, що так буде краще. Дитина піддається, але оскільки робить це недобровільно, то в її серці з'являється протест, інколи ненависть, претензії, злість. Можемо навести не один приклад, коли мама так сильно тисне на свого коханого синочка, що він або взагалі не одружується, або після укладення шлюбу полишає свою дружину і повертається жити до мами. Якийсь час йому так буде добре, але поступово прийде пустка, злість на маму, жаль за нереалізованими можливостями, колись мама помре, а він залишиться сам, і вже старуватий для активного будування життя. Скільки ж на світі таких хлопців, емоційно змушених мамами залишатися з ними, постійно незадоволених, які з мамами сваряться, а водночас до самотійного життя нездатні! **Такі мами люблять своїх синів дуже егоїстично, і вкінці сильно через них страждають.**

• **Допомога з боку батьків**

Як ви маєте допомагати своїм дітям у такий важливий період їхнього життя? Насамперед, **молитвою**. Моліться за них і моліться за себе, про мудрість, щоб ви знали, як допомагати дітям, що їм сказати, як порадити. Бо вони потребують допомоги, але зазвичай не бажають слухати ніяких порад. Інколи дорослі діти вважають, що вони вже все знають. Моліться, щоб ви **вміли сказати їм те, що треба. Не моралізуйте.**

Якщо ми можемо вам щось порадити у цьому питанні, то скажемо так: **діліться своїм досвідом**, не бійтеся показати свої помилки. Вони вас зрозуміють, вони вас люблять і дуже **потребують такої щирої розмови**. Їхнє майбутнє значною мірою залежить від ваших правильних взаємних стосунків.

Діти дуже часто мають проблеми зі своїми батьками. Носять у своїх серцях претензії, засудження, рани; інколи вони соромляться своїх батьків. Усе це **буде сильно впливати на їхнє життя**. Ми вас дуже просимо молитися до Святого Духа, аби Він допоміг вам побачити ваші помилки та гріхи стосовно дітей, щоб ви могли з ними **розмовляти щиро і навіть просити у них вибачення**. Це буде щось прекрасне, ось побачите.

Замовляйте за них Святі Меси.

Моліться також за те, щоб ви зуміли їх народити ще раз. Великою допомогою стане **віддання дитини Богові. Віддати і довірити їх Матері Божій**. Не бійтеся це зробити у глибині ваших сердець. Можете поїхати до якогось санктуарію і там це зробити, хоча місце не є найважливішим, бо найважливішим залишається ваше серце.

Особливо важко це зробити тим батькам, хто ростив своїх дітей у розбитому шлюбі, хто жив усі ці роки сам, для кого дитина стала в певному сенсі «замінником» своєї половинки (чоловіка/жінки), хто вбачав у дитині весь сенс свого існування і трудів. Саме для цього, зокрема, подружжя має бути повним, і саме через це Церква так сильно наголошує, що важливо не «вигодувати» дитину (це може зробити і самотня людина), а жити за Божим планом, у повній сім'ї, у повному подружжі. Діти, рано чи пізно, повинні почати жити своїм життям, а мати залишається зі своїм чоловіком, батько – зі своєю дружиною. Інакше це дуже важко, боляче і страшно. І стає дверима для спокуси.

Тому, особливо ті, хто виховав своїх дітей самотійно, звертаємося до вас: **приготуйтеся відпустити свою дитину**, приготуйтеся жити без неї, хоча це може боліти. **Ви мусите погодитися з самотійним життям вашої дитини, якщо не хочете їй нашкодити.**

Повернемося до порівняння першого і другого народження: коли дитина в лоні матері досягає відповідного віку, вона **мусить народитися, інакше помре**, навіть якщо мама її дуже любить і якщо у материнському лоні їй було добре і вона правильно розвивалася всі дев'ять місяців.

Подібно відбувається із другим народженням, коли вам потрібно віддати вашу дитину для когось іншого: чоловікові чи жінці. Тепер ваша доросла дитина повинна навчитися **існувати відокремлено від вас**, а ви будете вчитися **жити відокремлено від неї**, щоб вам не загинути, **щоб не сталося чогось поганого**, щоб не зруйнувати її кохання, не зіпсувати її сім'ю. Ви повинні чітко це усвідомити. Надавати допомогу – так, служити порадою – так, бути завжди готовими прийняти їх у гості, поспілкуватися, посидіти з онуками – так, але в жодному разі не створювати тиску в стилі «як же я без тебе проживу».

Із відпусканням дітей у самотійне життя пов'язане також їх **благословення**. Благословляйте своїх дітей. Ми дамо вам картки з текстом такого благословення і поясненням, як це можна зробити.

Зрозуміло, що для розвитку і щасливого подружнього життя дуже корисно, а інколи просто необхідно, щоб молода сім'я жила **окремо, самостійно**. Якщо це можливо, **допоможіть дітям** у цій справі. Допомагайте їм фінансово, але нехай вони завжди пам'ятають, що й **вони зобов'язані піклуватися про своїх батьків**. У цьому питанні ви мусите виховувати їх до кінця своїх днів. Любіть своїх дітей, допомагайте їм, але шануйте себе.

Завжди делікатним питанням залишається **шлюб і весілля**: де, за чиї гроші, скільки гостей... Інколи трапляються навіть великі сварки між сім'ями через влаштування весілля. Будьте добрі, будьте розумні. Звичаї і традиції вашої родини – цінні, але завжди **може бути щось нове**. Інколи варто поступитися, піти на компроміс, аби були спокій і згода. Це і є справжня любов.

Ми поговоримо з вашими дітьми про те, як можна по-християнському переживати весілля. **Вшануйте їхні рішення та вибір**. Пам'ятайте, що, беручи шлюб, ваші діти **запрошують Ісуса Христа** у своє життя, а отже, **також на весільний бенкет**. Він буде там разом з Богородицею так, як на весіллі у Канні Галілейській. Ця свідомість присутності Христа нехай додає вам відваги і мудрості в добрій організації цього родинного християнського свята.

Коли з'являться **онуки**, то з вашого боку, ймовірно, буде потреба допомоги. Не забагато, а **наскільки вас проситимуть**, і щоб ви не почувалися використаними. Онукі будуть дітьми ваших дітей, а не вашими власними. Іноді потрібно допомогти молодим батькам зрозуміти, що виховання дітей, це є їх перший обов'язок і завдання, а не бабусь чи дідусів.

• *Слухання та діалог із батьками*

Тепер ми хочемо **послухати вас**. Для нас це також важливо. Може, ви захочете про щось запитати; може, щось потрібно пояснити детальніше.

Почнемо з наших запитань. Перше: **«Що би ви хотіли переказати своїм дітям через нас?»** І друге: **«З перспективи часу, що ви вважаєте найважливішим у приготуванні до шлюбу та подружнього життя? Що вам самим найбільше допомогло у подружньому житті, що вам найбільше зашкодило з того, що було до шлюбу? (у вашій родині, в особистому житті, у переживанні заручин)»**.

Те, що скажуть батьки, можна записати і використати в наступних катехизах.

ЗАПРОШЕННЯ НА ПОКУТНИЙ МОЛЕБЕНЬ – СПОВІДЬ

Ми віримо у Бога, в Його любов, у те, що Він звільняє нас від егоїзму, прощає нам наші гріхи.

На одній із зустрічей з вашими дітьми ми будемо їм пропонувати **примирення з Богом, із собою та з ближніми**. Це відбуватиметься у рамках святої сповіді. Спершу ми послухаємо Слово Боже, потім буде виставлення Пресвятих Дарів, і у кінці – індивідуальна сповідь та спільна подяка. Також ми візьмемо участь у дуже красивому і глибокому обряді відновлення завіту з Богом.

Зняти тягар із душі, примиритися з усіма, пробачити кожного, дозволити, щоб бальзам Божої любові торкнувся ран, які ми маємо в собі, – **що ж може бути кращого** перед шлюбом, перед початком нового етапу життя? **Ви також запрошені** на цей молебен. Він відбудеться за три тижні. Діти скажуть вам точніше – запитуйте їх про це. Побачите, це буде гарно. Навіть якщо хтось із вас не може сповідатися, бо не може отримати відпущення гріхів, то все одно приходьте, Бог вас також хоче благословити.

На завершення ми б хотіли **помолитися над вами** і вділити вам **благословення**.

Молитва

Боже, наш Отче, прославляємо Твою любов! Ти побажав створити людину чоловіком та жінкою, і у своїй безконечній доброті запрагнув обдарувати чоловіків та жінок здатністю кохати і бути одним тілом. Ти також захотів у своїй щедрості зробити їх здатними приводити на світ потомство, так що жінка стає матір'ю, а чоловік – батьком. Будь прославлений, Отче!

Сьогодні просимо Тебе смиренно, щоб Ти поблагословив цих батьків і матерів, які готуються до шлюбу своїх дітей. Ти, Отче, знаєш людську слабкість, і тому зіслав нам Спасителя – Ісуса Христа. Отче, нехай і нині об'явиться сила любові Твого Сина, нехай міць Його Пасхи огорне цих людей, аби вони, сповнені Твоєю любов'ю, могли добре виконувати свою місію на цій землі. Нехай вони будуть добрими і мудrimi батьками, які підтримують свою дитину, коли вона розпочинає новий життєвий шлях. Допоможи їм долати егоїзм і нездорові амбіції, нехай для своїх дітей і для кожної людини вони будуть свідками могутності Твоєї благодаті. Просимо Тебе про це за заступництвом нашої Матері:

Радуйся, Маріє...

Нехай вас благословить Всемогутній Бог: Отець, і Син, і Святий Дух.

(Відповідно до ситуації, можна перехрестити присутніх або покласти на них руки).

Також ми вам хочемо **дати тексти благословення дітей**, які йдуть до шлюбу. Користуйтеся ними.

(Важливо також сказати про це дітям і пояснити, що вони повинні попросити батьків про благословення).

Додаток 1

БАТЬКІВСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ:

Бог Отець, Бог Син і Бог Святий Дух, Пресвята Єдиносущна Трійця нехай благословить вас, діти, і нехай дасть вам довге життя у злагоді та взаємній любові. Нехай обдарує вас своїми благами і земним добром. Нехай дасть вам колись радість у Небесному Царстві. За молитвами Пресвятої Богородиці й усіх Святих. Амінь.

Благословення Всемогутнього Бога, † Отця, і Сина, і Святого Духа, нехай зійде на вас і залишиться з вами назавжди. Амінь.

Мій сину (моя дочко), нехай протягом усього твого життя в твоєму серці буде Бог, і стережись того, щоб колись зухвало не порушив (-а) Його заповідей. «Блаженна людина, яка боїться Господа» (Пс 112, 1). Усім своїм серцем служи Богові в кожен час, і буде тобі добре вестися. Я тебе благословляю, як тільки батько (мати) свою дитину благословляти може, і всеблаговому Богу віддаю тебе під опіку.

Сину (дочко), на нову дорогу життя нехай благословить тебе Бог Всемогутній, † Отець, і Син, і Дух Святий.

14

ЯК ДОБРЕ ПРИГОТУВАТИ І ПЕРЕЖИТИ ШЛЮБ І ВЕСІЛЛЯ

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Представити **символіку шлюбних обрядів**. Дати **практичні поради і вказівки** стосовно шлюбу та весілля. Практичні пропозиції можна дати раніше, особливо якщо учасники цієї групи планують цю подію в найближчому часі. Звернути увагу, що **християнське весілля – сповнене гідності** завдяки пошані до кожної людини. Це виражається у способі проведення свята, кількості спожитого алкоголю, використанні доброї музики...

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Обряди шлюбу, Месал, картки з пропозиціями, як організувати весілля.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

На початку можна використати те, що було сказане під час зустрічі-розмови з батьками. Передати те, що вони казали, їхні зауваження і пропозиції.

Важливо, щоб учасники наших зустрічей відчували, що ми хочемо їм **допомогти** також і в **належному переживанні шлюбу та весілля**. Нерідко вони почуваються у цьому розгубленими. Тому потрібно показати, що ми їх розуміємо, і дати їм певні поради та вказівки. Ці поради мають стосуватися гідного християнського переживання шлюбу та весілля.

Катехиза складається з трьох частин. Спочатку вступ – **синтез** того, що викладалося протягом усього курсу. Потім **обговорення шлюбу**: дошлюбні поради і пояснення символіки та значення шлюбної церемонії. Остання частина – вказівки і пропозиції, **як організувати весілля**. Звернути увагу на факт, що навіть в деяких католицьких родин існує традиція влаштовувати весілля ще до шлюбу, що не є згідне з Божим законом.

Цю катехизу, зокрема частину, яка стосується символіки та значення шлюбної церемонії, можна провести **у формі діалогу** з учасниками. Дати їм перед цим завдання пошукати в Інтернеті або в якихось публікаціях інформацію на цю тему. Пояснення значення слів, які молодята вимовляють під час шлюбної присяги, може бути **формою повторення** того, що найважливіше. Як саме вони розуміють добровільність, шлюб на ціле життя, прийняття потомства, яким Бог їх обдарує, а зокрема – любов, вірність і подружню пошану? Що це для них означає? Ведучий, в разі потреби, уточнює, виправляє і доповнює відповіді.

Окрім обговорюваних у катехизі шлюбних обрядів, у деяких місцях можуть бути інші звичаї. Душпастир вирішує, чи доцільно буде їх застосувати у церемонії шлюбу, узгоджуючи це з єпископом-ординарієм дієцезії.

Треба пам'ятати, що існує чимало звичаїв, які **мають забобонний характер**, такі як обсіпання рисом або грошима. Краще, аби їх не було, хоча зрозуміло, що позбутися цього непросто, тим паче, що молоді не мають на це вирішального впливу.

До цієї катехизи є зроблена презентація, яка розміщена на диску.

ВСТУП І ПОВТОРЕННЯ:

Дорогі молодята, наші зустрічі поступово добігають кінця. Окрім сьогоднішньої катехизи, на вас чекають дві дуже важливі зустрічі. Зокрема та, що відбудеться за два тижні, може мати великий вплив на все ваше життя. Потім – дві завершальні дошлюбні зустрічі. Одна, на якій ми попросимо вас **поділитися враженнями** від прослуханого курсу, і остання – це буде **спільна Євхаристія на завершення** та вручення свідоцтв про прослуховування курсу підготовки до шлюбу.

Тепер пригадаймо **найважливіші пункти** викладеного.

Подружжя, любов між чоловіком і жінкою, а також любов до дітей становлять щось **дуже прекрасне**. Це великий **дар Бога**. Але людина дуже часто не вміє цей дар прийняти. Нерідко збуваються слова з Євангелія: «Адже хто має, тому дасться, і матиме понад міру, а хто не має, то й те, що має, буде забране від нього» (Мт 13, 12).

Ці слова можуть виглядати незрозумілими, але ось подивіться. Наприклад, жінка отримує дар бути дружиною і матір'ю. Вона це отримала, **вона це вже має**. І є жінки, які **втрачають покликання** бути дружиною і матір'ю, в них це відбирається. Чому? Бо **в них бракує любові**, доброти, терпеливості, здатності до самопожертви і прощення. Така жінка навіть може народити дитину, але якщо погано її виховає, то син закінчить життя у в'язниці або як наркоман, або не шануватиме матір. Це ж саме можна сказати і про чоловіка, батька. Так само це стосується і священника – якщо він замикає своє серце на любов Бога, то у нього може бути відібраний великий дар служіння як священника Ісуса Христа. Через таїнство Священства він залишається священником назавжди, але якщо дуже тяжко згрішить, то йому буде заборонено служити цим даром у Церкві.

Ось, власне, ми торкаємося того, що найважливіше: **людина, аби не змарнувати того, що має, потребує Спасителя**. Людина потребує Бога, щоб бути людиною: матір'ю, батьком, дружиною, чоловіком, священником. Потребує, оскільки у самій людині завжди є одна хвороба: **егоїзм**. Людина **хоче бути доброю**, але спроможна такою бути тільки до певної міри.

Ми всі маємо велике прагнення єдності, як і прагнення любити іншу людину. Ми наближаємося до іншого, пробуємо це реалізувати – але **натикаємося на якийсь мур**, перескочити який не можемо. Цей мур – то егоїзм та відмінність іншої особи.

Людина інстинктивно відчуває, що, аби збудувати єдність, потрібно ризикнути, **дати себе, але боїться це зробити**. У ній сидить страх: страх за себе, страх перед іншою людиною. Це так, ніби всередині нас є **якась травма**, що дає про себе знати, коли надходить небезпека чи страждання, коли ця інша особа наближається до нас зі своєю інакшістю та егоїзмом.

Аби це пояснити, візьмемо, наприклад, маленького хлопчика, якого покусали собаки. Цілком імовірно, що він ціле життя буде боятися собак. Він носить у собі травму, яка нагадує про себе кожного разу, коли він бачить собак, які миттєво нагадують йому страждання дитинства.

Або ж дівчина, якій хлопець обіцяв любов, а потім використав її, і так зробив ще другий, і третій хлопець. Як ви гадаєте, чи буде вона довіряти хлопцям, які кажуть «Я тебе кохаю?» Можливо, що вона вже нікому не повірить. У ній залишилася травма, страх.

Або, не дай Боже, такий крайній випадок: хлопець дівчину обманув, а вона потім ще й виявила, що вагітна, і пішла на аборт... Така жінка буде все життя підсвідомо боятися подружньої близькості і дітей, їй буде важко любити своїх дітей і чоловіка.

Або якщо дитина, на деякий час покинута батьками, пережила глибокий стрес, то в ній залишиться **травматичний страх**, що таке станеться знову: «мене покинуть».

Щось подібне сталося і з Адамом. Ми **народжуємося з травмою**, страхом, бо десь глибоко в нас сидить **відчуття духовної смерті, відірваності від Бога**, від Любові. Ми маємо відчуття самотності на цій землі та необхідності захищати своє «я». **Наше «я» втратило відчуття безпеки** та вкоріненості у Богові.

Тому ми виявляємося раз по раз нездатними будувати єдність одні з одними. Ми цього **хочемо**, душа людини знає, що неможливо жити самотнім і бути щасливим, але коли зближуємося – **страх стає сильнішим**, спрацьовують захисні механізми, треба втікати від іншого, захищатися від нього, бо він може мене поранити, скривдити моє «я». І це моє «я» піддається, оскільки не має вкоріненості у Тому, хто дає опір і є Джерелом Життя. Зрештою, ми так і **залишаємося самотні**, нездатні до справжньої любові та єдності.

І ось **Добра Новина**, яку ми вам проголосили. Одна **Людина**, яку називали Ісусом із Назарету, **любила безмежно**. Навіть коли Його відкидали, били, висміювали Його – і зрештою розп'яли, Він завжди любив кожну людину, також і своїх ворогів. Його учні, попри те, що були Ним захоплені, не розуміли цього. Навіть вони в останні дні Його життя на землі **думали**, ніби те, що Він пропонує, – **нереальне**. Бо неможливо так любити, неможливо бути таким добрим, неможливо не захищатися!

Тим більше так думали інші. Коли Пілат запитував натовп, кого б він мав звільнити, люди вибрали Варавву, оскільки Варавва був їхнім героєм, який боровся за справедливість, старався «зробити порядок» із ворогами. А **Ісус** не захищався, Він **любив кожного**, був з'єднаний із долею кожної людини.

Але що найдивовижніше і найпрекрасніше, то це те, що **цей Ісус не був тільки людиною**. Так, Він жив як людина на землі, був уповні людиною, повноцінною, але Він також був Сином Божим, був **Богом**. А ще одна „подробиця” – що **Він ВОСКРЕС**. Цей **Чоловік із Назарета – воскрес, пройшов крізь смерть, вирвався з гробу і привів людську натуру, людську долю до Неба**. Його довіра до Бога-Отця і любов до нас були сильніші за все, навіть сильніші за ненависть і смерть!

І це ще не кінець чудесної новини: Він, Воскреслий, **ТЕПЕР Є ГОСПОДОМ**, а це означає: **усе те, що Він мав у собі – зв'язок з Отцем і любов до людей**, – Він **дає людям**, тим, хто приймає Його, **хто прагне цього, хто в це вірує**. Травма у серці, у глибині людської психіки, **може бути вилікувана! Єдність стає можливою**, і подружжя, це омріяне кохання між чоловіком і жінкою, стає можливим.

Ця **прекрасна благодать** – здатність любити іншу людину, здатність прощати, жертвувати себе і бути щасливим – **приходить до людини через віру і таїнства**. Насамперед через Таїнство Хрещення. А **для подружжя існує спеціальне таїнство** –

Таїнство Шлюбу. Треба прагнути жити згідно з тим, що обіцяєш, що присягаєш, відповідно до природи, **по-людськи**, і тоді це таїнство діє, «працює».

Є особливий момент переживання цього таїнства, вираження любові та обдаровування любов'ю, а саме тоді, коли **подружжя стає одним тілом і готове дати нове життя**. Ми достатньо говорили з вами на цю тему. Також ми говорили і про інші численні аспекти цього **нормального**, людського подружнього та сімейного життя.

Ви отримали різні молитви, благословення, малі екзорцизми. Ми проводили різні практики віри, завжди зі Словом Божим та із допомогою Святого Духа. Ми вам дали трошки «посмакувати» життя вірою. Зроблене це було для того, **аби ви знали, що робити, коли буде важко**.

Ми вам також пояснювали становище суспільства, в якому всі живемо. Тому що на життя потрібно завжди дивитися реалістично. Ми робили все, аби зробити так, щоб – за висловом святого Павла – **«не бути винними нічиєї крові»**.

Якщо ви будете приймати Божі благодаті щодня, то тоді буде вам «дано, і матимете понад міру». Стане можливим те, щоб ви на старість танцювали разом, тримаючись за руки, і щоби з кожним роком, попри кризи і труднощі, ваша любов зростала. Вам буде щораз краще разом. Ви будете відчувати любов і підтримку дітей, а пізніше – онуків чи навіть правнуків. Життя буде насичене, а ще **більше щастя** чекатиме на вас **після відходу з цього світу**.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Сьогодні хочемо поговорити з вами про **шлюб і весілля**. Дати вам певні поради і вказівки, пояснити символіку і значення шлюбного обряду. Відомо, як важливо добре пережити день шлюбу, але також і добре відсвяткувати весілля. Ви можете також і між собою про це говорити, можете взаємно одне одному чимось допомогти.

• *Дошлюбні поради:*

Головна порада перед шлюбом і весіллям – старайтеся зробити все якнайкраще, але пам'ятайте, що **це день святкування і радості**. Це має бути **ваше свято**, свято ваших батьків, друзів і знайомих. **Не дозвольте, щоб у вас вкрали свято**, або щоб його вкрали іншим через те, що трапиться щось, чого ви не планували. Фактично завжди щось не вдається. У цьому немає нічого страшного, і не дозволяйте через це знищити настрій свята.

Приготуйте все якомога краще – і радійте тому, що відбувається. Саме це і становить відмінність поміж християнином і поганином, язичником. Один і другий можуть дуже гарно готувати свій шлюб, весілля чи й будь-яку іншу урочистість. Але коли стається щось несподіване – вибиває світло, псується автомобіль, хтось неналежно поводить, – то поганин цим дуже сильно зраний, може навіть влаштувати скандал, його свято зіпсоване... А християнин, навіть коли щось трапиться погане, вміє прийняти це спокійно і **радіти тому, що має**, бо він **бачить, що в цьому святі є найважливіше**.

Під час літургії будьте **зосереджені саме на літургії**, на слуханні того, що Бог до вас говорить, на самому обряді шлюбу та подальшій молитві, Євхаристії. Інколи буває, що хтось весь час крутиться, роззирається, постійно думає, як би це гарно вийти на знімках, чи всі гості прийшли, чи чиїсь діти не заважатимуть... Не бійтеся, усе буде добре. Священик вам допоможе.

Пам'ятайте: **це ваш шлюб! Ви і Бог!** Переживайте це саме так, внутрішньо скерованими до Бога, і не відволікайтеся на те, що там собі думають інші або, як ви виглядаєте. Знайте, що «Господь не дивиться так, як людина: людина дивиться на лице, Господь же дивиться на серце» (1 Сам 16, 7). В уділенні шлюбу найважливішим є Бог, який Сам уділяє благодать таїнства Шлюбу, а Він «дивиться на серце»: тобто для Нього немає різниці, чи не пом'ялось у вас плаття, зате важливо, чи ви дивилися на Нього, чи на плаття.

Одяг. Відомо, що одяг для святкування важливий. Він має бути красивий і гідний. Гідний – це означає, що чоловіки, які будуть дивитися на наречену, бачитимуть насамперед її красу, **красу людини, людської особи**. Дуже сумно, що інколи наречена виглядає більше роздягнутою, ніж одягнутою. У храмі Божому цього бути не повинно. Пам'ятайте, що ви – християнки, ви маєте гідність, ваше тіло гідне поваги та шани. Також про це, певно, не завадить сказати й свідкам. Тому треба подбати, щоб молода та інші дівчата не мали оголених плечей та глибоких декольте.

Біла фата і сукня, а також зелені гілочки мирту – як елемент оздобы одягу нареченої або в букетику нареченого – це символи чистоти, з якою обоє молодих повинні приступати до шлюбу, як і чистоти й шляхетності наміру увійти в подружній зв'язок. Тут ми ще раз, при нагоді, **прагнемо гаряче заохотити вас до життя у чистоті**, також і ті пари, які вже мають за собою досвід спільного життя. Дуже важливо, **аби вшанувати Бога**, – принаймні трохи, деякий час **бути нормальними**. Щоб ваш одяг і ціле ваше свято не були фальшивкою.

Фотограф, відеооператор. Пам'ятки зі шлюбу у вигляді фотографій чи відеозапису – справа зрозуміла. Найкраще, коли **тільки одна людина** робитиме фотографії, а друга, за потреби, зніматиме на відеокамеру. Той, хто робить знімки, **не найважливіший** на цій урочистості! Він повинен поважати богослужіння, мусить бути тактовним і акуратним. Ця людина повинна знімати шлюб **так, ніби її немає**.

Перш ніж починати зйомку, фотограф чи відеооператор має зустрітися **зі священиком і узгодити** з ним свої дії. Він повинен бути **одягненим відповідно**, мати святковий і гідний, скромний одяг. Оператора стосуються всі ті правила поведінки, яких дотримуються всі інші люди у храмі. Літургія правиться для вас, а не для того, щоб він зробив красиві кадри. **Насправді важливою є тільки одна «фотографія», тільки один «запис» – той, що закарбується у ваших серцях.**

Попросіть батьків про благословення. Ми давали їм тексти благословень. Це **дуже важливо!**

- **Символіка і значення шлюбу:**

Літургія Святої Меси виводить наречених на новий життєвий шлях, провідником і опікуном на якому для них буде сам Бог – Дорога, Правда і Життя. Тому здебільшого церемонія шлюбу **розпочинається символічним спільним входом молодої пари**, яка при дверях храму чекає на священика, й він підводить її до вівтаря.

Зазвичай наречені **оточені своїми близькими**, друзями, знайомими. Головне завдання цих людей – **підтримати молодят молитвою**. Прекрасно, якщо це люди віруючі, які перебувають у стані освячуючої благодаті й можуть пожертвувати свою участь у Євхаристії та з'єднання з Христом у Причасті в намірі молодої пари. Можна їх про це попросити.

Після того, як розпочнеться Свята Меса і відбудеться обряд визнання нашої гріховності перед милосердним і добрим Богом, наречені сідають на свої місця (приготовлені перед вівтарем), аби **вислухати Слово Боже** і повчання, яке буде цього дня скероване саме до них. Це перебування **близько вівтаря** свідчить, що вони хочуть створити свій зв'язок **перед лицем Бога**, віковичної Любові, що вони стають **як діти Божі**, з упованням на доброту Отця, що хочуть протягом усього життя разом **іти до Нього**.

Для шлюбної церемонії можуть бути вибрані спеціальні читання, які стосуються подружжя, подружньої любові та Божої опіки над подружжям. І гомілія (принагідна проповідь) священника також буде пов'язана з подружжям. Це священницьке слово буде **останнім приготуванням** до укладення шлюбу, останнім очищенням і зміцненням вашого наміру, вашого прагнення полюбити цю іншу людину назавжди. Тому слухайте уважно.

Після Літургії слова настає момент шлюбного обряду. **Наречені та всі гості підводяться, бо буде звершено таїнство.**

Спочатку священник поставить запитання стосовно того, що найважливіше. Він питає: чи хочете ви **добровільно** укласти подружній зв'язок і чи хочете жити в ньому **до кінця життя**, у здоров'ї та хворобі, у добрій та злій долі?

Далі: чи хочете ви **прийняти потомство**, яким Бог вас обдарує, і **виховати його у вірі**? Відповідаючи на це запитання, ви цілком конкретно віддаєте себе в руки Бога-Отця. Він допоможе вам прийняти дітей і дасть те, що буде потрібне для дітей. Він також допоможе вам виховати дітей у вірі, і завдяки цьому ваші діти не змарнують свого життя, а по смерті на них чекатиме невимовне щастя. Це великий дар.

Ствердні відповіді на всі ці запитання становлять умову **дійсного та гідного** укладення подружнього зв'язку.

Перед складенням присяги священник і наречені промовляють молитву до Святого Духа, Духа мудрості й сили. **Допомога Святого Духа неодмінна**, оскільки це Його присутність в нас робить можливим подолання егоїзму, а завдяки цьому стає можливою справжня любов.

Після завершення цієї молитви, у Його присутності, закохані складуть **подружню присягу** і надінуть одне одному обручки. **Таїнство Подружжя** – що цікаво – **вділяється** у Католицькій Церкві не священником як якимось «стороннім подателем блага». Це таїнство вділяє собі **саме подружжя** у присутності священника. Це чоловік і жінка, які присягають одне одному любов, вірність, подружню пошану, обдаровують одне одного таїнством. Кожен з вас скаже іншому: **«Я беру тебе...»**

Можеш узяти іншого, якщо **він дає себе тобі**. Це щось надзвичайно прекрасне, коли людина дає себе іншій людині, а та інша це приймає і дає себе у відповідь! **На все життя**, «у добрі та в злі».

У той момент, **коли наречені скажуть слова присяги та обмінюються обручками, вони стають подружжям** – чоловіком і дружиною, в здоров'ї і в хворобі, у щасті і в біді, назавжди, до самої смерті.

Подружня присяга – це зовнішній знак таїнства, яке здійснюється тієї миті. Складаючи цю присягу, молодята зобов'язуються **привселюдно, з Божою допомогою, до спільного подружнього життя аж до смерті**. Присяга завершується словами: «Нехай мені в цьому допоможе Господь Бог всемогутній, у Трійці Єдиний, і всі святі».

Одружені усвідомлюють, що самі з життям не впораються, але з Богом – подужають все. То сам **Бог долучається до них і вділяє їм Свою благодать, Свою любов. Він – свідок шлюбу**, свідок складеної присяги.

Жест поданих одне одному рук означає укладення юридичного акту. Водночас він символізує відкритість, прощення, взаємну відданість. Він означає, що ви беретеся за руки для того, щоби йти крізь життя разом. Коли молодята подають одне одному руки і складають присягу, вони **дивляться одне одному в очі**. Коли дивимосся один одному в очі, можемо ще з більшим прагненням і щирістю сказати: «Обіцяю тобі любов, вірність і подружню пошану, і що не залишу тебе аж до смерті».

Руки, перев'язані столою. Стола (лат. stola, пол. stuła) у християнській традиції становить ознаку офіційних повноважень священника. Він від імені Бога в цей момент запечатує добровільну подружню угоду, а також перетворює її на обов'язок. Обвиваючи руки столою, священник цим показує, що Таїнство Шлюбу робить зв'язок двох людей нерозривним.

Символіка столи відсилає нас до безсмертя, вона становить вираження надії, що наша людська любов, зв'язана з Богом, переступить поріг смерті. Оплетені столою руки символізують те, що Вища Любов огортає собою любов людську, надаючи їй понадчасового виміру.

Після складеної присяги священник урочисто **підтверджує** укладення подружнього зв'язку словами: «**Що Бог з'єднав, того нехай людина не роз'єднує**. Ви уклали подружжя...»

Що означають слова присяги про «любов, вірність і подружню пошану»?
(Можна розпитати наречених, як вони це розуміють, і, за потреби, щось додати).

Любов. Любов між людьми робить їх щасливими. Але людська енергія любові дуже швидко вичерпується. Тому говоримо про любов людську і Божу. Святий Дух перебуватиме у вас, аби ви любили одне одного не тільки тоді, коли маєте почуття і прагнення, не тільки, коли це приємне, але щоб ви любили одне одного завжди, завжди мали **волю** любити свого чоловіка/дружину. Це присягання любові означає, що **ти завжди будеш просити Бога про любов до того чи тієї, з ким вступаєш у шлюб**.

Вірність. Вона має бути і в учинках, і в почуттях, і в думках. Зрада – це не тільки здійснення поганого вчинку, але це також дарування комусь окрім твоєї «половинки» своїх почуттів та думок. Твоє серце, сили, час, тіло, розум, гроші – **для твоєї дружини**. Твої емоції та почуття, твоя краса, ніжність, чulість, жіночність, материнство, гарний одяг, парфуми і косметика, час і здібності – **для твого чоловіка**. Присяга вірності означає початок **постійних і невинних старань**, вірних старань, аби збудувати подружню єдність.

Подружжя пошана. Дотримувати слова. Жити згідно з тим, що обіцяв Богові та іншій людині. **Чесно віддавати себе цій другій людині – і чесно її приймати.** Без фальшу, повністю відкрито.

Чесно віддавати гроші й час, чесно готувати, прибирати і прати. Чесно, без фальшу, цілувати й віддавати своє тіло, і отримувати тіло другої людини. Чесно бути готовим прийняти потомство, яке Бог захоче вам дати. Ніколи не сприймати іншого як річ, ніколи не використовувати його для того, щоб зробити собі приємно. Чесно говорити іншому правду. Ніколи не нарікати на нього поза плечі.

У житті двох людей від моменту укладення шлюбу стається **величезна зміна**. Вони не тільки називаються, але й насправді стають «спорідненими», «об'єднаними», «одним тілом».

Найкраще це виражено у Святому Письмі, тому ми закликаємо вас його читати і, більше того, належно вивчати, щоб насправді зрозуміти, про що там ідеться. У Книзі Буття написано: Бог створив Адама, а з його тіла утворив жінку. Тоді Адам сказав до Бога: «Вона зватиметься жінкою, бо її взято від чоловіка» (Бут 2, 23). В оригіналі написано: вона зватиметься «іш-ша» (жінка), бо її взято від «іш» (чоловіка). Старослов'янською мовою це відтворювалося як «муж» і «мужена». Чоловік і жінка споріднені за самою своєю суттю, вже від сотворення людини! Тому люди, які беруть сакраментальний шлюб у Католицькій Церкві, усвідомлюють, що:

- здійснилося щось **остаточне і безповоротне**, поміж ними постав зв'язок, розірвати який може тільки смерть;

- вони мають **право та обов'язок належати виключно одне одному**, незалежно від того, як далі підуть справи, і совість ніколи не перестане говорити правду: це – твій чоловік, це – твоя жінка;

- **інтимний зв'язок**, буття єдиним тілом, яке **до цього моменту було би фальшивим** переживанням любові та взаємним пораненням (гріхом нечистим), **тепер** стає дозволеним, ба навіть необхідним, він перетворюється на **обов'язковий спосіб вираження любові та участі в даванні життя** новим людським істотам;

- вони дістають право публічно виступати як подружжя і бути так сприйнятими у родині, в парафії та суспільному житті.

Чи ви насправді хочете це присягнути? Ви вільні. Ще можна відступити. Складення такої присяги – це щось винятково прекрасне, але за цим слідує незмінні вимоги, і не треба нічого такого робити напоказ, не маючи внутрішньої певності та зрілості рішення.

Так, Бог вам допоможе, Він вас любить, Він – добрий і вірний. Із Ним можливо все. Єдина умова – **з Ним усе серйозно**.

Обручки своєю формою символізують повноту, вони не мають початку, ані кінця, асоціюються з вічністю та єдністю. Взаємне дарування обручок молодятами, таким чином, становить вираження надії, що вони **досягнуть єдності**, а також, що їхнє кохання триватиме всупереч перешкодам, вічно.

Обручки – **це символ зв'язку, вірності, приналежності**. Для подружжя вони стають знаком, який дає їм відчуття, що вони належать одне одному назавжди, що вони поєдналися і **хочуть** бути одне одному **вірні**.

Благословення молодят – насамперед під час літургії: після молитви «Отче наш» священник вимовляє слова спеціальної молитви. Наступне благословення буде **на завершення Святої Меси**. (Його можна зачитати з Месалу). Бачите, який Бог щедрий, як хоче вас благословляти і наповнювати своєю любов'ю! Він любить вас, і ви безумовно потребуєте Його любові.

Святе Причастя. Ще за мить до цього – наречені, а тепер уже – чоловік і дружина можуть разом приступити до Святого Причастя. Молода пара може прийняти Причастя під двома видами – Тіла і Крові Христових. Прийняття Причастя молодятами – це запрошення і прийняття до їхнього зв'язку Бога.

Існує дуже гарний звичай, що після завершення літургії **молода пара іде** до того місця в храмі, де знаходиться скульптура чи образ **Матері Божої** або ж особливого покровителя тієї місцевості, й там вони **ввіряють своє спільне подружнє (і дай Боже, сімейне) життя Марії**, найкращій Матері й Пані.

Також існують інші звичаї, радше забобонні. Найкраще, аби їх узагалі не було на ваших весіллях.

Весілля. Весільний бенкет, застілля становить продовження того, що відбулося у Церкві, – радість від новоутвореного подружжя в Таїнстві Шлюбу. Під час Служби Божої ви **запросили Ісуса у своє подружжя, сім'ю**, та в усі події вашого життя. Тож ви запросили Його також на своє весілля, так як це зробили молоді в Кані Галілейській з Євангелія від св. Йоана (див Йн 2, 2).

Шкода, що не всі це розуміють і інколи влаштовують весілля перед Таїнством Шлюбу (нешлюбне весілля), що **не має жодного сенсу**. Нешлюбне весілля суперечить саме собі: з чого радіти, коли молода пара починає життя у гріху? Якщо на таке весілля не запрошено Ісуса, то хто є господарем цього свята, хто дає справжнє щастя, хто благословляє?

Християнське весілля – це весілля, **де присутній Господь**, який хоче благословляти не тільки молодих, але й усіх запрошених, хоче наповнювати нас справжньою радістю. Якщо ми усвідомимо собі цю правду, то й відповідно будемо готуватися до нашого свята.

По-перше: уже при підготовці весілля ми можемо просити Бога про Його мудрість і благословення на час підготовки і проведення свята. **Довіряючи Богу** всі справи свого весілля, ми можемо бути спокійнішими і зосередитися на тому, що найважливіше.

По-друге: вибираючи місце проведення свята, запрошуючи ведучих (тамаду), музикантів і обговорюючи з ними програму весілля, будемо враховувати християнські цінності, традиції, турбуючись про те, аби **не було нічого, що могло би принизити людську гідність**, стати приводом до гріха для інших.

- **Весільні поради:**

Весілля **може бути дуже гарним святом**, або ж **може виявитися сумним** і стати причиною взаємних претензій. Воно може бути радісним для учасників, гостей, а може стати приводом для неприємних спогадів і докорів сумління. Іншими словами, має значення те, як весілля виглядатиме, як до нього приготуємося і як усе організуємо.

Ми хочемо вам **представити різні пропозиції** для хорошої організації весілля. **Дамо їх вам на листівках. Використайте ті, які визнаєте за відповідні.**

Прагнемо вас якнайгарячіше заохотити, щоби весілля ваше було **християнським, людським**. І тоді побачите, як буде гарно. В українській традиції існує чимало добрих, мудрих і красивих весільних звичаїв, їх варто використовувати.

Трапляється, що люди бажать бути «модними» і відкидають традиційні звичаї, вводячи у програму свята ігри або виступи груп, які **ображають людську гідність**. Гості, принаймні деякі, почуваються дуже погано. Будьте мудрими й відважними. Гості будуть задоволені й думатимуть про вас із вдячністю, якщо на святкуванні пануватиме хороша атмосфера, добрі розваги, і вони не будуть провоковані до самоприниження через якісь форми нечистоти або пияцтво. Виберіть хорошого тамаду і порозмовляйте на цю тему з батьками.

*Обговоріть спільно з нареченими пропозиції для проведення весілля в додатку.
(видрукувати, роздати)*

ЗАКІНЧЕННЯ ТА ОГОЛОШЕННЯ:

Ми запрошуємо вас на наступні зустрічі. Вони будуть **дуже важливі**. На цю, що **за два тижні, запрошуємо також ваших батьків**. Передайте їм наше запрошення. Це буде дуже гарний і глибокий молебень, під час якого буде нагода пережити таїнство примирення.

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Всемогутній, вічний Боже, Ти через свого Єдинородного Сина пообіцяв нам Святого Духа. Покірно просимо Тебе про цих молодих / наречених, які жертвують себе Тобі; звільни їх від усякого впливу злого духа, віддали від них усякі помилки та гріх, щоб вони стали храмом Духа Святого. Підтверди наші слова, повні віри, і вчини, щоб ми не промовляли даремно, але тією силою і благодаттю, завдяки якій Твій Єдинородний Син звільнив нас від зла. Через Христа, Господа нашого.

Нехай вас благословить Бог Всемогутній, † Отець, і Син, і Святий Дух.

Всі: Амінь.

Додаток

«Запросили також Ісуса» (Йн 2, 2)

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ ХРИСТИЯНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ

Весільний бенкет, застілля є продовженням того, що відбулося у Церкві; є радістю з нового подружжя, утвореного в Таїнстві Шлюбу. Під час Служби Божої ви запросили Ісуса у своє подружжя, сім'ю та в усі події вашого життя. Отож, ви запросили Його також на своє весілля – так, як це зробили молоді в Кані Галилейській у Євангелії від Святого Йоана (див Йн 2, 2). Шкода, що не всі це розуміють і роблять весілля до Таїнства Шлюбу (нешлюбне весілля), що не має жодного сенсу. Нешлюбне весілля суперечить само собі: з чого радіти, коли молода пара починає життя у гріху? **Якщо на таке весілля не запрошено Ісуса, то хто є господарем цього свята, хто дає справжнє щастя, хто благословляє?**

Християнське весілля – це весілля, на якому **присутній Господь**, Який хоче благословити не тільки молодих, але й всіх запрошених, хоче наповнювати справжньою радістю. Якщо ми усвідомимо собі цю правду, то й відповідно будемо готуватися до нашого свята. По-перше: вже плануючи весілля, ми можемо **просити Бога** про Його мудрість і благословення на час підготовки і проведення весілля. **Довіряючи Богу** усі справи свого свята, ми можемо бути спокійнішими і зосередитися на тому, що найважливіше. По друге: **вибираючи місце** проведення свята, **запрошуючи ведучих** (тамаду), музикантів і обговорюючи з ними програму весілля, будемо **враховувати християнські цінності**, традиції, турбуватись про те, щоб **не було нічого**, що б могло **принизити людську гідність**, стати приводом до гріха для інших.

- 1) Пам'ятайте, що ваше весілля – **це ваше свято, і ви маєте вирішувати**, як воно виглядатиме. Це ваше перше свято в подружжі, і хоча часто його організація у великій мірі залежить від батьків, то, однак, відповідальність лежить на вашій стороні.
- 2) **Обговоріть з батьками** (якщо вони допомагають в організації весілля) ваше бачення цього свята, **визначте спільно пріоритети**, напр., що **це буде християнське весілля**.
- 3) Подбайте про **доброго тамаду і музикантів**. Пам'ятайте, що ви є замовниками (ви їм платите), а, отже, **маєте право вимагати** від них, щоб провели вам весілля за вашими вимогами. **Заздалегідь обговоріть програму** весілля, наголосіть, що **не може бути** жодних анекдотів, забав і конкурсів, які б мали еротичний зміст або **когось принижували** чи висміювали. Варто також сказати тамаді, щоб **не примушував людей пити алкоголь**, говорити тости. Не відповідає християнській поведінці так звана «традиція» поцілунків свідків молодих (старший дружба і дружка). Не можуть цілуватися прилюдно люди, які знають одне одного лише декілька годин, так само, як наречені, котрі перед Богом і людьми вступили в шлюбний союз і стали подружжям. Також і вас не можна до цього змушувати, це інтимна справа та залежить від вас.

ЯК ДОБРЕ ПРИГОТУВАТИ І ПЕРЕЖИТИ ШЛЮБ І ВЕСІЛЛЯ

- 4) Якщо ви плануєте організувати безалкогольне весілля, то необхідно звернутися до тамади, який має досвід проведення християнських безалкогольних свят, він вам допоможе не тільки в проведенні свята, але також і в організації.
- 5) Хороша музика є традиційним елементом святкування весілля. Музикантам необхідно наголосити, щоб на вашому весіллі звучала лише гарна музика (без непристойних слів). (Якщо це безалкогольне весілля, то добре, щоб не було музики, в якій оспівується чарка). Можете також самі запропонувати якісь забави, музику.
- 6) Замовляючи бенкетний зал, подбайте, щоб у центрі (над молодими) **висіла ікона (напр., Святої Сім'ї)**.
- 7) Гарною несподіванкою і пам'яткою для гостей можуть бути заздалегідь приготовані молодими подаруночки (мішечки з цукерками, маленькі кольорові листівки зі словами вдячності або зі словом Божим про любов тощо), покладені для кожного на столі. Доброго настрою додають запалені на столах свічки.
- 8) Християнською традицією є **молитва перед споживанням їжі**. Можна попросити когось з батьків або з гостей (напр., священника), щоб провели таку молитву на початок застілля.
- 9) Перш ніж гості сядуть до столу, варто зробити посадкову карту: на великому аркуші паперу або в таблиці розписати, хто де сидітиме. Можна назвати столи, де передбачаємо посадити конкретних осіб, або ж поставити на столах іменні візитки. Для гостей може бути важливим, у чиєму товаристві вони сидітимуть за столом. Коли всі сядуть на своїх місцях, варто **представити гостей**, щоб усі знали, хто прийшов зі сторони нареченої, хто зі сторони нареченого, хто належить до кола їхніх друзів, звідки вони одні одних знають. Найкраще це зробити за першим столом, коли ще всі їдять. Цю частину можуть провадити самі молодята: раз молодий, раз молода, або ж їхні батьки.

ДЕКІЛЬКА ПРОПОЗИЦІЙ НА ВЕСІЛЬНУ ЗАБАВУ:

- 1) Пам'яткою для молодих після весілля може бути гостьова книга, яка має лежати під час весілля розгорнутою – тоді гості зможуть будь-якої миті записувати туди різні думки, побажання, подяки для молодої пари.
- 2) Можна влаштувати презентацію фотографій молодих або монтаж відеозаписів із років їхнього дитинства чи молодості. Зазвичай це цікаво всім.
- 3) Захоплюючим моментом також стане коротка історія знайомства молодят, ілюстрована фотографіями з місць, де вони познайомилися або де побували разом.
- 4) Якщо передбачається продовження на наступний день або святкування протягом кількох днів, весільний фотограф або хтось із сім'ї може підготувати показ фотографій (з музичним супроводом) уже зі шлюбу, весілля та першого дня святкування – гості зможуть побачити самих себе і наречених.

- 5) Конкурс на краще знання молодої пари або певних аспектів їхнього знайомства: наприклад, де познайомилися, де заручилися, який перстень на заручини отримала наречена, що вигравіювано на їхніх обручках або до яких місць вони разом ходили у паломництва (питання залежать від того, що для пари є найбільш характерним). Конкурс готує наречена, на запитання можуть відповідати обидві сім'ї, а весільні свідки – роздавати бали за відповіді; вони також можуть провести цей конкурс.
- 6) Концерт із присвяченнями або мистецька частина свята, залежно від того, чи є у сім'ї артистично обдаровані особистості. Можна запросити когось з-поза сімейного кола, щоб була ця концертна частина – якусь групу або місцевий ансамбль.
- 7) З англійського весілля: виступи батьків – як вони переживають цей момент, чого бажають дітям; виступи сестер чи братів: як родичі молодят згадують час, коли вони тільки почали зустрічатися, як рідні про це дізналися, що хотіли би доброго сказати про свого брата чи сестру його/її теперішній «половинці».
- 8) Поради для молодят: під час танцю робимо два кола: в одному – молода, у другому – молодий; довкола молодого танцюють жінки, довкола молодої – чоловіки. По черзі підходять до молодого та молодої і, танцюючи, дають йому в приватних розмовах свої поради щодо щасливого переживання подружжя: що може допомогти у важкі хвилини, чого краще уникати, а що у подружжі потрібне. Кілька порад із власного досвіду або знання, отримані іншим чином.
- 9) Інтеграційні танці. Найкраще, щоб їх вів тамада.
- 10) Подяка батькам і вручення їм подарунка як вираз вдячності. Це може бути альбом із фотографіями їхніх дітей разом із ними на різних етапах життя; може бути спільний портрет молодят; може, щось виготовлене власноручно.
- 11) Спільна святкова фотографія.

15 ЧОМУ Я РОБИВ У ЖИТТІ ДУРНИЦІ І СТРАЖДАВ? ПРИГОТУВАННЯ ДО ТАЇНСТВА СВЯТОЇ СПОВІДІ

«Не гріши більше, аби тобі чогось гіршого не сталося»

(Йн 5, 14)

МОЛИТВА

МЕТА КАТЕХИЗИ:

Допомогти нареченим **зрозуміти історію їхнього життя**, зокрема **причини їхніх помилок** та гріхів, які вони скоїли. **Приготування до Таїнства Сповіді.**

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:

Йн 5, 1-13; Мт 12, 43-45; аркуші паперу, ручки, запитання для роздумів, видрукувані на картках.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Ця катехиза може бути дуже плідною для учасників, але вона нелегка. Вона має бути приготуванням до святої сповіді та до відновлення обітниць святого Хрещення, що відбудеться на наступній зустрічі. Нинішня зустріч становить приготування до, можливо, **найважливішої події** за весь курс дошлюбної підготовки.

Зустріч складається з кількох частин. Насамперед – вступ та пояснення діяльності злого духа у людському житті. Показати на прикладах, що **диявол обманює людину, використовуючи добрі речі.**

Далі учасники мають провести індивідуальні роздуми з допомогою заздалегідь підготовлених запитань. Суть цієї рефлексії – побачити, **як диявол їх обманював**, де вони мають слабкі місця, **чому вони робили погані речі і страждали.**

Наступна частина – поділитися у парах тим, що учасники відкрили для себе, замислюючись над запитаннями. Можна це зробити у вигляді «домашнього завдання», але, певно, **краще все-таки це зробити під час зустрічі групи.**

Закінчуємо цю тему гарячим запрошенням на наступну зустріч, яка буде молебнем відновлення обітниць святого Хрещення і таїнством Поєднання та Примирення. На цю чергову зустріч, літургію, **запрошуємо також і батьків** наших наречених. **Роздаємо аркуші з запитаннями**, які мають допомогти **провести іспит совісті.**

ВСТУП:

Любі наречені, одна з наших останніх зустрічей завершилася врученням вам книги Святого Письма. То був знак, що **ви не самотні** у шуканні найкращих рішень для розв'язання проблем і труднощів, які з'являються в житті. Ви не мусите шукати всього навпамацки. Ми ж бо маємо **джерело мудрості**, ним є **ця Книга**, а також **спільнота віруючих**, яка живе тим, що в цій Книзі написано.

Сьогодні хочемо насамперед допомогти вам поглянути на **історію вашого життя у світлі Божого Слова**. Ми прагнемо допомогти вам побачити і зрозуміти, чому у нашому житті ми припускаємося помилок, чому до нас приходять розчарування, злість на себе, бунт, а може, навіть, розпач або думки про самогубство. Ми прагнемо допомогти вам це побачити, щоб ви **більше цих помилок не повторювали**, щоб ви бодай трохи розуміли себе і те, як злі духи хочуть вами маніпулювати.

ЗМІСТ КАТЕХИЗИ:

Кульгавий дістає зцілення після 38 років життя паралізованим, але повинен бути дуже пильним, щоб із ним чогось гіршого не трапилося.

Розпочнемо з історії одного чоловіка, записаної в Євангелії /Йн 5, 1-13/. Ось чоловік, важко хворий, чиї родичі або друзі приносять його щодня вранці до джерела. Цей чоловік – єврей, юдей, вірить у Єдиного Бога, але дуже страждає і дуже хоче бути здоровим. Бог, у якого він вірить, здається, не допомагає йому, не зцілює, тому він починає просити своїх ближніх, щоби його приносили до купелі, де здійснюється культ поганських божків і де, як люди вірять, час від часу стаються зцілення. Тобто ми бачимо людину, яка має свою релігію, однак фізичне **здоров'я для неї важливіше**. Людина готова йти до поганських божків, аби тільки її поставили на ноги.

Сьогодні таких людей теж не бракує. **Багато хто заради здоров'я готовий на все**. Дивіться: здоров'я – це великий дар Божий, який, безперечно, потрібно шанувати і турбуватися про нього. Але чи здоров'я тіла насправді є чимось таким, за що потрібно віддавати все?

Чи слушно чинять багаті люди, які замовляють органи – серце, нирки, печінку, – знаючи, що ці органи, можливо, будуть не пожертвовані за відповідною процедурою, а відібрані в когось, хто потрапив до бандитів у неволю? Хіба правильно вчиняють жінки, які заради здоров'я і збереження краси та молодості користуються косметичними засобами, що виготовлені з решток дитячих тіл, отриманих внаслідок абортів? Хіба правий той глава сім'ї, який призначає більшість зароблених грошей на тренажерний зал і біодобавки, аби бути вічно-молодим і вічно-здоровим, а занедбує своїх дітей і дружину?

І ось до такої людини **приходить Господь Ісус**. Він **бачить** страждання цього чоловіка і **зцілює** його. Велить йому взяти своє ложе і нести. То був день суботній, святий шабат, у який приписи забороняли робити щось таке, як, наприклад, нести постіль. А тут хтось взяв і несе. За це на нього нападають інші побожні юдеї, але зцілений слухається Того, Хто його зцілив. Тому що для нього **найважливішим є здоров'я, тож він не зважає на правила, а слухається свого цілителя**.

Але історія на цьому не закінчується. Господь Ісус потім знаходить цього чоловіка у натовпі інших, зібраних у тому людному місці. Знаходить, щоби сказати йому надзвичайно важливі слова: **«Більше не гріши, аби тобі не сталося щось гірше»**. Скажіть мені, будь ласка, що може бути гіршим від 38 років паралічу?

Відповідь знайдемо в інших словах Господа Ісуса. Послухаймо читання з Євангелія від св. Матея (12, 43-45, *читаємо*.) Дивіться, ось **людина, якій було погано**, вона шукала якогось зцілення, звільнення від страждань, і **Бог їй допоміг**.

Хіба ми всі не **подібні** в чомусь до цього чоловіка? Ми ж бо теж мали свої страждання, **припускалися помилок**, робили дурниці, навіть коїли зло, може, почувалися самотніми, мали нестерпне життя у батьківському домі, хотіли якнайшвидше втекти, мріяли про кохання, **просили Бога**. Він вам **допомагав**, тепер ось у вас **з'явилася надія**. З'явився шанс створити свою сім'ю, якимось упорядкувати своє життя.

Однак будьте уважні, дивіться: той чоловік із Євангелія **виглядав дуже добре**, у нього було майже все бажане, але **серце його було порожнє**, тому що там не було Бога. Він **використав Господа Бога**, так, як людина інколи використовує свої знайомства.

Людина дістає допомогу, щось собі забезпечує – і забуває про того, хто їй допоміг, починає думати: **я зміг, я зробив, я добився, я сам спромігся** собі це все організувати. Так було і з тим чоловіком із другого уривка з Євангелія.

Тоді, власне, **злий дух, який його ненавидів**, прийшов разом із сімома «приятелями», і стан цього зціленого у підсумку **став гіршим, ніж був** попередньо. Тому що **у серці** цієї людини, попри чудеса Господні, **не було місця для самого Бога**, не було справжньої любові. В його серці панували самолюбство і прив'язаність до різних речей світу цього.

Чи знаєте ви таких людей, яким було в житті важко, які робили дурниці замолоду, але певної миті якимось опанували себе, віднайшли свою любов, мали надію на щастя, а після шлюбу, за деякий час, усе знову розвалилося, щастя закінчилося, і вони стали почуватися гірше, ніж раніше? Чи знаєте ви людей, які після красивого весілля і пишного святкування страждали більше і були в гіршому стані, аніж до шлюбу?

Так, кохані, життя – справа серйозна, і тому ми зараз хочемо вам запропонувати одну вправу, подібну до тієї, що ми вже робили. Треба, щоб ви знову поглянули на своє минуле. Щоб ви задумалися, **чому ви скоїли свої помилки, звідки взяли туга і невдоволення, чому ви змарнували деякі свої шанси, і які ваші справи зараз**.

Щоб допомогти вам у цьому, ми хочемо поділитися мудрістю, яку отримуємо у Церкві. Ми знаємо, завдяки милості Божій, що **у нас є ворог**, злий дух, який дуже винахідливо нас обманює. Чинить це дуже інтелегентно, не спокушає безпосередньо до зла, а підсовує **те, що маловажливе**, так, щоб воно **стало для нас дуже важливим**.

Спокушає нас використовуючи те, що саме по собі є добрим. Наприклад, хтось любить квіти. Але любить їх настільки, що будує свій фінансовий план місяця, розраховуючи гроші насамперед на купівлю квітів та всього для квітів, витрачає на них значну частину свого заробітку, ну, а якщо хтось із родичів чи друзів зачепить листочок чи пелюсточку на дорогій квіточці, то на нього одразу з'явиться шалена злість у серці.

Або якась жінка любить свою кицю, все має бути для неї, план дня визначається згідно з потребами кицьки. **Хіба це добре?**

Або коли хтось любить дивитися футбол. І коли транслюють матч, то для нього більше нічого в світі не існує: діти можуть плакати, жінка може бути хвора, що завгодно, але для нього важливими є тільки матч і пиво.

Або колектив: те, що скаже «колектив», колеги на роботі, є святим і безпомилковим, а те, що говорить удома чоловік чи дружина, значення не має, бо думка «колективу» визначає все, і вона завжди найважливіша. **Хіба це правильно?**

Гроші самі по собі – засіб обміну, сприяння діяльності фінансової системи. А скільки через них зла: війни, наркотики, проституція, торгівля людьми та все інше, що викликане надмірною любов'ю до грошей.

Мода сама по собі – це зміна тенденцій у вбранні, але якщо вона стає божком (ідолом), то забирає у людей багато грошей і здоров'я, коли жінки й дівчата намагаються схуднути і вдягатися модно, аби відповідати «тренду», а чоловіки дивляться на них не як на особистості, а як на речі. **Чи це правильно?**

Так само і з прагненням добробуту виключно для своєї сім'ї чи виключно для свого народу: прагнення добробуту – це добре, але винесення їх понад усі цінності провадить до обкрадання інших родин та нищення інших народів.

Тобто таких прикладів – безліч. Диявол може використати **будь-що, абсолютно все**. Він має тільки **одну мету: віддалити нас від істинної любові**. Для нього **важливо, щоби в серці людини не було Бога**, щоб там не було **справжньої любові до чоловіка, жінки, дітей**. Він робить усе, щоб був хаос. А людина потім страждає.

• *Індивідуальні роздуми*

Тепер запрошуємо вас, **подумати над** своїм життям, над помилками, яких припустилися. Щоб ви побачили, **в який спосіб диявол вас ошукав**, що він використав як приманку, аби відвести вас від того, що насправді добре. Побачити це дуже важливо. Під час молебню ми будете мати змогу визволитися за допомогою Христа від тих поганих, фальшивих прив'язаностей до непотрібних речей або людей.

Ось вам запитання для допомоги у проведенні роздумів. (*Дивись додаток 1*).

Тепер маєте 30 хвилин для особистих роздумів. **Кожен окремо**. Важливо, щоб ви, наскільки вдасться, **записали свої відповіді** на папері, це завжди допомагає у таких вправах на роздуми. Можливо, ви не встигнете за півгодини обдумати всі запитання – нічого страшного. Виберіть ті, які вас торкаються найбільше, і саме з ними попрацюйте ці півгодини. Перш ніж братися до роздумів, коротко **помолимося до Святого Духа про допомогу** для вас.

Коротка спонтанна молитва до Святого Духа – ведучий.

Поки тривають роздуми, можна увімкнути якусь тиху інструментальну музику.

• *Роздуми-розмова у парах*

Тепер хочемо вам запропонувати розмову в парах. Це може послужити великою допомогою вам і стати для вас цінністю. Просто скажіть своїй близькій людині, що ви зрозуміли завдяки цим півгодинним роздумам. **Говоріть щиро і слухайте іншого уважно**. Маєте ще півгодини, аби говорити і слухати.

Ще раз хочемо вам сказати: **не бійтеся правди**, у спільному житті й так усе вийде на яв. Краще поговорити про це зараз, говорити смиренно, просто і щиро... **Сила подружжя – не досконалість кожного з вас, а прощення і прийняття.** Те, що ви в собі зрозуміли за допомогою запитань, тепер можете сказати іншому, з яким збираєтеся прожити до кінця своїх днів.

Кожний з вас має свої слабкості, свої прив'язаності та вразливі місця, які використовує злий дух. І добре, якщо друга сторона знає про це. Тоді ваша майбутня «половинка» **може вам допомогти**, а також їй буде легше вас зрозуміти. Бо ці деякі наші вразливі місця, надмірні прив'язаності до декого чи дечого часто пов'язані зі стражданням, якого ми зазнали у минулому.

Приходило якесь страждання, якого ми не були спроможні знести, і ми втікали від нього, шукали втіхи та підтримки в різних людях та речах. І, таким чином, зробили себе залежними від когось або від чогось. Користь була, але **короткотривала**, приємність, успіх, але після них наставало **ще більше страждання**.

Ми когось скривдили, нас мучило сумління, ми втратили якесь добро, з'явилося розчарування, агресія, незадоволення, сум, туга. Візьмімо такий банальний приклад, як витрачання часу на дурні розваги замість виконання домашніх завдань у школі. Скільки ж дорослих людей кажуть: «Ох, який я був дурень, що пропускав у школі англійську». **А в житті не бракує речей набагато важливіших, ніж вивчення іноземної мови.**

Завжди **просіть Господа Ісуса**, своїх святих покровителів, Ангела-Охоронця аби вони допомагали вам слухати іншу людину, говорити з нею щиро і будувати щире прийняття одне одного. Це непросто, і це **потребує Божої допомоги**. Але Бог вас любить і допоможе.
Наречені сідають парами і розмовляють; на це відводиться 30 хв.

ЗАКІНЧЕННЯ

Можливо, вам не вдалося сказати одне одному все, що раптом сплигло у думках; Отож, продовжуйте розмову під час своїх побачень, зустрічей, і не припиняйте молитися, думати над своїм минулим, аби майбутнє стало кращим. Це дуже важливо.

Декілька тижнів тому ми дали вам картку, на якій було кілька порад про те, як розмовляти і вести подружній діалог. На цьому листочку був також список тем, на які ви мали порозмовляти до вінчання. Це дуже важливо (*можна запитати, хто це зробив, і, якщо занедбали, то палко заохочувати, щоб все-таки порозмовляли на ці теми*).

Сьогоднішні роздуми, запитання, розмова між вами – це ще й приготування до святої сповіді, **покутного молебню**, який ми переживатимемо наступної зустрічі.

Якщо захочете, це стане для вас прекрасним, чудесним переживанням, найкращим з усього того, що ми тут робили. Якщо захочете; **якщо відкриєте свої серця**; якщо ви до цього **приготуєтеся**.

Перед сповіддю необхідно зробити **іспит совісті**. Безумовно, запитання, над якими ви сьогодні замислювалися, вже допомогли вам побачити якісь свої помилки та гріхи. Аби вам було легше у підготовці, ми дамо вам картки із запитаннями. Ці запитання допоможуть вам побачити ваші гріхи, егоїзм, хворобу. **Христос має міць усе зцілити**, вилікувати, все простити, якщо тільки ви все це віддасте Йому.

Знайдіть час протягом цього тижня, аби **спокійно замислитися** над цими запитаннями. **Розпочніть із молитви до Святого Духа.** Без Його допомоги людина неспроможна зізнатися у своїх гріхах, і тільки коли Святий Дух торкається нашого серця любов'ю – людина відважується побачити правду про себе.

А пізніше читайте ці запитання і думайте, наскільки вони вас стосуються. **Кожен робить це окремо**, самотійно. Задумайтеся також над іншими гріхами, яких немає в запитаннях. Ми хотіли звернути увагу передусім на проблеми, пов'язані з вашою ситуацією буття нареченими.

І ще дуже важливе слово на тему **пробачення**. Можливо, хтось із вас носить у серці образу на когось. Це може бути образа на батьків чи близьких, може, на колишнього приятеля чи вчительку в школі. Якщо бачиш, що тримаєш у собі образу, то **дуже важливо пробачити**. Не раз навіть у тілі, через прояви різних хвороб, ми відчуваємо наслідки непростощення. Звісно, прощати нелегко. Наприклад, якщо тебе поранили мама чи тато, то це є дуже болісним. Але **з Богом усе можливе**. Він вам допоможе прощати.

Також подумайте, чи ви самі когось не скривдили, чи не погордували кимось, не висміювали когось, зокрема з найближчих. Дуже важливо, щоб ви **попросили у них пробачення** і помирилися. Просіть Бога, **Він вам допоможе**.

Роздати картки із запитаннями для іспиту совісті.

Під час нашого молебню буде також момент, коли із **допомогою Воскреслого Господа, ЯКЩО ХОЧЕТЕ**, ви зможете зректися прив'язаностей до того, що вас поневолює та перешкоджає у вільному щасливому житті, а також запросити у своє серце Любов, віддати свої серця для Любові, для Бога. Як саме це буде, ми розкажемо вам наступної зустрічі.

Також на цю наступну зустріч ми **запрошуємо ваших батьків**. Перекажіть їм ще раз наше запрошення, нехай приходять. Ви можете разом пережити щось прекрасне.

Можна запропонувати учасникам, щоб на наступну зустріч принесли щось смачненьке, і влаштувати для цієї спільноти невеличку агапу.

Для належного проведення наступної зустрічі потрібно запросити кількох священиків, щоб було кому сповідати.

На зустрічі за два тижні ми будемо вас просити поділитися тим, як ви сприйняли цей час підготовки. Що нам вдалося, що вас найбільше зворушило. Може, якісь критичні зауваження, поради для нас. Може, якісь запитання.

Ми б також хотіли визначити час підсумкової Євхаристії, яка завершить цей курс. Хочемо на завершення вручити вам свідоцтва про вислуханий курс, їх треба буде віддати священикові, з яким ви домовляєтеся про вінчання.

МОЛИТВА НА ЗАВЕРШЕННЯ

Молімося

Боже, ти прирешеш Твого Єдинородного Сина, Ісуса Христа, показав світові дорогу правди. Вислухай нас і обдаруй Твоїх дітей розсудливістю й досконалістю, сильною вірою і глибоким пізнанням правди, аби вони щодня зростали в чеснотах. Нехай у відповідний час вони отримають дар Таїнства Шлюбу і разом із нами прославляють Твоє Ім'я. Через Христа, Господа нашого.

Додаток 1

- ❖ *До чого я був і до чого залишаюся найбільше прив'язаним, що для мене найважливіше у житті? Чи зробив я через цю прив'язаність якісь помилки? Чи не скривдив через це якусь людину?*
- ❖ *Що для мене було найважливішим у минулому? Чи був це хороший вибір? Чи принесло це мені радість, задоволення, мир у серці?*
- ❖ *Чому в моєму серці поставав сум, незадоволення, розчарування, що було причиною цього, що я тоді робив?*
- ❖ *Як було з переживанням задоволень, чи вони для мене просто щось приємне й нічого більше, чи, може, я шукаю в цих задоволеннях насичення душі? Чи служить переживання сексуальності будіванню зв'язку та справжньої любові, а чи тільки тому, щоби мені було приємно?*
- ❖ *Яке місце в моєму житті посідає людська думка, те, що про мене думають, чи я не переймаюся цим надмірно? Може, я через це надягаю маску і перестаю бути собою? Як у цьому відношенні виглядають стосунки з моєю нареченою/моїм нареченим? Чи не поневолений/поневолена я думкою моїх батьків, що скаже мама, що скаже тато або хтось із сім'ї?*
- ❖ *Чи здатний я змінювати свої плани, а чи я, може, настільки прив'язаний/прив'язана до них, що коли щось іде «не по-моєму», то я нервую, злюся і навіть шантажую людей?*
- ❖ *Яку роль у моєму житті відіграють гроші, чи я скупий/скупа, чи робив/робила якісь помилки у житті, когось скривдив, ошукав, покинув, не допоміг, використав, обікрав, із кимось посварився, бо для мене були важливі гроші?*
- ❖ *Чи не надмірно я прив'язаний до власного погляду на те, як має виглядати наше подружжя? Чи готовий я полишити свої уявлення і прийняти життя таким, як воно є і яким воно буде?*
- ❖ *Чи прагнення показатися успішним, похизуватися не було інколи приводом для кривдження інших людей, легковаження любов'ю, дружбою, вірністю, причиною погіршення здоров'я?*
- ❖ *Як виглядає моя ситуація з хобі, спортом, Інтернетом, мобільною, машиною, працею, відпочинком? Чи займають вони правильні місця в моїй особистій ієрархії, чи, може, через прив'язаність до них я не зробив/не зробила чогось доброго, що можна і треба було зробити?*

Додаток 2

ІСПИТ СОВІСТІ ДЛЯ НАРЕЧЕНИХ

- Яке місце Бога в наших стосунках? Чи будуємо ми наші стосунки на Його волі, а чи лише на своєму баченні та прагненнях?
 - Чи даю я добре свідчення віри для мого обраного як християнин/християнка? Чи заохочую його/її до поглиблення духовного та інтелектуального життя?
 - Чи молюся разом зі своєю обраницею/обранцем, чи беру з нею/ним участь у Євхаристії? Чи регулярно сповідаюся?
 - Чи підтримую я свою майбутню «половинку» молитвою і прикладом життя?
 - Чи усвідомлюю той факт, що Таїнство Шлюбу укладається аж до смерті одного з подружжя? А тому: чи використовую я час заручин для розпізнання, чи це є саме та людина, з якою я готовий/готова прожити все своє життя, незалежно від труднощів та негараздів, які можуть нас зустріти? І чи не керують мною мотиви розрахунку, примусу, думка інших, страх залишитись самотнім тощо?
 - Чи гроші, робота (кар'єрне зростання), хобі або друзі не є для мене важливішими за сімейні відносини?
 - Чи не сильно я прив'язаний до своїх батьків та їхньої думки? (Наскільки я залежний від них фінансово?)
 - Чи часом я не був заздрисний щодо досягнень своєї майбутньої «половинки», і взагалі щодо неї/нього?
 - Чи тішуся, коли йому/їй щось вдається?
 - Чи я часом не обманюю його/її, або чи не приховую перед ним/нею якихось важливих справ (невиліковна хвороба, залежність, неплідність, інше), про які він/вона повинен знати ще перед укладенням шлюбу? І чи щирий я у наших відносинах загалом, чи чогось не приховую?
 - Чи не дивлюся пожадливо на інших, на те, що вони мають, ким вони є?
 - Чи не загравав/загравала (кокетувала) з іншими, вважаючи це за неважливе?
 - Чи вмію визнати свою помилку і просити пробачення?
 - Чи не намагаюся в усіх питаннях наполягати на своєму, «брати гору» (вивищення над партнером)?
 - Чи не шукаю першого місця у стосунках?
 - Чи не намовляю я його/її до переступу якоїсь із заповідей Божих?
 - Чи буває мій одяг (розмови, поведінка) нескромними? Чи маю я нечисті прагнення, думки, безсоромні погляди?
 - Чи я чинив/чинила гріх при людях із партнером або на самоті (непристойні жести, дотики або мастурбація)?
 - Чи не піддався я спокусі піти за всезагальним переконанням про необхідність «перевірити стосунки» і спробувати жити разом до шлюбу, наражаючи тим самим на небезпеку свою чистоту і вільність вибору в подальшому?
 - Чи не мав я сексуальних відносин ще до шлюбу взагалі або з нареченою/нареченим?
 - Чи користаюся порнографічною продукцією (фільми, сайти, журнали тощо)?
- Відкритість на потомство є однією зі складових подружнього життя. Будучи нареченими і плануючи своє подружнє життя після шлюбу, чи усвідомлюємо ми, що аборти, користування контрацептивами (презерватив, перерваний акт, гормональні препарати – пінки, таблетки, пластирі тощо, спіраль), запліднення *in vitro* є смертельними гріхами, які вбивають зачатє життя, руйнують нашу біологічну структуру тіла та відносини загалом?

16 І ВІДНОВЛЕННЯ ОБІТНИЦЬ СВЯТОГО ХРЕЩЕННЯ

ПОРАДИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Зустріч складається з таких частин: **вступ** до цілої літургії; **літургія слова**; **виставлення Пресвятих Дарів** та **індивідуальна сповідь**; **відновлення обітниць святого Хрещення** у формі зречення божків та визнання Ісуса Господом свого життя; **євхаристійне благословення**; **агапа**.

Потрібно підготувати читання, спів, попросити священників про допомогу у сповіді, організувати агапу.

Дуже гаряче **просимо ведучих провести цю літургію саме в цій пропонованій формі**. Звичайно адаптації дозволяються. (Наприклад, якщо маємо час провести дві зустрічі, то можна відділити молебень святої сповіді від молебню відновлення обітниць Святого Хрещення. Тоді можна для покутного молебню взяти інші читання, з пропонованих у *Обрядах покаяння*).

У ситуації, коли в молебні беруть участь ті, хто ще не може сповідатися, їм про це потрібно сказати. Можна запропонувати, аби вони також підійшли до священника, сказали, що поки вони ще не можуть отримати відпущення гріхів, і сказали те, що лежить у них на серці, визнали свої провини і свою проблему, гріх. Священик уділить їм благословення, а свого часу, висповідавшись, вони зможуть дістати відпущення гріхів.

Цей молебень – особлива подія, і він може дуже сильно вплинути на учасників.

ВСТУП ДО ЛІТУРГІЇ:

Вітаю вас від щирого серця. Вітаю наречених і учасників нашого курсу, а особливо сердечно вітаю батьків! Ми раді, що ви прийшли. Дорогі наречені, за кілька хвилин розпочнеться молебень. Це може стати для вас прекрасним переживанням, **надзвичайно важливим для всього вашого подружнього життя**.

Зараз я хотів би коротко розповісти, як це виглядатиме і про що тут ідеться. За хвилину до нашого зібрання увійде священник, убраний в біле. Він буде **знаком Ісуса Христа Воскреслого**. Ми заспіваємо **пісню до Святого Духа**, щоби Він торкнувся наших сердець. Священик привітається з нами і коротко помолиться. Після цього ми **вислухаємо Слово Боже**. Будемо вслуховуватися у дуже важливі слова з Біблії, потім послухаємо проповідь, присвячену щойно прочитаному Слову Божому. Після проповіді настане час **виставлення Пресвятих Дарів**.

Тіло Спасителя, пожертвуване за наші гріхи, буде серед нас. І перед цим Тілом, **перед цією Любов'ю**, перед нашим Господом і Визволителем ми помолимося спеціальною благальною молитвою, яка має нам допомогти **щиро розкаятися у наших гріхах**. Ми сподіваємося, що за допомогою запитань, які ми вам давали, і з допомогою Святого Духа, ви вже зробили **іспит совісті**.

Можливо, під час нашої спільної молитви, ви усвідомите чи пригадаєте ще й інші гріхи та прояви егоїзму. Це дуже добре. Бо з цими гріхами ви зможете піти **до Милосердного Отця**, який через своїх слуг, через свого Сина, присутнього у священниках, **уділить вам розгрішення**, звільнить вас від провини, і ви пізнаєте прощення. Навіть більше, ви отримаєте нове життя, **відновите свій зв'язок з Отцем**, Добрим Богом, щоб могли **жити як вільні люди**, тобто, як діти Божі.

Після завершення індивідуальної сповіді відбудеться **відновлення обітниць святого Хрещення**. Зазвичай, коли відбудеться це **відновлення**, священник запитує, чи зрікаєшся диявола і його підступів, а кожен відповідає сам за себе: «Зрікаюся» Потім священник запитує про віру: чи віриш у Бога Отця, чи віриш в Ісуса Христа, чи віриш у Святого Духа... і знову кожен відповідає не за «всіх», а за самого себе: «Вірую».

Аби прийняти Хрещення, треба спершу зробити саме це: зректися диявола і визнати віру. Це означає, що перш ніж хреститися, **треба навернутися, змінити напрямок життя, від диявола і його обманів до Бога**. Іншими словами, **від** наповнення свого серця та свого «его» успіхами, задоволеннями, досягненнями, сповненням своєї волі – **до** життя **любов'ю**: черпати з **любові Отця**, щоб любити свого **ближнього**. Саме таким чином людина входить у завіт із Богом, укладає союз із самим Всевишнім.

Трохи більше про це ви почуєте у проповіді. Але вже зараз я хочу вам сказати, що після завершення індивідуальної сповіді я буду вас запитувати про різні речі, людей та справи, до яких людина зазвичай прив'язана. Кожен з вас даватиме відповіді **у тиші свого серця** або пошепки, дивлячись на Пресвяті Дари. Це буде **твій інтимний, особистий діалог із Господом**, із нескінченною Любов'ю. Тільки Він знатиме, що ти Йому кажеш. Зможеш Йому сказати: так, Господи, я зрікаюся цієї прив'язаності, цього поневолення, допоможи мені, Господи, Ти бачиш, що я слабкий. Скажеш Богові, що хочеш... тільки **ти і Бог**.

А пізніше ти зможеш запросити до свого серця Любов, аби твоє серце не залишилося порожнім, аби твій стан не став гіршим, ніж був досі. Я знову ставитиму запитання, і **ти сам у глибині свого серця** – якщо захочеш, відповідатимеш пошепки – будеш говорити Йому: так, Господи, я хочу, щоб Ти був моєю любов'ю, щоб Ти був першим у моєму житті, віддаю Тобі свою майбутню жінку, свого майбутнього чоловіка... будете говорити, що серце підкаже. Після цього ми заспіваємо пісню прославлення, і буде кінцеве благословення.

А вже після цього всього запрошуємо вас на агапу – вечерю любові, будемо спільно радіти любові Бога до нас і Його любові між нами.

Чи все зрозуміло, чи, може, є якісь запитання?

МОЛЕБЕНЬ

Пісня на вхід - гімн до Святого Духа

С.: Благодать вам, милосердя і мир від Бога Отця та Ісуса Христа, нашого Спасителя.

В.: І з Духом Твоїм.

С.: Боже, наш Отче, ми прославляємо Твою велич, бо це Велич Милосердя і Справедливості. Дякуємо Тобі за те, що нас сьогодні тут зібрав. Ти знаєш наше життя, наші страждання і наші прагнення бути щасливими. Допоможи нам, торкнися нас своєю благодаттю, нехай об'явиться сьогодні сила любові Твого Сина, сила Його жертви і Його крові. Допоможи нам слухати Твоє слово з відкритим серцем, визнати свої гріхи, прийняти дар спільноти з Тобою і підтвердити наше навернення через зречення всього того, що нас поневолює, та через обрання Твого Сина Господом наших сердець. Просимо Тебе про це через Христа, Господа нашого.

В.: Амінь.

ЛІТУРГІЯ БОЖОГО СЛОВА

Коментар перед І читанням:

Інколи ми думаємо про те, що нам Бог пропонує, ніби то тягар, ніби це занадто важке для нас. А як є насправді? Без Божої благодаті, без переконання, що за цією пропозицією стоїть хтось, хто нас насправді любить, усе справді буде дуже важко і буде тягарем. Однак слово, яке ми зараз почуємо, відкриє нам, що все вирішується зверненням вибору: пустити у своє серце Бога, Спасителя; і що, глибини серця кожної людини прагнуть саме цього. – Це перша частина читання. Друга частина відкриє нам просту істину: в житті є дві дороги, а третьої немає. Які ж це дороги? Слухайте уважно!

І читання:

Читання з книги Второзаконня

Втор 30, 11-20

«Божя заповідь, яку заповідаю тобі нині, не занадто тяжка для тебе й недосяжна тобі. Не на небесах вона, щоб казати: Хто зніметься для нас на небо й дістане її нам, щоб ми її почули та виконували? Та й не за морем вона, щоб казати: Хто для нас поплине ген за море, і дістане її нам, щоб ми її почули та виконували? Ні! це слово дуже близько до тебе, воно в тебе на устах і у твоєму серці, щоб його виконувати. Гляди, сьогодні я появив перед тобою життя й добро, смерть і лихо! Як слухатимеш заповіді Господа, Бога твого, що її заповідаю тобі нині, – любитимеш Господа, Бога твого, ходитимеш його дорогами та додержуватимешся його заповідей, установ і рішень, – то житимеш і розмножишся, і Господь, Бог твій, поблагословить тебе на землі, що йдеш її зайняти. Коли ж твоє серце відвернеться, і ти не слухатимеш, і даси себе звести і станеш припадати лицем до землі перед іншими богами та служити їм, то заявляю вам сьогодні, що загинете напевно; не довго житимете на землі, куди ти, перейшовши Йордан, простуєш, щоб її зайняти. Я кличу сьогодні проти вас на свідків небо й землю; життя і смерть я показав перед тобою, благословення й прокляття. Вибирай життя, щоб жити на світі тобі і твоєму потомству, любивши Господа, Бога твого, слухавшись його голосу та прихилившись до нього; в тому бо полягає твоє життя й твоє довголіття, щоб тобі жити на землі, яку Господь, твій Бог, клявся дати твоїм батькам: Авраамові, Ісаакові та Якову». Слово Боже.

Відповідна пісня

Коментар перед Євангелієм:

Зараз ми почуємо Євангеліє про скарб, злодіїв, про світло і велику темряву, про радість життя, про те, як цим життям тішитися, про секрет щастя і вдалого життя. Що ці слова означають для нас, для тебе? Слухайте уважно і думайте.

Спів перед Євангелієм:

Пор. Мт 6, 31-32

Алілуя

Не турбуйтеся – що будемо їсти, що пити й у що зодягнемось? Отець же ваш небесний знає, що вам усе це потрібне.

Євангеліє:

Читання святого Євангелія від Матея

Мт 6, 19-34

Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і хробацтво нівечить, і де підкопують злодії і викрадають. Збирайте собі скарби на небі, де ні міль, ані хробацтво не нівечить і де злодії не пробивають стін і не викрадають. Бо де твій скарб, там буде і твоє серце. Світло тіла – око. Як, отже, твоє око здорове, все тіло твоє буде світле. А коли твоє око лихе, все тіло твоє буде в темряві. Коли ж те світло, що в тобі, темрява, то темрява – якою ж великою буде! Ніхто не може двом панам служити: бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або триматиметься одного, а того знехтує. Не можете Богові служити – і мамоні. Ось чому кажу вам: Не турбуйтеся вашим життям, що вам їсти та що пити; ні тілом вашим, у що одягнутись. Хіба життя не більш – їжі, тіло – не більш одяжі? Гляньте на птиць небесних: не сіють і не жнуть, ані не збирають у засіки, а Отець ваш небесний їх годує! Хіба ви від них не вартісніші? Хто з вас, журячись, спроможен додати до свого віку хоч один лікоть? І про одягу чого ж вам клопотатись? Гляньте на польові лілеї, як ростуть вони: не працюють і не прядуть. Та я кажу вам, що й Соломон у всій своїй славі не вдягався так, як одна з них. І коли зілля польове, яке сьогодні є, а завтра вкидають його до печі, Бог так одягає, то чи не багато більше вас, маловірні? Отож не турбуйтеся, промовлявши: Що будемо їсти, що пити й у що зодягнемось? Про все те побиваються погани. Отець же ваш небесний знає, що вам усе це потрібне. Шукайте перше Царство Боже та його справедливість, а все те вам докладеться. Не журіться, отже, завтрашнім днем; завтрашній день турбуватиметься сам про себе. Доволі днів його лиха". Слово Господнє.

Гомілія

Думки для гомілії:

- Господь Бог вас дуже любить і прагне вашого щастя.

- Тому Він каже правду, сьогодні зокрема Він цілком виразно говорить про **дві дороги**. Ще раз повторимо це: **третьої дороги не існує**. Або у мирі, радості, «смакуючи» життя, не тільки його приємності, а й усе, з чого це життя складається, з його «добра і зла», як ви будете присягати одне одному перед вітарем. Сонце і вітер, тепло і холод, здоров'я і хвороба – **все має свій «смак»**, який приносить людині задоволення.

Людина вміє відкрити цей «смак» завдяки любові, а любов можлива, коли душа невідривна від Бога. **Або** це – або постійна гонитва за вітром, за щастям, за втіхами, вигодами, успіхом, доведенням своєї правоти, життя по суті сумне і в постійному напруженні, як чорна дорога, де людина старається зловити білі місця, якісь задоволення, якусь малу любов. Така **пропозиція для тебе: або** життя – **або** смерть, або благословення – або прокляття, або з Богом у серці – або з самотністю в серці. Вибір за тобою.

- **Суть** цього вибору – це **життя з любов'ю** і для любові, згідно з тим, що «запрограмоване» у людській натурі, в глибині твого серця. Так гарно це сказано: «**Слово близько тебе**». Це слово, яким ти **запрошуєш Христа** у своє життя; це слово, через яке ти виражаєш прагнення, **аби Він був найважливішим**; це слово, виражене у заповіді **любити Бога і ближнього**.

І це дуже просто. Поглянь, відчуй, що ти хочеш саме цього, що цього прагне твоє серце. Не бійся, вчися слухати своє нутро, розпізнавати свої істинні прагнення.

- Чудове Євангеліє. Ми всі мріємо про якийсь **скарб**. У дитинстві (та й не тільки) слово «скарб» будило в нас емоції, мрії, якесь глибоке прагнення. Господь Ісус каже: **існує істинний скарб**. Чи ти хочеш цього скарбу? **Не бійся думати**, подивися, як закінчують своє життя ті, хто ганяється за скарбами світу цього: дивися й думай, не бійся **думати реалістично**. Навіть якщо цих «багатих на світ» людей ніхто до нитки не обкрадає, то подумай про їхнє життя, чи воно насправді радісне, чи воно вільне, чи вміють вони радіти тому, що мають.

- Слово Боже говорить про **темряву в серці** людини, що то **найбільша тьма**, найбільша сліпота, більша за сліпоту фізичну. Вона з'являється, коли людина надміру **прив'язана до речей світу цього**, до власної волі та бажання наполягати на своєму, коли в її серці не стоїть на першому місці прагнення любити і бути з Богом-Отцем.

- Ця темрява настає також і тоді, коли людина **тримає на когось образу в серці**, коли не хоче помиритися, пробачити. Тому, ми казали вам і запрошували вас простити кожного, хто просить про вибачення, і самим попросити пробачення, якщо ви когось скривдили.

- Ця темрява надходить і тоді, коли людина **не вміє примиритися з болісними подіями у своєму житті**. Кожен має в собі щось таке, що постійно псує йому життя, якщо він цього не розуміє і не приймає в Господі. Тому на одному з попередніх занять ми заохочували вас подивитися на важкі хвилини та події вашого життя. Ми сподіваємося, що ви прийняли допомогу Святого Духа і побачили, що все прожите мало сенс, що страждання і хрест також мають сенс.

- Можна проводити різні аналізи свого минулого з допомогою психолога, інколи це може допомогти; але **щоби вигнати темряву** з серця і розуму, потрібно пізнати любов, **пережити досвід любові**, пізнати доброту Отця, Доброго Бога. Друга частина Євангелія була саме про це. Ми **маємо Отця**, який турбується про нас, який дає нам усе потрібне, дає нам красу світу. Він ніколи не скупиться, Він навіть ошадливістю не вирізняється, завжди дає всього надміру, бо так нас любить.

- Зверніть увагу, **якими були ваші почуття**, коли ми читали Євангеліє про птахів, лілії, про те, чим ви живете і які ви важливі. Хіба у вас не з'явилося спонтанне відчуття, прагнення саме такого життя? Бо це життя, в якому людина вміє **радіти тому, що має**,

і для неї все повністю є даром. Така людина **має в серці любов**, Бога, і вона вже **не змушена заповнювати свою внутрішню порожнечу благами** цього світу, божками, тим, що не лікує і не насичує. Людина з Богом у серці уміє тішитися тим, що має, також і тим малим, що має; вона знає, що має Отця у Небі, її життя врівноважене і прекрасне.

- У сповіді, яку ви зараз будете відправляти, ідеться насамперед **не про те**, щоб ви очистилися і **вам стало легше** на душі. Звісно, це чудово, бо де ще, крім Таїнства Поєднання і Примирення, можна позбутися тягарів провини? Але тут ідеться про щось більше: **щоб ви здійснили вибір**. Щоб ви **вибрали Життя, Бога, Любов**. І щоб ви робили цей **вибір щодня**! Аби ваше серце ніколи не залишалося порожнім. Якщо ви **не виберете Бога**, то цим **також зробите вибір**: тільки що це буде вибором життя на шляху смерті, життя для себе, життя самотнього.

- Як уже було сказано, за кілька хвилин відбудеться виставлення Пресвятих Дарів – ми будемо **дивитися на Ісуса**, Спасителя, який став Хлібом. Така могутня і смиренна ця Любов. Христос є з нами, для нас. Це буде нагода **визнати свої гріхи** перед Ісусом Христом в особі священика. **Робіть це просто**, називайте свої гріхи на ім'я, не обходьте незручних слів, не виправдовуйтеся, не пояснюйте. Називайте свої гріхи, пролийте на кожен з них світло правди, це лікує. Вилийте біль ваших душ, влийте його в серце Того, Хто вас повністю любить і знає, ким ви є, знає про вас усе, і тим не менше не відкидає, приймає, любить. Віддайте Йому свою слабкість і вбогість.

Чи варто говорити те, що болить? – варто, бо тоді ви **допускаєте лікаря** до того місця, де болить. Чи треба говорити це Богові, який і сам знає, що і як сталося? – треба, бо поки ви Йому цього не відкриєте, **поки не запросите** увійти і лікувати, **Він не увійде**, бо Він ніколи не вдирається насилу, і ви будете й далі страждати від своєї тьми і болів. Співпраця людини з Богом – у тому, що Він всемогутній, а ми Його просимо цю всемогутність проявити.

- Коли висповідаетесь, залишіться на молитві, споглядайте Ісуса Євхаристійного, поклоняйтеся Йому, дякуйте Йому, радійте Його присутності. Готуйтеся до тієї інтимної, особистої розмови з Ним, коли вас буду запитувати про різні прив'язаності, і **чи хочете віддати** серце, любов, своє «я» **істинній і повній Любові**, Христу Господу.

- Через цю особисту розмову з Богом, нашим Господом ми здійснимо **оновлення обітниць святого хрещення**. Колись за нас їх висловили наші батьки і хресні; сьогодні ж **у цей важливий момент життя ви маєте змогу зробити це особисто**. Трохи в іншій формі, ніж зазвичай, але суть залишається та ж сама.

Ви будете **говорити дияволові** і його хитруванням та маніпуляціям: **«Геть»**.

Будете **говорити Богові: вірую в Тебе, вірую в Твою любов, віддаюся Тобі**.

- І ще одне варто сказати. **Дошлюбна чистота**. Дуже і дуже важливим є те, щоб ви витривали в чистоті до самого шлюбу. Також і ті пари, які вже живуть під спільним дахом, нехай цей час проживуть у чистоті. Бог вас розуміє, але **вшануйте Його**, вшануйте те, що тут відбувається. Принаймні цей останній час до вінчання проживіть згідно з законом нашої неспотвореної природи, тобто згідно з волею Божою, в чистоті. Нехай зараз усе збудеться так, як воно мало бути від самого початку: знайомство, розмови, зближення, очікування, заручини, шлюб, а вже потім тілесна близькість. Ви будете задоволені, шлюб матиме свою красу, принесе вам справжню радість.

Іспит совісті

(в мовчанні або слухаючи запитання)

Виставлення Пресвятих Дарів (відповідна пісня).

Коротка хвилина тиші, для зосередження.

ОБРЯД ПРИМИРЕННЯ

Загальне визнання гріхів

С.: Брати і сестри, визнайте свої гріхи і моліться одні за одних, щоб отримати прощення і спасіння.

В.: Сповідуюся Господу Богу Всемогутньому і вам, брати і сестри, що безмірно согрішив я думкою, словом, вчинком і недбальством.

Моя провина, моя провина, моя дуже велика провина.

Тому благаю Пресвяту завжди Діву Марію, всіх Ангелів та Святих і вас, брати і сестри, молитися за мене до Господа Бога нашого.

С.: Нехай помилує нас Бог Всемогутній і відпустивши наші гріхи приведе нас до вічного життя. Амінь

С.: Звернімося зі смиренною молитвою до Ісуса Христа, що переміг гріх і смерть, щоб Він милостиво обдарував нас Божим прощенням і примирив нас із Церквою, якій ми завдали ран своїми гріхами.

Заклик: *Помилуй нас, бо ми – грішні. Господи, помилуй.*

- Ти, що був посланий звіщати добру новину убогим і зціляти розкаяних серцем.
- Ти, що прийшов кликати не праведних, а грішних.
- Ти, що багато простив тій, котра сильно Тебе полюбила.
- Ти, що не поцурався перебувати з митарями та грішниками.
- Ти, що несеш на своїх раменах заблукалу вівцю до вівчарні.
- Ти, що не засудив перелюбницю, але відпустив її з миром.
- Ти, що митаря Закхея покликав до навернення і нового життя.
- Ти, що розкаяному розбійникові обіцяв, що він увійде до раю.
- Ти, що сидиш праворуч Отця, живеш повіки та заступаєшся за нас.

С.: Тепер, так як нам наказав сам Христос, просімо Отця, щоб допоміг нам пробачити нашим винуватцям і ми отримали Його прощення.

В.: Отче наш, що єси на небесах....

С.: Боже, Ти приготував для нашої слабкості відповідні ліки; вчини, щоб ми з радістю прийняли їх оновлюючу дію і за їхньою допомогою змінили життя. Через Христа, Господа нашого.

Сповідь і індивідуальне розрішення

Час на індивідуальну сповідь (можна співати медитативних пісень або перебувати в тиші).

ВІДНОВЛЕННЯ ОБІТНИЦЬ СВЯТОГО ХРЕЩЕННЯ

Після завершення індивідуальних сповідей ведучий, може ще сказати кілька слів вступу до відновлення хрестильних обітниць, використавши викладені вище думки. Потім він читає запитання, залишаючи після кожного з озвучених запитань по кілька секунд тиші на особисту відповідь учасників літургії.

Зречення:

- Чи зрікаєшся диявола, свого ворога, і всіх його підступів?
- Чи зрікаєшся прив'язаності до грошей? Чи зрікаєшся скупості?
- Чи зрікаєшся прив'язаності до своїх уявлень, яким має бути твоє подружжя, скільки матимеш дітей, якою має бути жінка чи яким має бути чоловік?
- Чи зрікаєшся прив'язаності до своїх планів і прагнення все мати під контролем?
- Чи зрікаєшся прив'язаності до уявлення, яким ти сам маєш бути?
- Чи зрікаєшся божка чужої думки, того, що скаже мама, тато, друзі?
- Чи зрікаєшся прив'язаності до моди... телевізора... інтернету... хобі... розваг... задоволень?
- Чи зрікаєшся шукання щастя в успіхах?
- Чи зрікаєшся шукання щастя у вигідному й комфортному житті?
- Чи зрікаєшся божка здоров'я?
- Чи зрікаєшся божка націоналізму?
- Чи хочеш облишити всі свої прив'язаності, всіх своїх божків?

Визнання віри:

- Чи хочеш, щоб Ісус Христос був твоїм Господом, твоєю першою любов'ю і джерелом любові?
- Чи віддаєш Господу свою наречену, нареченого?
- Чи віддаєш Господу ваших майбутніх дітей?
- Чи віддаєш Господу своїх батьків і друзів?
- Чи віддаєш Господу своє минуле, теперішнє і майбутнє?
- Чи віддаєш Господу своє здоров'я й тіло, хвороби і смерть?
- Чи віддаєш Господу свою сексуальність, аби вона служила істинній любові?
- Чи віддаєш Господу свою батьківщину?
- Чи віддаєш Господу свою працю, гроші, майно?
- Чи віддаєш Господу свій вільний час... свої плани... свій розум... свої почуття?
- Чи віддаєш Господу все своє життя і всі справи?

Кінцева подячна молитва:

Пісня подяки і прославлення (на вибір).

С.: О Боже, наш Отче, Ти відпустив наші гріхи і дарував нам свій мир; Вчини, щоб і ми завжди пробачали один одному образи і запроваджували мир у цьому світі. Через Христа, Господа нашого.

В.: Амінь.

Благословення Пресвятими Дарами

Пісня на вихід (на вибір)

Агапа.

17

ЩО МЕНІ ДАВ ЦЕЙ ДОШЛЮБНИЙ КУРС

МОЛИТВА

ВАЖЛИВА ПРИМІТКА:

На початку сьогоднішньої зустрічі хочемо сказати одну **дуже важливу річ**. Вона стосується того, що ви, сподіваємося, пережили під час нашого молебню примирення. Якщо хтось добре це пережив, то пізнав радість і щастя.

Також у вас могла з'явитися думка, що **тепер-таки все буде прекрасно**, бо ми відкинули диявола і його справи, вже знаємо, чому припускалися помилок у житті, чому ми інколи були такі незадоволені. Тепер все буде інакше. Так, це правда, – **якщо хтось щиро віддав своє життя Богові** і прийняв Христа у своє життя, то **все буде інакше**. Це найбільший дар, який можна отримати на землі. Але це не означає, що більше вже **не буде спокус** і труднощів. Навіть коли хтось зробив це усім серцем і всією душею, і з усіх своїх сил, то й надалі виникатимуть спокуси та приходитимуть випробування.

Згадана остання зустріч була **школою, як перемогати зло і неволю**. Ви могли переконатися, що Христос діє з міццю, і пізнати, як саме ми отримуємо Його благодаті. Це мала бути **«пам'ятка»**, урок **на все життя**.

Ви отримали **мудрість** і вже знаєте, що диявол хитрий і здатний дуже розумно ошукати людину, кожного з вас зокрема. Ви вже трохи **розпізнали його маніпуляції** і побачили, як йому не піддатися. Але він і **надалі буде нападати** і вигадувати, як вас знищити. Тому що такою є суть диявола, вигнаного ангела: відділившись від Бога-Любові, він перетворився на духа ненависті.

Ця **війна не закінчується** з однією перемогою конкретної сповіді. Сатана продовжує вас ненавидіти, і тим сильніше, чим ближче ви намагаєтеся бути до Бога. **Але не бійтеся: Христос воскрес**, і Він сильніший, Бог Творець – милосердний, **ви не самотні**. Ви **подолаєте усі труднощі** й проблеми, **якщо залишитеся з Христом**.

У цьому контексті ми б хотіли вам ще раз сказати: саме тому ви дуже **потребуєте середовища віри**.

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Ця зустріч присвячена **підсумуванню** цілого курсу. Учасники мають сидіти в колі. Спочатку коротка **молитва**, а потім **запрошення поділитися** враженнями і спогадами зі спільних зустрічей, як вони сприймалися. Варто заохотити до **щирості**.

Створення товариських стосунків між учасниками зустрічей може стати шансом для взаємопідтримки у майбутньому.

Як допомогу тому, щоб поділитися думками, можна використати **запитання**, наведені нижче.

На цій зустрічі також можна **надати контакти** різних спільнот чи парафіяльних груп, сімейної консультації чи поради, або фахівця з НаПроТехнології, віруючого гінеколога-консультанта тощо, – те, що могло би знадобитися у майбутньому. Молодятам, які незабаром виїжджають до іншого місця проживання, варто дати контакти душпастиря, який там працює.

Потрібно **визначити час** підсумкової Євхаристії. На неї також варто запросити батьків. Завершуємо зустріч якоюсь піснею (*відповідно до розпізнання ситуації, можна також переплітати піснями частини цієї зустрічі*), **молитвою і благословенням**.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ СПІЛЬНОГО ОБГОВОРЕННЯ:

1. Як ти прожив/прожила цей курс підготовки до укладення шлюбу?
Що тобі найбільше сподобалося; що було найскладнішим?
2. Чи ти навчився/навчилася чогось нового, що може знадобитися тобі у житті?
3. Яку з літургій чи катехиз ти сприйняв/сприйняла найбільш емоційно, що саме тебе найсильніше вразило?
4. Що, на твою думку, можна змінити чи підправити, аби ці зустрічі були кращими?

МОЛИТВА МАЛОГО ЕКЗОРЦИЗМУ:

Молімося

Господи, наш Боже, Ти об'являєш справжнє життя, усуваєш гріх, зміцнюєш віру, оживляєш надію і розпалюєш любов. В Ім'я Твого Возлюбленого Сина, нашого Господа, Ісуса Христа, і в силі Святого Духа просимо Тебе: віддали від цих Твоїх слуг невіру і сумніви, жадобу до грошей і оманливість відчуттів, ворожість і незгоду, а також усяку неправдивість. Оскільки Ти покликав їх, щоб, святі й безгрішні, стали вони перед Твоїм обличчям, – віднови в них дух віри і побожності, терпеливості й надії, опанування і чистоти, любові та миру. Через Христа, Господа нашого.

Всі: Амінь.

18

ЄВХАРИСТІЯ І ВРУЧЕННЯ СВІДОЦТВ ПРО УЧАСТЬ В КУРСІ

ПРИМІТКИ ДЛЯ ВЕДУЧОГО:

Євхаристія на завершення курсу має бути **урочиста і якомога красивіша**. Тому важливо добре підготувати читання, співи, гомілію і всю літургію загалом.

Ведучий може запросити очолити цю Євхаристію отця-настоятеля парафії або якогось священника зовні, відповідального за сімейне душпастирство.

Читання можна взяти з поточного дня, або ж із читань, присвячених для здійснення Таїнства Подружжя.

На завершення, **перед благословенням**, слід роздати **свідoctва** про закінчення курсу. Можна до свідoctв долучити якісь образочки на пам'ять. *(Свідoctва є на диску)*

Перед благословенням потрібно сказати: **приготування до шлюбу – річ дуже важлива, але ще важливіше те, що після шлюбу, й Церква готова** вам завжди допомагати, **служити**.

Можна зробити спільну **фотографію**.

Після Євхаристії, якщо це можливо, варто влаштувати **агапу**.

ЗМІСТ

Передмова	3
Вступ: Божа благодать необхідна для щасливого подружжя	4
1. Краса, добро й щастя подружнього і сімейного життя – згідно з тим, як це задумав Господь Бог	11
2. Зло і страждання у подружньому та сімейному житті	25
3. Чому в подружньому житті стільки страждань, звідки береться зло? Що сталося, що краси, добра і щастя інколи так мало?.....	39
4. Який вихід із трагічного становища людини?	48
5. Як благодать, любов Христа, перемога над гріхом та егоїзмом приходять у життя подружжя?	61
6. Як розпізнати призначену для мене «половинку» – заручини	74
7. Пізнання і прийняття себе: «Сказав мені все, що я робила» (Йн 4, 29)	94
8. Подружнє життя у згоді з природою людини	101
9. Сімейне життя – виховання дітей	128
10. Літургія Хреста	146
11. Що необхідне для християнської сім'ї?	155
12. Світ, у якому ми живемо	170
13. Зустріч і катехиза для батьків наречених	189
14. Як добре приготувати і пережити шлюб і весілля	199
15. Чому я робив у житті дурниці і страждав? Приготування до таїнства Святої Сповіді	212
16. Покутний молебень і відновлення обітниць	220
17. Що мені дав цей дошлюбний курс? Як я прожив цей дошлюбний курс?	228
18. Євхаристія і вручення свідоцтв про участь в курсі	230